T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KÜTÜPHANE SINIFLAMA SİSTEMLERİ: ANKARA'DAKİ ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNE YÖNELİK BİR DURUM ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SÜMEYYE KÖŞKER BOZKIZ

İSTANBUL 2023

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KÜTÜPHANE SINIFLAMA SİSTEMLERİ: ANKARA'DAKİ ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNE YÖNELİK BİR DURUM ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SÜMEYYE KÖŞKER BOZKIZ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. MEHLİKA KARAGÖZOĞLU ASLIYÜKSEK

İSTANBUL 2023

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ IV

ÖZET V

ABSTRACT VI

KISALTMALAR VII

TABLO LİSTESİ VIII

ŞEKİL LİSTESİ IX

GİRİŞ 1

Birinci Bölüm 4

KÜTÜPHANECİLİKTE KATALOGLAMA VE SINIFLAMA 4

1.1. Katalog ve Kataloglama 4

1.1.1. Tanım ve Tarihçe 4

1.1.2. Kataloglamanın Amacı ve İşlevi 6

1.1.3. Kataloglama Kuralları ve Standartlaşmanın Önemi 7

1.1.4. Kataloglamanın Kütüphanecilik Hizmetlerindeki Önemi 8

1.2. Sınıflama 8

1.2.1. Tanım ve Tarihçe 9

1.2.2. Sınıflamanın Amacı ve İşlevi 11

1.2.3. Sınıflamanın Diğer Disiplinler ile İlişkisi 12

1.3. Dünya'da ve Türkiye'de Sınıflama Çalışmaları 20

1.3.1. Sınıflamanın Kütüphanecilik Hizmetlerindeki Önemi 24

İkinci Bölüm 26

KÜTÜPHANE SINIFLAMA SİSTEMLERİ 26

2.1. Sınıflama Sistemleri ve Türleri 26

2.1.1. Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi (Library of Congresses Classification Systems) 29

2.1.1.1. Tarihçe 30

2.1.1.2. LCCS'nin Temel Özellikleri 34

2.1.1.3. LCCS'de Şema, Notasyon ve Tablolar 36

2.1.1.3.1. Şema....36
2.1.1.3.2. Notasyon....38
2.1.1.3.3. Tablolar....41
2.1.2. Dewey Onlu Sınıflama Sistemi (Dewey Decimal Classification Systems)....47
2.1.2.1. Tarihçe....48
2.1.2.2. DDC'nin Temel Özellikleri....49
2.1.2.3. DDC'de Şema, Notasyon ve Tablolar....51
2.1.2.3.1. Şema....51
2.1.2.3.2. Notasyon....53
2.1.2.3.3. Tablolar....55
2.1.3. Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi (Universal Decimal Classification Systems).59
2.1.3.1. Tarihçe....61
2.1.3.2. UDC'nin Temel Özellikleri....62
2.1.3.3. UDC'de Şema, Notasyon ve Tablolar....64
2.1.3.3.1. Şema....64
2.1.3.3.2. Notasyon....66
2.1.3.3.3. Tablolar....69
2.1.4. Bliss Bibliyografik Sınıflama Sistemi (Bliss Bibliographic Classification Systems)....72
2.1.4.1. Tarihçe....74
2.1.4.2. Bliss'in Temel Özellikleri....75
2.1.4.3. Bliss'de Şema ve Notasyon....77
2.1.4.3.1. Şema....77
2.1.4.3.2. Notasyon....79
2.1.5. Kolon Sınıflama Sistemi (Colon Classification Systems)....82
2.1.5.1. Tarihçe....83
2.1.5.2. CC'nin Temel Özellikleri....84
2.1.5.3. CC'de Şema ve Notasyon....85
2.1.5.3.1. Şema....86
2.1.5.3.2. Notasyon....88
2.1.6. Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Sistemi (National Library of Medicine Classification Systems)....90
2.1.6.1. Tarihçe....91
2.1.6.2. NLM'nin Temel Özellikleri....93
2.1.6.3. NLM'de Şema ve Notasyon....94
2.1.6.3.1. Şema....94

2.1.6.3.2. Notasyon 96
2.2. Sınıflama Sistemlerinin Bileşenleri 98
2.2.1. Sınıflama Numarası 99
2.2.2. Cutter Numarası (Kitap numarası) 100
2.2.3. Yer Numarası 102
2.2.4. Konu Başlıkları 103
2.3. Dünya'da ve Türkiye'de Kullanılan Sınıflama Sistemleri 106
Üçüncü Bölüm 109
ANKARA'DAKİ ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE KULLANILAN SINIFLAMA SİSTEMLERİNE İLİŞKİN DURUM ANALİZİ 109
3.1. Üniversite Kütüphaneleri 109
3.1.1. Ankara'daki Üniversite Kütüphaneleri 111
3.1.2. Ankara'daki Üniversite Kütüphanelerinde Kullanılan Sınıflama Sistemleri 114
3.1.2.1. LCCS Kullanan Üniversite Kütüphanelerine Yönelik Bulgular 116
3.1.2.2. NLM Kullanan Üniversite Kütüphanelerine Yönelik Bulgular 167
3.1.2.3. DDC Kullanan Üniversite Kütüphanelerine Yönelik Bulgular 186
SONUÇ ve ÖNERİLER 195
KAYNAKÇA 203
EKLER 210

ÖNSÖZ

"Kütüphane Sınıflama Sistemleri: Ankara'daki Üniversite Kütüphanelerine Yönelik Bir Durum Analizi" başlıklı bu çalışmada, sınıflama sistemlerinin türlerine ve özelliklerine değinilecek olup Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde kullanılan sınıflama sistemleri ve bu sistemlerin uygulamadaki farklılıkları aktarılacaktır. Bu kapsamda çalışmanın tamamlanabilmesi için yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen kişileri burada anmak isterim.

Lisans ve lisansüstü eğitimim boyunca kıymetli vakitlerini ayırarak bana yol gösteren ve tez konusunun seçiminden savunma aşamasına kadar ilgisini ve yardımını her zaman yanımda hissettiğim tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Mehlika KARAGÖZOĞLU ASLIYÜKSEK' e teşekkürlerimi sunarım.

Tez savunma jürimde bulunan ve değerli fikirlerini benimle paylaşarak desteklerini esirgemeyen hocalarım Sayın Prof. Dr. Rıfat GÜNALAN ve Sayın Prof. Dr. Burçak ŞENTÜRK'e teşekkürlerimi sunarım.

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü kazandığımda idealist bir kütüphaneci olabilmem için beni destekleyen ve ilim yolunda ilerleyebilmem için her zaman beni yüreklendiren hocam Sayın Dr. Nevzat KAYA' ya şükranlarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmanın saha araştırması kapsamında kıymetli fikirlerini benimle paylaşan ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan arkadaşlarıma ve meslektaşlarıma teşekkür ederim.

Hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen sevgili aileme, manevi desteği ile her zaman motivasyonumu arttıran sevgili eşim Celal Can BOZKIZ'a ve biricik oğlum Yiğit Can BOZKIZ'a teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Sınıflama, bibliyografik bilgileri kayıt altına alınmış olan bilgi kaynaklarının konusunun ve seçilmiş sınıflama sistemine uygun olarak verilmiş sınıflama numarasının kullanılarak rafta yerinin saptanması işlemi olarak tanımlanabilir. Bilginin kullanıcısına en hızlı şekilde erişimini sağlayan sınıflama işlemi, aynı konudaki eserlerin rafta yan yana bulunmasını benzer konudaki eserlerin ise yakınına getirilmesini sağlamaktadır. Sınıflama, kütüphane sınıflama sistemlerinin varlığı ile kullanılabilir olmaktadır. Sınıflama sistemleri ise koleksiyon yoğunluğu, koleksiyonun konu yoğunluğu ve kullanıcı kitlesi gibi kriterler dikkate alınarak kütüphaneler tarafından tercih edilmektedir.

Sınıflama sistemlerinin özelliklerini ve Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde uygulamalarının tutarlılık seviyelerini inceleyen bu tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sınıflamanın tarihsel süreci ve diğer bilim dalları ile ilişkisi detayları ile incelenerek kütüphanecilik hizmetlerindeki önemi aktarılmıştır. İkinci bölümde günümüzde aktif bir şekilde kullanılan sınıflama sistemlerinin özellikleri ve kullanımı ile ilgili bilgiler aktarılmıştır. Üçüncü bölümde ise Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde kullanılan sınıflama sistemleri ve buna bağlı olarak aynı sınıflama sistemini tercih eden kütüphanelerin sınıflama numaralarının tutarlılık seviyeleri analiz edilmiştir. Çalışma, korelasyonel araştırma yöntemi ile incelenmiş ve çalışmanın evreni, Ankara'daki üniversite kütüphaneleri olarak belirlenmiştir.

Çalışmada, Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde kullanılan sınıflama sistemleri ve bu sistemlerin uygulanmasındaki tutarlılık seviyeleri analiz edilmiş, karşılaşılan sorunlara cevap aranmıştır. Çalışma kapsamında Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde seçilmiş aynı konudaki bilgi kaynaklarına ait sınıflama numaralarının tutarlılık seviyeleri incelenmiş ve çalışmanın sonucunda sınıflama numaralarının kullanılmasında standart ve tutarlı bir uygulamanın gerçekleştirilemediği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Sınıflama sistemleri, Kataloglama, Sınıflama, Sınıflama numaraları, Üniversite kütüphaneleri

ABSTRACT

Classification can be defined as the process of determining the location on the shelf by using the subject of the information sources whose bibliographic information is recorded and the classification number given in accordance with the selected classification system. The classification process, which provides the fastest access to the user of the information, ensures that the works on the same subject are placed side by side on the shelf and the works on similar subjects are brought close to them. Classification can be used with the existence of library classification systems. Classification systems are preferred by libraries based on criteria such as collection density, subject density of the collection and user base.

This thesis, which examines the characteristics of classification systems and the consistency levels of their applications in university libraries in Ankara, consists of three parts. In the first chapter, the historical process of classification and its relationship with other branches of science are examined in detail and its importance in librarianship services is explained. In the second chapter, information about the features and usage of classification systems that are actively used today is given. In the third part, the classification systems used in university libraries in Ankara and the consistency levels of the classification numbers of libraries that prefer the same classification system were analyzed. The study was analyzed by correlational research method and the universe of the study was determined as the university libraries in Ankara.

In the study, the classification systems used in university libraries in Ankara and the consistency levels in the application of these systems were analyzed and answers to the problems encountered were sought. Within the scope of the study, the consistency levels of the classification numbers of selected information resources on the same subject in university libraries in Ankara were examined and as a result of the study, it was determined that a standard and consistent application could not be realized in the use of classification numbers.

Key words: Classification systems, Cataloging, Classification, Classification numbers, University libraries

KISALTMALAR

AAKK2: Anglo Amerikan Kataoglama Kuralları 2

BC/ BLİSS: Bliss Bibliographic Classification Systems

BCA: Bliss Classification Association

CC: Colon Classification Systems

DDC: Dewey Decimal Classification Systems

DTCF: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

FID: Uluslararası Dokümantasyon Federasyonu

ISBN: International Standard Book Number

LCCS: Library of Congresses Classification Systems

MARC: Machine Readable Cataloging

NLM: National Library of Medicine Classification Systems

ODTÜ: Ortadoğu Teknik Üniversitesi

OPAC: Online Public Access Catalog

RDA: Resource Description and Access

TDK: Türk Dil Kurumu

TEDÜ: TED Üniversitesi

TOBB ETÜ: TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

TO-KAT: Ulusal Toplu Katalog

UDC: Universal Decimal Classification Systems

ÜNAK: Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği

TABLO LİSTESİ

Tablo 2. 1. Kongre Kütüphanesi 18 Bölümlük Yeni Sınıflama Şeması.....31
Tablo 2. 2. "D" Tarih Şemasına Ait Notasyon Görünümü.....39
Tablo 2. 3. "B" Din Şemasına Ait Notasyon Görünümü.....41
Tablo 2. 4. Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi Sözdizimsel İfade Gösterimi.....68
Tablo 2. 5. Kolon Sınıflama Sistemi Örneği.....89
Tablo 2. 6. LCCS Sınıflama Numarası Örneği.....101
Tablo 2. 7. DDC Sınıflama Numarası Örneği.....102
Tablo 3. 1. Ankara'daki Devlet ve Vakıf Üniversitelerinin Listesi.....111
Tablo 3. 2. Ankara'daki Üniversite Kütüphanelerinin Genel Özellikleri.....112
Tablo 3. 3. Çalışmada Kullanılan Örnek Kitapların Listesi.....210

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 3. 1. Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüs Kütüphanesi "Ben Kazanmadan Bitmez: Zafer Kendisi Olma Cesareti Gösterebilenlerindir" İsimli Eserin Marc Kaydı.....117
Şekil 3. 2. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "Ben Kazanmadan Bitmez: Zafer Kendisi Olma Cesareti Gösterebilenlerindir" İsimli Eserin Marc Kaydı 117
Şekil 3. 3. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi "Evrenin İlahi Dili: Uyanış" İsimli Eserin Marc Kaydı.....118
Şekil 3.4. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi "Evrenin İlahi Dili: Uyanış" İsimli Eserin Marc Kaydı.....119
Şekil 3. 5. Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi "Osmanlı Filistin'i Yer İsimleri Kılavuzu ve Atlası" İsimli Eserin Marc Kaydı 120
Şekil 3. 6. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi "Osmanlı Filistin'i Yer İsimleri Kılavuzu ve Atlası" İsimli Eserin Marc Kaydı.....121
Şekil 3. 7. Ostim Teknik Üniversitesi Kütüphanesi "Osmanlı Filistin'i Yer İsimleri Kılavuzu ve Atlası" İsimli Eserin Marc Kaydı.....122
Şekil 3. 8. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "Osmanlı Filistin'i Yer İsimleri Kılavuzu ve Atlası" İsimli Eserin Marc Kaydı 123
Şekil 3. 9. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi "Osmanlı Filistini Yer İsimleri Kılavuzu ve Atlası" İsimli Eserin Marc Kaydı 124
Şekil 3. 10. Odtü Kütüphanesi "Osmanlı Filistin'i Yer İsimleri Kılavuzu ve Atlası" İsimli Eserin Marc Kaydı 124
Şekil 3. 11. Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüs Kütüphanesi "Osmanlı Filistin'i Yer İsimleri Kılavuzu ve Atlası" İsimli Eserin Marc Kaydı.....126
Şekil 3. 12. Tedü Kütüphanesi "Osmanlı Filistin'i Yer İsimleri Kılavuzu ve Atlası" İsimli Eserin Marc Kaydı 126
Şekil 3. 13. Tobb Etü Kütüphanesi "Osmanlı Filistin'i Yer İsimleri Kılavuzu ve Atlası" İsimli Eserin Marc Kaydı 127
Şekil 3. 14. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "Mesiru Umumi'l-Muvahhidin Şerh u Terceme-i Kitab-ı İhyau Ulümi'd-Din: İhya Tercüme ve Şerhi" İsimli Eserin Marc Kaydı 128

Şekil 3. 15. Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi “Mesiru Umumi'l-Muvahhidin Şerh u Terceme-i Kitab-ı İhyau Ulümi'd-Din: İhya Tercüme ve Şerhi” İsimli Eserin Marc Kaydı 129
Şekil 3. 16. Ostim Teknik Üniversitesi Kütüphanesi “Mesiru Umumi'l-Muvahhidin Şerh u Terceme-i Kitab-ı İhyau Ulümi'd-Din: İhya Tercüme ve Şerhi” İsimli Eserin Marc Kaydı 130
Şekil 3. 17. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Kütüphanesi “Mesiru Umumi'l-Muvahhidin Şerh u Terceme-i Kitab-ı İhyau Ulümi'd-Din: İhya Tercüme ve Şerhi” İsimli Eserin Marc Kaydı 131
Şekil 3. 18. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanesi “Mesiru Umumi'l-Muvahhidin Şerh u Terceme-i Kitab-ı İhyau Ulümi'd-Din: İhya Tercüme ve Şerhi” İsimli Eserin Marc Kaydı.....132
Şekil 3. 19. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi “Müslümanlık ve Kur'an-ı Kerim'den Ayetlerle İslam Esasları” İsimli Eserin Marc Kaydı.....133
Şekil 3. 20. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi “Müslümanlık ve Kur'an-ı Kerim'den Ayetlerle İslam Esasları” İsimli Eserin Marc Kaydı.....134
Şekil 3. 21. Tobb Etü Üniversitesi Kütüphanesi “Ticaret Sicili Rehberi” İsimli Eserin Marc Kaydı.....135
Şekil 3. 22. Atılım Üniversitesi Kütüphanesi “Ticaret Sicili Rehberi” İsimli Eserin Marc Kaydı 136
Şekil 3. 23. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanesi “Ticaret Sicili Rehberi” İsimli Eserin Marc Kaydı.....137
Şekil 3. 24. Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi “Ticaret Sicili Rehberi” İsimli Eserin Marc Kaydı.....138
Şekil 3. 25. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi “Ticaret Sicili Rehberi” İsimli Eserin Marc Kaydı.....138
Şekil 3. 26. Odtü Kütüphanesi “Ticaret Sicili Rehberi” İsimli Eserin Marc Kaydı.....138
Şekil 3. 27. Tedü Kütüphanesi “Ticaret Sicili Rehberi” İsimli Eserin Marc Kaydı.....139
Şekil 3. 28. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi “Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye Lügat Kitabı” İsimli Eserin Marc Kaydı 140
Şekil 3. 29. Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi “Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye Lügat Kitabı” İsimli Eserin Marc Kaydı 141
Şekil 3. 30. Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi “Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye Lügat Kitabı” İsimli Eserin Marc Kaydı 142

Şekil 3. 31.Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanesi "Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye Lügat Kitabı" İsimli Eserin Marc Kaydı 143
Şekil 3. 32. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi "Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye Lügat Kitabı" İsimli Eserin Marc Kaydı 144
Şekil 3. 33. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi "Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye Lügat Kitabı" İsimli Eserin Marc Kaydı 145
Şekil 3. 34. Tobb Etü Kütüphanesi "Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye Lügat Kitabı" İsimli Eserin Marc Kaydı 146
Şekil 3. 35. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi "Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye Lügat Kitabı" İsimli Eserin Marc Kaydı 147
Şekil 3. 36.Ostim Teknik Üniversitesi Kütüphanesi "Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye Lügat Kitabı" İsimli Eserin Marc Kaydı 148
Şekil 3. 37. Odtü Kütüphanesi "Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye Lügat Kitabı" İsimli Eserin Marc Kaydı 149
Şekil 3. 38. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi "Müzik Sever Misiniz?" İsimli Eserin Marc Kaydı 150
Şekil 3. 39. Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi "Müzik Sever Misiniz?" İsimli Eserin Marc Kaydı 151
Şekil 3. 40. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi "Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Kültür ve Müzik Politikaları (1923-2000)" İsimli Eserin Marc Kaydı 152
Şekil 3. 41. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kütüphanesi "Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Kültür ve Müzik Politikaları (1923-2000)" İsimli Eserin Katalog Kaydı 153
Şekil 3. 42. Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi "Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Kültür ve Müzik Politikaları (1923-2000)" İsimli Eserin Marc Kaydı 154
Şekil 3. 43. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu 18 Şubat 2011, İstanbul, Türkiye" İsimli Eserin Marc Kaydı 155
Şekil 3. 44. Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi "Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu 18 Şubat 2011, İstanbul, Türkiye" İsimli Eserin Marc Kaydı 156
Şekil 3. 45. Atılım Üniversitesi Kütüphanesi "Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu 18 Şubat 2011, İstanbul, Türkiye" İsimli Eserin Marc Kaydı 156
Şekil 3. 46. Türk Hava Kurumu Üniversitesi "Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu 18 Şubat 2011, İstanbul, Türkiye" İsimli Eserin Marc Kaydı 157

Şekil 3. 47. Atılım Üniversitesi Kütüphanesi "Mühendislikte Felsefe, Mantık, Bilim ve Etik" İsimli Eserin Marc Kaydı 158
Şekil 3. 48. Tedü Kütüphanesi "Mühendislikte Felsefe, Mantık, Bilim ve Etik" İsimli Eserin Marc Kaydı 159
Şekil 3. 49. Odtü Kütüphanesi "Mühendislikte Felsefe, Mantık, Bilim ve Etik" İsimli Eserin Marc Kaydı 159
Şekil 3. 50. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi "Mühendislikte Felsefe, Mantık, Bilim ve Etik" İsimli Eserin Marc Kaydı 160
Şekil 3. 51. Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanesi "Mühendislikte Felsefe, Mantık, Bilim ve Etik" İsimli Eserin Marc Kaydı 161
Şekil 3. 52. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi "İktisat Yazıları" İsimli Eserin Marc Kaydı 162
Şekil 3. 53. Tobb Etü Kütüphanesi "İktisat Yazıları" İsimli Eserin Marc Kaydı 163
Şekil 3. 54. Tobb Etü Kütüphanesi "İktisat Yazıları" İsimli Eserin Marc Kaydı 164
Şekil 3. 55. Tobb Etü Kütüphanesi "Yamaç Paraşüt Sporunun Gelişimi ve Yamaç Paraşüt Kazaları" İsimli Eserin Marc Kaydı 165
Şekil 3. 56. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "Yamaç Paraşüt Sporunun Gelişimi ve Yamaç Paraşüt Kazaları" İsimli Eserin Marc Kaydı 166
Şekil 3. 57. Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanesi "Yamaç Paraşüt Sporunun Gelişimi ve Yamaç Paraşüt Kazaları" İsimli Eserin Marc Kaydı 166
Şekil 3. 58. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı" İsimli Eserin Marc Kaydı 168
Şekil 3. 59. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi "Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı" İsimli Eserin Katalog Kaydı 168
Şekil 3. 60. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi "Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı" İsimli Eserin Katalog Kaydı 169
Şekil 3. 61. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "Asrın Küresel Salgını: Türkiye'nin Koronavirüsle Başarılı Mücadelesi" İsimli Eserin Marc Kaydı 170
Şekil 3. 62. Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi Asrın Küresel Salgını: Türkiye'nin Koronavirüsle Başarılı Mücadelesi" İsimli Eserin Katalog Kaydı 171
Şekil 3. 63. Tobb Üniversitesi Kütüphanesi Asrın Küresel Salgını: Türkiye'nin Koronavirüsle Başarılı Mücadelesi" İsimli Eserin Marc Kaydı 172
Şekil 3. 64. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi Asrın Küresel Salgını: Türkiye'nin Koronavirüsle Başarılı Mücadelesi" İsimli Eserin Katalog Kaydı 173

Şekil 3. 65. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi “El-Kanun-i Fi’t-Tıb” İsimli Eserin Marc Kaydı.....174
Şekil 3. 66. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi “El-Kanun-i Fi’t-Tıb” İsimli Eserin Marc Kaydı 175
Şekil 3. 67. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Kütüphanesi “El-Kanun-i Fi’t-Tıb” İsimli Eserin Marc Kaydı.....175
Şekil 3. 68. Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi “El-Kanun-i Fi’t-Tıb” İsimli Eserin Katalog Kaydı 176
Şekil 3. 69. Tobb Üniversitesi Kütüphanesi “El-Kanun-i Fi’t-Tıb” İsimli Eserin Katalog Kaydı.....177
Şekil 3. 70. Gazi Üniversitesi Kütüphanesi Hemşire ve Ebeler İçin Doğum ve Kadın Sağlığı Uygulama Rehberi” İsimli Eserin Marc Kaydı 178
Şekil 3. 71. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi “Hemşire ve Ebeler İçin Doğum ve Kadın Sağlığı Uygulama Rehberi” İsimli Eserin Marc Kaydı.....179
Şekil 3. 72. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi “Hemşire ve Ebeler İçin Doğum ve Kadın Sağlığı Uygulama Rehberi” İsimli Eserin Marc Kaydı.....180
Şekil 3. 73. Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi “Hemşire ve Ebeler İçin Doğum ve Kadın Sağlığı Uygulama Rehberi” İsimli Eserin Katalog Kaydı 181
Şekil 3. 74. Gazi Üniversitesi Kütüphanesi “Meme Kanseri” İsimli Eserin Marc Kaydı 182
Şekil 3. 75. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi “Meme Kanseri” İsimli Eserin Marc Kaydı 183
Şekil 3. 76. Ankara Üniversitesi Kütüphanesi “Meme Kanseri” İsimli Eserin Marc Kaydı ..183
Şekil 3. 77. Ankara Üniversitesi Kütüphanesi “Göz Hastalıkları” İsimli Eserin Marc Kaydı184
Şekil 3. 78. Gazi Üniversitesi “Göz Hastalıkları” İsimli Eserin Marc Kaydı 185
Şekil 3. 79. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi “Göz Hastalıkları” İsimli Eserin Marc Kaydı 185
Şekil 3. 80. Dtcf Kütüphanesi “Türkiye Teşkilât ve İdare Tarihi” İsimli Eserin Marc Kaydı187
Şekil 3. 81. Milli Kütüphane “Türkiye Teşkilât ve İdare Tarihi” İsimli Eserin Çevrimiçi Katalog Kaydı.....188
Şekil 3. 82. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi “Mesnevi'de Tasavvufi Tefsir” İsimli Eserin Marc Kaydı 189
Şekil 3. 83. Milli Kütüphane “Mesnevi'de Tasavvufi Tefsir” İsimli Eserin Çevrimiçi Katalog Kaydı.....190

Şekil 3. 84. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Kütüphanesi "Dış Ticaret ve Gümrük: Teori, Mevzuat, Uygulama" İsimli Eserin Marc Kaydı 191
Şekil 3. 85. Milli Kütüphane "Dış Ticaret ve Gümrük: Teori, Mevzuat, Uygulama" İsimli Eserin Çevrimiçi Katalog Kaydı 1 192
Şekil 3. 86. Milli Kütüphane "Dış Ticaret ve Gümrük: Teori, Mevzuat, Uygulama" İsimli Eserin Çevrimiçi Katalog Kaydı 2 193
Şekil 3. 87. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Kütüphanesi "Batılılaşma Yolunda" İsimli Eserin Marc Kaydı 193
Şekil 3. 88. Milli Kütüphane "Batılılaşma Yolunda" İsimli Eserin Çevrimiçi Katalog Kaydı 194

GİRİŞ

Kütüphaneler, her türlü bilgi kaynağının toplandığı ve muhafaza edildiği, belirli standartlara uygun olarak düzenlendiği ve en kısa zamanda en az maliyetle kullanıcıların hizmetine sunulduğu mekanlardır. Kullanıcıları ihtiyaç duydukları bilgiye en kısa zamanda ulaştırmayı amaçlayan kütüphaneler, bilgi kaynaklarının istenildiğinde bulunabilir olmasından dolayısıyla doğru şekilde nitelendirilmesinden sorumludur. Kütüphaneciliğin teknik hizmetler birimini ilgilendiren bu niteleme, betimleyici kataloglama ve konu analizinin yapılması olmak üzere iki aşamalı bir işlemdir. Betimleyici kataloglama, bir bilgi kaynağının yazar adı, eser adı, yayın yılı gibi fiziki özelliklerinin nitelendirilmesini sağlarken konu analizi ise eserin konusunun tespit edilerek uygun sınıflama numarasının verilmesini sağlamaktadır. Konu analizi diğer bir ifadeyle sınıflama, aynı konudaki bilgi kaynaklarının rafta yan yana bulunabilmesini sağlayarak kullanıcının bilgiye konusal yönden erişimini gerçekleştirmektedir. Sınıflama işleminin yerine getirilebilmesi için kütüphaneler sınıflama sistemlerini kullanmaktadır. Sınıflama sistemleri bir bilgi kaynağının konusunun tespit edilmesini ve bu konuyu karşılayan sınıflama numarasının kullanılabilmesini sağlayan kütüphane düzenleme sistemleri olarak tanımlanabilir.

Kütüphane sınıflama sistemleri çok çeşitli olmakla beraber koleksiyon sayısını, koleksiyonun konu yoğunluğunu ve hizmet ettiği kullanıcı kitlesinin özelliklerini göz önünde bulundurarak kütüphaneler tarafından tercih edilmekte ve bu doğrultuda kullanılmaktadır. Sınıflama sistemlerinin kütüphaneler tarafından tercih edilmesi, uygulanması ve bu uygulama aşamasında karşılaşılan problemleri araştırmayı amaçlayan bu tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, katalog ve kataloglama kavramının tanım ve tarihsel süreci, kuralları ve kütüphanecilik hizmetlerindeki önemi aktarılmıştır. Akabinde sınıflama kavramının tanımı, tarihsel süreci, amacı, işlevleri ve diğer bilimlerle ilişkisi irdelenmiş, Dünya'da ve Türkiye'de sınıflama çalışmalarının tarihsel süreci aktarılmıştır. Son olarak sınıflamanın kütüphanecilik hizmetlerindeki önemine vurgu yapılarak sınıflamanın gerekliliği aktarılmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde, günümüzde aktif olarak kullanılan sınıflama sistemleri aktarılmıştır. Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi, Dewey Onlu Sınıflama Sistemi, Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi, Bliss Sınıflama Sistemi, Kolon Sınıflama Sistemi ve son olarak Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Sistemi'nin oluşum aşamalarının tarihsel süreci, temel özellikleri ve uygulamaları detaylı bir şekilde irdelenmiştir. Sınıflama sistemlerinin kullanılabilmesi için

sistemin bileşenlerinin bilinmesi gerektiği düşünülerek bileşenlerin özellikleri detayları ile aktarılmış ve günümüzde Dünya'da ve Türkiye'de kullanılan sınıflama sistemlerinin istatistiki verileri paylaşılmıştır.

Üçüncü bölümde, ilk olarak Ankara'daki üniversite kütüphanelerinin sayısı, kuruluş yılları, basılı kaynak sayıları, kullandıkları sınıflama sistemleri ve otomasyon programları incelenerek genel bir veri sunulmuştur. Çalışmanın devamında seçilmiş bilgi kaynaklarının Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde sınıflama numaraları ve konu başlıkları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmanın ve incelemelerin yapılabilmesi için üniversitelerin katalog tarama ekranları ve Ulusal Toplu Katalogdan MARC görüntüleri incelenerek bir veri sunulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda:

Araştırmanın amacı, "Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde kullanılan sınıflama sistemlerinin özelliklerini, uygulamalarını aktarmak ve uygulamada ortaya çıkan sorunlara çözüm önerileri getirmektir." şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın evreni, "Ankara'daki üniversite kütüphaneleri olarak belirlenmiştir." Bu bağlamda Ankara'daki üniversite kütüphanelerinin sınıflama numaraları ve konu başlıkları kullanımı karşılaştırılarak uygulamadaki sorunlara cevap aranmıştır.

Araştırmanın hipotezi, "Ankara'daki üniversite kütüphanelerinin tercih ettiği sınıflama sistemlerinde sınıflama numaraları ve konu başlıklarının kullanımında standart ve tutarlı bir uygulama yapılmamaktadır. Uygulamadaki bu farklılıklar, kütüphaneler arası iş birliğinin yapılmaması, bütçenin yetersiz oluşu, güncelin takip edilmemesi, işin ciddiye alınmaması, kütüphanecilerin eğitim düzeyleri ve uzmanlık alanlarına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır." şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın yöntemi, "Ankara'daki üniversite kütüphaneleri üzerine çalışılmış olmasının sebebi Bilkent, Gazi, Ankara ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi gibi köklü üniversitelerin bulunması ve bu üniversitelere bağlı koleksiyon sayısı oldukça fazla olan kütüphanelerin oluşturulmuş olmasıdır. Bu kapsamda Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde sınıflama sistemlerinin uygulamalarında farklılıkların olduğu karşılaştırma yöntemi ile aktarılarak bu sorunlara çözüm önerileri getirilecektir." şeklinde belirlenmiştir.

Tez kapsamında Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Türk Kütüphaneciliği ve Bilgi Dünyası dergileri ile YÖK Dokümantasyon Merkezi Tezler Kataloğu taranmıştır. Library and Information Science Abstracts, Library and Information Science, Emerald Premier Journal,

EBSCO E-kitap Koleksiyonu, Hiper Kitap, Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi veri tabanları taranmış ek olarak Google, Google Books ve Google Scholar'dan faydalanılmıştır.

MARC kayıtları için Ulusal Toplu Katalog, Milli Kütüphane kataloğu, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kütüphanesi, Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi, Ostim Teknik Üniversitesi Kütüphanesi, Gazi Üniversitesi Kütüphanesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Kütüphanesi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi'nin katalog tarama sayfaları kullanılmıştır.

Birinci Bölüm

KÜTÜPHANECİLİKTE KATALOGLAMA VE SINIFLAMA

Kütüphaneler, bilgi kaynaklarının toplandığı, belirli standartlara uygun olarak teknik işlemlerle düzenlendiği ve en kısa zamanda en az maliyetle kullanıcıların hizmetine sunulduğu mekânlardır. Temel amacı kullanıcılara ihtiyaç duydukları bilgiyi en kısa zamanda ulaştırmak olan kütüphaneler, kaynakların araştırıldığında bulunabilir olmasından, yani doğru şekilde nitelendirilmesinden sorumludur. Kütüphanelerin teknik hizmetler birimini ilgilendiren bu niteleme; kataloglama ve sınıflama işlemlerinden oluşmaktadır.

1.1. Katalog ve Kataloglama

Kataloglamanın ve sınıflamanın tanımlarını incelemeden önce katalog kavramına kısaca değinmek faydalı olacaktır. Türk Dil Kurumu'na göre *katalog* kavramı "kitaplıktaki kitapları veya belli bir daldaki gereçleri, nitelikleri bakımından tanıtmak, arandıklarında bulunmalarını sağlamak amacıyla, yer numaraları belirtilerek hazırlanmış kitap, defter veya fişten oluşan bütün, fihrist" olarak ifade edilmektedir (TDK Güncel Türkçe Sözlük, 2022). Katalog, aynı kaynaktaki bir diğer tanıma göre ise "kitabevi, yayınevi, kurum vb. kuruluşların yayınlarını, ürettikleri malları, eşyaları tanıtan, gösteren liste veya kitap, fihrist" şeklinde anlamlandırılmaktadır. Bir başka tanımıyla katalog, "belli bir koleksiyonun ya da koleksiyonlar grubunun içeriğini anlatan kayıtların derlemesi" şeklinde tanımlanmaktadır (Ebru 2014: 37).

Necmettin Sefercioğlu'na (1977) göre kataloglar, "kütüphane koleksiyonlarını okuyucuya açan anahtarlardır" (Sefercioğlu 1977:121). Karagözoğlu Aslıyüksek'e (2015) göre kataloglar, "kütüphane materyalini tanımlayan bilgilerin sistematik bir düzen içinde kaydedilmesi sonucunda oluşmaktadır." Bu katalogların oluşturulması ve arandığında kolaylıkla bulunabilmesi için yapılan işleme ise "kataloglama" denmektedir (Karagözoğlu Aslıyüksek 2015:40).

1.1.1. Tanım ve Tarihçe

Katalog ve kataloglama kavramlarının tanım ve tarihçelerini incelemek konunun pekişmesi açısından faydalı olacaktır.

Katalog kavramının tarihçesine bakıldığında ilk kez Homeros'un İlyada destanında geçen ve "*liste"* manasına gelen bir kelime olarak kullanıldığı görülmektedir. Esere göre gemiye yerleştirilen eşyaların listesinin *(kataloğunun)* tutulduğu belirtilmektedir (Özgür 2018:7). Katalog kavramı günümüzde de aslında pek çok şeyin listesi olarak kullanılmaktadır. Örneğin yayınevlerinin kitap kataloğu, bir serginin sergi kataloğu ya da asıl bizi ilgilendiren bölümüyle "kütüphanedeki kitapların listesi" yani kütüphane kataloğu olarak kullanılmaktadır.

Belirli bir kütüphane veya kütüphaneler grubunun koleksiyonlarındaki listeleri gösteren kataloglar, bahsi geçen kütüphanedeki eserlerin varlığının tespit edilmesini ve istenildiğinde ulaşılabilir olmasını sağlamaktadır (Bloomberg ve Evans 1989:382). Buna benzer bir diğer tanıma göre ise katalog, "kütüphane koleksiyonunda bulunan kaynakların giriş bilgilerinin belirli bir sisteme göre kayıt altına alınmasıdır" (Rowley (1996: 6) Aktaran Beygirci, 2020, s. 14).

Bütün tanımlamalardan anlaşıldığı üzere katalog; kütüphanelerde ya da arşiv ve enformasyon merkezlerinde her türlü formatta bulunan bilgi kaynaklarının belirli bir sistem ve düzen içerisinde tutularak kullanıcıların erişimine sunulması şeklinde tanımlanabilir.

Bahsi geçen katalogların oluşturulabilmesi ise "kataloglama" işlemi ile mümkün olmaktadır. Kataloglama; kütüphane materyallerine ait tanıtıcı bilgilerin önceden belirlenen kurallara göre kaydedilmesidir (Bayter 2009:134). Bir başka tanımıyla kataloglama, bir eser için bibliyografik kayıt hazırlama ve yer numarası verme işlemidir (Bloomberg ve Evans 1989:151).

Kataloglamanın akademik çalışmalarda pek çok tanımı bulunmaktadır. Bunlardan birkaç tanesi şu şekilde aktarılabilir. Kütüphanelerin dermelerinde bulunan her türlü bilgi kaynağının kaynakçasal kimliğinin belirli bir kural çerçevesinde kayıt altına alınmasıdır (Yurdadoğ (1974, s.36) Aktaran Bitri ve Keseroğlu 2018:223). Bir diğer ifadeyle kataloglama, kütüphaneciliğin temelidir (Gorman, 2002, s.11 Aktaran Bitri ve Keseroğlu 2018:9). Bu temelin anlayışında bilgi kaynağının iyi nitelendirilmiş olması ve istenildiği zaman erişilebilir olması bulunmaktadır.

Kataloglama; betimleyici kataloglama ve konu analizinin yapılması olarak iki aşamalı süreç şeklinde tanımlanabilir. Betimleyici kataloglama kitabın fiziki olarak nitelendirilmesi, konu analizinin yapılması ise eserin konusunun tespit edilmesi işlemidir (Özgür 2018:28). Özgür (2018), betimleyici kataloglamayı şu şekilde açıklamaktadır; "kaynağın yazar adı, eser adı, basım-yayım bilgisi gibi erişim unsurları ile sayfa sayısı, boyutları gibi fiziksel özelliklerinin

girişlerinin yapılmasıdır" (Özgür 2018:28). Konu analizi ise tezin temelini oluşturan sınıflama kavramıyla birebir ilgili olduğu için sınıflama konusu içinde incelenecektir.

Bu tanımlamalarına ek olarak kataloglamayı şu şekilde belirtmek faydalı olacaktır;

Kataloglama, kütüphane hizmetlerinin teknik hizmetler birimine ait olmakla beraber bir kaynağın bibliyografik bilgilerinin standart bir sistem ile kayıt altına alınması, teknik okuma yapılıp konu başlıkları listesinden uygun konunun seçilmesi, kütüphanedeki koleksiyonun yoğunluğuna göre seçilmiş olan sınıflama sisteminin kullanılarak sınıflama numarasının verilmesi ve ilgili kaynağının rafa çıkması işleminin tamamını kapsayan bir kütüphane hizmeti olarak tanımlanabilir.

1.1.2. Kataloglamanın Amacı ve İşlevi

Kütüphane hizmetlerinin genel amacı, kullanıcısının bilgiye erişimini sağlayarak zamandan tasarruf etmesine yardımcı olmaktır. Kataloglama işlemi bu erişimin en önemli adımlarından biridir. Bir kaynağın araştırılabilir ve herhangi bir bilgi merkezinde bulunabilir olmasını sağlamak, kaynağın iyi nitelendirilmiş olması ile mümkündür. Gelişen teknoloji ve artan bilgi kaynakları sayesinde kütüphaneler kaynaklarını sunmak için sistemli ve standart politikalar oluşturarak bu politikalara uygun bir şekilde bilgi kaynaklarını nitelendirmektedir. Kütüphane ve bilgi merkezlerinin dermelerinde bulunan bilgi kaynaklarını kimliklemek veya tekleştirmek kataloglamanın bu anlamda en önemli amaçlarından biridir (Rowley, 1992/1996, s.20 Özel 2007:46). Charles A. Cutter (1904) kataloglamanın amacını üç bölüme ayırmıştır:

1. Bir bilgi kaynağının yazar adı, eser adı ve konusuna göre bulunmasına yardımcı olmak.
2. Kütüphane ve bilgi merkezlerinin sahip oldukları bilgi kaynaklarını göstermek.
3. Bir bilgi kaynağının seçilmesinde kullanıcılara yardımcı olmak (Charles A. Cutter 1904 Aktaran Özel 2007:47).

Doğru kaynağa erişim için kaynağın iyi nitelendirilmiş olmasının ne derece önemli olduğundan daha önce de bahsetmiştik. Bu iyi nitelendirme işlemi nasıl ve kimler tarafından yerine getiriliyor biraz da buna değinmek faydalı olacaktır. Kütüphaneciler bilgi kaynakları ile kullanıcı arasında köprü görevi gören ve bilgiye erişimi sağlayan kişilerdir. Kataloglama kütüphanecileri ise; bilgi kaynağının "betimleyici/niteleyici/tanımlayıcı kataloglama" ve "konu analizi/konu kataloglaması" işlemlerini bizzat yerine getiren profesyonellerdir.

Kaynakların kataloglama işlemlerinin belirlenmiş standartlara uygun olarak yapılması o kaynağa erişimi hızlandırdığı gibi kullanıcının da doğru kaynağa erişmesine yardımcı olmaktadır.

1.1.3. Kataloglama Kuralları ve Standartlaşmanın Önemi

Kütüphane hizmetlerinin kaliteli olarak sunulabilmesi, kataloglama işleminin doğru ve tekbiçim yapılması ile mümkün olmaktadır. Bu işlemin gerçekleştirilebilmesi için kurallar, ilkeler ve standartların oluşturulması gerekmektedir. "Kütüphanecilik mesleği ise standartlar mesleği olarak anılmaktadır" (Özyurt 2017:20). Günümüzde gelişen teknoloji ile artan bilgi kaynaklarının kullanıcılara sunulması için ulusal ve uluslararası standartlara uygun olarak kaynağın nitelendirilmiş olması gerekmektedir. Bu standartlaşma ancak kütüphanelerde ya da bilgi merkezlerinde oluşturulan kurallar çerçevesinde gerçekleştirilebilir. Kataloglama kuralları olarak adlandırılan bu kurallar tek biçimliliği sağlar, gereksiz tekrarı önleyerek erişimi hızlandırır ve aynı kütüphanede bulunan ya da farklı kütüphanelerde bulunan aynı kaynakların arasında tutarlılık olmasını sağlar.

Kataloglama işlemi uzmanlık gerektiren özel bir alandır. Kuralların ve standartların uygulanması ve konu başlıkları ile gerekli sınıflama numarasının verilebilmesi için bilgi birikimine ve yeterli deneyime sahip olunması gerekmektedir. Bütün kataloglama uzmanlarının aynı bilgi kaynağını kataloglamak için aynı adımları takip etmeleri demek hem kaynağın doğru nitelendirilmesini hem de işlemi yaparken personelin zamandan tasarruf sağlamasını mümkün kılmaktadır. Kataloglama kuralları güncel, değişime açık ve aynı zamanda anlaşılır olmalıdır. Kullanıcı aradığı bir kaynağı rahatlıkla tespit edebilmeli ve kullanabilmelidir. Her kütüphane bünyesinde bulundurduğu koleksiyonunu baz alarak temelde aynı ama işleyişte farklı politikalar oluşturabilir. Uluslararası düzeyde bir kataloglama hizmeti sunmak için güncel bilgi ve gelişmeleri takip etmeli ve bunlara göre kütüphane politikasında esnemelere imkân tanımalıdır. Buna Makinece Okunabilir Kataloglama kurallarından (MARC) Kaynak

Tanımlama ve Erişim sistemine geçişte (RDA)1 uygulanan politikalar örnek gösterilebilir.[2] Daha önce kısaltmaların rahatlıkla kullanılabildiği MARC kurallarının aksine RDA ile artık her şeyin açık ve ayrıntılı bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir. Bunun gibi politika ve kuralların güncellenmesi durumunda kütüphaneler kendi koleksiyonlarına göre uyarlama işlemini yerine getirebilmelidir.

Kataloglama hizmetlerinde önceden kart katalog sistemi kullanılırken artık otomasyon programları ile basılı ya da elektronik ortamdaki bütün bilgi kaynaklarının kaydedilmesi işlemi yapılmaktadır. Bu otomasyon sistemleri kütüphanenin dermesine, bütçesine ve kullanıcı profiline göre değişiklikler gösterebilmektedir. Otomasyon sistemlerine gelen güncellemeler kütüphane tarafından kontrol edilmeli ve işleyiş ona göre düzenlenmelidir. Kütüphaneler bu şekilde standardı ve tek biçimliliği yakalayacak, hizmet kalitelerini arttıracaklardır.

1.1.4. Kataloglamanın Kütüphanecilik Hizmetlerindeki Önemi

Kataloglamanın temeli okuyucu odaklı bir hizmet olmasıdır. Bilgi kaynaklarını belirli standartlara uygun olarak nitelendirmek ve okuyucunun kolaylıkla erişimini sağlamak bu kütüphanecilik hizmetinin okuyucu odaklı olduğunun bir göstergesidir. Bayter (2008) bu görüşe benzer bir ifadeyle şunları aktarmaktadır; "kataloglamanın en önemli amacı okuyuculara kütüphanenin mevcudunu ve her türlü bilgi kaynağının yerini bildirmektir" (Bayter, 2008:17). İstenilen ve aranılan her türlü bilgi kaynağına erişim sağlamak ve bunu zamandan tasarruf ederek elde etmek her kütüphane kullanıcısının hayalidir. Kataloglama işlemi, işte bu hayali yerine getirerek en doğru bilgi kaynağına en hızlı şekilde erişimi sağlayan bir kütüphane hizmetidir. Doğru bilgiye erişim için kaynağın doğru nitelendirilmiş ve standartlara uygun olarak hazırlanmış olması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için kataloglamanın yanında bilgi kaynağının doğru sınıflandırılmış olması da aynı derecede elzemdir.

1.2. Sınıflama

[1] RDA'nın temel ilkelerinden birisi "gördüklerinizi kaydedin"dir. RDA ve MARC ayrıntıları için bakınız: Beygirci, Burak. 2022. "Bilginin Düzenlenmesinde Kataloglama Etiği: İlkeler ve Sorunlar". *Bilgi Yönetimi Dergisi* 5(2):322-39.

[2] Nisan 2005 yılında yoğun çalışma ve uygulamaların sonucunda MARC formatı ile bir uyum içerisinde olan AAKK2'den RDA'ya geçiş sağlanmıştır. Değişim ve gelişimler için bakınız: Bayter, Mustafa. 2022. "Dünyada ve Ülkemizde RDA'ya Geçiş". *Türk Kütüphaneciliği* 36(1):54-73.

İnsanında içinde bulunduğu bütün canlılar bulundukları ortamı kavramak, anlamak ve adlandırmak ihtiyacı hissetmektedirler. Yaşamlarının ve türlerinin devamı için yaptıkları bu anlama ve kavrama eylemini, genetik mirasları ya da deneyimleri sayesinde elde etmektedirler. İnsan ise bu anlama ve kavrama eylemini onu diğer canlılardan ayıran düşünme yetisi sayesinde yapabilmektedir. Düşünme yetisi, insanın nesneleri ve kavramları kategorize etmesini yani sınıflamasını sağlamaktadır (Tonta 2012:155). İnsan beyni dünyadaki sayısız varlıkları kavrayabilmek için onları kategorize edip aynı ya da benzer bilgileri, nesneleri, kavramları bir araya getirerek anlamlandırmak ve adlandırmak görevini üstlenmektedir. Buradan hareketle sınıflamanın temel bir durumu ya da bir nesneyi anlamak ya da adlandırmak şeklinde tanımlanabilmesi olasıdır (Bilar ve Ekinci 2008:143).

Yazının icadı ile duvarlara, kaya ve mermerlere, papirüsün kullanılmaya başlanması ile papirüsün üzerine yazılan yazılar, yazılı kaynakların temelini oluşturmaktadır. Kâğıdın icadı ve kullanımı ile artık daha fazla yazılı kaynağın oluştuğu söylenebilir. Artan bu kaynakların toplandığı ve derlendiği kurumlar olarak ortaya çıkan arşiv ve kütüphaneler bütün kaynakları bünyesinde bulundurarak erişim sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Tüm bu gelişim evrelerine ek olarak matbaaların bulunması, basımevlerinin açılması ile matbu kitapların artması, kütüphanelerde aynı kaynaktan birkaç kopyanın oluşmasını sağlamıştır. Gelen bu kaynaklar kitapların boyuna ya da kütüphaneye geliş sırasına göre yerleştirilmeye çalışılmış fakat gün geçtikçe artan kaynakların kütüphane de bulunabilir olmasına yeterli olmamıştır. Bu durumu aşabilmek için kütüphaneler kitapları belirli özelliklerine göre sınıflayarak erişim sağlanmasının daha kolay olabileceğine karar vermiş ve bunu yapabilmek için sınıflama sistemlerini oluşturmaya başlamışlardır.

1.2.1. Tanım ve Tarihçe

Sınıflama düşüncesi; içerisinde anlam, anlama ve adlandırmayı taşımaktadır (Bilar ve Ekinci 2008:150). Bu düşünceyi yerine getirebilmek için insan zekâsının kavramları çözme ve karşılaştırabilme yeteneğine ihtiyaç duyulmaktadır. İnsan, kavramları ya da nesneleri seçer, düzenler, birleştirir ve kullanılabilir olmasını sağlar. Gün içerisinde yapılacak çok basit işlemleri bile kategorilere ayırarak yani sınıflayarak yerine getirir. Sınıflama, "belirli ortak özellikleri olan nesne ve olayları aynı isim altında ve aynı grupta toplamaktır" (Büyük Lügat ve Ansiklopedi, 1992:10). Bir diğer tanıma göre ise sınıflama "bölümleme" şeklinde belirtilmektedir (TDK Güncel Türkçe Sözlük, 2022). Aynı ya da benzer türdeki nesneleri ya da kavramları bir araya getirmeyi amaçlayan sınıflamayı Tonta, "Sınıf, sınıflama, tasnif, kategori,

kategorize etme, kategorizasyon sözcükleri eş anlamlıdır" şeklinde tanımlamaktadır (Tonta 2012:156).

Karagözoğlu Aslıyüksek (2015) ise sınıflamayı "kütüphane materyalinin konusunun belli kurallara göre saptanması işi" şeklinde tanımlarken bir başka ifadeyle Özgür (2018) ise sınıflamayı, "bir kütüphanedeki koleksiyonun seçilmiş belirli bir sınıflama sistemi baz alınarak sistematik bir şekilde raftaki yerinin tespit edilmesi" şeklinde tanımlamaktadır (Baydur, 2006) Aktaran Özgür 2018:28).

Bu tanımlamalarına ek olarak sınıflamayı şu şekilde belirtmek faydalı olacaktır;

Sınıflama, kütüphane hizmetlerinin teknik hizmetler birimine ait olmakla beraber bibliyografik bilgileri kayıt altına alınmış olan bilgi kaynaklarının yine kütüphanenin koleksiyonun yoğunluğuna göre seçilmiş olan sınıflama sisteminin kullanılarak sınıflama numarasının verilmesi ve konu başlıkları listesinden gerekli konunun seçilerek kitabın rafta yerine yerleştirilmesi işlemidir. Sınıflama tanımlarıyla uyumlu olarak kütüphane hizmetlerinde aynı konudaki bilgi kaynaklarının yan yana getirilmesini ve benzer konudaki kitapların ise yakınına getirilmesini sağlamaktadır.

Sınıflamanın tarihinin tarih öncesi kültürler ile başladığı bilinmektedir. Levi-Staruss'un 1735 yılında yayımlanan "*Systema Naturue"* isimli eserinde doğayı hayvan, bitki ve mineral olarak sınıfladığını görmekteyiz. Yine aynı şekilde tarih öncesi dönemdeki insanların doğayı daha iyi anlayabilmek için bitkileri ve hayvanları kendi içerisinde sınıfladığı bilinmektedir (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:92). Bu sınıflama işlemini yapma gereksinimleri ise sınıflamanın temeli dediğimiz anlamak ve adlandırmak eyleminden geçmektedir. Çevresinde olup biteni anlayabilmek dışardaki tehlikelere karşı nasıl davranmaları gerektiğini gösterirken yaşamlarını sürdürüp soylarının devam etmesini de sağlamaktadır. Bütün bu sınıflama isteği ellerinde bulunan ve bilmedikleri pek çok bilgiyi düzenleme ve onu kullanabilme çabası olarak tanımlanabilir.

Yazının icadı ile Sümerler'in tabletler, duvarlar ve kayalar üzerine yazı yazdıkları ve çizim yaptıkları bilinmektedir. Tarihçilerin bu yazılar ya da tabletler sayesinde hakkında bilgi sahibi olabildiği Sümerler, sınıflamayı çeşitli alanlarda kullanmışlardır. Daha çok doğa bilimleri ve dil bilimlerinde tercih ettikleri sınıflamayı, sistemli bir şekilde kullandıkları bilinmektedir (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:92). Bu sınıflama çalışmalarının sonucu olarak ilk kütüphaneleri ve kütüphane kataloglarını oluşturmuşlardır (Kramer, 1990, s. 195-198 Aktaran Keseroğlu ve

Yurtoğlu 2019, 95). Sümerler'in kültür ve medeniyetini takip eden bu süreçte pek çok uygarlık sınıflama sistemlerini kullanmaya başlamıştır. Asur, Babil ve Hitit Uygarlıkları sınıflama sistemlerini kullanan uygarlıklara örnek gösterilebilir.

Asur Uygarlığının başkenti Ninova'da M.Ö. 7.yüzyılda kurulmuş olan Asurbanipal Kütüphanesi'nde de sınıflama yapıldığı bilinmektedir. Din, tarih, hukuk, matematik, masal, büyü, coğrafya ve daha pek çok alanda sınıflama yapılmış ve konular genelden özele doğru sistematik bir şekilde sıralanmıştır. Ana konulara ek olarak alt konularında oluşturulduğu bilinmektedir (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:95).

Mısır'da M.Ö. 4. yüzyılda kurulmuş olan Mouseion'ın içerisinde biri büyük diğeri küçük olmak üzere iki farklı kütüphanenin varlığından bahsedilmektedir. Bu kütüphanelerden büyük olan Serapeion Tapınağı'nın içerisinde bulunmaktadır ve dermesi ile ilgili bilgi edinmek için Callimachus'ın (M.Ö. 305-240) hazırladığı *"Pinakes"*[3] isimli kataloğa başvurulabilir. Bu esere göre bu büyük kütüphanede konuya göre sınıflama işlemi yapıldığı belirtilmekte ve Aristoteles'in (M.Ö. 384-322) sınıflama fikirlerinin baz alındığı tespit edilmektedir (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:95).

Aristoteles'in sınıflamaya dair yaklaşımları ve kütüphane sınıflama sistemlerine olan katkısı sınıflamanın bilim ile ilişkisi bölümünde ayrıntılı olarak ele alınacağından burada tekrar etme ihtiyacı hissedilmemiştir.

1.2.2. Sınıflamanın Amacı ve İşlevi

Gelişen teknoloji ve bilgi kaynaklarındaki sınırsız artış beraberinde bir düzen ve sistemin getirilmesini zorunlu kılmaktadır. Her formatta bilgi kaynağını bünyesinde bulunduran kütüphaneler, kullanıcıların bu bilgi kaynaklarına erişimini sağlayan kurumlardır. Bu erişim daha önce ayrıntılı olarak ele alınmış olan kataloglama işlemi ve tezin asıl konusunu oluşturan sınıflama sistemi ile mümkün olmaktadır. Sınıflama, bir kütüphanedeki koleksiyonların belirli ve sistematik olarak rafta bulunabilir olmasını sağlamaktadır. Bu sistematik ve alfabetik

[3] İskenderiye Kütüphanesi'nde çalışan şair, eleştirmen ve bilim insanı Callimachus, İskenderiye Kütüphanesi'ndeki eserlerin ve yazarların bibliyografik çalışmalarını "Pinakes" ismini verdiği eserinde belirtmiştir. Bu eser kaynakları tanımlayan, listeleyen ve sınıflandıran bilinen ilk eserlerden biridir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: https://www.britannica.com/biography/Callimachus-Greek-poet-and-scholar.

düzenlerde konular arasındaki ilişkileri belirlemek sınıflamanın en önemli amaçlarından biridir (Pakin, 1992:117).

Bloomberg ve Evans (1989) sınıflamanın amaçlarını şu şekilde sıralamaktadır;

1. Bir koleksiyonu bilinen bir düzene koyar,
2. Aynı konudaki materyali bir araya getirir ve ilgili materyali de yakınına yerleştirir,
3. Materyalin doğru yerine tekrar koyulabilmesini sağlar (Bloomberg ve Evans 1989:6).

Özel (2022) ise sınıflamanın amacını şu şekilde belirtmektedir; kütüphane materyalinin konu düzenlemesini sağlamak ve bunu sistematik bir şekilde gerçekleştirerek konu kataloğu/konu dizini oluşturabilmektir (Özel 2022:4).

Sınıflamanın bir diğer amacı ise bir kaynağa ait tek bir numara vererek kullanıcının erişimini kolaylaştırmaktır. Konu başlıklarının aksine[4] bir esere sadece bir sınıflama numarası verilerek hem kullanıcının ve kütüphane personelinin kolayca bulabilmeleri sağlanmakta hem de her bir bilgi kaynağı için fiziksel bir yer oluşturulması amaçlanmaktadır (Bloomberg ve Evans 1989:6).

Sınıflamadaki en önemli amaç kaynakların istenildiğinde erişilebilir olmasını sağlamak ve bu erişilebilirliği en kısa sürede yerine getirebilmektir.

1.2.3. Sınıflamanın Diğer Disiplinler ile İlişkisi

Sınıflama kavramının ve tarihçesinin incelenmiş olduğu diğer bölümlerde, bu kavramın temelinin aslında insanın bilgi ve düşünme yetisi sayesinde mümkün olabileceğinden bahsedilmiştir. İnsanın düşünme yetisi tarih öncesi dönem, yazının icadı ve günümüze kadar pek çok bilgiyi anlamaya ve aktarmaya çalışmaktadır. İnsan doğada ve çevresinde gördüğü canlıları, nesneleri, kavramları, olayları vb. her türlü varlığı sınıflayarak anlamaktadır. Bu sınıflama eylemi beraberinde çeşitli bilim dallarının oluşmasını sağlamaktadır. Felsefe, mantık, toplum bilimleri, din, teoloji ve örnek verilebilecek pek çok bilim dalı daha bilgiyi meydana getirmekte ve onu kendi bilimi içerisinde sınıflayarak erişilebilirliğini mümkün kılmaktadır. Bu

[4] "Pratik olarak bir esere en fazla dört konu başlığı verilebilir." Detaylar için bakınız: Bloomberg, Marty, G. Edward Evans ve çeviren Nilüfer Tuncer. 1989. *Kütüphane Teknisyenler İçin Teknik Hizmetlere Giriş*. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği Yayınları.

sınıflama çalışmaları bilim ve düşünce tarihinin sınıflama ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:92).

Her türlü bilim dalı kütüphanecilikte kullanılan sınıflamayı bilgilerinin anlaşılır ve erişilebilir olmasını sağlayabilmek için kendi bilimleri içerisinde bir literatüre yerleştirerek kullanmaktadır. Örneğin biyoloji biliminin kavramlarından biri olan taksonomi, canlıların sınıflandırılmasını sağlamaktadır (hayvanlar, bitkiler vd.) (Bitri ve Keseroğlu 2018:355).

Sınıflamanın diğer bilim dallarında nasıl kullanıldığına dair örnekler ise şu şekilde artırılabilir;

1. Tıp bilimi düşünüldüğünde bölündüğü birimler ya da branşlar (*Dâhiliye, Kulak burun boğaz hastalıkları, Dermatoloji vb.)*
2. Muhasebe-Finans bilimi düşünüldüğünde bölündüğü birimler ya da branşlar *(Bütçe muhasebesi, Denetim muhasebesi vb.)*
3. Sosyal bilimlerin bir dalı olan hukuk bilimi düşünüldüğünde ise birimler ya da branşlar *(Ceza hukuku, İdari hukuk, Anayasa hukuku vb.)*

Örneklerden fark edileceği şekilde bu listeyi uzatmak gayet mümkün görünmektedir. Sınıflama sadece kütüphanecilik mesleğinin değil bütün bilim dallarının temelini oluşturmaktadır. Bilim dallarının sadece kendi bilimlerinin anlaşılabilir ve erişilebilir olabilmesi için tercih ettikleri sınıflamayı kütüphaneler daha farklı işlemektedir. Zira bütün bilim dallarına aynı merkezden sistematik olarak ulaşabilmek sadece "kütüphanecilik biliminin" verebileceği bir hizmettir.

1.2.3.1. Sınıflamanın Bilim ile İlişkisi

Bilgi ve bilim sınıflamalarının Antik Çağ'dan itibaren çoğu düşünür tarafından incelendiği bilinmektedir (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:93). Bilim tarihine bakıldığında bilimlerin sınıflamasının ilk kez Aristoteles tarafından detaylı olarak incelendiği ve aynı zamanda bugünkü sınıflamanın temelini oluşturduğu söylenebilmektedir. Aristoteles bilimi; teorik bilimler, pratik bilimler ve uygulamalı bilimler olmak üzere üç bölüme ayırmaktadır (Kar 2021:183). Platon (M.Ö. 427-347) ise bilim sınıflamasını aritmetik, geometri, astronomi, harmoni ve diyalektik şeklinde beş başlık altında toplamaktadır (Kar 2021:184).

Bilim sınıflamalarına ek olarak bilimin yöntemi konusundaki görüşleri ile ön plana çıkan ünlü düşünür Francis Bacon (1561-1626) ise insan bilgisinin kaynağını üç sınıfa ayırmaktadır. Bunları sırasıyla tarih, felsefe ve şiir olarak belirtmek mümkündür. Bacon'ın bilimin yöntemine olan bir başka katkısı ise bugün çoğu kütüphane tarafından kullanılan Dewey Onlu Sınıflama

Sistemi ve Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemlerinin öncülerinden biri olmasıdır (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:93).

Birçok bilim dalının sınıflama işlemini yaptığından daha önce bahsedilmişti. Kısaca özetlemek gerekirse;

Aslında eğitim ve öğretimi yapılan her bilim dalı, bilimsel çalışmaları sayesinde artan her türlü bilgilerini sınıflayarak erişilebilir olmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Artan bilgi kaynakları kütüphanelerin dermesinin/koleksiyonunun çoğalmasını ve bu koleksiyonunda sistematik bir şekilde sınıflanmasını zaruri kılmaktadır. Sınıflama sayesinde gelişen bilimler, kütüphaneler ve kütüphaneciler sayesinde de erişilebilir olmaktadır. Bilimler kütüphaneler olmadan bilimsel üretimlerini sürdürememekte, sürdürebilse dahi kullanılabilir olmasını sağlayamamaktadır. Kütüphaneciler olmadan üretilen yeni bilgilere ise ulaşamamaktadırlar. Zira kütüphaneciler bilgilerin erişilebilir olmasını sağlayabilmek için bilgi kaynaklarını sınıflamakla görevli profesyonellerdir. Dolayısıyla bütün bilimlerin gelişimi ve hatta çağların gelişimi kütüphaneler sayesinde gerçekleşebilmektedir. Çünkü kütüphaneler bütün bilimleri içerisinde bulunduran ve onların sistematik bir düzen içerisinde erişilebilir olmasını sağlayan kâr amacı gütmeyen kuruluşlardır. Bu bilimlere daha hızlı erişilebilmesini sağlayan kişiler ise kütüphanecilerdir. Kütüphanecilik bilimi ise bütün bilimlerin sınıflamasının kendi oluşturduğu sınıflama sisteminin içinde bulunabilir olmasını sağlamaktadır.

1.2.3.2. Sınıflamanın Eğitim ile İlişkisi

Bireyler, hayatlarını devam ettirebilmek için çevresinde olup bitenleri öğrenme ve öğrendiklerini aktarma eğilimi içerisindedirler. Bu öğrenme eylemini yerine getirebilmek ve uyum sağlayabilmek için ise "eğitime" ihtiyaç duymaktadırlar. Eğitim en genel tanımıyla "Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye" şeklinde tanımlanmaktadır (TDK Güncel Türkçe Sözlük, 2022). Eğitim bir diğer tanımına göre ise "bireyin bedensel, duygusal, düşünsel ve sosyal yeteneklerinin kendisi ve toplumu için en uygun şekilde geliştirilmesi" şeklinde aktarılabilir (Yeşilyaprak, 2003, s.2 Aktaran Özel 2007:11).

Eğitim, bireylerin yaşamlarındaki bir süreç olarak da tanımlanabilir. Zira insanın çocukluk, gençlik, yetişkinlik hatta yaşlılık dönemlerinde bile öğrenme ihtiyacı olmaktadır. Her dönemin kendine özgü eğitim alma yöntemleri vardır. Örneğin çocukluk dönemi için okulöncesi dönem, ilkokul dönemi vb. şeklinde çoğaltılabilir. Fakat öğrenmeyi ve eğitim almayı sadece eğitim hayatı olarak düşünmemek gerekir. Bireyler yaşamları boyunca toplumdaki pek çok şeyi öğrenerek gelişimlerini tamamlamaktadırlar.

Eğitimin bir süreç olduğundan bahsederken aslında bu süreci en iyi şekilde yönetmenin yollarından da bahsetmek gerekmektedir. Resmi ya da örgün eğitim olarak adlandırılan eğitim sürecini baz almak konunun pekişmesini sağlayabilir. Okulöncesi dönemden itibaren üniversite, buna lisansüstü eğitim dönemleri de eklenebilir, dönemine kadar yapılan eğitim ve öğretim süreçlerinin belirli bir sınıflamaya tabii tutulduğu görülmektedir. Bu sınıflama eylemini gerçekleştirebilmek için eğitim bilimlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitimi bilimi Türk Dil Kurumu'na göre "öğretim ve eğitimi kurallara bağlayan bilim kolu, eğitim, pedagoji" şeklinde tanımlanmaktadır (TDK Güncel Türkçe Sözlük, 2022). Sınıflama ise eğitim bilimi için birbirine benzeyen nesneleri ya da gözlemledikleri olayları belirli bir amaca göre bölümlere ayırma iken kütüphanecilik bilimi için kütüphane dermesinde bulunan her türlü bilgi kaynaklarının konusunun belirli kurallar çerçevesinde erişilebilir olmasını sağlamaktır (Sınıflama, 2017 Aktaran Bitri ve Keseroğlu 2018, 355).

Kütüphanecilik biliminin eğitim süreçleri ise üniversitelerin kütüphanecilik, arşivcilik, enformasyon ve dokümantasyon bölümlerinin 2002-2003 eğitim öğretim sürecinde tek bölüm altında topladığı "Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü" sayesinde gerçekleştirilmektedir. Bölümün misyonunu Tonta (2000);

"Bilginin bulunması, düzenlenmesi, depolanması, erişimi ve kullanıma sunulması konusunda bilgili; etkin bilgi sistemleri tasarlayan, kuran ve işleten; karmaşık ve hızla değişen bilgi dünyasında liderlik yapabilecek 'bilgi profesyonellerini eğitmek" şeklinde aktarmaktadır (Tonta 2000:84).

Bilgi ve Belge Yönetimi'nin müfredatında bilgi uzmanlarının yeterli düzeyde yetiştirilebilmesi için pek çok eğitim alanı vardır. Bunlardan kütüphanecilik bilimin temelini oluşturan kataloglama ve sınıflama eğitimleri, üniversite düzeyinde bir eğitim verilmeye başlanana kadar çeşitli kurslar sayesinde gerçekleştirilmiştir. 1924 yılında ise Türkiye'de ilk defa gerçekleştirilen kataloglama eğitimi, kütüphanecilik kursları sayesinde uygulanabilmiştir. Üniversite düzeyine gelindiğinde ise 1969 yılında İstanbul Üniversitesi ve 1972 yılında

Hacettepe Üniversitesi'nde kataloglama ve sınıflama eğitimleri zorunlu hale getirilmiştir (Özyurt 2017:33).

Bölümün kataloglama ve sınıflama eğitimlerinin incelendiği akademik çalışmalara bakıldığında bu derslerin müfredatta ilk iki ders yılında mevcut olduğu daha sonra genelde müfredatta yer almadığı görülmüştür. Bu durum öğrencilerin mezun olduklarında güncel bir kataloglama ve sınıflama eğitimi alamamış olduğunu göstermektedir (Özel 2007:69; Özyurt 2017:38). Bakıldığında sürekli değişen ve gelişen bilgi teknolojileri sayesinde bölümün müfredatının da güncele uyum sağlayabilmesi ve aktif bir eğitim ortamı oluşturulabilmesi beklenmektedir. Zira kataloglama ve sınıflama eğitimi teorinin yanında uygulamalı bir eğitim ortamı oluşturulduğunda daha verimli olacak ve bu eğitime ek olarak verimli staj imkânları sunulduğunda etkili bir eğitim ortamı meydana gelecektir.

Bu eğitimlere ek olarak hizmet içi eğitim ve sürekli eğitim kavramları da incelenebilir. Örneğin resmi eğitimini bitiren bireyin (kütüphanecinin) iş hayatına atılması sonucunda kendisini bekleyen bir başka eğitim süreci ile karşı karşıya kalacağı bilinmektedir. Hizmet içi eğitimin, kütüphanecinin bulunduğu kuruma uyum sağlayabilmesini ve eğitim aldığı alanla ilgili bilgi ve becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bireylerin genel ve mesleki eğitimlerine hayatı boyunca devam etmesi şeklinde tanımlanabilecek olan "sürekli eğitim" kapsamında ise kurs, seminer, sempozyum gibi etkinliklerin yapılması beklenmektedir.

Örnekler ile aktarılan eğitimin ve sınıflama kavramının ilişkisi incelendiğinde bir eğitim programının oluşturulması için o eğitimin programının belirli kurallar çerçevesinde kategorize edilmesi yani sınıflanması gerekmektedir. Kütüphanecilik eğitimi de bir sınıflamaya tabiidir, içerisinde bulunan kataloglama ve sınıflama eğitimi belirli kurallar ve standartlar sayesinde aktarılmaktadır.

1.2.3.3. Sınıflamanın Dil ile İlişkisi

Dil, bireyler arasındaki duygu ve düşüncelerin aktarılmasını sağlayan toplumsal bir kavramdır. Türk Dil Kurumu dili, "insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban" şeklinde tanımlamaktadır. Dil, aynı kaynaktaki bir diğer tanıma göre ise "düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı" şeklinde belirtilmektedir (TDK Güncel Türkçe Sözlük, 2022). Bitri ve Keseroğlu (2018) ise dili genel anlamıyla "Dil, kültürdür, düşüncedir, mantıktır, anlamdır, toplumdur, ulustur, bilgidir, gelenektir, iletişimdir ve akıldır" şeklinde tanımlamaktadır (Bitri ve Keseroğlu 2018:244).

Bir iletişim ve anlaşma aracı olarak insanların olayları anlamasını ve aktarmasını sağlayan dil kavramı, bilginin aktarılmasının en önemli adımlarından biridir. Arıkan'a göre "dilin temel işlevi bilgiyi oluşturmak ve bu bilgiyi aktarmaktır. Çünkü dil düşünceyi yaratan şeydir. Bir başka deyişle dil, bilginin taşıyıcısıdır" (Arıkan 2005:61). Bilginin saklanmasını ve aktarılmasını sağlayan dil, bilgi sistemlerinin temeli olarak belirtilebilir.

Yazının icadı, beraberinde yazılı kaynakların oluşmasını ve bilgi kaynaklarının artmasını getirmiş, artan bu kaynakların derlenmesini ve aktarılmasını sağlamak içinde kütüphaneler ve bilgi merkezlerinin kurulmasını zorunlu kılmıştır. Aslında bütün bunların temelinde dil olgusu bulunmaktadır. Zira yazının meydana gelişi dil sayesinde gerçekleşmiştir. Dil, bilginin aktarılması için bütün bilgi ve bilimlere erişim sağlanmasını mümkün kılan bir kavramdır. Bilgi ve bilime erişmek içinde Bilgi ve Belge Yönetimi alanına diğer bir ifadeyle "kütüphanecilik bilimine" ihtiyaç duyulmaktadır. Kütüphane hizmetlerinin iki önemli bileşimi olan referans/danışma hizmeti ile kataloglama ve sınıflama hizmeti dilin doğru kullanılması sayesinde bilgiye erişim sağlamaktadır. Kütüphaneye gelen bir kullanıcının kütüphaneci ile iletişime geçmesi ve istediği kaynaklara erişebilmesi ile kataloglama ve sınıflama işlemlerinde kaynağın doğru ve net bir şekilde nitelendirilmesi dil sayesinde gerçekleştirilmektedir. Kütüphaneci ya da bir diğer ifadeyle bilgi uzmanı ele aldığı bir kaynağın fiziksel özelliklerini, yazar ve eser adını, emeği geçenlerini belirtip diğer bir adım olan kaynağının konusunun tespit edilmesini ve bulunduğu kütüphane de kullanılan sınıflama sistemlerine uygun olan sınıflama numarasının verilmesini sağlayarak kaynağın niteleme işlemini dil sayesinde gerçekleştirmektedir (Bitri ve Keseroğlu 2018:252).

Bir kaynağın sınıflama işleminin yeterli düzeyde yapılabilmesi kütüphanecinin dil seviyesi ile mümkündür. Kaynağın dili ile kütüphanecinin anadilinin uyuşmadığı durumlarda kaynağın niteleme işleminin ne derece iyi olacağı tartışılabilir. Farklı dildeki kaynakların konularının iyi analiz edilmesi ve erişimin sağlanabilmesi için dil seviyesinin yeterli düzeyde olması beklenmektedir. Bilgiye erişimde yaşanan zorlukları incelediği doktora tezinde Arıkan (2005), bu sorunları *"Katalogların dil sorunlarının modellenmesi"* yöntemi ile aktarmıştır. Arıkan'a göre sorunları beş ana başlıkta incelemek mümkündür;

1. Kataloglayan- kataloglanan etkileşimi (yayınların dili ile kütüphanecinin etkileşimi)
2. Kataloglayan- katalog etkileşimi (kütüphaneci ile kataloğun etkileşimi)
3. Kullanıcı-katalog etkileşimi (kütüphane kullanıcısı ile kütüphane sistemi ve katalogların dilsel etkileşimi)

4. Kullanıcı- kataloglanan etkileşimi (yayınların dili ile kütüphane kullanıcısının dilsel etkileşimi)
5. Kataloğun iç etkileşimi (bir bilgi erişim sistemi olarak katalogların dilsel yapılanması) (Arıkan 2005:83)

Dil kavramı, bireylerin duygu ve düşüncelerini aktarmasını sağlayan, bilgi ve bilimlere erişilmesini mümkün kılan önemli bir iletişim aracıdır. Bilgi ve bilimlerin doğru ve anlaşılır bir şekilde aktarılması için sınıflamaya ihtiyaç duyulmaktadır. Dil sayesinde meydana gelen sınıflama, belirli politikalar sayesinde oluşturulan sınıflama sistemleri ile kullanılabilir olmaktadır. Dilin kullanımı ne derece doğru olursa bilgiye erişimde o derece hızlı olmaktadır.

1.2.3.4. Sınıflamanın Teknoloji ile İlişkisi

Teknoloji, bireylerin çevresinde olan biteni bir düzene koyabilmek ve bu düzen içerisinde oluşan bilgi birikimlerinin kullanılabilir olmasını sağlayabilmek için pek çok araç gerecin oluşturulmasını mümkün kılan bir kavram olarak nitelenebilir. Benzer bir ifadeyle Türk Dil Kurumu teknoloji, "İnsanın maddi çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü" şeklinde tanımlamaktadır (TDK Güncel Türkçe Sözlük, 2022). Aynı kaynaktaki bir diğer tanıma göre ise teknoloji, "Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulayım bilimi" olarak aktarılmaktadır (TDK Güncel Türkçe Sözlük, 2022).

Teknolojinin varlığı bütün bilim dallarının gelişimini ve değişimini etkilemektedir zira teknoloji, sürekli gelişen ve değişen bir alandır. Bu değişim bilim dallarını ne derece etkilediyse kütüphanecilik bilimini de o derece etkilemekte buna paralel olarak Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü de değiştirmektedir. Dünyanın her yerinde bilginin artması ve teknolojinin gelişmesi çeşitli bilgi kaynaklarının oluşmasını ve bu kaynaklara erişimin hızlanmasını sağlamaktadır. Bilgiye erişimi sağlayan kütüphaneler, hizmetlerini teknolojinin gelişimine uyum sağlayarak gerçekleştirmektedir. Teknolojiyi ilk uygulayan ve yeni teknolojilerden etkilenen ilk kurumlar olarak bilinen kütüphaneler, web siteleri, otomasyon programları, bulut bilişim ve veri tabanları gibi teknolojik alt yapıları bünyesinde bulundurmaktadır (Çanak vd. 2014:21). Bu teknolojik alt yapılara ek olarak çevrimiçi kütüphane kataloglarının kullanılması ve elektronik danışma hizmetlerinin verilmesi örnekleri de eklenebilir (Yılmaz ve Dalkıran 2012:61).

Gelişen bilgi, bilim ve teknoloji, kütüphanelerin kapasitelerinin üzerinde bilgi kaynaklarına sahip olmasını sağlamış ve bu kaynaklara erişimin geleneksel kütüphanecilik hizmetleri ile yerine getirilemeyeceğini göstermiştir. Bu hizmetlerin yerine getirilebilmesinin ancak kütüphanelerin teknolojiye uyum sağlaması ile gerçekleşebileceğini bununda bilgi ve teknolojiyi kapsayan "bilgi teknolojileri" kavramı ile mümkün olacağı bilinmektedir (Yıldız ve Yıldırım 2018:28). Bilgi teknolojilerinin kütüphanecilik hizmetlerinde gerçekleştirdiği değişimleri Bayraktar ve Bozkurt (2021) "derme yapılarında, hizmet sunuş şekillerinde, teknik hizmetlerde, kütüphane binalarında ve kütüphanecilerin sahip olması gereken niteliklerde önemli değişiklikleri gerçekleştirmektedir" şeklinde belirtmektedir. (Yılmaz, 2017, s. 156 Aktaran Bayraktar ve Bozkurt 2021:102) Bilgi teknolojilerinin gelişimi kütüphane kaynaklarının çeşitliliğinin artmasını, düzenlenmesini ve erişim sağlanmasını gerçekleştirebilmek için belirli kurallar ve standartların geliştirilmesini sağlamıştır. Örneğin geleneksel kütüphanecilik hizmetlerinde kart katalog hizmeti ile kendi dermesinde bulunan kaynakların bibliyografik kayıtlarını tutarken artık bu hizmeti bilgi teknolojileri sayesinde çevrimiçi kataloglar sayesinde yerine getirilmektedir (Özel 2015:24).

Teknoloji ile değişen ve gelişen kütüphane hizmetlerinin değişiminin bir diğer nedeni ise kullanıcısının talepleridir. Teknolojinin getirdiği yenilikler kullanıcının isteklerini tetiklemekte ve özellikle erişim için fazla vakit kaybetmek istememektedirler. Çünkü kullanıcı kısa sürede bulamadığı bilgiyi terk etmektedir. Yeni nesil kütüphane hizmetinde kullanıcının istediği hizmet, kütüphane binalarını ziyaret etmeden istedikleri bilgi kaynağına bulundukları ortamdan erişebilmektir (Bayraktar ve Bozkurt 2021:104). Kütüphane ziyaretlerinde ise kaynağa erişim için başvurdukları kütüphanecilerinde aynı oranda değişime ve gelişime açık olmalarını beklemektedirler. Kütüphanecinin niteliği ve çağa uyum sağlaması kaynağa erişimlerini hızlandırmaları için ihtiyaç duyulan bir gereklilik haline gelmiştir (Çelik, Ahmet 2000:51). Literatürde bilgi uzmanı ya da bilgi profesyoneli şeklinde de bahsedilen kütüphaneciler, aldıkları eğitime ek olarak bulundukları kurumlarda sürekli eğitim ya da hizmet içi eğitimler ile teknolojik gelişmelere uyum sağlamak durumundadırlar. Danışma/referans hizmeti veren kütüphaneci, çevrimiçi genel erişim kataloğuna (Online Public Access Catalog) hâkim olmalı, veri tabanlarını ve web sitelerini aktif bir şekilde kullanabilmeli ve değişimleri takip etmelidir. Teknik hizmetler biriminde görev alan kütüphaneci ise kullandığı otomasyon programına hâkim olmalı programdaki değişimleri fark etmeli ve bu alt yapıya uygun kataloglama ve sınıflama işlemlerini yerine getirmelidir. İlerleyen bölümlerde bahsedileceği şekliyle örneğin sınıflama yapan bir kütüphaneci bulunduğu kurumun kullandığı sınıflama sistemini çok iyi

bilmeli ve sistemdeki güncellemeleri takip ederek kendi koleksiyonuna uyarlamalıdır. Yine bütün kapıların aynı yere açıldığı bir durum olan bilgiye erişim hızını gerçekleştirebilmek, kütüphanecinin kaynağı ne derece aktif, güncel ve doğru nitelendirebilmiş olması ile ilgilidir. Bu doğru niteleme kütüphanecilik hizmetlerinin teknolojik gelişmelerin oluşturduğu değişimlere uyum sağlayabilmesi ile mümkün görünmektedir.

1.3. Dünya'da ve Türkiye'de Sınıflama Çalışmaları

Önceki bölümlerde bahsedildiği üzere sınıflama, tarih öncesi dönemlerden itibaren bütün canlıların bulundukları ortamı anlama, adlandırma ve aktarma eylemleri ile meydana gelmektedir. Canlıların hayatta kalabilmek ve soylarını devam ettirebilmek için bulundukları ortamda olan canlı ya da cansız tüm varlıkları belirli özelliklerine göre sınıflayıp anlayabilmelerini sağlayan sınıflama kavramı, bu özelliği sayesinde birçok bilimin oluşmasına katkı sağlamıştır. Keseroğlu ve Yurtoğlu (2019) buna benzer bir ifadeyle sınıflamayı, "bilimlerin tarihi ve gelişimi ile yakından ilgili olan bir kavramdır" şeklinde tanımlamaktadır (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:94).

Bilimlerin oluşmasını sağlayan sınıflama kavramını ilk kez Aristoteles'in (M.Ö. 384-322) bilim sınıflamasında görmekteyiz. Aristoteles bilimi; teorik bilimler, pratik bilimler ve uygulamalı bilimler olmak üzere üç bölüme ayırmaktadır (Kar 2021:183). Bir diğer düşünür Platon'un (M.Ö. 427-347) bilim sınıflaması ise aritmetik, geometri, astronomi, harmoni ve diyalektik şeklindedir (Kar 2021:184). Aristoteles'in öğrencisi Theophrastos (M.Ö. 371-287) ise bilimleri, "hukukçular, felsefeciler, tarihçiler, güzel konuşanlar, tıp, matematik, gökbilim ve çeşitli konular" biçiminde sınıflamaktadır. Ünlü filozof ve matematikçilerden Descartes (1596-1650), Locke (1632-1704) ve Leibniz'in (1646-1716) de bilimlerin bilgi sınıflamaları üzerine çalışmalarının bulunduğu bilinmektedir (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:93). Ünlü Fransız sosyolog Auguste Comte'de (1798-1857) bilimlerin sınıflaması ile ilgilenmiş ve bilimleri "matematik, astronomi, fizik, kimya, biyoloji ve sosyoloji" olarak sınıflamıştır (Weber, 1991, s. 398-401 Aktaran Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:94).

Bilgi ve bilim sınıflamasının örneklerini, İslam'ın altın çağında yaşamış olan ve Batı dünyasında Alpharabius, İslam dünyasında bilinen adıyla Farabi'nin (d.870-ö.950) çalışmalarında da görmekteyiz. İslam dünyasındaki bilimlerin konularını, amaçlarını ve birbirleri ile olan ilişkilerini "*İhsâu'l- 'Ulûm"* isimli eserinde açıklayarak bilimleri, "dil bilimleri, mantık, matematik, fizik, metafizik, politik bilim, fıkıh ve kelâm" olmak üzere sekiz

bölümde sınıflamaktadır. Bir diğer örnek ise Muhammed İbn İshak en-Nedim'in (?-ö.995) *"el-Fihrist"* isimli eserinde görülmektedir. Esere göre bilimleri, "dilbilgisi, dilbilim, tarih, edebiyat, siyer, soy-bilim, şiir, kelam, tasavvuf, fıkıh ve hadis" şeklinde sınıflamaktadır (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:96).

Osmanlı Dönemi'nde de bilim sınıflaması ile ilgili örnekler bulunmaktadır. Örneğin Tokatlı Molla Lütfi'nin (?-ö.1495) *"Metâlibü'l-İlâhiye fî Mevzûâti'l-Ulûm"* isimli eserinde yüz çeşit bilimin isimlerini ve konularını açıkladığı ve Saçaklızade olarak bilinen Muhammed İbn Ebî Bekr'in (?- ö.1732) ise "*Tertîbu'l-Ulûm"* isimli eserinde bilimleri, "yararlı,zararlı ve ne yararlı ne de zararlı" olmak üzere üç bölümde sınıfladığı bilinmektedir (Keseroğluve Yurtoğlu 2019:97-98).

Taşköprizade Ahmed Efendi'nin (?-ö.1561) ilimlerin tarihi ve tasnifi ile ilgili ayrıntılı olarak hazırlamış olduğu "*Miftâḥu's-Saʿâde ve Miṣbâḥu's-siyâde fî Mevżûʿâti'l-ʿulûm"* isimli bibliyografik eseri ise bir başka örnek olarak incelenebilir. Eser dört mukaddime, iki bölüm ve yedi kısımdan meydana gelmekte ve bu bölümlerde ilimlerin isimleri, tanımları, konuları, ilkeleri ve pedagojik açıdan amaçları ayrıntılı olarak aktarılmaktadır. Esere göre ilimler alt konuları ile incelenerek yedi bölüm altında sınıflanmıştır. Bu yedi bölüm "yazıya ilişkin ilimler, lisan ilimleri, mantık ilimleri, dış dünyayı konu alan ilimler, amelî hikmet, şer'î ilimler ve bâtın ilimleri" şeklinde aktarılabilir (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2020:18-19).

17. yüzyılın Osmanlı bilgini Kâtip Çelebi'nin (1609-1657) bilim ve bilgi sınıflamasında Taşköprizade Ahmed Efendi'nin "*Miftâḥu's-Saʿâde"* isimli eseri için "hepsinin en güzelidir" yorumunu yapması ve bulunduğu döneme kadar İslam ve Osmanlı kültüründeki üç yüzden fazla bilim dalının isimlerini tek tek belirttiği "*Keşfü'ẓ-ẓunûn ʿan esâmi'l-kütüb ve'l-fünûn"* isimli bibliyografik eserine burada değinmek faydalı olacaktır (Kâtip Çelebi,1982, c1, s. 14-18 Aktaran Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:102). Arapça yazılan bu eser bilim dallarının konularını ve yararlarını tanıtarak bu alanda yazılmış kitapların yazarlarını, adlarını, konularını, bölümlerini, alt bölümlerini, başlangıç cümlelerini, şarih ve haşiyelerini aktarmaktadır. (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:100). Bilim dallarını tanıttığı gibi bu bilim dallarına ait eserleri alfabetik sıraya göre sınıflayarak okuyucunun bilgilenmesini sağlayan Kâtip Çelebi, eserini yirmi yıllık bir sürecin sonunda tamamlamıştır. Keşfü'ẓ-ẓunûn bünyesinde on beş bine yakın kitap ve risâle, on bin kadar müellif isimleri ve üç yüzü aşkın ilim dalını bulundurmaktadır (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2022:321-322).

Kütüphanecilik bilimi açısından sınıflama çalışmaları incelendiğinde bunun ilk örneğini Sümerlerde görmek mümkündür. Yazının ortaya çıkışı ile ilk kütüphaneleri ve kütüphane kataloglarını meydana getiren Sümerler, sınıflamayı doğa ve dil bilimleri alanlarında oldukça sistemli bir şekilde kullanmışlardır. "*Listeler bilimi"* olarak anılan bu sınıflama çalışmalarında Sümerler, bütün varlıkları önce filolojik (hayvan, bitki, eşya, besin vb.) daha sonra ise doğa bilimleri, tarih ve coğrafya alanlarına doğru genişleterek temel bir sınıflama çalışması yapmışlardır (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:92). Sümerlere ek olarak Akad, Asur, Babil ve Hitit Uygarlıkları da sınıflama çalışmalarında bulunan uygarlıklara örnek olarak gösterilebilir.

Asur Uygarlığı'nın başkenti Ninova'da kurulmuş olan Asurbanipal Kütüphanesi'nde de sınıflama çalışmalarının yapıldığı bilinmektedir. Din, tarih, hukuk, matematik, masal, büyü, coğrafya ve daha pek çok alanda sınıflama yapılmış ve konular genelden özele doğru sistematik bir şekilde sıralanmıştır. Yine bir diğer örnek olarak İskenderiye Kütüphanesi'nin de içerisinde bulundurulduğu tahmin edilen ve birinin küçük diğerinin büyük olduğu iki kütüphaneyi de bünyesinde bulunduran Mouseion'da konuya göre bir sınıflama çalışması yapıldığı ve hatta kütüphanenin kataloğunun Aristoteles'in sınıflama anlayışı baz alınarak oluşturulduğu bilinmektedir (Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:95).

Basımevlerinin ortaya çıkması ve kütüphanelerde aynı kaynaktan birkaç kopya olması beraberinde sistemli ve düzenli bir sınıflama sisteminin oluşturulması gerekliliğini getirmiştir. Örneğin İslam Dünyasında İbn Cebaa'nın (?- ö.1333) "aralarında Kur'an varsa, en başa o konulmalıdır sonra hadis kitapları, sonra Kur'an yorumları, sonra hadis yorumları, sonra ilahiyat, sonra fıkıh eğer aynı bilgi dalına giren iki kitap varsa, Kur'an ve hadislerden daha çok alıntı içereni daha önde olmalıdır" şeklinde oluşturduğu sınıflama çalışmaları belirli politika ve kuralları içeren sınıflama sistemlerine evrilmiştir (Burke, 2001, s. 93 Aktaran Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:97).

Osmanlı Dönemindeki vakıf kütüphanelerini ayrıntılı olarak incelediği "*Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri: Tarihi, Gelişimi ve Organizasyonu"* isimli eserinde Erünsal, başlangıçta kitapları sınıflama ihtiyacının hissedilmediğini takip eden diğer yüzyıllarda Hasköy Medresesi ve Şeyh Vefa Zaviyesindeki kitapların konularına ve alt konularına göre sınıflandığını belirtmektedir. Yine II. Bayezid Külliyesi Kütüphanesi'nde bulunan 42 ciltlik kitabın konularına göre sınıflandığını da aktarmaktadır (Erünsal 2008:458-59). Aynı kaynaktaki bir diğer sınıflama yöntemi örneği ise Fatih külliyesi içerisinde kurulan dört medresenin

kütüphanesinin kitap kataloğunda kitaplar tefsir, hadis ve fıkıh şeklinde sınıflanmaktadır (Erünsal 2008:457).

Bilgi kaynaklarını sınıflamak için tercih edilen bu konu başlıkları zamanla artan kaynaklar ve konuları sayesinde yeni konu başlıklarının oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Örneğin Fatih Camii Kütüphanesine ait olan bir katalogda kitaplar ilk olarak "tefsir, hadis, usul-i fıkıh, furu'-ı fıkıh, Arapça eserler, mantık, müteferrik eserler, tıb," konu başlıkları altında sınıflanırken farklı konudaki kaynakların meydana gelmesiyle "tasavvuf ve hikmet" konu başlıkları eklenmişyeterli olmayınca "tarih, şiir, Farsça ve Türkçe kitaplar" şeklinde eklemeler yapılmıştır (Erünsal 2008:471). Genel olarak konu başlıklarının I. Mahmud Devri'nden (1730-1754) itibaren arttığı bilinmektedir (Erünsal 2008:488).

Bir kütüphanede sınıflama sisteminin oluşturulabilmesi için o kütüphanenin dermesinin/koleksiyonunun sayıca fazla olması beklenmektedir. Bu fazla sayı kütüphanede bir sistemin oluşturulmasını ve bunların bir kural çerçevesinde geliştirilmesini sağlamaktadır. Sınıflama kurallarının ilk örneği olarak kabul edilen "*Kanunu'd-defter ve şevazzihi (Defterin kuralları ve bu kuralların istisnaları)* isimli eser Saray Kütüphanesinin kataloğunda bulunmaktadır. Osmanlı hadis ve tefsir âlimi Atufi Hayreddin Hızır (?- ö.1541) tarafından kaleme alınan beş sayfalık bölümde kütüphaneci, kitapların katalog ve sınıflamalarını hazırlarken uyguladığı kuralları ve yaşadığı zorlukları bizzat aktarmaktadır (Erünsal 2008:460).

Bu katalogdaki kurallar şu şekilde sıralanabilir;

1. Aynı konudaki eserler katalogda aynı bölüm altında sıralanacak ve kitap mahzeninde de yan yana bulundurulacaktır.
2. Manzum eserlerin sınıflanmasında her dilden manzum eserleri o dilin divanları arasına koymak gerekmektedir. Manzum olmasından ziyade eğer konusu ağır basıyorsa o zaman ait oldukları konu başlığı altında sınıflanmalıdır.
3. Eserin isminin tespitinin yapılması için mıklebinde[5] ya da ilk sayfasında bulunan ismi esas alınacaktır. Bu isim eksik ya da gramer hatası içerse bile aynen kataloğa geçirilecektir.

[5] Türk Dil Kurumu'na göre "ciltli kitapların sol cilt kapağında bulunan ve okunmakta olan yeri belli eden, ucu üçgenimsi, katlanabilir parça" şeklinde tanımlanmaktadır. (TDK, Güncel Türkçe Sözlük, 2022)

4. Kataloglaması biten kitaplar katalogda belirtilen alanda kırmızı mürekkep ile belirtilecektir.
5. Bu katalogdaki kurallar sınıflama için yeterli olmasa da Osmanlı Kütüphanelerinde yapılan ilk ve son deneme olması açısından önemlidir (Erünsal 2008:464).

Osmanlı'da vakıf kütüphaneleri incelendiğinde her kütüphanenin, koleksiyonundaki kaynakların düzenlenmesi için bir kataloglama ve sınıflama sistemi oluşturduğu fark edilmektedir. Fakat her kütüphane kendi koleksiyonuna özgü bir sistem uyguladığı için ulusal ve kalıcı bir sistem meydana getirilememiştir. Ayrıca sınıflama sistemleri oluşturulduğu toplumun bilgi, birikim ve kültürel özelliklerini bünyesinde bulundurdukları için her konudaki kaynağın doğru ve net nitelendirilmesi de gerçekleştirilememiştir. Örneğin dini ilimlerle ilgili kitapların sınıflamalarında hata görülmezken tarih, edebiyat, biyografi ve bibliyografi türündeki eserlerin sınıflamasında pek çok hatanın meydana geldiği görülmektedir (Erünsal 2008:489).

Tarih öncesi dönemden günümüze kadar bütün alanlarda sınıflamanın etkileri ayrıntıları ile incelenmiştir. Kütüphanecilik biliminin temeli olan sınıflama kavramı ancak bir sistem içerisinde uygulanırsa kullanılabilir ve erişilebilir olmaktadır. Sınıflama sistemleri kullanıcının bilgiye erişimini sağlayan evrensel bir olgudur.

1.3.1. Sınıflamanın Kütüphanecilik Hizmetlerindeki Önemi

Kütüphane hizmetlerinin amacı, daha önce de bahsedildiği üzere en doğru bilgiyi en kısa zamanda kullanıcıya ulaştırmaktır. Bunu gerek danışma/referans hizmetleri gerekse kataloglama ve sınıflama hizmetleri ile yerine getirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma kapsamında her ne kadar kataloglama ve sınıflama hizmeti ayrı ayrı çalışılmış olsa da aslında iki kütüphanecilik hizmeti de bir bütündür. Kaynağın iyi nitelendirilmiş olması (kataloglanması) kullanıcının doğru kaynağa erişimi için tek başına yeterli olmamaktadır. Bunun yanında kaynağın konu analizinin de (sınıflamasının da) aynı oranda iyi nitelendirilmiş olması beklenmektedir.

Sınıflama bir bilgi kaynağının bulunabilir olmasını sağlayan yegâne işlemdir. Bu işlemi gerçekleştirebilmek için yeterli seviyede eğitim almış olmak ve bulunduğu kütüphanedeki standartlara uygun olarak kaynağın işlenip rafa çıkmasını sağlayabilmek gerekmektedir. Sınıflama teknik bilginin ürünüdür. Benzer bir ifadeyle Aslıyüksek (2015) sınıflamayı, "bilimsel ve teknik bilginin bir birleşimi ve kütüphanecilik mesleğinin en önemli

çalışmalarından biri" olarak nitelendirmektedir (Jale Baysal, s. 27 Aktaran Karagözoğlu Aslıyüksek 2015:42). Teknik bilgilerin alındığı lisans eğitiminden sonra staj programları ile uygulamalara başlanması teori ve uygulamayı bütünleştirmekte işe başlanıldığında ise kaynakların en doğru şekilde sınıflanabilmesini sağlamaktadır.

Bütün bilimlerin temeli olduğu gibi kütüphanecilik biliminin de temeli olan sınıflamadaki amaç; kitapların sistematik olarak rafta yerinde bulunmasıdır. Kullanıcı aradığı konuya ait kaynağı vaktini fazlasıyla harcamadan yerinde bulabilmeli ve benzer konudaki kaynakları ise yakınlarında görebilmelidir. Bu hizmetin sağlıklı bir şekilde sunulabilmesi için sınıflama sistemlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Sınıflama sistemleri kaynağın nümerik ya da alfanümerik olarak nitelendirilmesine imkân tanımakta ve kaynağa rafta fiziksel bir yer sağlamaktadır. Sınıflama sistemlerinin sağlıklı bir şekilde kullanılabilmesi içinde sistemin iyi analiz edilebilmesi ve standartlarının ya da güncellemelerinin takip edilerek bulunduğu kütüphanenin dermesine uyum sağlayabilmesi beklenmektedir.

İkinci Bölüm
KÜTÜPHANE SINIFLAMA SİSTEMLERİ

2.1. Sınıflama Sistemleri ve Türleri

Kütüphane hizmetlerinin temel işlemlerinden biri olan sınıflama hizmeti, bir kütüphanedeki koleksiyonların belirli ve sistematik bir şekilde rafta bulunabilir olmasını sağlamaktadır. Aynı konudaki kaynakların yan yana benzer konudaki kaynakların ise yakınına getirilmesini sağlayan sınıflama, kullanıcının zamandan tasarruf etmesini ve en doğru bilgi kaynağına en hızlı şekilde erişebilmesini mümkün kılmaktadır. Sınıflama hizmetinin uygulanabilir, erişilebilir ve kullanılabilir olmasını sağlayabilmek ise belirli bir düzen ve sistemin oluşturulması ile mümkündür. Oluşturulan bu sistemler "kütüphane sınıflama sistemleri" olarak tanımlanmaktadır.

Kütüphane sınıflama sistemleri her kütüphanenin bünyesinde bulundurduğu koleksiyonuna/dermesine bağlı olarak oluşturulmaktadır. Matbaanın kullanımından önce günümüzdeki gibi büyük sistemler şeklinde olmasa da bulunduğu döneme ve bünyesindeki kaynaklara göre kütüphanelerde sınıflama sistemleri oluşturulmuştur. Koleksiyonun miktarına bağlı olarak kütüphaneci bulunduğu kütüphanedeki kaynakların konularını, yerlerini tespit etmekte ve kullanıcılara yardımcı olmaktadır. Diğer bir erişim kaynağı ise kütüphanedeki kaynakların listesi (kataloğu) sayesinde gerçekleştirilmektedir. Fakat matbaanın kullanılması ve basımevlerinin oluşturulması ile aynı kaynaktan birkaç kopya meydana gelmiş ve çeşitli konularda kitaplar basılarak kütüphane koleksiyonları zenginleşmeye başlamıştır. Bu kaynakların ve konu çeşitliliğin artması ile kütüphaneler belirli ve sistematik bir düzen oluşturulması gerektiğine karar vererek bugün aktif olarak kullanılan sınıflama sistemlerinin temelini oluşturmuşlardır.

"Bir kütüphane nasıl düzenlenmeli?" isimli çalışmasında Francisco de Araoz 1631 yılında bir sınıflama sistemi tasarlamıştır. Sisteme göre konular "din bilim, kutsal kitap, kilise tarihi, dinsel şiir, kilise babaları, sözlükler, bildikleri kitapları, güzel söz söyleme, dünyevi tarih, matematik, doğa bilimleri, ahlak, siyaset, hukuk" şeklinde sınıflanmıştır. Bir diğer sınıflama sistemi ise Leibniz'in (1646-1716) "Kütüphane düzenleme planı" isimli çalışmasıdır. Bu sınıflama tasarımına göre ise konular dokuz konu başlığı altında toplanmaktadır. Bunlar "geleneksel din bilim, hukuk, tıp, felsefe, matematik, fizik, filoloji, tarih ve çeşitli konular" şeklinde aktarılabilir

(Burke, 2001, s.104-105 Aktaran Bilar ve Ekinci 2008:146). Francis Bacon (1561-1626) ise sınıflama tasarımını üç ana başlık ve takip eden alt başlıklarda oluşturmaktadır. Bunlar;

1. Belleğe ilişkin bilimler (tarih)
   a) Doğal tarih
   b) Kutsal, dinsel tarih
   c) İnsanın tarihi
2. Hayali bilimler
   a) Şiir
   b) Güzel sanatlar
3. Akıl yürütme ile ulaşılan bilimler
   a) Doğal felsefe, fizik
   b) Din bilim, tanrıbilim
   c) İnsansal felsefe şeklindedir (Armağan, 1974, s.49-50 Aktaran Bilar ve Ekinci 2008:147).

Batıda bu şekilde sınıflama sistemlerinin temelleri oluşturulurken Osmanlı İmparatorluğu'nda (1299-1920) 18. yüzyıl itibariyle kaynaklarda ve konularda bir artış gerçekleşmiş ve bu vakte kadar kullanılan konu başlıklarında çeşitliliğe gidilmiştir. Dinsel ağırlıklı konular üzerinde durulan Osmanlı kütüphanelerinde ilk olarak bir ana konu ve onu takip eden alt konular oluşturulmuştur. Diğer konudaki kitapların sınıflanmasında zorluklar yaşandığı da tespit edilebilmektedir zira kütüphane hizmetleri medrese ile iç içe çalışmaktadır. Medreselerde Arapça ve dini eğitimler verildiği için kaynakların büyük çoğunluğunu dini kitaplar oluşturmakta ve bu eğitim serüvenini takip eden kütüphaneci ise dini kitapları sınıflamakta zorlanmamaktadır. Fakat din dışındaki bütün konuların sınıflanmasında büyük eksikliklerin olduğu görülmektedir. Bu eksiklikler matbaanın kullanımı ve çeşitli konularda kitapların basılıp artması sonucu fark edilebilmiştir. Zira 18. yüzyılın sonlarına gelindiğinde tarih, edebiyat, biyografi, bibliyografya, coğrafya, astronomi, matematik, ansiklopedi şeklindeki kitapların doğru sınıflanamadığı görülebilmektedir (Cunbur, 1964, 31; Baysal, 1973, 101 Aktaran Bilar ve Ekinci 2008:149).

1839 Tanzimat Fermanı, 1856 Islahat Fermanı ve II. Meşrutiyet ile Batı'daki gelişmeler takip edilerek 1909 yılında Mısır Meclisi İkinci Kâtibi Ahmet Zeki Bey *"Umumi fihristlerin tanzimi hakkında"* isimli bir rapor hazırlayarak şu maddelere yer vermiştir;

1. Kitaplar Arapça, Farsça ve Türkçe dillerine göre üç bölüme ayrılmalıdır ve yabancı dillerde olan kitaplar ise ayrı başlıklar altında bulunmalıdır.
2. Her ilim ya da fennin önce genel konusu daha sonra ise bir alt başlık altında toplanması gerekmektedir. Özel bir konuya ait olanlarda ayrı başlık altında olmalıdır. Örneğin "tarihe ait bir eserin bütün memleketlere şamil umumi tarihi, kıta ya da şehre göre tarihi, bir millete mahsus tarihi, tanımınmış kişilere özel tarihi vb." şeklinde aktarılmaktadır (Ötüken, 1956, 214 Aktaran Bilar ve Ekinci 2008:150).

Bütün bu sınıflama sistemlerinin aktif bir şekilde uygulanabilmesi için daha önce de belirtilmeye çalışıldığı şekliyle dermenin/koleksiyonun belirli bir sayıda olması beklenmektedir. Günümüz sınıflama anlayışına göre eğer koleksiyon beş binin üzerindeyse bir sınıflama sisteminin uygulanması mümkün görünmektedir (Keseroğlu, 2004, s.114 Aktaran Keseroğlu ve Yurtoğlu 2019:96). Koleksiyonun/dermenin bir sınıflama sisteminin kullanılabileceği yeterli sayıda olduğu durumlarda ise sınıflama sisteminin seçilmesi için bazı kriterler göz önünde bulundurulmaktadır. Bu sistemi seçmeden önce uygulanacak kütüphanenin amacı, hizmet ettiği kullanıcı kitlesinin özellikleri, koleksiyonun/dermenin ne kadar olduğu, bütçesi ve personeli tespit edilerek seçim yapılmaktadır (Karagözoğlu Aslıyüksek 2015:42). Örneğin dermenin miktarı göz önünde bulundurulduğunda küçük çaplı kütüphanelerde genelde Dewey Onlu Sınıflama Sistemi kullanılırken hizmet ettiği kullanıcı kitlesi ve dermenin konu yoğunluğu düşünüldüğünde (örneğin tıp ve sağlık konuları) Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Sistemi tercih edilebilmektedir.

Sınıflama sistemlerinin anlaşılabilir ve kullanılabilir olabilmesi için bünyesindeki bileşenlerine terminolojik açıdan değinmek faydalı olacaktır.

1. **Sınıflama şeması:** Bir sınıflama sistemindeki tüm konuları ve onu takip eden alt konuların hepsinin bir arada sunulduğu şema,
2. **Notasyon:** Numara ve/veya harf sisteminin sınıflama şemasında gösterilmesi,
   a) ***Karışık notasyon:*** iki veya daha çok sembol kullanılarak (örneğin hem harfleri hem de sayıları kullanarak) yapılmaktadır.
   b) ***Saf notasyon:*** sadece tek bir sembol ya da harf kullanılarak yapılmaktadır (Bloomberg ve Evans 1989:273).
3. **Alfabetik dizin:** kullanıcıya bir konu hakkındaki bilgiye erişim sağlayabilmesi için oluşturulan giriş kelimesi ya da terimler listesi ve aynı zamanda kaynağın yerini

gösteren şema, şeklinde tanımlanmaktadır (Rowley 1992/1996, s.142-143 Aktaran Özgür 2018:28)

Bütün bunlara ek olarak her sınıflama sisteminin işlevsel, erişilebilir, kullanılabilir ve sürdürülebilir olabilmesi için bünyesinde şu özellikleri bulundurması beklenmektedir;

1. Bir sınıflama sistemi her şeyden önce sistematik (genelden özele) olmalı ve bütün konular birbirini ve alt konularını takip edebilmeli,
2. Dermenin gereksinimini karşılayabilecek derecede tüm konuları ve alt konularını eksiksiz bir şekilde bünyesinde bulundurabilmeli,
3. Sınıflama sistemi esnek ve genişleyebilir olmalı, yeni bir konu başlığı ve alt konu başlığı ortaya çıktığında sistemin düzenini bozmadan entegre edilebilmeli,
4. Notasyonu akılda kalıcı olmalı, (bir numara bir sistem içinde verilmişse bütün sistemlerde aynısının verilmiş olması beklenmektedir.)
5. Alfabetik dizini olmalı aynı zamanda terminolojisi açık ve net olmalı,
6. Çeşitli bakış açılarına göre sınıflama yapabilmeye imkân tanımalı (Özel 2022:7–9).

Bu bölümde sınıflama sistemlerinin bileşenlerine ve özelliklerine kısaca değinildikten sonra kütüphanecilik biliminde hangi sınıflama sistemlerinin kullanıldığına ve bu sınıflama sistemlerinin özelliklerine tek tek değinmekte fayda görülmektedir.

2.1.1. Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi (Library of Congresses Classification Systems)

Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi, Kongre Kütüphanesi'nin (Library of Congresses) 1897 yılında bir milyona yaklaşmış olan ve gün geçtikçe artan koleksiyonunun/dermesinin düzenlenebilmesi ve bu koleksiyona erişimin sağlanabilmesi amacıyla geliştirilmiş bir sınıflama sistemidir (Özgür 2018:44). Kongre Kütüphanesi çalışanlarının büyük çaba ve çalışmaları sonucunda geliştirilen bu sistem, kütüphanenin "*yalnızca kendi dermesinin"* düzenlenebilmesi amacıyla geliştirildiği için oluşturulduğu ilk dönemlerde "*ulusal"* bir sistem olarak nitelendirilmiş ve takip eden sonraki yıllarda diğer ülkelerdeki pek çok kütüphanede kullanılmaya başlanması ile "*evrensel"* bir nitelik kazanmıştır. Ne kadar sadece "*kendi dermesi"* için oluşturulmuş olsa da bünyesinde bulundurduğu her konudan bilgi kaynağını nitelemeye çalıştığı için diğer kütüphanelerdeki bilgi kaynaklarının konularını da aslında farkında olmadan sınıflayabilmiştir. İşte Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi'ni evrensel yapan olgu da budur. Günümüzde yaklaşık 100.000-200.000 dermeye sahip olan kütüphanelerce tercih edilen bu sınıflama sistemi, sistem üzerinde yaptığı güncellemeler

sayesinde diğer kütüphanelerin ihtiyaçlarına da cevap vererek evrensel bir sistem olduğunu göstermektedir (Bitri ve Keseroğlu 2018:362; Özgür 2018:44). Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi (Library of Congresses Classification Systems) günümüzde kısaca "LCCS" şeklinde kullanılmaktadır.

LCCS, 21 ana başlıktan oluşmaktadır ve konular genelden özele hiyerarşik bir biçimde birbirini takip etmektedir. Sistem kendisini sürekli güncellemekte ve bunu kütüphaneye yeni gelen kaynakların sınıflama işlemini yaparken gerçekleştirmektedir. Yeni konu başlıkları ve sınıflama numaraları oluşturulmakta ve daha önce kullanılan sınıflama numaralarına ihtiyaç kalmadığında sistem otomatik olarak o sınıflama numaralarını kaldırmaktadır. LCCS, Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılan ikinci büyük sınıflama sistemi olarak bilinmektedir (Özgür 2018:44). Günümüzde ise en fazla üniversite kütüphanelerinde tercih edilmektedir.

Sonuç olarak LCCS, Kongre Kütüphanesi'nin kurulması ve bir sınıflama sistemine ihtiyaç duyması sebebiyle geliştirilmiş bir sınıflama sistemidir. Bu sebeple öncelikle Kongre Kütüphanesi'nin kurulum aşaması ve dermenin bir milyona yaklaşması evrelerine değinmenin faydalı olacağı düşünülmüştür.

2.1.1.1. Tarihçe

Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi (LCCS) 24 Nisan 1800 yılında Amerika Millet Meclisi'nin Philadelphia'dan Washington'a taşınması döneminde *"Birleşik Devletler Hükümeti'nin Yer Değiştirme ve Yerleşmesinin Sağlanmasına İlişkin Yasa'nın"* beşinci maddesi uyarınca kurulmuş olan Kongre Kütüphanesi'nin varlığı ile meydana gelmiştir. (Chan, 1999, s.2 Aktaran Şerik 2017:47; Demirtel 2022:3–4). Kurulan bu kütüphanenin ilk dermesinin sağlanması ise dönemin Massachusetts senatörü Samuel Dexter'in (1761-1816) Londra kitapçılarından 740 adet kitabı talep etmesi ve bu bilgi kaynaklarının 2 Mayıs 1801 yılında Washington'a ulaştırılması sonucunda gerçekleştirilmiştir. Kütüphanenin atanan ilk kütüphanecisi ise John James Beckley (1757-1807) olmuştur (Demirtel 2022:3–6).

Kongre Kütüphanesi düzenli ve sistemli bir sınıflama sisteminin gerekliliğini hissedene kadar bu bilgi kaynaklarını kütüphaneye geliş sırası olarak tanımlanabilen *"aksesyon numarasına"* ve *"boylarına"* göre sınıflayarak erişim sağlamıştır. Kullanılan bu sistem gün geçtikçe artan ve neredeyse bir milyona yaklaşan bilgi kaynaklarının sınıflanmasında ve erişimin sağlanmasında yetersiz kalması sebebiyle Kongre Kütüphanesi kaynaklarını konularına göre sınıflama yolunu tercih etmiştir. İlk konu sınıflaması uygulamaları 18 bölümden oluşan ve 1812 yılında

Benjamin Franklin'in (1706-1790) Library of Company Philadelphia'da kullanmış olduğu dizgeye dayanmaktadır. "*Philadelphia şeması"* olarak adlandırılan bu dizgenin temelleri ise Francis Bacon ve Jean Le Rond d'Alembert (1717-1783) tarafından oluşturulmuştur (İmmroth 2011:17). Konu bazlı sınıflama sisteminin uygulanmaya başlandığı Kongre Kütüphanesi'nin 18 bölümlük yeni sınıflama şeması şu şekilde aktarılmaktadır;

Tablo 2. 1. Kongre Kütüphanesi 18 Bölümlük Yeni Sınıflama Şeması

1. Dinler tarihi	**2.** Mantık, Belagat	**3.** Doğal Tarih
4. Kilise tarihi	**5.** Sözlükler, Dil bilgileri	**6.** Hekimlik, Cerrahlık
7. Çağ bilimi	**8.** Genel ve yerel politika	**9.** Şiir, Drama vb.
10. Coğrafya, Uygarlık tarihi	**11.** Ticaret	**12.** Sanatlar ve Bilimler
13. Hukuk	**14.** Askerlik ve Denizcilik	**15.** Gazeteler
16. Töre bilimi, İlahiyat	**17.** Tarım	**18.** Haritalar, Krokiler

Bu sistemin uygulanmaya ve pekiştirilmeye çalışıldığı dönemde üç yıl savaşları ya da 1812 savaşı (War of 1812) olarak bilinen savaşların yaşandığı ve bunun sonucu olarak 24 Ağustos 1814 yılında İngiliz askerlerince çıkarılan yangında Kongre Kütüphanesi'nin büyük bir bölümünün zarar gördüğü bilinmektedir (İmmroth 2011:18). Bu büyük zararın sonuçları kütüphanenin 3000 ciltlik ana koleksiyonunun tamamını kaybetmesine sebep olmuştur (Library of Congress, 2023). Dermesinin büyük çoğunluğunu kaybeden Kongre Kütüphanesi, 1801-1809 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nin üçüncü başkanı olarak görev yapan Thomas Jefferson'ın (1743-1826) 6487 adet kitaptan oluşan kişisel kütüphanesini 23.950 dolara satın almıştır. Bu ilk koleksiyonu sayesinde yeni bir sınıflama sistemi ile karşılaşan Kongre Kütüphanesi, günümüzde "*Jefferson dizgesi"* olarak bilinen ve 44 ana bölümden oluşan bu sınıflama sistemini 19. Yüzyılın sonuna kadar küçük değişiklikler ekleyerek kullanmaya devam etmiştir. Jefferson dizgesinin üzerinde yaptığı değişikliklerle adından sıkça bahsettiren kütüphaneci Ainsworth Rand Spofford (1828-1908) dizgenin çalışma şeklini ise şu şekilde aktarmaktadır;

"Kütüphaneye yeni gelen bir kitabın sınıflaması bir önceki kitabın numarasına bir harf eklenerek yapılmaktadır. Örneğin 4/27 4. bölüm diğer bir ifadeyle Amerikan tarihi ve 27. kitap bu konuyla ilgili kütüphaneye gelen 27. kitap şeklinde tanımlanmaktadır. Kütüphaneye

Massachusetts'in toplum tarihiyle ilgili bir eser geldiğinde ise sınıflama numarası 4/27a şeklinde yapılmaktadır" (İmmroth 2011:19).

Spofford'un Jefferson dizgesinin sınıflama şekli ve notasyonu üzerinde yaptığı pek çok değişikliğe ve çalışmalara rağmen dermenin neredeyse bir milyona yaklaşması ile bu sınıflama dizgesi artık yetersiz gelmeye başlamıştır. Artan bu dermenin depolama sorunu sebebiyle de kütüphane 1897 yılına gelindiğinde yeni bir binaya taşınmak durumunda kalmıştır. Dermenin düzeninin sağlanabilmesi için dönemin kütüphanecisi John Russell Young (1840-1899), Kataloglama Birimi Sorumlusu James Christian Meinich Hanson (1864-1943) ve Baş Sınıflamacı Charles Martel (1860-1945) yeni bir sınıflama sistemi kurmak amacıyla çalışmalara başlamıştır (İmmroth 2011:20).

Hali hazırda kullanılan bir sınıflama dizgesinin olması, yeni bir sınıflama sistemi oluşturulduğunda Kongre Kütüphanesi'nin bütün kaynakları bu sisteme uygun olarak yeniden düzenlenmek durumunda kalacaktı. Bu çalışma sürecinin ne derece zor olacağını tahmin etmek ise güç değildir. Zira koleksiyonunun bir milyona ulaşmış olması demek neredeyse her konudan ve türden kitabın sınıflanması gerektiğini göstermektedir. Bu şartlar altında oluşturulması gereken yeni sınıflama sisteminin bütün bu isteklere cevap verebilecek düzeyde olması gerekmektedir.

Yeni sistemin gerekliliği ile ilgili yapılan çalışmalarda ilk açıklamayı yapan Young, genel dermeyi parçalayarak bölecek bir sınıflama sisteminin uygulanamayacağını belirtmiştir. Şu an kütüphane bünyesinde bulunan ve daha sonra gelebilecek olan dermenin yoğunluğu da düşünülerek sistemin geliştirilmesini ve bu sistemin en elverişli nasıl kullanılabileceğinin hesaplanmasının gerekliliğini de vurgulamıştır.

1898 yılında ise dönemin kütüphanecisi olan Herbert Putnam (1861-1955) konuyla ilgili "Jerfferson dizgesinin bir milyon dermeye sahip bir kütüphaneye yakışır düzeyde bir sınıflama dizgesi olmadığını ve bütün kütüphanenin yeniden sınıflanması gerektiğini" belirtmiştir (Demirtel 2022:18–19). Mevcut sınıflama sistemlerini inceleyen Hanson ve Martel kullanılabilecek 3 sınıflama sistemi üzerinde durmuşlardır.

Bunlar şu şekilde aktarılmaktadır (Şerik 2017:49).

1. Dewey Onlu Sınıflama Sistemi (Dewey Decimal System)
2. Halle Şeması
3. Genişleyici Sınıflama (Cutter Expansive Classification)

Melvil Dewey (1851-1931) tarafından 1876 yılından geliştirilmiş olan "*Dewey Onlu Sınıflama Sistemi"* 10 ana bölümden oluşmaktadır. Amerika'daki pek çok kütüphanede kullanılan bu sistemin Kongre Kütüphanesi'nde kullanılabilmesi için üzerinde değişiklik yapılması teklif edilmiştir. Sistemin kurucusu olan Melvil Dewey, şu an bu sistemi kullanan diğer kütüphanelere haksızlık olacağını belirterek bu değişikliğin yapılmasına müsaade etmemiştir. İncelenen bir diğer sınıflama sistemi ise Otto Hartwig (1830-1903) tarafından 1880 yılında geliştirip 1888 yılında yayınlanan "*Halle Şeması'dır*." Bu şemanın Kongre Kütüphanesi'nde kullanılamama sebebi ise Alman felsefesi üzerine çok fazla odaklanmış olmasıdır. Geriye kalan bir diğer sınıflama sistemi ise Charles Ammi Cutter (1837-1903) tarafından oluşturulan "*Genişleyici Sınıflama Sistemi'dir"*. Bu sistem üzerinde incelemelerin ve çalışmaların yapılmaya başlanması ve aynı zamanda sistemin değişikliklere izin vermesi sayesinde 1899-1903 yılları arasında yeni sınıflama sisteminin temelleri oluşturulmuştur. 1898 yılında ilk sınıflama dizgesi için "Class Z: Bibliography and Library Science (Z Sınıfı: Bibliyografya ve Kütüphanecilik Bilimi)" bölümünü tercih eden Martel, sistemin ilk sınıfını düzenleyerek 1902 yılında yayınlayabilmiştir. Her şemanın üzerinde ayrı konu uzmanlarının çalışması sonucunda ise önce E-F şeması (Amerika tarihi) 1901 yılında, M şeması (Müzik) ise 1904 yılında yayınlanmıştır. Yine bu süreçte Hanson, Cutter'ın oluşturduğu özet kısmını baz alarak hazırladığı yeni sınıflama sisteminin özet bölümünü 1903 yılında yayınlamıştır (Şerik 2017:50). Şemaların hazırlıkları ve yayınlanması ile ilgili Kataloglama Bölümü Eski Şefi Richard S. Angell ise şunları aktarmıştır;

"Her şema konu uzmanlarınca ve bireysel olarak hazırlanmıştır. Ayrı ayrı hazırlanan bütün dizgelerin genel amacı; kütüphanenin dermesinin göz önünde bulundurularak kendi konu sistemi içerisinde bağımsız olması fakat tümevarımda tek bir sistem olarak hizmet verebilecek statüde bir sınıflama sistemi oluşturulmasıdır. Konuların sıralanışı ve taslağı önceki dizgelerle benzerlik göstermektedir" (İmmroth 2011:26).

1929 yılına gelindiğinde ise sistemin notasyon ve şemaları ortaya çıkmış ve Hanson sistem ile ilgili şunları aktarmıştır;

"Temel kılavuz olarak seçilen Genişleyici Sınıflama Sistemi'nin notasyonu üzerinde köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden en önemlisi Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi'nin "*karma notasyonlu*" bir sistem olmasıdır. Her konu sınıfı için bir veya iki büyük harf ve alt sınıf konuları içinde ondalık olmayan boşluklu Arap rakamları tercih edilmiştir (İmmroth 2011:22)"

Hanson'ın bu açıklaması aslında Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi'nin nasıl geliştirildiğini açıkça ortaya koymaktadır. Cutter'ın sınıflama taslağı incelendiğinde harfler tek tek kullanılarak bir konu sınıflamasının ortaya koyulduğu görülebilmektedir. LCCS ise buna ek olarak hem tek hem ikişerli harfler kullanmış hem de Arap rakamlarını kullanarak sistemin genişletilmesini sağlamıştır. Cutter'ın sınıflamasından farklı olarak LCCS'de "güzel sanatlar, müzik ve yazın" sınıfları açılmıştır ve bunun oluşturulmasında Hanson'ın büyük bir payının olduğu bilinmektedir (Demirtel 2022:26).

Sistemin geliştirilmesinde ve denetlenmesinde büyük bir sorumluluk alan Martel, 1897-1911 tarihleri arasında "Baş Sınıflamacı" olarak görev almış ve 1917 yılına gelindiğinde pek çok sınıflamacının hazırlamış olduğu sınıflama dizgelerini yayınlayabilmiştir. Clarence W. Perley'in (1867-1946) "Baş Sınıflamacı" olarak görev yaptığı 1937 yılında ise Kongre Kütüphanesi *"Sınıflama Bölümü'nü"* kurmuştur. 1941 yılında ise bu birimin adı *"Konu Kataloglama Bölümü ve Tanımlayıcı Kataloglama Bölümü"* olarak düzenlenmiştir.

LCCS, Kongre Kütüphanesi'nin bünyesinde bulundurduğu dermenin niteliğine dayanarak hazırlanan bir sistem olduğu için her konu sınıfı birbirinden bağımsız olarak hazırlanmıştır. Her dizge kendi içerisinde belirli bir mantık çerçevesinde geliştirilirken sistem genel olarak incelendiğinde bir bütünlük sağlanabilmiştir. Hazırlanan bu dizgeler 1992 yılında bir makine tarafından okunabilecek formata dönüştürülmeye başlanmıştır. 2001 yılına kadar bütün dizgelerin bu formata dönüştürülmesi işlemi tamamlanmış ve 2002 yılından itibaren günlük yapılan güncellemeleri ile LCCS sınıflama versiyonuna *"Classification Web"* ile çevrimiçi bir şekilde erişim sağlanabilmektedir (Library of Congress Policy 2020:1).

Bünyesinde bulundurduğu 173 milyondan fazla eser sayesinde Kongre Kütüphanesi, günümüzde dünyanın en büyük kütüphanesi olarak hizmet vermektedir (Library of Congress, 2023)

2.1.1.2. LCCS'nin Temel Özellikleri

LCCS'nin en temel özelliği Kongre Kütüphanesi'nin "*sadece kendi dermesinin"* düzenini sağlayabilmesi amacıyla geliştirilmiş bir sınıflama sistemi olmasıdır. Teoride bütün sınıflama sistemlerinin amacı aslında bütün kütüphanelerde kullanılabilecek düzeyde bir sistem oluşturulmasıdır fakat LCCS'nin böyle bir amaç için oluşturulduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Zira bu konuyla ilgili 1926 yılında Charles Martel şunları aktarmaktadır; "Daha önce kullanılmış sistemler ve şemalar incelenerek koleksiyonumuza en uygun olan

sınıflama şeması seçilmiş ve bunun üzerinde yine kendi koleksiyonumuzun gereksinimlerini de göz önünde bulundurarak bir sınıflama sistemi inşa edilmeye başlanmıştır. Sistemin oluşturulduğu bu dönemlerde başka kütüphanelerce kullanılabilmesi olasılığı düşünülmemiştir" (Chan, 1999, s. 15 Aktaran Şerik 2017:51).

LCCS'nin bu temel özelliğinin yanı sıra onu diğer sınıflama sistemlerinden ayıran en önemli bir diğer özelliği ise teorik bir çalışmanın ürünü olmamasıdır. LCCS, kütüphanenin bünyesinde bulunan kaynakların gereksinimlerine bağlı olarak tasarlandığından her bir sınıflama numarası için Kongre Kütüphanesi'nde fiziksel olarak bir materyal bulunmaktadır. Bu özelliği ile LCCS, literatürde "teorik bilginin ürünü değil yayınlanmış mevcut bir koleksiyonun ürünü olarak tanımlanmaktadır" (Şerik 2017:51). Mevcut materyale bağlı olarak oluşturulan ve kütüphaneye yeni gelen kaynakların konularıyla birlikte genişletilen bu sistem, kütüphanedeki otuz kişilik *"konu kataloglama kütüphanecileri"* olarak tanımlanan bir ekip tarafından sürekli güncellenmektedir (Bead 1970:127). Sistemin bu özelliği göz önünde bulundurulduğunda aslında LCCS, geliştirildiği ilk yıllarda "*ulusal*" bir nitelik taşımaktadır. Neredeyse bir milyona yaklaşan koleksiyonuyla Kongre Kütüphanesi'nde akla gelebilecek her konudan ve türden materyalin bulunması ve bu kaynakların sınıflanabilmesi sayesinde aslında sistem diğer kütüphanelerde de bulunabilecek kaynakların sınıflama işlemini de yerine getirebilmiştir. Bu özelliği sayesinde LCCS her kütüphanede kullanılabilecek düzeyde *"evrensel"* bir sınıflama sistemidir. Fakat bu sistemin evrensel bir nitelik taşıması geliştirildiği ilk yıllarda fark edilememiştir. Zira sistemin Amerika'da çoğu kütüphane tarafından tercih edilmesi sayesinde evrensel niteliği gerçekleşebilmiştir. Pek çok kütüphanede kullanılmaya başlanan bu sistem üzerinde düzenli olarak güncellemeler yapılmakla beraber sınıflama ve konu başlıkları listesinin de yayınlanarak diğer kütüphanelerinde kullanabilmesine imkân tanınmaktadır. Önceden böyle bir amacı olmayan LCCS, sistemi ve düzeni sayesinde pek çok kütüphaneye kurtarıcı bir sistem olarak hizmet vermektedir.

Milli bir sistem olarak kütüphanecilik hizmetinde yolculuğuna başlayan LCCS, kullanılan ve geliştirilen diğer yıllarda evrensel bir nitelik kazanmıştır. Sistemin ulusal bir süreçten evrensel bir sürece geçişini Baydur (1974) şu şekilde özetlemektedir; "Önceden geniş kapsamlı ve milli bir sistemken daha sonra uluslararası bir nitelik kazanarak geniş kapsamlı ve genişleyebilir bir sistem olmuştur" (Baydur 1974:220).

Sistemin özellikleri ile ilgili değinilmesi gereken bir diğer konu ise geliştirilen her sistemde olduğu gibi güçlü ve zayıf yönlerinin tespit edilerek aktarılmasıdır. Bu bağlamda LCCS'nin en

güçlü özelliği genişlemeye açık olmasıdır. Bunu takip eden diğer özellikleri ise esnek, güncel ve sistematik bir yapıya sahip olması aynı zamanda konuya dayalı bir sistem olduğu için aynı konudaki ve benzer konudaki kaynakların rafta yan yana bulunmasına imkân tanımasıdır (Şerik 2017:53). Sistem okuyucular ve kütüphaneciler tarafından kullanımı kolay, açık ve anlaşılır bir şekilde tasarlanmıştır. Konular genelden özele hiyerarşik bir biçimde sınıflanmaktadır.

Sistemin zayıf yönleri ise 41 ciltlik basılı bir şemasının bulunmasıdır. Aslında web formatı da bulunmaktadır fakat Classification Web üyeliği bulunmayan kütüphaneler bu formattan yararlanamamaktadır. Basılı şemaların kullanımı ise pratikliği engellemektedir. Bütün bunlara ek olarak bu şemaların ortak bir dizini de bulunmamaktadır (Şerik 2017:53). Bir diğer zayıf yönü ise her sistemde olduğu gibi oluşturulduğu toplumun kültürüne uygun olarak inşa edilmiş olmasıdır. Amerikan kökenli olan bu sistem Amerika'nın yazı, toplum ve tarih kültürünü karşılayabilecek düzeydedir. Bu özelliği bir başka kültürdeki ülkelerin kütüphaneleri ve kaynakları için yetersiz olabilmektedir.

Bütün bu özellikleri ile LCCS, günümüz kütüphanelerinde -özellikle üniversite kütüphanelerinde- en çok tercih edilen sınıflama sistemi olarak bilinmektedir.

2.1.1.3. LCCS'de Şema, Notasyon ve Tablolar

LCCS'de şema, notasyon ve tablolar ayrı başlıklar altında detaylı bir şekilde incelenecektir.

2.1.1.3.1. Şema

LCCS'de şemalar 21 ana başlıktan oluşan bir sisteme dayanmaktadır. Konuların ana başlıkları diğer bir ifadeyle temel sınıfları A'dan Z'ye harflerle belirtilmiş, alt sınıfları/başlıkları ise Arap rakamları ile 1-9999 sayıları arasında düzenlenmiştir (Baydur 1974:220). 21 temel sınıfın yanı sıra LCCS bünyesinde 225'in üzerinde alt sınıf ve neredeyse 400.000 üzerinde bireysel sınıflama numarası bulundurmaktadır (Library of Congresess, 2023 modül 1.1).[6] Ana başlıklar alfabenin büyük harfleri ile gösterilmekte ve sistemde "I, O, W, Y, X" harfleri kullanılmamaktadır (Şerik 2017:51). LCCS'nin 21 bölümlük şemasının tüm konuları A'dan Z'ye kadar olan harfler altında şu şekilde gruplandırılmaktadır:[7]

[6] Bahsedilen eğitim modüllerine erişmek için bakınız: https://www.loc.gov/catworkshop/lcc/index.html

[7] Şema Kongre Kütüphanesi'nin web sayfasından temin edilmiştir. Şemaya erişim için bakınız: https://www.loc.gov/catdir/cpso/lcco/

A Genel Eserler

B Felsefe, Psikoloji, Din

C Tarihe yardımcı bilimler

D Dünya, Avrupa, Asya, Avustralya, Yeni Zelanda vd. Tarihleri

E Amerika Tarihi

F Amerika Tarihi

G Coğrafya, Antropoloji, Rekreasyon

H Sosyal Bilimler

J Siyasal Bilimler

K Hukuk

L Eğitim

M Müzik ve Müzik Yayınları

N Güzel Sanatlar

P Dil ve Edebiyat

Q Bilim

R Tıp

S Tarım

T Teknoloji

U Askeri Bilimler

V Deniz Bilimleri

Z Bibliyografya, Kütüphane Bilimleri, Genel Bilgi Kaynakları

LCCS'nin ana şemasında kullanılan bu tek harfler şemaların konularının daha ayrıntılı aktarılabilmesi ve sınıflanabilmesi için her biri iki ya da üç harflere kadar sınıflanabilmektedir. Örneğin "Q" *"Bilim"* şeması incelendiğinde "QA" matematik, "QB" astronomi konusunu

sınıflamaktadır. Bir diğer örnek ise "H" *"Sosyal Bilimler"* şeması incelendiğinde "HA" istatistik, "HG" finans konusunu sınıflamaktadır. Üç harf ile sınıflanan şemalara örnek verilmesi gerekirse "K" *"Hukuk"* konularını sınıflarken "KB" genel din hukukunu sınıflamakta "KBP" ise İslam hukukunu sınıflamaktadır. Bir diğer örnek ise "D" *"Amerika tarihi"* şemasıdır. "DA" Büyük Britanya tarihini sınıflarken "DAW" ise Orta Avrupa tarihini sınıflamaktadır.[8]

LCCS'de her şema farklı konu uzmanları tarafından bağımsız olarak tasarlanmış olmasına rağmen iç düzenleri beş temel unsuru içermekte ve birbirleri ile benzerlik göstermektedir. Bünyesinde bulundurduğu beş unsur ise şu şekilde aktarılmaktadır:

1. Şemanın kapsamı ve tarihçesini içeren bir önsöz
2. Şemanın genel ana hattı
3. Şemanın ayrıntılı ana hattı
4. Sınıflama şeması
5. Özel tablolar, dizinler, eklemeler ve değişiklikler (Bloomberg ve Evans 1989:289)

Bahsedilen bütün şemalara erişim Kongre Kütüphanesi'nin bilgi kaynaklarını MARC veya MARCXML[9] formatlarında kataloglaması sayesinde gerçekleştirilmektedir. Bu formatların yanı sıra şemalara erişim *"Classification Web"* üyeliğinin bulunmasını da zorunlu kılmaktadır. Aslında basılı formattaki şemaları sayesinde de LCCS'ye erişim gerçekleştirilebilmektedir fakat bu formattaki şemalar belirli aralıklarla ayrı ayrı güncellendiği için her gün güncel veri elde edilebilmesi mümkün görünmemektedir. Diğer yandan sistemin Classification Web formatı ise her gün sistemdeki her yeni değişikliği güncel bir şekilde aktarmaktadır. Her gün güncellendiği için en güncel veriler web formatındaki verilerdir. Güncel verilerinin yanı sıra konu başlıklarını ve isim otoritelerini de sisteme dahil etmesi sayesinde sınıflama işlemi daha kolay bir şekilde yapılabilmektedir (Şerik 2017:52; Özgür 2018:45).

2.1.1.3.2. Notasyon

Daha önce bahsedildiği üzere sınıflama sistemlerinde notasyon kavramı, saf ya da karışık notasyon olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sadece tek bir sembol, harf ya da rakam kullanılarak oluşturulan saf notasyonun aksine karışık notasyon hem harf hem de Arap rakamlarının birlikte

[8] Bütün örnek bilgiler Kongre Kütüphanesi'nin web sayfasından temin edilmiştir. Şemaya erişim için bakınız: https://www.loc.gov/catdir/cpso/lcco/

[9] Makinece Okunabilir Kataloglama Kuralları'na ait formatlardır.

kullanıldığı bir notasyon çeşididir. LCCS, karışık notasyona sahip alfanümerik bir sistemdir. Kongre Kütüphanesi LCCS'yi "enumerative sınıflama sistemi" olarak tanımlamaktadır. Enumerative sınıflama kavramı kütüphanecilik literatüründe "sistematik" şeklinde kullanılmaktadır ve her konuyu bölünemeyecek düzeye gelinceye kadar geliştiren ve alt bölümlere de birer sınıflama numarası atayabilen bir sınıflama kavramı şeklinde tanımlanmaktadır (Şerik 2017:52). Sistemin alfanümerik ve sistematik olması genişleyebilir olmasını desteklemekte ve kütüphane bünyesinde bulunan her türden konunun basit bir şekilde sınıflanabilmesine imkân sağlamaktadır.

Notasyonun kullanım şekli harflerin yanı sıra Arap rakamlarının ilkinin tam sayı ikincisinin ise ondalık sayı şeklinde verilmesiyle yapılmaktadır. Örneğin "DS 904" numarası Kore'deki sosyal yaşam ve gelenekleri bir diğer ifadeyle kültürel yaşamı sınıflarken "DS 904.5" numarası ise bir kültür bilimi olan etnografyanın Kore'deki genel çalışmalarını sınıflamaktadır (Bead 1970:132). Örnekler LCCS'nin şema ve tabloları incelendikçe artırılabilmektedir. Örneğin "QA 41" numarası Matematikte formüller ve kısaltmaları sınıflarken "QA 41.3" numarası Matematikle ilgili terminolojiyi sınıflamaktadır. Bütün örneklemelere ek olarak notasyonun daha iyi anlaşılabilmesi için kısa bir tablo görünümü sunmanın daha verimli olacağı düşünülmüştür.

D Tarihçe (Genel)-Metodoloji. Diğer Bilimler ile İlişkisi-Özel Konular[10]

Tablo 2. 2. "D" Tarih Şemasına Ait Notasyon Görünümü

D 16.115-.18	Özel konular
D.16.115	Soyutlama ve indeksleme
D16.116	İşitsel tarih
D16.117	Bilgisayar ağ kaynakları
D16.118	Karşı olgular. Hayali geçmişler
D16.12	Veri işleme
D16.13	Tarihçilik. Matematiksel modeller Hayali geçmişler bkz. D16.118 İndeksleme bkz. D16.115 Matematiksel modeller bkz. D16.13
D16.135	Dil

[12] Tablo görünümü Classification Web sayfasından temin edilmiştir. Tabloya erişim için bakınız: https://classweb.org/min/minaret?app=Class&mod=Search&viewer=2&menu=/Menu/

D16.138	Mikrotarih
D16.14	Sözlü tarih
D16.15	Periyodizasyon
D16.155	Fotoğrafçılık
D16.16	Psikotarih
D16.163	Kamu tarihi
D16.166	Sosyal bilimler ve tarih
D16.168	Mekansal tarih
D16.17	İstatistiksel yöntemler
D16.18	Televizyon (video kasetleri dahil)

Yukarıdaki tablo incelendiğinde örneğin "D 16.13" numarası tarihin matematik ile ilişkisini sınıflarken "D 16.135" numarası tarihin dil ile ilişkisini sınıflamaktadır. Yine aynı tablodan alınan bir diğer örneğe göre "D 16.16" numarası tarihin psikoloji ile ilişkisini sınıflarken "D 16.163" numarası kamu tarihini sınıflamaktadır. Bütün örnekler incelendiğinde notasyonun oluşum şekli ve kullanımı hakkında özetle şu bilgiler aktarılabilir;

Her konuya sırasıyla alfabeden bir harf seçilerek oluşturulan sınıflama numaralarının kullanım şekli ilk olarak normal sayıya göre yapılmaktadır. Noktadan sonraki numaralandırmalar ise ondalık sayıya göre yapılmaktadır. Bu düzen kitapların raf diziminde de aynen bu şekilde uygulanmaktadır.

Notasyonda konuları ve numaraları genişletmenin diğer bir yolu da cutter numaralarının[11] kullanılmasıdır. Cutter numaraları harf ve beraberinde kullanılan Arap rakamları ile alt konuların meydana getirilmesini sağlamaktadır. Örneğin "HF 5549.5" numarası personel yönetimi ile ilgili konuları sınıflarken "HF 5549.5.J6" numarası iş analizi ile ilgili konuları sınıflamaktadır (Bead 1970:132). Bir başka örnek ise "B" felsefe, psikoloji ve din şemasından alınabilir. Örneğin "BF 175.5.P37" psikanalizde pasiflik ile ilgili konuları sınıflarken "BF 175.5.J69" yine psikanalizde bireyin neşe ve sevinciyle ilgili konuları sınıflamaktadır. Bu örneklerle beraber notasyonda geliştirilen cutter uygulamaları ile ilgili bir tablo görünümü sunmanın faydalı olacağı düşünülmüştür.

B İslâm. Bahai İnancı. Teosofi, vb. — Bahai İnancı — Özel konular, A'dan Z'ye[12]

[11] Cutter numaralarının ayrıntıları için bakınız: sayfa 100.

[12] Tablo görünümü Classification Web sayfasından temin edilmiştir. Tabloya erişim için bakınız: https://classweb.org/min/minaret?app=Class&mod=Search&viewer=2&menu=/Menu/

Tablo 2. 3. "B" Din Şemasına Ait Notasyon Görünümü

BP388.A35	Afrika kökenli Amerikalılar
BP388.C35	Takvim
BP388.C645	Renkler
BP388.C65	Komünizm. Marksizm
BP388.C68	Sözleşme
BP388.E36	Ekoloji
BP388.E37	Ekonomi
BP388.E42	Eğitim
BP388.E83	Eskatoloji
BP388.E94	Evrim
BP388.F36	Aileler
BP388.F88	Gelecek yaşam

Yukarıdaki tablo incelendiğinde notasyonda cutter uygulama işleminin hem alfabetik hem de sistematik olduğu görülmektedir. Hepsinde "BP 388" sabit kalırken eserin içerebileceği konuya göre cutter verme işlemi alfabetik bir düzen içerisinde gerçekleştirilmiştir. Bu görüntü daha önce de bahsedildiği üzere eserlerin rafta görünüşünü de yansıtmaktadır.

2.1.1.3.3. Tablolar

LCCS'de konular daha önce de bahsedildiği üzere genelden özele doğru sınıflanmaktadır. Genelden özele yapılan bu işlem "*Classification Web*" üyeliği olan her kütüphanenin kullanabileceği bir sistem üzerinde tablolar sayesinde erişilebilir ve kullanılabilir olmaktadır. Tabloların kullanımı ve bir esere doğru ve yeterli bir numaranın verilebilmesi için Kongre Kütüphanesi'nin geliştirdiği *"Classification and Shelflisting Manuel"* "*Sınıflama ve Raf Listeleme Kılavuzu*"[13] kullanılmaktadır. Bu kılavuz kütüphanecilik literatüründe "*CSM"* şeklinde kısaltılarak kullanılmakta ve CSM sayesinde bir eserin sınıflama işleminin hangi politikalara bağlı kalınarak gerçekleştirilebileceği bilinmektedir. Bu politikaların bir diğer ifadeyle talimatların uygulanabilmesi için Classification Web üyeliği ile tablolara ve tarayıcılara erişilmesi gerekmektedir. Bir eserin sınıflanabilmesi için LCCS'nin bünyesinde kullanılabilecek birden çok tarayıcı sekmeleri bulunmaktadır. Örneğin yazar otoriteleri tarayıcıları, konu başlıkları tarayıcıları, bibliyografik tarama vb. şeklinde çoğaltılabilir. Tezin

[13] Kılavuzun PDF görüntülerine Kongre Kütüphanesi'nin web sayfasından ücretsiz olarak erişim mümkündür.

konusunun dağılmaması adına bu tablolardan fazlasıyla kullanılan ve önem arz eden üç tarayıcıya burada değinmenin faydalı olacağı düşünülmüştür.

1. **Standart tarayıcı (Standard browser)**

Sınıflama tablosunun baskıdaki halini bizzat gösteren tarayıcıdır. Eğer sınıflanacak kaynağın numarası net bir şekilde biliniyorsa sadece kontrol etmek amaçlı bu tarayıcı kullanılabilir. Eğer net bir bilgi yok ise genel bir tarama işlemine de imkân tanımaktadır. Fakat farklı tablolar arasında geçiş yapmaya izin vermemektedir zira bu tarayıcı kullanılıyorsa numaranın kütüphaneci tarafından biliniyor olması gerekmektedir.

2. **Gelişmiş tarayıcı (Enhanced browser)**

Yine sınıflama tablosunun baskıdaki halini yansıtır fakat standart tarayıcıdan farklı olarak tablolar arası geçişe imkân sağlar. Bu tarayıcıyı kullanabilmek için kaynağın hangi konuda sınıflanması gerektiğine dair kütüphanecinin bir fikrinin olması gerekmektedir. Örneğin elinde bulunan kaynak bir kişisel gelişim kitabı ise "BF" tablosuna bakılması gerektiği bilinmelidir.

3. **Hiyerarşi tarayıcı (Hiyerarchy browser)**

Bu tarayıcı kütüphanecilerin rahatlıkla ve sıklıkla kullandığı en önemli tarayıcılardan biridir. Bir kaynağın nerede ve nasıl sınıflanması gerektiği bilinmiyorsa tercih edilmektedir. Tabloları ana ve alt konular şeklinde görüntüleyebilmekte ve bütün tablolar arası geçişi sağlamaktadır. Diğer tarayıcıların aksine sınıflama yapılırken esneklik sağlayabilmektedir. (Library of Congress 2023, Modül 1.3)

Konuların genelden özele sınıflandırıldığı tablolarda öncelikle ana konu ve daha sonra takip eden alt konular gösterilmektedir. Her alt konu bir üst konuya göre daha girintili olarak belirgin bir şekilde gösterilmektedir. Bir örnekle şu şekilde aktarılabilir;

Balkan Yarımadası'nın tarihi—Türkiye—Yerel tarih ve açıklama (Avrupa Türkiyesi)—İller, bölgeler vb., A'dan Z'ye—Ege Denizi[14]

DR 701.A2 Ege Denizi

Ege Denizi Bölgesi için bkz. DF895

[14] Bu konu örüntüsü kütüphanecilik literatüründe "ağaç" şeklinde kullanılmaktadır ve konunun genelden özele sıralanışını açıkça göstermektedir. Bu örüntüye bakarak kaynağın nitelendirilmesi daha kolay yapılmaktadır.

Ege Denizi'ndeki Türk adaları için bkz.DS51.AZ

Tabloların kullanımı ile ilgili değinilmesi gereken bir diğer konu ise ana tabloların yardımcı tablolar sayesinde kullanılabilir olmasıdır. Yardımcı tablolar ise beş ana başlık altında şu şekilde toplanmaktadır:

1. **Biçim tabloları:**

Bu tablolar coğrafi ya da kronolojik tabloların kullanılamadığı aynı zamanda bireysel yazar ya da felsefeciler için sınıflama yapılması gerektiği durumlarda kullanılmaktadır. Örneğin bir yazarın edebi bir eserinin sınıflanması gerektiğinde çakışan numaraları engellemek için editöre göre ya da tarihe göre, edebi içeriğine göre sınıflanmasının gerektiği durumlarda kullanılmaktadır.

2. **Coğrafi tablolar:**

Bu tabloda bir eserin konusu bir coğrafi bölge ise "ülke adına göre A'dan-Z'ye cutterla" talimatı görülmektedir ve eser bu talimata göre sınıflanmaktadır.

3. **Kronolojik tablolar:**

Bu tabloda bir konunun tarihi alt bölümleri için belirlenen tarihsel alt başlıklar bulunmaktadır. Örneğin Türkiye tarihini sınıflamamız gerekirse Osmanlı Dönemi'nden Cumhuriyet Dönemi'ne kadar bütün yıllar kendi içerisinde kronolojik olarak listelenmektedir. Bu listeden esere uygun olan kronolojik tarihin numarası verilmektedir.

4. **Konu alt bölüm tabloları**

Bu tablolar bir konunun daha net sınıflanabilmesi için alt bölümlerinin ayrıntılı olarak oluşturulduğu tablolardır. Genellikle cutter numaralarının verilmiş olduğu listeleri sunmaktadır. Örneğin "BF psikoloji"[15] konusunu sınıflarken "BF 698.9.S63 psikolojide kişiliğin sosyal yönlerini" sınıflamaktadır. Konu alt bölüm tabloları buradaki örnekte olduğu gibi konunun ayrıntılı ve net bir şekilde numarasının verilebilmesine imkân sağlamaktadır.

5. **Birleştirme tabloları**

[15]Örnekler Classification Web sayfasından temin edilmiştir. Erişim için bakınız: https://classweb.org/min/minaret?app=Class&mod=Search&viewer=2&menu=/Menu/

Birden fazla tabloya erişimi sağlayabilen birleştirme tabloları, yardımcı tablolar içerisinde en fazla kullanılan tablo olarak nitelendirilebilir. Genellikle biçim, konu ve yer tabloları birleşerek kaynağın sınıflamasında kolaylık sağlamaktadır (İmmroth 2011:61-65).

Bütün bu özelliklerinin yanı sıra yardımcı tablolar *yalnızca* bulundukları konu içerisinde kullanılabilir olmaktadır. Diğer bir ifadeyle her ana konunun bir alt konusu ve buna bağlı birer yardımcı ek tablosu bulunmaktadır. Bu tabloların tamamı kendi konusu içerisinde kullanılabilir ve erişilebilir olmaktadır. Örneğin "H" sosyal bilimler konusu altındaki kronolojik ve coğrafi tablolar yalnızca bu konu altında kullanılabilmektedir. Bu özelliğine ek olarak LCCS'nin tabloları ile ilgili genellikle eksik yönlerinden biri olarak kabul edilen özelliğine değinmenin de faydalı olacağı düşünülmektedir. LCCS tablolar bünyesinde toplu bir indeks bulundurmamaktadır. Kaynaklar çoğaldıkça artan konu başlıkları için şemalar ve tablolar güncellenerek kullanılmakta ve sınıflama işlemi için gerekli yönlendirmeler yapılmaktadır. Fakat bir konunun her yönünü ele alabilmek ve erişebilmek için toplu bir indeks bulundurulmamaktadır. Örneğin "H" sosyal bilimler altında otomobillerle ilgili bir numarayı arayan sınıflamacı bulabilir fakat otomobilleri teknoloji ya da mühendislikle ilgili numarasını arıyorsa bunun için "TL" şemasına bakması gerekmektedir (Bead 1970:127–28).

Ana tablolara ve yardımcı tablolara değindikten sonra sırada bu tabloların kullanımı için geliştirilmiş olan kapsam notlarına değinmenin faydalı olacağı düşünülmektedir. Tablolarda konuların sıralaması genellikle süreli yayınlar veya ansiklopediler, belgeler, dernekler, koleksiyonlar, kılavuzlar vb. şeklinde sıralanmaktadır. Bu bölüm bilgi kaynağını bir kategoriye yerleştirebilmek amacıyla kullanılır. Daha sonra gelen niteleme bölümü ise kuram, felsefe, yöntembilim, tarihçe, biyografya, öğrenim ve öğretim, araştırma, bilimsel eserler, genel eserler ve özel durumlu genel eserler şeklinde aktarılabilir (Bitri ve Keseroğlu 2018:364). Bu adımları takip eden sınıflamacı/kütüphaneci kaynağı neye göre sınıflayacağına "kapsam notları" ya da bir diğer ifade ile "tablo alt düzenleme talimatları" ile karar vermektedir. Bu talimatlar şu şekilde sıralanabilir[16];

1. **"."** Nokta talimatının üç kullanım özelliği vardır.
   a) Birincisi konunun hangi talimata uygun olarak sınıflanması gerektiğini göstermek için kullanılır. Örneğin "Anonim çalışmalar. A-Z'ye cutterla" şeklinde verilen

16 Kullanılan örneklerin pek çoğu Kongre Kütüphanesi'nin diğer kütüphanelerinde faydalanabilmesi için oluşturduğu modüllerden alınmıştır. Modüllere erişim için bakınız: https://www.loc.gov/catworkshop/lcc/index.html.

talimatta anonim bir çalışmanın alfabetik olarak verilmemiş harfi bulunana kadar (yani çakışmayana kadar) cutterlama işleminin yapılması gerekmektedir.

b) İkincisi eş anlamlı konuların aynı konu tablosu altında sınıflanabileceğini göstermektedir. Örneğin "Hydroponic. Soilless kültürü" şeklinde verilen talimatta bu iki konunun aynı anlama geldiğini ve yaygın olarak kullanılan isimlerinin yan yana verildiği bilinmektedir. Bu iki kültürde bir çeşit bitki yetiştirme kültürü olarak bilinmektedir.

c) Üçüncü kullanım şekli ise benzer olan fakat eş değer olmayan konuların bir arada verilmesi şeklinde yapılmaktadır. Örneğin "İslam edebiyatı. İslami yazarlar" ya da bir başka örnek "Çeviren. Çevirmen" şeklinde verilen örneklerde birbirine benzer bu alt düzenlemelerin yan yana verilmesi bu konudaki kaynakların bir arada sınıflanabileceğini göstermektedir.

2. **Burada sınıflayın/Sınıflandırın (Class here):** Bu kapsam notu tablolarda en fazla görülen kapsam notlarından biri olarak nitelendirilebilir. Kaynağın hangi konuda ve nerede sınıflanması gerektiğini gösterir. Örneğin "PN 1992.95" numarası hiyerarşide *dramaya ait yayınlanmayan kayıtların kataloglarını* sınıflamaktadır. Hemen altında bulunan burada sınıflayın notu *kaynağın dramatik videoların genel kataloglarının da* burada sınıflanabileceğini göstermektedir.

3. **Dahil/İçerir (İncluding):** Sınıflanacak konunun örneklerini sunmayı amaçlamaktadır. Bir diğer ifadeyle bir konunun içeriğine uygun olarak bu konu içerisinde daha farklı hangi konularında sınıflanabileceğini örneklerle göstermektedir. Örneğin "PN 1992.8.A3" numarası *televizyon yayınlarında oyunculuğu* sınıflamaktadır. Hemen altında bulunan dahil notu *oyuncu seçmelerinin* de bu numara altında sınıflanabildiğini göstermektedir.

4. **Alt düzenleme/-e göre sınıfla (By/Subbarange by):** Sınıflama yapılacak konunun hangi tabloya uygun olarak yapılması gerektiğini belirten kapsam notudur. Örneğin bir yazara ait anılar, biyografiler ya da yazarın eserlerinin sınıflanmasının gerektiği durumlarda LCCS'nin müsaade ettiği düzeyde bütün konularını tek tek başlığa göre, editöre göre ya da yayınlayana göre düzenleme yapılması gerektiğini göstermektedir. "PJ 7942" numarası Arap edebiyatında soyadı "K" harfi ile başlayan yazarların

sınıflanması için kullanılmaktadır. Hemen altında bulunan "P-PZ40 tablosuna göre düzenleyin" talimatı yazarın numarası için belirtilen tablo aralığına göre sınıflama işleminin yapılması gerektiğini göstermektedir.

5. **Çapraz referanslar (Cross references):** Üç çeşit çapraz referans bulunmaktadır.

   a) **Bakın (See):** Artık kullanılmayan numaraların hemen altında görülen bu talimat kaynağın sınıflanabilmesi için geçerli ve kullanılan bir numaraya götürülmesini sağlamaktadır. Örneğin "QA 76.774.B47" numarası Classification Web'te bir konuyu içermemektedir. Fakat hemen altında bulunan "bakın QA 76.774.F74" numarası bir tür işletim sistemi olan BSD'nin sınıflanabilmesi için kullanılmaktadır. Özetle bu talimat sınıflamacıya "başka bir numarayı gör" talimatı vermektedir.

   b) **İçin bakın (For see):** Bakın referansından farklı olarak bu kapsam notu doğrudan bir numarayı sunmaktadır. Özetle "bu konu için buraya bakınız" talimatını sunmaktadır. Genellikle burada sınıflandırın ya da dahil notu ile kullanılır. Örneğin "BP 173.25-45" aralığı *İslam'ın sosyolojik yönlerini* sınıflarken hemen altında bulunan *İslam ve sosyal problemler için bakınız* talimatı sınıflamacıyı "HN 40.M6" sınıflama numarasına yönlendirmektedir.

   c) **Ayrıca bakınız (Cf. /Confer references):** Bu kapsam notu doğrudan bir talimat olarak kullanılmamaktadır. Sınıflamacıya genellikle bir öneri sunmayı amaçlamaktadır. Örneğin "BF 38.5" *felsefenin metodoloji ile ilişkisini* sınıflamaktadır hemen altında bulunan ayrıca bakınız "BF 76.5" numarası ise *felsefenin psikolojik araştırmalarını* sınıflamaktadır. Eğer kaynağın konusu felsefe ve psikoloji ile ilgili ise örnek verilen talimat incelenebilmektedir. (Library of Congress 2023, Modül 2.2)

Son olarak tablolarda görülen numaranın parantez içerisinde ve yarı açık parantez içerisinde gösterilmesine de kısaca değinmek gerekmektedir. Parantez içerisinde gösterilen numaralar artık kullanılmayan numaralardır. Bu numaralar bakınız talimatı ile çalışmaktadır.

Yarı açık parantezli numaralar ise Kongre Kütüphanesi'nin diğer kütüphaneler için ayırmış olduğu sınıflama aralıklarını göstermektedir. Bu numaralar Kongre Kütüphanesi'nde hiçbir şekilde kullanılmamaktadır. Örneğin "<PS8001-8649>" aralığı Kanada edebiyatı için ayrılmış sınıflama aralığını göstermektedir.

2.1.2. Dewey Onlu Sınıflama Sistemi (Dewey Decimal Classification Systems)

Dewey Onlu Sınıflama Sistemi, kütüphanelerin sistemli ve düzenli bir sınıflama sistemine ihtiyaç duyduğu dönemde diğer bir ifadeyle 19. yüzyılın sonlarına doğru Melvil Dewey (1851-1931) tarafından meydana getirilmiş bir sınıflama sistemidir. Amherst Koleji'nde öğrenci olan Melvil Dewey, kolejin kütüphanesini düzenleyebilmek amacıyla 1873 yılında temellerini oluşturduğu Dewey Onlu Sınıflama Sistemi'nin ilk baskısını 1876 yılında yayınlamıştır. Amacı her ne kadar yalnızca kolejin kütüphanesini düzenleyebilmek gibi görünse de Dewey her zaman bütün kütüphanelerin kullanabileceği düzeyde *"basit"* bir sınıflama sistemi oluşturmak niyetindedir (Bitri ve Keseroğlu 2018:357; Bloomberg ve Evans 1989:275; Online Computer Library Center 2023:1).

Nitekim istediği amaca uygun bir sistem oluşturduğunu günümüzde kütüphanelerde fazlasıyla kullanılan Dewey Onlu Sınıflama Sistemi'nin istatistiklerine bakarak görebilmekteyiz. Sistemin ilk baskısının yayınlanmasından itibaren Amerika Birleşik Devletleri'ndeki halk kütüphanelerinin %'98'i, özel kütüphanelerin %'50'den daha fazlası ve okul kütüphanelerinin neredeyse tamamı tarafından kullanılmaktadır (Bloomberg ve Evans 1989:275). Sistem aynı zamanda 140 ülkenin kütüphanelerinde ve 60'tan fazla ülkenin ulusal bibliyografyasında yer almakta ve otuz farklı dile çevrilerek aktif bir şekilde kullanılmaktadır (Online Computer Library Center 2023:1) Sistemin bu kadar yaygın bir şekilde kullanılmasının ve son derece başarılı bir sistem olarak bilinmesinin en önemli özelliği *"basit bir şekilde genişleyebilir"* olmasına bağlıdır.

Koleksiyonu yirmi bin ya da daha az olan ilerleyen dönemlerde fazlasıyla koleksiyon büyümesinin gerçekleşmeyeceğinin bilindiği kütüphanelerce tercih edilen bu sistem özellikle halk kütüphanelerinde tercih edilmektedir ve DDC şeklinde kısaltılarak kullanılmaktadır (Bloomberg ve Evans 1989:275).

DDC'de konular 10 ana sınıfa ayrılmıştır ve her sınıf kendi içerisinde 10 alt bölüme tekrar ayrılmaktadır. Genelden özele hiyerarşik bir biçimde sınıflama yapmaya imkân tanıyan DDC'de numaraların çakışmaması için her sınıf bulunduğu konu içerisinde 1-9 rakamları

arasında numaralandırılmaktadır. Numaralar Arap rakamları ile gösterilmektedir ve saf notasyonlu bir sistem olarak çalışmaktadır.

Günümüzde en yaygın kullanılan sınıflama sistemi olan DDC'nin basılı halinin yanı sıra web formatı da bulunmaktadır. "Dewey Web" olarak bilinen bu format kütüphanecilerin rahatlıkla kullanabildiği aktif ve güncel bir formattır. Basılı ve web formatı olmak üzere DDC'nin bütün telif hakları Online Library Center Inc. (OCLC) tarafından yürütülmektedir. DDC ile ilgili bütün bilgilere www.oclc.org/dewey ve http://oc.lc/deweyteachingsite web sitelerinden erişim mümkündür.

2.1.2.1. Tarihçe

DDC, Melvil Dewey'in henüz 21 yaşındayken, Amherst Kolej Kütüphanesi'nin koleksiyonunun konularına göre düzenlenebilmesi için geliştirilmiş olduğu bir sınıflama sistemidir. Sistemin oluşum aşamasında Melvil Dewey öncelikle William Torrey Harris (1835-1909) tarafından geliştirilen ve St. Louis Halk Kütüphanesi'nde kullanılan sistemi incelemiş bununla beraber kütüphanecilik bilimine büyük katkıları ile bilinen Francis Bacon'un bilgi sınıflamasını ve Natale Battezzati'nin (1818-1882) kart katalog sistemini de inceleyerek yeni bir sınıflama sistemini geliştirmeyi başarabilmiştir. Geliştirdiği bu sistemle Dewey, kütüphanecilikte yeni bir dönem olarak adlandırılan kütüphane ekonomi çağının oluşmasını sağlamıştır (Bloomberg ve Evans 1989:275; Gültekin 2020:94; Online Computer Library Center 2023).

Sistemin ilk baskısı 1876 yılında yazar adı belirtilmeden "*A Classification and Subject Index for Cataloging and Arranging the Books and Pamphlets of a Library"* ismiyle yayınlanmıştır. "*Bir Kütüphanenin Kitaplarını ve Broşürlerini Kataloglamak ve Düzenlemek İçin Bir Sınıflama ve Konu Dizini"* şeklinde tanımlanan bu eserin 11 sayfası sınıflama şemasını içermektedir ve toplam 44 sayfadan oluşmaktadır (Özgür 2018:31). DDC'nin ilk baskısından itibaren takip eden diğer yıllarda çeşitli basımlarının yayınlandığı bilinmektedir. Örneğin 19.basımı "*Dewey Classsification and Relative Index"* ismiyle 3273 sayfa ve toplamda 3 cilt halinde yayınlanmıştır. Yine bu basımı Kongre Kütüphanesi tarafından 1980 yılından itibaren güncellenerek kullanılmaktadır (Bloomberg ve Evans 1989:275). 1993 yılında yapılan 20.basımı ise Milli Kütüphane tarafından Türkçe'ye çevrilerek ülkemizde kullanılmaya başlanmıştır. 1999 yılına gelindiğinde ise DDC'nin 21. basımı Amerika Birleşik Devletleri'nde

yapılmıştır ve son baskısı olan 23. basımı günümüzde kütüphaneler tarafından kullanılmaktadır (Bitri ve Keseroğlu 2018:357).

DDC, sağlam temeller üzerine kurulmuş, konu başlıkları ve tabloları birbiri ile uyumlu "*evrensel*" bir sistem olması amacıyla geliştirilmiş bir sınıflama sistemidir. Günümüzde özellikle halk kütüphaneleri tarafından tercih edilen DDC, kütüphanecilerin rahatlıkla kullanabildiği okuyucuların ise istedikleri bilgi kaynaklarını rafta kolaylıkla tespit edebildiği evrensel bir sistemdir. DDC bu özelliklerinin yanı sıra Kongre Kütüphanesi tarafından desteklenmesi sayesinde de daha fazla kullanılan ve geliştirilen bir sistem olmaya devam etmektedir.

Kongre Kütüphanesi'nin Onlu Sınıflama Birimi'nde "Dewey Yazı İşleri (Editöryel) Ofisi" olarak adlandırılan bir bölüm bulunmaktadır. Burada hizmet veren sınıflama uzmanları her yıl kütüphaneye gelen her kaynağın konusuna göre yeni bir sınıflama numarası meydana getirmektedir. Bu birim sayesinde editörler yeni konu başlıklarını inceleyerek sisteme eklemelerin yapılmasını ve bununla beraber DDC şemasının geliştirilip güncellenmesini sağlayabilmek için çalışmaktadır. Ortaya çıkarılan bütün çalışmalar ve buna bağlı veriler çeşitli kütüphane türlerinden 10 üyeye sahip uluslararası kuruluş olan Dewey Editorial Policy Committee (Dewey Yayın Politikası Komitesi-EPC) ile paylaşılmaktadır. Bu komite verileri inceleyerek editörlere ve OCLC'ye sistemin geliştirilmesi ve güncel bir şekilde kullanılabilmesi için tavsiyelerde bulunmaktadır (Online Computer Library Center 2023; Özgür 2018:32;). DDC, bu çalışmalar sayesinde aktif, güncellemelere açık ve genişleyebilir bir sistem olarak tanımlanabilmekte ve kullanılmaktadır.

2.1.2.2. DDC'nin Temel Özellikleri

DDC, LCCS'nin aksine "*evrensel"* bir sistem olması amacıyla geliştirilmiş bir sınıflama sistemidir (Bloomberg ve Evans 1989:275). Bu amacını gerçekleştirebilmiş olan DDC, günümüzde yaygın bir şekilde kullanılan sınıflama sistemlerinden biridir. Sistemin bu kadar başarılı olmasının sebebi ise dört temel özelliği ile açıklanabilir;

1. Kütüphanenin bünyesinde bulundurduğu koleksiyonun ve kütüphaneye gelmeye devam eden her bir bilgi kaynağının rafta ilgili yerinde bulunması,
2. DDC'nin notasyonunun basit, anlaşılır ve akılda kalıcı olacak şekilde tasarlanmış olması,

3. Şema yapısının genişleyebilir olması,
4. Şemaların ve tabloların sınıflama yapılabilmesi için açık ve net bir şekilde talimatları uygulanabilir kılması, şeklinde aktarılmaktadır (Bloomberg ve Evans 1989:275).

DDC'nin bir diğer önemli özelliği ise konuya (disipline) göre tasarlanmış bir sınıflama sistemi olmasıdır. Hatırlanacağı üzere LCCS, Kongre Kütüphanesi'nin koleksiyonuna göre hazırlanmış bir sınıflama sistemidir, DDC ise aksine yalnızca konulara göre tasarlanmış ve koleksiyon bu sisteme uygun bir şekilde düzenlenmiştir.

DDC'nin bir başka önemli özelliği ise *"relatif dizin"* ya da *"göreceli dizin"* şeklinde literatürde farklı şekillerde anılmakta olan *"bağıntılı dizin"* kavramını bünyesinde bulunduruyor olmasıdır (Online Computer Library Center, 2023). Bağıntılı dizin bir konunun değişik yönlerini ve ilişkilerini alfabetik olarak sınıflamacıya sunmaktadır. Aslında bir konu birden fazla disiplin içerisinde bulunabilir fakat DDC'nin buradaki en önemli özelliği bu konuları toplu bir indeks sayesinde erişilebilir kılmasıdır. Bu özelliği LCCS ile çokça karşılaştırılmaktadır zira LCCS sınıflamacıya toplu bir alfabetik indeks sunmamaktadır.

DDC, günümüzde sürekli güncellenmekte ve farklı dillere çevirisi gerçekleştirilerek yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Açık raf sistemine[17] uygun bir sınıflama sistemi olan DDC, kolay bir şekilde hatırlanabilen sınıflama numaraları sayesinde kullanıcıların istedikleri zaman rafta bilgi kaynaklarını rahatlıkla bulabilmelerini sağlamaktadır. Bu özelliği literatürde *"bellek yardımcısı (mnemonic)"* şeklinde tanımlanmaktadır ve hem kullanıcı hem de kütüphaneci için rahat bir kullanım sağlamaktadır (Bloomberg ve Evans 1989:277).

DDC'nin kütüphaneciler tarafından kullanımının sağlanabilmesi amacıyla güncel dört farklı versiyonu bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi çevrimiçi hizmet veren ve "Dewey Web" elektronik formatıdır. Bu format Dewey Yayın Politikası Komitesi (EPC) tarafından onaylanan tüm yayınların yanı sıra bünyesinde DDC'ye ait bütün şemaları ayrıntıları ile kütüphanecilere sunmaktadır. Bununla beraber Dewey Web bünyesinde DDC numaralarını ve Kongre Kütüphanesi Konu Başlıklarını da (LCSH) bulundurmaktadır. Dewey Web kütüphanecilerin kendi notlarını sisteme eklemesine müsaade etmekte ve hem basit düzey hem de ileri düzey sınıflama yapılabilmesine imkân tanımaktadır. Bu çevrimiçi formatın tek dezavantajı ücretli üyelik ile kullanıyor olmasıdır. Belirli bir bölüme kadar ücretsiz kullanılabilen Dewey Web geniş kapsamlı aramalar ve sınıflamalar için ücretli üyelik istemektedir.

[17] Kütüphane kullanıcılarının istedikleri kaynakları raftan rahatlıkla temin edebilmesidir.

İkinci en önemli versiyonu ise basılı versiyon olarak adlandırılan "Print Edition" formatıdır. En son 2011 yılında 23. basımı yapılan bu formatta DDC şemaları bütün özellikleri ve ayrıntılarıyla birlikte kütüphanecilere sunulmaktadır. DDC'nin bir diğer versiyonu ise kısaltılmış edisyon olarak adlandırılan "Abridged Edition" formatıdır. Koleksiyonundaki konu başlıkları sayısı 20.000'i bulan veya bu sayıyı geçmeyecek olan kütüphaneler tarafından tercih edilen bir versiyondur. Son olarak 200 Din Sınıfı şeklinde adlandırılan diğer bir ifadeyle "200 Religion Class" versiyonu bulunmaktadır. Bu formatı kütüphanenin bünyesinde bulunan koleksiyonunun dini konu başlıklarından oluşması ya da genel konuya ait derme sayısı az olan kütüphanelerde tercih edilmektedir (Online Computer Library Center 2023; Özgür 2018:39).

2.1.2.3. DDC'de Şema, Notasyon ve Tablolar

DDC'de şema, notasyon ve tablolar ayrı başlıklar altında detaylı bir şekilde incelenecektir.

2.1.2.3.1. Şema

DDC'de şemalar 10 ana sınıftan oluşan bir sisteme dayanmaktadır ve bu sınıfların diğer bir ifadeyle başlıkların her biri üç basamaklı sayılar halinde gösterilmektedir. Onlu bölünme yöntemi olarak da adlandırılan bu yöntemde öncelikle her konu 10 ana sınıfa ayrılmış ve her ana sınıf kendi içerisinde 10 alt bölüme ayrılmıştır ve her alt bölüm yine kendi içerisinde 1-9 rakamları arasında 10 kısma ayrılmaktadır (Gültekin 2020b:94).

DDC'nin temeldeki 10 ana sınıfı şu şekilde gösterilebilir;[18]

000 Genel Konular	500 Doğa Bilimleri, Matematik
100 Felsefe, Psikoloji	600 Teknoloji (Uygulamalı Bilimler)
200 Din	700 Sanat (Güzel Sanatlar)
300 Sosyal Bilimler	800 Edebiyat, Retorik
400 Dil ve Dil Bilim	900 Coğrafya, Tarih

[20] Şema OCLC'nin web sayfasından alınmıştır. Şemaya erişim için bakınız: https://www.oclc.org/content/dam/oclc/dewey/ddc23-summaries.pdf

Her ana sınıf kendi konu başlığı içerisinde 10 farklı bölüme ayrılmıştır. Böylelikle her bölüm 100 farklı numarayı ve konuyu içermektedir. Örneğin 700 (sanat) ana sınıfı şu bölümlere ayrılmıştır[19];

700 Sanat (Güzel Sanatlar)	750 Resim Sanatı ve Resimler
710 Alan Planlama, Peyzaj Mimarlığı	760 Grafik Sanatlar, Baskılar
720 Mimari	770 Fotoğrafçılık, Sinematografi
730 Heykel ve İlgili Sanatlar	780 Müzik
740 Tasarım ve İlgili Sanatlar	790 Rekreasyon ve sahne sanatları

Yukarıdaki tablonun devamı niteliğinde incelemeye devam edilirse her 10 bölüm 10 alt bölüme/kısma ayrılmıştır. Böylelikle 1000 alt bölüm diğer bir ifadeyle konu başlığı ve sınıflama numarası oluşturulmaktadır. Örneğin 740 (tasarım ve ilgili sanatlar) bölümü aşağıdaki şekilde tekrar bölünmüştür [20];

740 Tasarım ve İlgili Sanatlar	745 Dekoratif Sanatlar
741 Çizim ve Çizimler	746 Tekstil Sanatları
742 Çizimde Perspektif	747 İç Dekorasyon
743 Konuya göre Çizim ve Çizimler	748 Cam
744 İletişim Tasarımı, Görsel Tasarım, Grafik Tasarım	749 Mobilya, Aksesuarlar

DDC'de yukarıda verilen şema örneklerinde de görüldüğü üzere numaralar her zaman üç basamağı tamamlayacak şekilde tasarlanmıştır. Hiçbir zaman iki basamaklı olacak şekilde

[19] Şema OCLC'nin web sayfasından alınmıştır. Şemaya erişim için bakınız: https://www.oclc.org/content/dam/oclc/dewey/ddc23-summaries.pdf

[20] Şema OCLC'nin web sayfasından alınmıştır. Şemaya erişim için bakınız: https://www.oclc.org/content/dam/oclc/dewey/ddc23-summaries.pdf

kullanılmamaktadır (Online Computer Library Center 2023). Tek ya da iki basamaklı olacağı durumlarda "0" rakamı kullanılmaktadır. Örneğin 700 ya da 710 ana sınıfları incelendiğinde sonlarına "0" rakamının yerleştirildiği görülmektedir. Bir başka örnek ise 500 (doğa bilimleri ve matematik) sınıfı incelendiğinde 500, 510 ya da 520 sınıfları örneklerindeki gibi "0" rakamının kullanıldığı ve hiçbir zaman tek basamaklı ya da iki basamaklı rakamlar şeklinde kullanılmadığı görülmektedir.

2.1.2.3.2. Notasyon

Sınıflama sistemlerinde notasyon kavramına daha önce kısaca değinilmişti. Hem karışık hem de saf notasyon kavramları incelendiğinde DDC, yalnızca sembol, harf ya da rakamlarla nitelendirilebilen "saf notasyon" kategorisinde bulunmaktadır. Saf notasyonu sayesinde gayet açık ve anlaşılır bir şekilde tasarlanan DDC'de numaralar onlu bölünme yöntemi ile meydana getirilmektedir. Bazı durumlarda sınıflanması gereken bilgi kaynağının konusu belirtilen onlu bölünmelerdeki numaralarla yeterli düzeyde sağlanamamaktadır. Böyle durumlarda ise numaraların "*ondalık*" kısımlarına göre sınıflama işlemi gerçekleştirilmektedir. Örneklere geçmeden önce şunu belirtmek gerekir ki DDC'de bölünmeler genelden özele hiyerarşik bir şekilde yapılmaktadır. Alt bölünmelere gelindiği zaman "." (noktadan) sonraki kısımlar "*ondalık"* sayıya göre yapılmaktadır. Örneğin 370 (Eğitim) şeması incelendiğinde;

373 Orta öğretim

373.1 Orta Öğretim organizasyonu

373.11 Lise öğretmenleri

373.12 Lise yönetimi

Bir başka örnek olarak 600 (Teknoloji) şeması incelendiğinde;

600 Teknoloji (Uygulamalı Bilimler)

640 Ev Ekonomisi

646 Dikiş, giyim-kuşam, aile hayatının önemi

646.7 Kişisel ve aile hayatının önemi

646.72 Kişinin görünümü

646.724 Saç bakımı

646.7242 Berberlik

Her "*ondalık"* kısmın herhangi bir konuya net ve kesin bir numara verebilmek için kendi içerisinde sürekli bölündüğünü göstermektedir. Bir başka dikkat edilmesi gereken notasyon özelliği ise her yeni bölünmede DDC numarası bir hane uzamaktadır. DDC numaralarının bulunduğu kütüphanenin uygunluğuna göre 17 ya da 18 haneye kadar uzayabileceği bilinmektedir. (Bloomberg ve Evans 1989:277) Bu notasyon özelliklerine ek olarak açık raf sistemine uygun tasarlanan DDC'de ondalık sayılarda göz önünde bulundurularak kaynakların rafta sıralaması ise şu şekilde örneklendirilebilir;

720 Mimari

720.1 Felsefe ve teori

720.103 Mimarlık ve toplum

720.2 Çeşitli

720.22 İllüstrasyonlar, modeller, minyatürler

720.222 Resimler ve ilgili illüstrasyon

720.4 Mimarlığın özel konuları

Örnekler incelendiğinde 720 sabit kalırken "." (noktadan) sonraki sıralamalar ondalık sayıya göre yapılmıştır. "103" "2" den önce gelmektedir. Bakıldığında 103 büyük gibi dursa da ondalık sayıya göre 2'den küçük bir sayıdır. Bir başka örnek ise 222 ve 4 arasında görülmektedir. 4 sayı değeri olarak 222'den küçük olmasına rağmen yukarıda görüldüğü gibi sıralanmaktadır. Bu dizilimde herhangi bir hata yoktur zira ondalık sayıya göre 222 sayısı 4'ten küçük bir sayıdır. Bütün örnekler incelendiğinde kaynakların rafta diziliminin de bu şekilde yapıldığı tespit edilmektedir.

DDC'nin notasyonu ile ilgili değinilmesi gereken bir başka nokta ise bir konunun birden fazla disiplin içerisinde yer alabilme özelliğine sahip olmasıdır. Onlu bölünme yöntemi sayesinde fazlasıyla konu başlığı ve sınıflama numarası meydana getiren DDC'de bu numaralara ve konulara erişim için toplu bir dizin kullanımına ihtiyaç duyulmaktadır. DDC'nin 23. baskısının/versiyonunun dördüncü cildi kullanıcıya/sınıflamacıya bir konunun farklı

disiplinlerde nasıl sınıflandığını gösteren toplu bir alfabetik dizin sunmaktadır. Örneğin "çocuklar" konu başlığı farklı disiplinler altında şu şekilde sınıflanmıştır[21];

Children (Çocuklar).....305. 23

Children-Art (Çocuklar-Sanat)..... 700.4523

Children-Civil and Human Rights (Çocuklar- Medeni ve İnsan Hakları)..... 323.352

Children-Drawing (Çocuklar- Çizim) 743.45

Children-Etiquette (Çocuklar- Görgü kuralları).....395.122

Children-Friendship (Çocuklar-Dostluk)..... 302.34083

Children-Health (Çocuklar-Sağlık) 613.0432

Örneklerde incelendiğinde çocuklar ile ilgili konuların alfabetik bir şekilde alt alta sıralandığı görülmektedir. DDC numaralarının ise birbirinden bağımsız bir şekilde konuları farklı disiplinlerde sınıfladığı fark edilmektedir. DDC, LCCS'nin aksine kullanıcıya istediği konu başlıklarını ve disiplinleri bir arada sunmayı başarabilmiş bir sınıflama sistemidir.

2.1.2.3.3. Tablolar

DDC'de sınıflama işlemi daha önce de belirtildiği üzere genelden özele hiyerarşik bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Bu sınıflama işleminin yapılabilmesi için belirli kurallara ve bu kuralların uygulanabilmesi için tablolara ihtiyaç duyulmaktadır. Bahsi geçen bu tablolar DDC'nin yayınlandığı ilk yıldan günümüzde kadar sürekli güncellenerek aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Güncel hali olan DDC 23. versiyona göre tabloların kullanımı kısaca aktarılmaya çalışılacaktır.

DDC'de sınıflama şemalarının görünümünden önceki bölümlerde bahsedilmişti. Bu şemaların doğru bir şekilde kullanımı için tek başlarına bir şey ifade etmeyen fakat bir sınıflama numarası ile yan yana geldiğinde kullanılabilir olan *"yardımcı tablolara"* ihtiyaç duyulmaktadır.

[21] Örnekler Dewey Web'den (çevrimiçi versiyon) alınmıştır. Erişim için bakınız: https://dewey.org/webdewey/executeBrowse.html

Yardımcı tablolar toplam 6 adettir ve şu şekilde sıralanmaktadır (Online Computer Library Center 2023);

1. **Tablo 1.** Standart alt bölümler
2. **Tablo 2.** Coğrafi alanlar, tarihi dönemler, kişiler
3. **Tablo 3.** Sanat, edebiyat ve belirli edebi biçimler için alt bölümler
    a) Bireysel yazarlara ait eserler ya da yazarlar hakkında yapılan çalışmalar için alt bölümler
    b) Birden fazla yazara ait eserler ya da birden fazlar yazarlar hakkında yapılan çalışmalar için alt bölümler
    c) Sanat ve edebiyat için ek notasyon
4. **Tablo 4.** Bireysel dillerin ve dil ailelerinin alt bölümleri
5. **Tablo 5.** Etnik ve ulusal gruplar
6. **Tablo 6.** Diller

Tablolara genel anlamda bakıldığında 1. tablo (standart alt bölümler) sınıflamacının istediği şemada rahatlıkla kullanabileceği bir yardımcı tablo olarak nitelendirilmektedir. 2. tablo (Coğrafi alanlar, tarihi dönemler, kişiler), 5. tablo (Etnik ve ulusal gruplar) ve 6. tablo (Diller) yalnızca talimat verildiği zaman kullanılabilmektedir. 3 tablo (Sanat, edebiyat ve belirli edebi biçimler için alt bölümler) yalnızca 800 edebiyat şemasında ve son olarak 4. tablo (Bireysel dillerin ve dil ailelerinin alt bölümleri) yalnızca 400 dil şemasında kullanılabilmesi için tasarlanmıştır (Rowley 1996:162).

Sınıflamacılar tarafından fazlasıyla ve rahatlıkla kullanılabildiği için *"standart alt bölüm tablolarına"* ayrıca değinmenin faydalı olacağı düşünülmüştür. Standart alt bölüm tabloları toplam dokuz adettir (Bloomberg ve Evans 1989:277);

- 01—Felsefe ve teori
- 02—Çeşitli şeyler
- 03—Sözlükler, ansiklopediler ve fihristler
- 04—Genel uygulaması olan özel konular
- 05—Süreli yayınlar
- 06—Kuruluşlar ve yönetim
- 07—Eğitim ve öğretim
- 08—Tarih ve gruplar arasında konuların tanıtımı
- 09—Tarihsel ve coğrafik yaklaşım

Sınıflamacının elindeki kaynağın konusuna göre standart alt bölüm tablolarından herhangi birini seçmesi ve bu numarayı temel numaranın yanına eklemesi sayesinde bir DDC numarası elde edilmektedir. Örneğin elimizdeki bir eser devletin yasama organı ile ilgili tarihsel bir konuyu işlemekteyse 300 sosyal bilimler şemasının alt bölümü olan 320 siyasal bilimler şemasının incelenmesi gerekmektedir. Görülecektir ki yasama süreci 328 numaralı şemada bulunmaktadır. Tarihsel yaklaşımı için standart alt bölüm tablolarından "09" numaralı alt bölüm kullanılarak yasama sürecine tarihsel yaklaşımı konu alan eserin DDC numarası "328.09" olarak tespit edilecektir.

DDC için hem basılı hem de çevrimiçi formatlarının kullanılabileceğinden daha önce bahsedilmişti. Basılı formatına kıyasla Dewey Web hem güncel hem de aktif bir format olduğu için daha fazla tercih edilmektedir. Ücretli abonelik ile hizmet veren Dewey Web çevrimiçi açıldığında sol kenarda DDC numaraları alt alta sıralanmaktadır. Numaraların karşısında konu başlıkları ve numaraların üzerine tıkladığınızda ise sınıflamacıyı asıl ilgilendiren bölüm olan "notlar" bölümüne erişilmekte ve böylelikle talimatlara ulaşılmaktadır. Bir sınıflama numarasının oluşturulabilmesi için talimatlara ve talimatların uygulanabilir olması içinde kapsam notlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsam notları şu şekilde sıralanabilir (Online Computer Library Center 2023);

1. **Tanım notları (Definition notes):** Numaranın anlamını ve konusunu belirtmektedir. Örneğin "364" Kriminoloji konusunu içermektedir[22].

2. **Kapsam notları (Scope notes):** Bir numaranın başlıkta tanımlandığı konudan daha geniş bir konuyu kapsayıp kapsamadığını belirtir. Örneğin "700" sanat şeması bünyesinde "açıklama, eleştirel değerlendirme, teknikler, prosedürler vb." gibi alt alanları da bulundurmaktadır.

3. **Numaralandırılmış notlar (Number-built notes):** Tablolarda yer alan sayıların kaynaklarını tanımlamaktadır. Bir sınıflama numarasının hangi talimatlar çerçevesinde meydana getirildiğini göstermektedir. Örneğin "353.13263" numarası "352-354" arasındaki talimatlara uygun bir şekilde oluşturulmuştur.

[22] Örnekler OCLC'nin web sayfasından temin edilmiştir. Erişim için bakınız: https://www.oclc.org/content/dam/oclc/dewey/versions/print/intro.pdf

4. **Eski başlık notları (Former-heading notes):** DDC'nin daha önceki sürümlerinde kullanılan ve artık benzer bir başka kullanımı olan konular için kullanılmaktadır. Örneğin önceden Trans-Neptün gezegenleri konusu için "523.48" numarası kullanılırken artık bu numara yalnızca Neptün konusu için kullanılmaktadır.

5. **Varyant adı notları (Variant-name notes):** Eş anlamlı konular için kullanılmaktadır. Örneğin "332.32" numarası tasarruf ve kredi derneklerini sınıflarken notlar bölümünde bulunan varyant adları bölümü sınıflamacıya bina ve kredi dernekleri, bina kooperatifleri vb. konularındaki eserleri de burada sınıflayabileceğini göstermektedir.

6. **Burada sınıflandırın (Class-here notes):** Bir şemadaki ana konuları listelemektedir. Bir konunun daha geniş ya da daha dar kullanımlarını listelemektedir. Örneğin "371.192" veli ve okul ilişkilerini sınıflarken altında bulunan burada sınıflandırın notu okullarda ebeveyn katılımı, öğretmen ve veli ilişkilerinin de bu başlık altında sınıflanabileceğini göstermektedir.

7. **Başka yerde sınıflandırın (Class-elsewhere notes):** Sınıflamacıyı birbiri ile ilişkili başka konulara yönlendirmektedir. Daha kapsamlı ya da dar bir konuyu işaret edebilir. Bu talimatın fark edilebilmesi için "class" kelimesinin fark edilmesi gerekmektedir. "Class here" talimatı dışındaki tüm "class" notları başka yerde sınıflandırın talimatını içermektedir. Örneğin "155.4" çocuk psikolojisini sınıflarken aynı zamanda çocuk gelişimi üzerine yapılan çalışmalarında "305.231" numaralı şemada sınıflanabileceğini göstermektedir.

8. **Ayrıca bakınız referanslar (See references):** Bir konunun bulunduğu disiplin dışında başka hangi disiplinleri içerdiğini göstermektedir. Sınıflamacıyı ilgili konuya götürmeyi amaçlamaktadır. Genellikle "for" ifadesiyle birlikte kullanılır. Örneğin "577.7" deniz ekolojisini sınıflarken hemen altında bulunan "Tuz gölü ekolojisi için bkz. 577.69" talimatı bu numaranın da incelenebileceğini göstermektedir.

9. **Kullanmayın notu (Do-not-use notes):** Standart alt bölüm tablolarındaki notasyonun tamamının ya da bir kısmının kullanılmaması gerektiğini göstermektedir. Bunun yerine daha geniş bir alt bölüm notasyonu kullanılmasını önermektedir. Standart alt bölüm tabloları o numara için kullanımdan kaldırıldığında köşeli parantez ile belirtilmektedir. Örneğin "374. [809]" tarih, coğrafi ve biyografi konusunun işlendiği numarada 809 köşeli parantez ile verilmiştir. Talimatlarına bakıldığında "374.9" numarasının da kullanılmaması gerektiğini belirtmektedir.

10. **Bkz. Kılavuz referansları (See-Manual references):** Sınıflamacıyı belirli bir sayı aralığında seçim yapabilmesi için ek bilgi içeren kılavuzlara yönlendirmektedir.

Tablolarda bu talimatlar haricinde parantez ve köşeli parantez kullanımı bulunmaktadır. Parantez içerisindeki numaralar standart bir kullanım için sınıflamacıya seçenekler sunmaktadır. Fakat köşeli parantez içerisindeki numaralar artık kullanılmayan numaraları ifade etmektedir.

2.1.3. Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi (Universal Decimal Classification Systems)

Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi, Paul Marie Ghislain Otlet (1868-1944) ve Henry La Fontaine (1854-1943) tarafından bütün bilim dallarına ait her türlü bilgi kaynağının sınıflanabilmesi amacıyla geliştirilmiş esnek bir sınıflama sistemidir. Brüksel'de bulunan International Institute of Bibliography (IBB) *"Uluslararası Bibliyografya Ensititüsü"* güncel ismiyle Federation Internationele de Documentation (FID) *"Uluslararası Dokümantasyon Federasyonu"* tarafından 1895 yılında bir proje kapsamında gerçekleştirilen bu sistem ülkemizde "Brüksel Tasnif Sistemi" olarak da bilinmektedir. Yine aynı yıl içerisinde sistemin gerekliliklerinin karşılanabilmesi amacıyla Paul Otlet, Melvil Dewey'e bir mektup yazarak DDC'nin Fransızca'ya çevrilerek kullanılıp geliştirilebilmesi için izin talebinde bulunmuştur. Dewey'den gerekli izinlerin alınması sonucunda ise Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi mevcut DDC'ye belirli simgelerin eklenmesi sonucunda meydana getirilmiştir (Uluslararası Bilgi ve Dokümantasyon Federasyonu 1972:1; Universal Decimal Classification Consortium, 2023; Yılmaz Şentürk 2022:96).

Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi tüm bilgi alanları için en yaygın kullanılan sınıflama sistemlerinden biridir ve günümüzde yaklaşık 130'dan fazla ülkede 40'tan fazla dile çevrilerek kullanıldığı bilinmektedir (Universal Decimal Classification Consortium, 2023). Kütüphane, bilgi merkezi, dokümantasyon merkezi, bibliyografik belge hizmeti olmak üzere her türlü alanda ve ortamda kullanılan Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi kısaca "UDC" olarak da adlandırılmaktadır. UDC geniş kapsamlı, yeniliklere ve güncellemelere açık bir sistem olarak özellikle Avrupa'da olmak üzere Dünya çapında fazlasıyla tercih edilmektedir. En son 2012 anket verilerine göre UDC, Avrupa'da 140.000'den fazla kütüphanede kullanılırken yine aynı verilere göre 150.000-250.000 çeşit belgenin düzenlenmesi ve sınıflanabilmesi amacıyla aktif bir şekilde kullanılmaktadır (Universal Decimal Classification Consortium, 2023).

UDC, DDC baz alınarak geliştirilmiş bir sistem olduğu için konular yine 10 ana sınıf/başlık altında toplanmıştır ve ondalık sayıya göre çoğaltılmaktadır. Ondalık çoğalma sayesinde günümüzde neredeyse 72.000 adet konu alt bölümü bulunan UDC'de numaralar, DDC'den farklı olarak Arap rakamlarının yanında bazı simgelerinde kullanılmasıyla oluşturulmuştur (Universal Decimal Classification Consortium, 2023).

UDC'nin tüm lisans hakları 1900 yılında kurulan ve günümüzdeki güncel ismiyle International Federation for Information and Documentation *"Uluslararası Bilgi ve Dokümantasyon Federasyonu'na (FID)"* aittir. Fakat 1 Ocak 1992 yılından itibaren tüm lisans hakları UDC Consortium (UDCC) *"UDC Konsorsiyumu'na"* devredilmiştir (Universal Decimal Classification Consortium, 2023). UDCC kısaca UDC'nin bakım ve dağıtım işlemlerini yerine getiren, UDC kullanıcılarını ve UDCC üyelerinin çıkarlarını koruyan aynı zamanda sistemin tüm lisans haklarını gözeten kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olarak tanımlanabilmektedir (Slavic 2008:225).

UDC, genişleyebilir ve buna bağlı olarak sürekli güncellenebilir bir sistem olduğu için verileri "UDC Yayın Ekibi" ve "UDC Danışma Kurulu" şeklinde iki farklı ekip tarafından düzenli aralıklarla kontrol edilerek ilgilileri ile paylaşılmaktadır. Her iki ekip baş editör tarafından yönetilmekte ve UDC verilerinin bakımı, dağıtımı, sistem için planların oluşturulması ve gerekli değişikliklerinin yapılması ile aynı zamanda UDCC'ye danışmanlık hizmetinin verilmesi gibi birden çok hizmeti bünyesinde bulundurmaktadır.

UDC'nin uygulanabilir ve erişilebilir olmasını sağlayan en önemli özelliği yetkili ve tam sürümü olarak kabul edilen bir web formatının bulunmasıdır. "UDC Ana Referans Dosyası (MRF)" olarak adlandırılan bu format UDC'nin bütün programlarını, veri tabanı ve arşivleme

özelliklerinin hepsini bünyesinde bulundurmaktadır. 1992 yılından itibaren sürekli güncellenen "UDC MRF" en son 2006 verilerine göre bünyesinde 67.000 adet veri tabanı bulundurmaktadır (Slavic 2008:212). Son sürümünü ise 2018 yılında "UDC MRF 2018" adıyla yayınlamıştır. "UDC MRF" güncel ve genişletilmiş verilerini "UDC Uzatmaları ve Düzeltmeleri" adı altında yıllık olarak yayınlanmaktadır (Universal Decimal Classification Consortium, 2023).

2.1.3.1. Tarihçe

Belgeleme alanındaki aktif çalışmaları ile tanınan Belçikalı iki avukat ve bilim insanı, Paul Otlet ve Henry La Fontaine, 1885 yılında tüm bilim dallarına ait belgelerin düzenlenebilmesi amacıyla Universal Bibliographic Repertory "*Evrensel Bibliyografik Repertuar"* isimli sistem üzerinde çalışmalara başlamıştır. Fakat sistemin uygulanabilir olmasının sağlanabilmesi için bazı eksiklikler olduğu tespit edilmiş ve bunun üzerine Paul Otlet, Melvil Dewey'in geliştirdiği DDC'yi fark ederek UDC'nin temellerinin atılması için ilk adımı atmıştır (Universal Decimal Classification Consortium, 2023). Otlet, ilk olarak Dewey'den DDC'nin Fransızca'ya çevrilebilmesi için gerekli izinleri alarak sistemi yakından inceleme fırsatı bulmuştur. DDC'nin ondalık genişleyebilir olma özelliği üzerinde duran Otlet, tüm belgelerin sınıflanabilmesi için buna benzer bir sisteme ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. İşte UDC DDC'nin geniş bir versiyonu olarak 1895 yılında Hollanda'da bu şekilde meydana getirilmiştir (Universal Decimal Classification Consortium, 2023; Yılmaz Şentürk 2022:96).

UDC sosyal bilimler alanında farklı ülkelere ait 12 milyon adet belgenin düzenlenebilmesi amacıyla geliştirilmiştir. DDC'nin 5. baskısı üzerinde yapılan çalışmaların sonucunda yaklaşık 38.000 ana bölüm, 33.000 alt bölüm ve bir alfabetik dizin meydana getirilmiş ve 1902 yılından 1907 yılına kadar Fransızca "Manuel du Répertoire Bibliographique Universel" *"Evrensel Bibliyografik Dizinin El Kitabı"* ismiyle yayınlanmıştır (Aryol 1977:16; Yılmaz Şentürk 2022:97).

UDC'nin gelişim aşamalarında 1. Dünya Savaşı'nın meydana gelmesi ile çalışmalara ara verilmiş olsa da 1925 yılına gelindiğinde sistem üzerinde çalışmalar hız kesmeden devam etmiştir. Otlet ve La Fontaine'in UDC üzerindeki çalışmalarının yanında ismini anmadan geçemeyeceğimiz aslında kimya mühendisi olan ama uygulama bilimleri üzerindeki çalışmaları ile tanından Frits Donker Duyvis'de (1894-1961) sistemin geliştirilmiş ikinci baskısının çalışmalarında bulunmuştur. Duyvis, sistemin Avrupa ve Amerikan versiyonlarının birleştirilebilmesi ve geliştirilebilmesi için çalışmaların yapılmasını istemiş ve 40 kişilik uzman

bir ekibin başına geçerek yaklaşık 70.000 ana bölümden oluşan ikinci baskının meydana getirilmesini sağlamıştır. Sistemin ikinci baskısı ve ana baskısı olarak kabul edilen bu çalışma 1923-1933 yılları arasında Fransızca olarak "Classification Decimal Universalle" ismiyle yayınlanmıştır. 1933 yılına gelindiğinde ise UDC'nin üçüncü baskısı 140.000 alt bölümü ile diğer baskılarının iki katı büyüklüğüne ulaşarak 1933-1951 yılları arasında Almanca olarak yayınlanmıştır. 1936 yılında ise dördüncü baskısı İngilizce olarak yayınlanmıştır (Aryol 1977:17; Universal Decimal Classification Consortium, 2023; Yılmaz Şentürk 2022:97).

UDC'nin kullanım istatistikleri incelendiğinde Dünyada en fazla kullanılan ikinci sınıflama sistemi olduğu bilinmektedir. Dünya çapında kütüphanelerde ve bilgi merkezlerinde kitap ve belgelerin düzenlenebilmesi için aktif bir şekilde kullanılan UDC, 1960-1990 yılları arasında yeniden yapılandırılması ve şemaların geliştirilmesi için Uluslararası Bilgi ve Dokümantasyon Federasyonu (FID) tarafından inceleme altına alınmıştır. Fakat 1990 yılına gelindiğinde FID sistemin bakım, yayım ve dağıtım gibi özelliklerini de içeren tüm haklarını UDCC'ye devretmiştir. 1992 yılında ise UDC Ana Referans Dosyası (MRF) olarak adlandırılan ve 200.000 tam sürümünün yerine daha spesifik ve standart 60.000 sınıflık bir sisteme küçültülmesi sayesinde UDCC, ilk görevini başarıyla yerine getirmiştir. Bu çalışma sayesinde 1993-2005 tarihleri arasında programın önemli bir kısmı yenilenmiştir ve UDC'nin tam sürümü 1993 yılından itibaren satın alınabilmektedir (Slavic, Cordeiro ve Riesthuis 2008:1–3; Slavic 2008a:212–13)

2.1.3.2. UDC'nin Temel Özellikleri

UDC, diğer sınıflama sistemlerinin aksine tüm bilim dallarına ait bilgilerin sınıflanabilmesi amacıyla geliştirilmiş "*evrensel*" bir sistemdir. Bütün bilgi kaynaklarının sistematik bir şekilde genelden özele doğru sınıflanabilmesini sağlayan UDC, analitik-sentetik ve çok yönlü bir sınıflama sistemidir. Sentetik sınıflama, hiyerarşik olarak alt bölümlere ayrılmış ve sınırsız sayıdaki konuların ve alt bölümlerinin basit bir şekilde sınıflanabilmesi şeklinde tanımlanırken çok yönlü sınıflama bir kaynağın konusunu sınıflarken konuyla uyumlu birden fazla kategoriyi yan yana getirmek şeklinde tanımlanmaktadır. Bu iki özelliği sayesinde UDC, genişleyebilir ve esnek bir yapıya sahiptir. Geniş bir kelime dağarcığına sahip olan bu sistem bünyesinde bir *"alfabetik dizin"* oluşturmaktadır (Slavic 2003:12; Uluslararası Bilgi ve Dokümantasyon Federasyonu 1972:10).

UDC, her türden kütüphanede rahatlıkla kullanılabilecek bir sistemdir. Sınıflama numaraları her türlü belgeyi ya da nesneyi her türlü ortamda ve istenilen herhangi bir ayrıntı düzeyinde tanımlayabildiği için geniş bir sınıflama sistematiği oluşturmaktadır. Örneğin metin belgeleri, filmler ya da ses kayıtları, resimler ya da haritalar, elektronik bilgi kaynakları, web sayfaları ya da basılı belgelerin düzenlenmesi ya da indekslenmesi amacıyla kullanılmaktadır. UDC aynı zamanda bilgisayar ortamında saklanmaya uygun, güncellenebilir ve aktif bir yapıya sahiptir (Slavic 2003:12).

UDC, DDC'den geliştirilmiş bir sistem olduğu için bu iki sistem temelde aynı fakat uygulamada bazı farklıları bünyesinde bulundurmaktadır. Burada aralarındaki benzerlik ve farklılıklarının verilmesinin tercih edilme sebebi konunun pekişmesine katkı sağlayacağının düşünülmesidir.

UDC ve DDC arasındaki benzer ve farklı yönler literatür incelendiğinde şu şekilde özetlenebilmiştir (Aryol 1977:51–53; Pakin 1973:227–29; Uluslararası Bilgi ve Dokümantasyon Federasyonu 1972:1);

- ✓ UDC, belge sınıflama sistemi olarak meydana getirilmiştir ve geniş kapsamlı bir sınıflama sistemidir. Her türlü konu ve ortamdaki bilgi kaynaklarının sınıflanması amaçlanmaktadır. DDC ise bir kütüphane sınıflama sistemi olarak meydana getirilmiştir ve sistem bilinçli olarak belirli bir alana ve konuya göre sınırlandırılarak kullanılmaktadır.
- ✓ UDC, her türden belgenin indekslenebilmesi amacıyla geliştirilmişken DDC, bir eserin raftaki yerinin tespit edilmesini sağlamaktadır ve bunu konu başlıkları yardımı ile gerçekleştirebilmektedir.
- ✓ Her iki sistem de ondalık sayıya göre konuları sınıflamaktadır.
- ✓ UDC'de konular 1 ya da 02 şeklinde numaralandırılırken DDC'de konular en az üç basamaklı olacak şekilde tasarlanmıştır.
- ✓ "." (Nokta) kullanımı her iki sistemde de birbirinden farklı amaçla kullanılmaktadır. UDC'de her üç rakamdan sonra kullanılırken DDC'de yalnızca ilk üç rakamdan sonra bir kere kullanılmaktadır.
- ✓ Konu numaralarının telaffuz edilişinde de farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin 330 UDC numarası "Ekonomi" konusunu sınıflamaktadır ve "üçyüzotuz" şeklinde okunmaktadır. DDC'de ise aynı numara ve aynı konu üç, üç, sıfır şeklinde okunmaktadır.
- ✓ UDC'de sınıflama numaraları hem rakam hem de işaretlerden ve simgelerden meydana gelirken DDC'de yalnızca rakamlardan meydana gelen saf notasyon kullanılmaktadır.

- ✓ Her iki sistemde de sıfırların kullanılış biçimi farklıdır. Örneğin UDC'de sıfırların önünde genellikle nokta ya da bir simge bulunmaktadır. DDC'de ise konu numarasının üç basamağa tamamlanması yeterlidir.
- ✓ UDC'de konulara erişim çok yönlü bir şekilde gerçekleştirilirken DDC'de konu numarası ile erişim tek boyutludur bütün erişim konu başlıkları sayesinde gerçekleştirilmektedir.

UDC'nin kullanılabilir ve erişilebilir olabilmesi farklı dillerde ve formatlarda yayınlanmış olmasına bağlıdır. Bu formatlar sırasıyla;

1) **Kısaltılmış basımlar (Abridged editions):** Tabloların %10'unu kapsamaktadır. İlk olarak 1934 yılında basılmıştır ve İngilizce baskıları ise sırasıyla 1948, 1957 ve 1961 yıllarında yayınlanmıştır. Kütüphane ve arşivlerin kullanabilmesi amacıyla hazırlanmıştır.
2) **Yarı kısaltılmış basımlar (Medium editions):** Tabloların %30'unu kapsamaktadır. Almanca ve Fransızca olarak yayınlanan bu basımı büyük çaplı kütüphaneler ve bilgi merkezlerinin kullanabilmesi amacıyla hazırlanmıştır.
3) **Tam basımlar (Full editions):** Tabloların tamamını kapsamaktadır ve tek cilt halinde değil ayrı ayrı ciltler halinde yayınlanmıştır (Aryol 1977:48–49; Uluslararası Bilgi ve Dokümantasyon Federasyonu 1972:9).

2.1.3.3. UDC'de Şema, Notasyon ve Tablolar

UDC'de şema, notasyon ve tablolar ayrı başlıklar altında detaylı bir şekilde incelenecektir.

2.1.3.3.1. Şema

UDC'de şemalar 10 ana sınıftan oluşan bir sisteme dayanmaktadır ve bu sınıfların her biri bir, iki veya üç basamaklı ondalık sayılar halinde gösterilmektedir. Konularını .0-.9 arasındaki Arap rakamları sayesinde sınıflandıran UDC'de okuma kolaylığı sağlanabilmesi için rakamların başındaki "." (nokta) ifadesi okunmamaktadır. (Uluslararası Bilgi ve Dokümantasyon Federasyonu 1972:1).

UDC, DDC'den genişletilmiş bir sistem olduğu için pek çok özelliğinin birbirine benzediğinden daha önce bahsedilmişti. En önemli benzer özelliği ise konuların hiyerarşik olarak genelden özele doğru ondalık sayılar halinde genişletilebilir olmasıdır. Onlu bölünme

yöntemi olarak da adlandırılan bu yöntem UDC için her türden bilgi kaynağını ve konusunu sınıflandırabileceği en önemli araçlardan biridir. Ondalık sistem sayesinde ondalık kesirler uzatılmakta ve böylelikle en az iki rakamlı alt sınıflar ve bunu takip eden alt bölümler oluşturabilmektedir (Uluslararası Bilgi ve Dokümantasyon Federasyonu 1972:1).

UDC'nin temeldeki 10 ana sınıfı ise şu şekilde aktarılmaktadır[23];

0 Genel Konular (Bilim ve Bilgi, Organizasyon, Bilgisayar Bilimi, Belge Bilimi, Kütüphanecilik)

1 Felsefe. Psikoloji

2 Din. Teoloji

3 Sosyal Bilimler

4 Boş

5 Matematik. Doğa Bilimleri

6 Uygulamalı Bilimler. Tıp, Teknoloji

7 Sanat. Eğlence. Spor

8 Dilbilim. Edebiyat

9 Coğrafya. Tarih

Şemalar incelendiğinde, 10 temel başlıktan ondalık sayıya göre bölünme gerçekleştirildiğinde milyonlarca sınıflama numarası ve konu başlığı meydana getirilebilmekte ve böylelikle her konudan bilgi kaynağının rahatlıkla sınıflanabileceği görülmektedir. Şemaların erişilebilir ve kullanılabilir olması içinse her şema özelinde içeriğinin hazırlanması ve bulunduğu döneme göre güncellemelerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmaların uzun yıllar sürdüğü bilinmektedir. Örneğin "2 Din Şemasının" yapımı ve güncellemeleri yedi yıl sürmüştür. Fakat yedi yılın hakkını verebilecek seviyede çeşitli dinlerin her biri için rahatlıkla kullanılabilecek bir şema meydana getirilmiştir. Yine aynı şekilde "6 Tıp Şeması" ve "61 Sağlık Bilimleri Şemasının" yeniden yapılandırılarak paylaşılmasının on yıldan fazla sürdüğü bilinmektedir.

[23] Şema UDC'nin web sayfasından alınmıştır. Şemaya erişim için bakınız: https://udcc.org/index.php/site/page?view=about_structure

Fakat bütün çalışmaların karşılığı olarak "Tıp Şeması" 44.000'den fazla alt bölümü ile programın en büyük ve en yoğun şeması olarak tanımlanmaktadır (Slavic vd. 2008:5).

Şemalarda dikkat edilmesi gereken bir başka özellik ise "4 Şemasının" boş bırakılmış olmasıdır. UDC'nin geliştirildiği ilk yıllarda "4 Dilbilim Şeması" olarak hazırlanmış fakat programın daha fazla genişletilebilmesi düşüncesiyle planlı olarak "4 Dilbilim Şeması" "8 Edebiyat Şemasına" aktarılmıştır (Kragelj ve Kljajić Borštnar 2021:757). Bu şekilde son derece titizlikle hazırlanan şemaların üç önemli özelliği ve buna bağlı olarak da avantajı bulunmaktadır (Slavic vd. 2008:6);

1) **Tutarlılık**: Aynı kavramlar her zaman aynı gösterime sahiptir. Tarama yapıldığında farklı bilgi alanlarına ait konuların aynı yer ve zamana ait tüm belgelere ulaşılabilmektedir.
2) **Esneklik:** Sınıflamacının ihtiyacına bağlı olarak bir bilgi kaynağının en uygun şekilde sınıflanabilmesi ve numaraların sınıflamacının inisiyatifine bağlı olarak tercih edilebilmesidir.
3) **Erişilebilirlik:** Sözlü ifadeler ya da tanımlayıcı kısa kelimeler sayesinde şemalara erişilebilirlik sağlanabilmektedir.

2.1.3.3.2. Notasyon

UDC'de notasyon kavramı karışık notasyon olarak nitelendirilen Arap rakamlarının yanında bazı sembol ve işaretlerin kullanımı ile meydana gelmektedir. Rakamlara ek olarak kullanılan semboller konuların ayrıştırılmasının sağlanması ve bir konuya ait net bir numaranın meydana getirilmesi amacıyla kullanılmaktadır. UDC'nin notasyonu bu özelliklerinin yanında ondalık gösterim, genelden özele doğru olmak üzere hiyerarşik gösterim ve sözdizimsel ifade gösterimi olmak üzere üç şekilde meydana getirilmektedir (Universal Decimal Classification Consortium, 2023)

1) **Ondalık gösterim:** Ondalık gösterim, bir sınıflama sisteminin sonsuz şekilde genişletilebilir olmasını sağlayan en önemli gösterim şeklidir. DDC'de ondalık gösterimin detaylarına değinilmişti. UDC'de farklı olarak okuma kolaylığının sağlanabilmesi için genellikle her üç rakamdan sonra "." (nokta) ifadesi

kullanılmaktadır. Ondalık gösterime göre örneğin 61 Tıp (Sağlık) Bilimleri şemasına bakıldığında[24];

61 Tıp (Sağlık) bilimleri

611/612 İnsan biyolojisi

611 Anatomi

612 Fizyoloji

613 Hijyen

614 Halk sağlığı ve hijyen

614.1 Nüfus. Nüfusun azalması

614.2 Kamu ve profesyonel sağlık organizasyonu

614.3 Sıhhi muayene ve kontrol

614.39 Ulusal sağlık hizmeti

614.4 Bulaşıcı hastalıkların önlenmesi

Şema incelendiğinde ilk etapta bütün numaralar normal sayıya göre bölünmektedir. Takip eden diğer konular için her şema kendi bünyesinde ondalık bölünme yöntemini tercih etmektedir. Örneğin öncelikle "6 Uygulamalı Bilimler. Tıp, Teknoloji" şeması baz alınmıştır. Daha sonra "61 Tıp bilimleri" ve takip eden diğer alt başlıklar görülmektedir. "614 Halk sağlığı ve hijyen" şemasına kadar her şema kendi içerisinde ondalık sayıya göre bölünmektedir. 614 şeması tek başına incelendiğinde her konu için "." (noktadan) sonrası ondalık sayıya göre düzenlenmekte ve sıralama da yukarıda göründüğü gibi uygulanmaktadır. Çünkü "614.3" sayısı ondalık sayıya göre "614.39" 'dan büyüktür. Her ondalık kısım herhangi bir konuya net bir numara verebilmek için bulunduğu şema içerisinde sürekli bölünmektedir.

2) **Hiyerarşik gösterim:** Genelden özele doğru yapılan hiyerarşik gösterim bir konunun ayrıntılarını bir arada verebilen en önemli gösterimlerden biridir. Sadece konunun

[24] Şema görünümü UDC'nin Türkçe özet tablosundan alınmıştır. Şemaya erişim için bakınız: https://udcsummary.info/php/index.php?tag=6&lang=tr#

ayrıntılarını değil birbiri ile olan ilişkilerini de yansıtan hiyerarşik gösterim ne derece ayrıntılı olursa bir konunun net bir şekilde sınıflanması da o derece doğru olmaktadır. Bir başka deyişle hiyerarşik gösterim öncelikle konunun on ana sınıfa ayrılmasını, sınıflama sisteminin standartlarına uygun olarak her sınıf için alt bölümlerin gerçekleştirilmesini ve yine konunun net bir şekilde tespit edilmesinin sağlanması için her alt bölümün çeşitli alt bölünmeleri meydana getirmesi şeklinde tanımlanabilir (Universal Decimal Classification Consortium, 2023). Örneğin "5 Matematik. Doğa bilimleri" şeması incelendiğinde konuların genelden özele sıralı bir şekilde birbirini takip ettiği görülmektedir[25];

5 Matematik. Doğa bilimleri

53 Fizik

539 Maddenin fiziksel doğası

539.1 Nükleer fizik. Atom fiziği. Moleküler fizik

539.12 Temel ve basit parçacıklar

539.120 Temel parçacık fiziğin teorik problemleri

3) **Sözdizimsel ifade gösterimi:** Analitik sentetik bir sistem olan UDC'de sözdizimsel ifade gösterimi sınıflama numarasının meydana getirilmesi için kullanılan sembollerin kullanılabilir ve anlaşılabilir olmasını sağlamaktadır. Bu gösterimin kullanılabilmesi için *"sözdizimsel kurallar"* uygulanmaktadır. Bu kuralların uygulanması ile sabit bir gösterim meydana getirilmekte ve karmaşık ifadeler net bir şekilde aktarılabilmektedir. Örneğin 5 Matematik. Doğa bilimleri şeması incelendiğinde[26];

Tablo 2 4. Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi Sözdizimsel İfade Gösterimi

Ana numara	Özel yardımcı sayı	Ortak yardımcı zaman sayısı
599.744.212	57.017.7	"327.502"

[25] Örnek tablo UDC'nin web sayfasından temin edilmiştir. Örneklere erişim için bakınız: https://udcc.org/index.php/site/page?view=about_structure

[26] Örnek tablo UDC'nin web sayfasından temin edilmiştir. Örneklere erişim için bakınız: https://udcc.org/index.php/site/page?view=about_notation

Konu: Kutup ayısı	Konu: Solunum Metabolizma	Konu: Şubat ayı

"Kutup ayıları-Metabolizma-Şubat ayı" konusunun sınıflama numarası "599.744.212. 017.7 327.502" şeklinde birleştirilerek ilgili kaynağın numarası tespit edilebilmektedir.

Bu özelliklerinin yanı sıra UDC'nin notasyonunun bir başka özelliği ise üçlü notasyona tamamlama zorunluluğunun olmamasıdır. Hatırlanacağı üzere DDC'de notasyon en az üç rakamdan meydana gelmekteydi fakat UDC'de böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır. Örneğin din şeması DDC'de 200 iken UDC'de 2 şeklinde kullanılmaktadır.

2.1.3.3.3. Tablolar

Bir sınıflama sisteminin uygulanabilir olması için belirli politikaların ve kuralların meydana getirilmiş olması gerekmektedir. Sistemin istenilen düzeyde etki sağlaması ise bu politikaların uygulanabilir olmasına bağlıdır. Tablolar her sınıflama sisteminin uygulanabilir olmasını sağlayan çeşitli tablo başlıklarını ve kapsam notlarını bünyesinde bulundurmaktadır. Bu kapsamda UDC'de şemaların uygulanabilir olmasını sağlayan birincil özellik *"genel/bağlantı işaretleri ya da ortak yardımcı işaretler*" olarak adlandırılan sembollerin kullanılması ve bir diğer özellik ise *"ortak yardımcı tablolar"* şeklinde adlandırılan tablonun yeterli düzeyde kullanılmasına bağlıdır. Ortak yardımcı işaretleri UDC'nin notasyonunu etkileyen ve sistemi DDC'den ayıran en önemli özellik olarak tanımlamak mümkün görünmektedir ve bu işaretler 7 ana başlık altında incelenmektedir[27];

1. **"+" Koordinasyon (Artı/Toplama işareti) Tablo 1a:** Tek bir sayının tespit edilemediği ve birleşik konuları belirtmek için iki veya daha fazla UDC numaralarının birleştirilmesi ile oluşturulmaktadır. Örneğin "44+460" "Fransa ve İspanya" konusunu sınıflamaktadır.

2. **"/" Ardışık uzatma (Eğik çizgi/Kesme işareti) Tablo 1a:** Uzatma işareti olarak da adlandırılan bu yardımcı işaret bir konu ya da kavram aralığını belirtmek amacıyla kullanılmaktadır. Örneğin eğik çizgiden sonraki sınıflama numarası üç basamaktan oluşuyorsa ve ana sınıf numaraları aynıysa ana sınıf her iki alt sınıf içinde ayrı ayrı tekrarlanmamaktadır. Bir başka gösterimle örneğin "629 *nakliye mühendisliği*"

[27] Tanımlar ve örnekler UDC'nin Türkçe özetinden temin edilmiştir. Erişim için bakınız: https://udcsummary.info/php/index.php?lang=tr

konusunu sınıflamaktadır. 629.734 ile 629.735 sınıflama numarasında 629 ortak bir numaradır ve gösterimi 629.734/735 şeklindedir.

3. **":" Basit ilişki (İki nokta üst üste işareti) Tablo 1b:** İki farklı UDC numaralarını birleştirerek daha öznel bir numara meydana getirmektedir. Koordinasyon ve ardışık uzatmadan farklı olarak konuların genişletilmesini değil daraltılmasını sağlamaktadır. Örneğin *"17 ahlak kurallarını ya da ahlak ve felsefe"* konusunu sınıflamaktadır. "17:7" sınıflama numarası ise "*sanatla ilgili etik kurallarını"* sınıflamaktadır. Genel bir etik kuraldan ziyade sanatın etik kurallarını sınıfladığı için konunun daha öznel olmasını sağlamaktadır.

4. **"::" Sıra tutturma (Çift kolon işareti) Tablo 1b:** UDC numaraları arasındaki ilişkiyi belirtirken aynı zamanda numaraların sıralamasını düzenlemektedir. Sembolün amacı uygulandığında çift kolondan önceki sayının sonraki sayıya özellikler eklemesi sayesinde gerçekleştirilmektedir. Örneğin "77.04 *resimli sanatsal fotoğrafçılık ya da konuya göre fotoğraflar*" konusunu sınıflamaktadır. "355.4 ise *savaş operasyonları ve taktikleri"* konusunu sınıflamaktadır. "77.04::355.4" sınıflama numarası ise "*savaş fotoğrafçılığı*" konusunu sınıflamaktadır.

5. **"[]" Alt gruplama (Köşeli parantez) Tablo 1b:** UDC numaralarının bir alt gruplandırmalarının meydana getirilebilmesi için bir araç olarak kullanılmaktadır. Örneğin "622 *madencilik konusunu*" sınıflarken "669 *metalurji konusunu"* sınıflamaktadır. *"485 ise İsveç ülkesinin"* numarasıdır. "622+669 *Madencilik ve metalurjiyi"* sınıflamaktadır. "622+669 [485]" numarası ise "*İsveç'te madencilik ve metalurjiyi*" sınıflamaktadır. Bir konunun sınıflanabilmesi için sınıflama numarasının en detaylı halinin nasıl meydana getirildiğini burada görebilmek mümkündür.

6. **"*" UDC olmayan gösterimi (Yıldız işareti) Tablo 1h:** UDC'de bulunmayan numaraların gösterimi için kullanılmaktadır. Örneğin "796.8 *dövüş sporlarını ve bunun*

içerisinde boks sporunu" sınıflamaktadır. "796.8*kg51" ifadesi ise "*en fazla 51 kg kişilerin boks sporu yapmasıyla ilgili konuları"* sınıflamaktadır.

7. **"A/Z" Doğrudan alfabetik tanım. Tablo 1h:** Özel adların ya da kısaltmaların alfabetik olarak belirtmesidir. Örneğin "821.133.1 numarası *Fransız edebiyatını*" sınıflamaktadır. "821.133.1MOL ise *Moliere'in eserlerini*" sınıflamaktadır.

Ortak yardımcı işaretlerin yanı sıra UDC'nin uygulanabilir olması *"ortak yardımcı tablolar"* ya da *"ortak yardımcı numaralar"* olarak adlandırılan tablonun yeterli düzeyde kullanılmasına bağlıdır. Ortak yardımcı numaralar 6 ana başlık altında toplanmaktadır[28];

1. **=…Dil tablosu. Tablo 1c:** Bir belgenin ya da bilgi kaynağının dilini ya da dilsel biçimini belirtmektedir.

2. **(0…) Biçim (Form) tablosu. Tablo 1d:** Bir belgenin ya da bilgi kaynağının konusunu belirtmekten ziyade biçimini/formunu belirtmek için kullanılmaktadır.

3. **(1/9) Yer adları. Tablo 1e:** Bir konunun yerini, zaman aralığını ya da coğrafi aralığını belirtmek için kullanılmaktadır.

4. **(=…) İnsan soyları, etnik yapısı ve milliyetlerin ortak özellikleri. Tablo 1f:** Dilin ortak yardımcılarından türetilen bu tablo bir bilgi kaynağının etnik grubunu ve milliyetini tanımlamak için kullanılmaktadır.

5. **"…" Zamanın bölümlemesi. Tablo 1g:** Bir konunun tarihini ve zaman aralığını belirtmek için kullanılmaktadır.

[28] Tanımlar ve örnekler UDC'nin Türkçe özetinden temin edilmiştir. Erişim için bakınız: https://udcsummary.info/php/index.php?lang=tr

6. **-0… Ortak yardımcıların genel özellikleri. Nitelikler, malzemeler, ilişkiler, işlemler. Tablo 1k:** Bu tablo 4 ana başlık içerisinde kullanılmaktadır.

   a) ***-02 Özelliklerin ortak yardımcıları*:** Bir konunun genel özelliklerini ve niteliklerini belirtmektedir.
   b) ***-03 Malzemelerin ortak yardımcıları*:** Bir nesnenin ya da ürünün yapıldığı malzemeyi belirtmektedir.
   c) ***-04 İlişkilerin, süreçlerin ve işlemlerin ortak yapımcıları*:** Kavramlar ve faaliyetler arasındaki ilişkiyi belirtmektedir.
   d) ***-05 Kişilerin ortak yardımcıları ve özellikleri*:** Kişileri ve bu kişilerin özelliklerini belirtmektedir.

2.1.4. Bliss Bibliyografik Sınıflama Sistemi (Bliss Bibliographic Classification Systems)

Bliss Bibliyografik Sınıflama Sistemi, 1935 yılında New York Şehir Koleji'nde yardımcı kütüphaneci olarak görev yapan Henry Evelyn Bliss (1870-1955) tarafından mevcut sınıflama sistemlerini yetersiz bulması sebebiyle geliştirilmiş bir sınıflama sistemidir (Encyclopaedia Britannica, 2014; Drobnicki 1996:4). 1935 yılında *"A System of Bibliographic Classification"* "*Bir Bibliyografik Sınıflandırma Sistemi"* ismiyle bir taslak olarak hazırlanan bu sistem 1940-1953 yılları arasında "*Bibliographic Classification, Extended by Systematic Auxiliary Schedules for Composite Speciation" "Bileşik Türleşme için Sistematik Yardımcı Çizelgelerle Genişletilmiş Bibliyografik Sınıflandırma"* ismiyle toplam 4 cilt halinde Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanmaya başlamıştır (Bliss Classification Association, 2023).

ABD'de geliştirilmiş ve yayınlanmış olmasına rağmen Bliss Bibliyografik Sınıflama Sistemi daha çok İngiliz kütüphanelerinde tercih edilmektedir. Birleşik Krallık'ta yaklaşık 50 kütüphanede kullanıldığı bilinen ve İngiltere dışında en az 30 kütüphane tarafından tercih edildiği tespit edilen bu sistem günümüzde ABD kütüphanelerinde kullanılmamaktadır (Drobnicki 1996:4-9). Aslında ABD'de tercih edilmeme sebebini tahmin etmek güç değildir. Zira Bliss'in geliştirdiği bu sistemden önce LCCS ve DDC kullanımı ABD'de yeterince yaygındır. 1936 yılında Bliss Bibliyografik Sınıflama Sistemi'ni tercih eden Otaga Üniversitesi (Yeni Zelenda) ve İbadan Üniversitesi (Nijerya) ise 1968 yılında LCCS'ye geçerek bu sistemin kullanımını bırakmıştır. Sistemin birçok kütüphane tarafından tercih edilmemesinin en büyük sebebi ise sınıflama işaretlerinin LCCS ve British Library'de MARC kayıtlarının

bulunmamasıdır. Bu işlemin tek başına gerçekleştirilebilmesi ise büyük bir bütçeyi gerekli kılmaktadır (Drobnicki 1996:12).

Henry Evelyn Bliss sınıflama sistemini geliştirirken mevcut sınıflama sistemlerini eleştirerek konuların sınıflama işlemini yapan kişisinin inisiyatifine göre değil de bunun yerine eğitimcilerin ve bilim insanlarının meydana getireceği standartlara bağlı kalınarak sınıflama ve sıralama işleminin yapılması gerektiğini savunmaktadır (Drobnicki 1996:6). Bu tezinin yanı sıra Bliss, her kütüphanenin farklı ihtiyaçları olabileceğini bu ihtiyaçlarında belirli kurallar ve standartlar sayesinde karşılanabileceğini biliyordu. Bunu gerçekleştirilebilmesi için konuların kütüphanelerde belirli bir seçime göre yapılması gerektiği ve bir konunun birden fazla yere koyulabileceği *"alternatif konum"* adı verilen bir standart benimsenmesi gerektiğini savunmaktaydı. Böylelikle Bliss Bibliyografik Sınıflama Sistemi, temelde esnek, kısa ve net notasyon, sınıflama işlemi için bilgi uzmanlığı gereksiniminin olması ve alternatif konum içeren genel bir sınıflama sistemi olarak meydana getirilmiştir (Drobnicki 1996:9). Sistem aynı zamanda kapsamlı, tutarlı, yönlü ve sentetik özelliklere sahiptir ve A/Z ve 1-9 arasında 35 farklı karakter kullanılarak meydana getirilmiştir (Bliss Classification Association, 2023).

Bliss Bibliyografik Sınıflama Sistemi'nin tüm lisans hakları 1967 yılında kurulan *"Bliss Classification Association" "Bliss Sınıflama Derneği'ne (BCA)"* aittir ve günümüzde "Bliss" ya da kısaca "BC2" şeklinde kısaltılarak kullanılmaktadır[29]. BCA, BC2'nin gelişimi ve kullanımının teşvik edilmesi amacıyla kurulmuş kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olarak hizmet vermektedir. Yıllık olarak yayınlanan *"Bliss Classification Bulletin" "Yıllık Bliss Sınıflama Bülteni"* sayesinde ise resmi değişikliklerin yayınlanmasını ve sistemi kullanan kurumların birbirleri ile iletişimde olmalarını sağlamaktadır (Bliss Classification Association, 2023).

Bliss geliştirildiği ilk yıllardan itibaren BC1 ve BC2 olarak adlandırılan toplamda iki farklı versiyondan oluşmaktadır. Erken dönem versiyonu olarak bilinen BC1 ilk defa 1902 yılında New York Şehir Koleji'nde uygulanmıştır. 1967 yılına kadar bu sistemi kullanan New York Şehir Koleji bu yıl içerisinde Bliss'i terk ederek LCCS'yi kullanmaya başlamıştır. Yine aynı yıl içerisinde BCA'nın kurulmasıyla beraber BC1'in yeniden düzenlenmesine karar verilmiş olup günümüzde toplam 23 cilde tamamlanması için çalışmaların hala devam ettiği BC2 versiyonu meydana getirilmiştir (Bliss Classification Association, 2023).

[29] Bu çalışmada "Bliss" şeklinde kullanılmıştır.

2.1.4.1. Tarihçe

Henry Evelyn Bliss, 1891 yılından emekli olduğu 1940 yılına kadar New York Şehir Koleji'nde kütüphaneci olarak görev alırken kütüphanenin sınıflama sisteminin yetersiz olduğunu tespit etmiş ve bu konuyla ilgili bireysel çalışmalara başlamıştır. Mevcut sınıflama sistemlerini incelediğinde bulunduğu kütüphane için Charles Ammi Cutter'ın Genişleyici Sınıflama Sistemi'nin geliştirerek bir sistem meydana getirmeyi düşünmüştür. Fakat sistemin detaylarını görüşmek için 1903 yılında Cutter'ı ziyaret ettiğinde onunla bir tartışma yaşamış ve farklı bir sınıflama sistemi meydana getirmek için çalışmalara başlamıştır. Burada ayrıca belirtmek gerekir ki Henry Evelyn Bliss'in kütüphanecilik bilgisi için aldığı tek resmi eğitim 1903 yılında bir yaz kursuna katılması sayesindedir (Camphell D.J.:1; Drobnicki 1996:4).

Çalışmalarına hız kesmeden devam eden Henry Bliss 1910 yılında Library Journal'de Bliss Sınıflama Sistemi'ne ait en geniş taslağını yayınlamıştır. 1929 yılında ise "*The Organization of Knowledge and the System of the Sciences"* "*Bilginin Organizasyonu ve Bilimler Sistemi"* isimli eserini yayınlayarak önceki sınıflama sistemlerine ait eleştirilerini paylaşmıştır. 1935 yılına gelindiğinde ise sistemin ilk baskısı iki basamaklı olacak şekilde *"A System of Bibliographic Classification"* "*Bir Bibliyografik Sınıflandırma Sistemi" adıyla* yayınlanmıştır. Gözden geçirilmiş ve geliştirilmiş ikinci baskısı ise 1936 yılında yayınlanmıştır (Burgess 1948:9; Camphell D.J.:4; Drobnicki 1996:4). 1940-1953 yılları arasında 4 cilt yayınlanan sistemin birinci cildi diğer bir ifadeyle A-G şeması 1940 yılında, ikinci cildi H-K şemaları ise 1947 yılında yayınlanmıştır. Üçüncü cilt L-Z şemaları ve son cilt 1953 yılında yayınlanmıştır (Burgess 1948:9; Camphell D.J.:4).

1954 yılında H.W. Wilson Company tarafından sistem üzerinde yapılan yeniliklerin ve güncellemelerin paylaşıldığı *"Bliss Classification Bulletin" "Yıllık Bliss Sınıflama Bülteni"* isimli bir bülten meydana getirilmiştir. Bültenin ilk üç sayısını bizzat kendisi düzenleyen Henry Bliss'in 1955 yılında vefat etmesiyle bülten *"British Committee for the Bibliographic Classification" "İngiliz Bibliyografik Sınıflandırma Komitesi"* sorumluluğu altına girmiştir. 1963 yılından itibaren düzenli bir şekilde yayınlanmaktadır. 1967 yılında *"School Library Association" "Okul Kütüphanesi Derneği"* tarafından *"Abridged Bliss Classification" "Kısaltılmış Bliss Sınıflaması"* ismiyle yayınlandı ve BC2 versiyonu için çalışmalara bu yıl içerisinde başlandı. 1977 yılında yayınlanmaya başlayan BC2'nin editörlüğü Jack Mills (1918-2010) tarafından yapılmıştır (Camphell D.J.:9; Drobnicki 1996:9).

Bliss daha önce de belirtildiği üzere ABD'de geliştirilmiş olmasına rağmen ABD kütüphanelerinde çok fazla tercih edilmemiştir. Genellikle akademi, uzmanlık, devlet ve hukuk kütüphanelerinde tercih edilen bu sistem günümüzde 12 akademik kütüphanede ve 7 özel kütüphanede kullanılmaktadır (Bliss Classification Association, 2023). Bütün bunların yanında sistemin kurucusu olan Henry Bliss'in kişisel kütüphanesi ise 1902 yılından itibaren Bliss Sınıflama Sistemi'ne göre sınıflanmaktadır (Camphell 1948:8).

2.1.4.2. Bliss'in Temel Özellikleri

Sınıflama sistemlerinin erişilebilir ve uygulanabilir olabilmesi için bazı kuralları bünyesinde bulundurması gerekmektedir. Bu kurallar bir başka ifadeyle standartlar şu şekilde sıralanabilir;

1) Bir sınıflama sisteminin terim ve sembolleri yani notasyonu basit, akılda kalıcı olmalıdır.
2) Kütüphane bünyesindeki bilgi kaynakları ile uyumlu olmalıdır.
3) Sistem içerisinde tutarlı olmalıdır.
4) Doğrulanabilir olmalıdır.
5) İhtiyaca cevap verebilmeli ve sorun giderici olmalıdır (Borchardt 1958:123).

Bliss'in özelliklerini bu standartlar çerçevesinde değerlendirmek gerekirse;

1) Bliss tutarlı, uyumlu ve kapsamlı bir sınıflama sistemidir.
2) Tamamen sağduyu ve sadelik üzerine kurulmuştur.
3) Sistematik ve yönlüdür.
4) Notasyonu kısa ve açıktır.
5) Kullanıcılarına serbestlik sağlayan tek sınıflama sistemi olabilir. Bir konuyu birden fazla yerde konumlandırma özelliğine sahip olduğu için kullanıcılara "*alternatif konum"* sağlamaktadır.
6) Genişleyebilir olma özelliğine sahiptir (Aitchison 1986:160; Borchardt 1958:126).

Bu özellikleri incelendiğinde Bliss bir sınıflama sisteminde olması gereken özellikleri bünyesinde bulundurmaktadır. Bununla beraber çok disiplinli konuları kolaylıkla sınıflayabilmektedir. Bu disiplinlerin sınıflanabilmesi için BC2, UDC ile aynı özellikleri göstermektedir. UDC'de olduğu gibi çok çeşitli ana sınıflardan farklı notasyon kombinasyonlarının olmasına izin vermektedir (Beghtol 1998:5).

Genel olarak incelendiğinde Bliss'in temel özellikleri şu şekilde sıralanabilir;

1) Farklı disiplinlere ait kelime dağarcığı,
2) Her konu için ana sınıflar, alt sınıflar ve diziler halinde düzenlenen terimler,
3) Meydana getirilen ana ve alt sınıflar için basit ve bileşik olmak üzere bir dosyalama sırası,
4) Dosyalamanın gerçekleştirilebilmesi için notasyon,
5) Alfabetik dizin (Camphell, D.J.:33).

BC2'nin daha önce de bahsedildiği üzere BC1 ve BC2 olmak üzere toplamda iki farklı versiyonu bulunmaktadır. Bu versiyonların özelliklerine ve aralarındaki farklara değinmenin faydalı olacağı düşünülmüştür.

BC1 ya da yalnızca BC, Henry Bliss tarafından tasarlanan kapsamlı, tutarlı ve alternatif konum üzerine kurulmuş bir sistemdir. ABD'de 4 cilt halinde yayınlan bu versiyon *"mantıksal sınıflama ilkelerine dayanarak eğitim ve bilim sistemleri ile tutarlı olan ve var olan sınıflama sistemlerinin gözden geçirilmesini talep eden uygulanabilir, ekonomik bir sistem"* olması amacıyla geliştirilmiştir. BC1, 1902 yılında New York Şehir Koleji'nde uygulanmıştır. 1967 yılında BCA'nın kurulması üzerine BC1'in gözden geçirilmesi ve yeniden düzenlenmesi teklif edilmiştir.

İlk cildi 1977 yılında yayınlanan ve BC2'nin çalışmalarını üstlenen Jack Mills, Henry Bliss'in genel taslağı üzerinde neredeyse yeni bir sistem olarak tanımlanabilecek düzeyde bir baskı meydana getirmiştir. BC1'e göre kelime dağarcığı daha fazla olan BC2, her ciltte bir ya da iki konu içeren 22 parça halinde yayınlanması amaçlanmıştır. Meydana getirilen yeni ciltlerin yayınlanma işlemi günümüzde KG Saur Verlag[30] tarafından yürütülmektedir. BC2 üzerinde güncellemeler hala devam etmektedir ve bu veriler her yıl BCA'nın yıllık bülteninde yayınlanmaktadır (Bliss Classification Association, 2023).

BC1 ve BC2 arasındaki benzer ve farklı yönler ise literatür incelendiğinde şu şekilde tespit edilmiştir;

- ✓ BC1 "*alternatif konum"* özelliğiyle ön plana çıkarken BC2 *"yönlü sınıflama"* özelliğini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Yönlü sınıflama da bir kaynağın konusuyla uyumlu birden fazla disiplini yan yana getirmek amaçlanmaktadır. Bliss'in en önemli özelliği aslında sistematik yön analizi yapabilmesidir. Bu özelliği sayesinde bireysel terimler, hiyerarşiler ana ve alt sınıflarda, sınıflama sisteminin birden fazla cildinde kavramlar

[30] Karl Saur tarafından kurulmuş bir yayınevidir. Kütüphaneler için referans bilgisinde uzmanlaşmış Alman yayıncıdır.

tekrar edilebilmektedir. Fakat bununla beraber BC2'de en az BC1 kadar alternatif konum içermektedir.

- ✓ Dosyalama sırası incelendiğinde BC2 genelden özele düzenleme yaparken BC1'de özelden genele doğru bir düzenleme yapılmaktadır.
- ✓ Her iki versiyon içinde daima alfabetik dizin oluşturulmaktadır (Aitchison 1986:160; Beghtol 1998:5; Bliss Classification Association, 2023; Drobnicki 1996:2).

BC2 özelinde daha ayrıntılı bir inceleme yapıldığında ise sistemin dezavantajı olarak değerlendirilebilecek 3 temel ilke üzerine kurulduğu söylenebilir. Bunlar sırasıyla akademik disiplin, kurgu/kurgu olmayan ayrımı ve çevrimiçi erişim şeklinde sıralanabilmektedir (Beghtol 1998:1). Bliss'in sınıflama kavramı tüm bilgi evreninin sınıflanabilmesi üzerine kurulmuştur. Bunun yerine getirilebilmesi için bütün bilim dallarına ait uzmanlık ve bilgi gereksinimi olması beklenmektedir. "*Akademik disiplin"* kavramı burada ön plana çıkmaktadır. Fakat bir kaynağın sınıflanabilmesi için her bilim dalında uzman olabilmek sınıflamacı için zor bir durumdur. Sistemin bir diğer özelliği ise Charles Amni Cutter'ın sınıflama sisteminin bir özelliği olan *"kurgu/kurgu olmayan ayrımı"* dır. Bu özellik kısaca bilim dallarının güncel ve edebi olarak ayrılması şeklinde tanımlanabilmektedir. Son olarak üçüncü temel özelliği olan "*çevrimiçi erişim"* kavramı ise herhangi boyuttaki ya da ortamdaki bilgilerin bilgisayar teknolojileri ile erişilebilir olmasını sağlamaktır. Fakat Bliss'in belki de en büyük eksiliği henüz bir web sürümünün olmamasıdır (Beghtol 1998:1–2; Bliss Classification Association, 2023).

2.1.4.3. Bliss'de Şema ve Notasyon

Bliss'de şema ve notasyon ayrı başlıklar altında detaylı bir şekilde incelenecektir. Bu başlık altında normalde tablolar bölümünün de incelenmesi düşünülmüştür fakat Bliss her şemayı ayrı bir birim olarak kabul ettiği için bu başlık altında 26 ana sınıfın tek tek nasıl uygulandığının anlatılması tezin konusundan uzaklaşmasına sebep olacağı düşüncesiyle burada aktarılmamıştır[31].

2.1.4.3.1. Şema

[31] Bütün şemaların nasıl kullanıldığı ile ilgili pdf belgelerine http://www.blissclassification.org.uk/bcsched.shtml web sitesinden erişim mümkündür.

Bliss, farklı disiplinlere ait konuların sınıflanabilmesi için geliştirilmiş geniş kapsamlı, tutarlı ve uyumlu bir sınıflama sistemidir. Alfabenin tüm harflerini kullanarak (A-Z) toplam 26 adet ana sınıfı ve rakamları kullanarak bir adet ön sınıfı (1-9) bünyesinde bulundurmaktadır. Ek olarak konu yoğunluğuna göre ana sınıflardan iki harf kullanılarak sınıflama numaraları çoğaltılmaktadır. Örneğin A sınıfı için AA, AZ ya da B sınıfı için BA, BZ sınıflama numaraları çoğaltılmış sınıflama numaralarını göstermektedir. Bununla beraber bazı durumlarda karışıklığı önleyebilmek adına virgül (,) kullanımı da bulunmaktadır. Harf ve rakamlara dayanan şemasıyla birlikte Bliss yaklaşık 35 adet program içermektedir (Borchardt 1958:126; Camphell D.J.:9; Harati ve Kakhki 2019:2).

Bliss'in temeldeki 26 ana sınıfı ise şu şekilde aktarılmaktadır[32];

1 Giriş ve yardımcı programlar

2/9 Genel bilgiler, fenomenler, bilgi, bilgi bilimi ve teknolojisi

A/AL Felsefe ve mantık

AM/AX Matematik, olasılık, istatistik

AY/B Genel bilim, fizik

C Kimya

D/DF Astronomi

DG/DY Yer bilimleri

E/GO Biyolojik bilimler

G/GY Zooloji

GR/GZ Uygulamalı biyolojik bilimler: tarım ve ekoloji

H Fiziksel antropoloji, insan biyolojisi, sağlık bilimleri

I Psikoloji ve psikiyatri

J Eğitim

[32] Şema BCA'nın web sayfasından alınmıştır. Şemaya erişim için bakınız: http://www.blissclassification.org.uk/bcsched.shtml

K Toplum (sosyal bilimler, sosyoloji ve sosyal antropoloji içerir)

L/O Tarih (bölge çalışmaları, seyahat ve topografya ve biyografi dahil)

LA Arkeoloji

P Din, okült, ahlak ve etik

Q Sosyal refah ve kriminoloji

R Siyaset ve kamu yönetimi

S Hukuk

T Ekonomik işletmelerin ekonomisi ve yönetimi

U/V Teknoloji ve yararlı sanatlar (ev yönetimi ve hizmetleri dahil)

W Sanat

WV/WX Müzik

X/Y Dil ve edebiyat

ZA/ZV Müzecilik

Bliss'in şemaları incelendiğinde her şema bireysel bir birim olarak değerlendirilmektedir ve şemaların içeriği sırasıyla giriş, ana hatlar, programın tamamı ve alfabetik dizin şeklinde düzenlenmiştir. Şemaların kullanımı için her birimde ayrı ayrı yönlendirmeler mevcuttur ve bununla ilgili detaylı bilgilere BCA'nın web sitesinden erişim mümkündür (Bliss Classification Association, 2023; Borchardt 1958:126).

Bliss şeması günümüzde BC2 versiyonuna uygun olarak tasarlanmaktadır. Toplamda 23 cilde tamamlanması beklenen şemaların bugüne kadar yalnızca 14 cildi yayınlanabilmiştir. 1977 yılından 2012 yılına kadar belirli aralıklarla yayınlanan bu ciltlerin bazılarının günümüzde baskısı yoktur ya da profesyonel bir ekip tarafından değil de kullanıcıları tarafından hazırlanarak sunulmuştur. Bütün ciltlerin çalışmaları bittiğinde ve kesin bir sürüm olarak sunulduğunda bu şemalar ve ciltler üzerinde değişiklik yapılması muhtemeldir (Bliss Classification Association, 2023).

2.1.4.3.2. Notasyon

Bliss'in notasyon kavramını günümüzde kullanılan BC2 baskısı üzerinden değerlendirmek daha uygun olacaktır. BC2 *"United Kingdom Classification Research Group" "Birleşik Krallık Sınıflandırma Araştırma Grubu"* tarafından geliştirilmiş olan bir analitik teoriye dayanmaktadır. Bu analitik teori Hindistanlı Kütüphaneci ve Matematikçi Shiyali Ramamrita Ranganathan'ın (1892-1972) *"kişilik, madde, enerji, uzay ve zaman"* şeklinde beş ana başlık altında topladığı kategorilerin genişletilmesi sonucunda meydana getirilmiştir. Toplam 13 kategoriye genişletilen bu teori BC2'de "*şey, tür, parça, özellik, malzeme, süreç, operasyon, hasta, ürün, yan ürün, etmen, uzay, zaman"* şeklinde sıralanmaktadır (Bliss Classification Association, 2023).

Bu 13 kategorinin kullanımı için öncelikle bir nesnesin ya da belgenin hangi kategoriyi ifade ettiğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Daha sonra bu kategorilerin içerisinde konusuna göre bir sınıflama işlemi gerçekleştirilmekte ve bu sınıflama numarasına göre notasyonlar oluşturularak sabit ve kolaylıkla hatırlanabilecek numaralar meydana getirilmektedir (Bliss Classification Association, 2023).

Örneğin yaşlıların evde bakımı ile ilgili bir eserin sınıflanması gerektiğinde akıllara öncelikle sağlık hizmeti gelmektedir. Fakat Bliss şemasına gitmeden önce ilk olarak kategorinin seçilmesi gerektiğinden bahsedilmişti. Eğer sağlık hizmeti seçilseydi numaranın "H" şemasındayer alması gerekirdi. Fakat numara "Q" şemasında bulunmaktadır. Örneğe devam edecek olursak;

13 kategori incelendiğinde bu konu öncelikle *"hasta"* ana kategorisi içerisinde değerlendirilmektedir. Alt kategori ise evde bakım hizmeti hastalara uygulanan bir işlem olduğu için *"işlem"* kategorisinde bulunmaktadır.

Hasta – Ana kategori

İşlem – Alt kategori

Hasta ve işlem kategorilerinden sonra konu yaşlıların bakımı ve refahı olduğu için "Q Sosyal refah ve kriminoloji" şemasına göre sınıflanmaktadır. Şema ayrıntıları ile incelendiğinde;

Q Sosyal refah ve kriminoloji

QEL Evde bakım

QLV Yaşlı insanlar

Notasyona uygun olarak numaralar birleştirildiğinde yaşlı insanların evde bakımı için sınıflama numarası "QLV EL" şeklindedir.[33]

Bliss'in notasyon kavramı ile ilgili değinilmesi gereken ve diğer sınıflama sistemlerinde bulunmayan bir özelliğinden daha bahsetmek gerekmektedir. "*Ters notasyon, tersine çevrilmiş notasyon ya da geriye dönük notasyon"* olarak adlandırılan bu notasyon kavramı için sınıflamacı bir konuyu özelden genele olacak şekilde tek tek kategorileri ayırmak durumundadır. Daha sonra her konu için bir ana sınıf numarası meydana getirilmektedir. Oluşturulan ana sınıf numarası bütün sınıflama numaralarında en başta bulunmaktadır. Bütün konular birleştirilerek tek bir sınıflama numarasının meydana getirilmesi için ise sürekli tekrar eden ilk ana sınıf numarası çıkarılmakta ve kalan numaralar birleştirilerek ters notasyon kavramı uygulanmaktadır.

Örneğin Fransa'daki Müslümanlar arasındaki evlilik modelleri ile ilgili anketleri sınıflayacak olursak;

K Toplum (sosyal bilimler, sosyoloji ve sosyal antropoloji)

K7N Anketler

KCE Sosyal değişim

KPB K Müslümanlar

KQS Evlilik

KVF Fransa

Sınıflama numaraları bu şekilde sıralanmaktadır. Tersten başlayarak ve ana sınıf olan "K Toplum (sosyal bilimler, sosyoloji ve sosyal antropoloji)" şemasını kaldırarak geriye doğru gidildiğinde numara "KVF QSP BKC E7N" şeklinde kullanılmaktadır.[34]

Bliss notasyonunun genel özellikleri incelendiğinde literatürde şu maddelere erişilmiştir;

1. Semboller sıralıdır,

[33] Örnekler BCA'nın web sayfasından alınmıştır. Erişim için bakınız: http://www.blissclassification.org.uk/bcclass.shtml
[34] Örnekler BCA'nın web sayfasından alınmıştır. Erişim için bakınız: http://www.blissclassification.org.uk/bcclass.shtml

2. Sınıflama numaraları ne kadar uzunda notasyonun açıklığı, derinliği ve anlaşılabilirliği o derece nettir,
3. 1-9 rakamlar notasyonda kullanıldığı zaman alfabetik notasyonun önünde veya sonunda kullanılmaktadır,
4. Sınıflama numaralarında üç harften fazlası kullanılmamaktadır. Burada bahsedilen ana sınıf numaralarının uzatılmasıdır. Örneğin K sınıfı için en fazla KVF, KPB gibi numaralar meydana getirilmektedir.
5. Alışılmışın dışında bazı noktalama işaretleri kullanılmaktadır. Örneğin "," (virgül) """ (kesme işareti) ve "%" (yüzde işareti) gibi işaretleri tercih edebilmektedir. (BC2'de bu işaretleri kullanmamaktadır.)
6. Tamamen yönlü ve sentetik bir gösterime sahiptir (Borchardt 1958:126; (Bliss Classification Association, 2023; Camphell D.J. :41; Drobnicki 1996:7–8).

2.1.5. Kolon Sınıflama Sistemi (Colon Classification Systems)

Kolon Sınıflama Sistemi, Hintli Matematikçi ve Kütüphaneci Shiyali Ramamrita Ranganathan (1892-1972) tarafından tüm bilim dallarına ait bilgi kaynaklarının sınıflanabilmesi amacıyla geliştirilmiştir. *"İki Nokta Üst Üste Sınıflama Sistemi ya da İki Nokta Sınıflama Sistemi"* olarak da adlandırılan bu sistemin hazırlık aşamaları 1924-1928 yılları arasında gerçekleştirilmiş ve ilk baskısı Ranganathan tarafından kurulan "*Madras Kütüphane Derneği*" bünyesinde 1933 yılında yayınlanmıştır. Yayınlanan bu ilk baskıyla birlikte Kolon Sınıflama Sistemi ilk olarak Hindistan'daki *"Madras Üniversitesi'nin Kütüphanesi'nde"* kullanılmıştır (Satija 2017:292).

Günümüzde "CC" şeklinde kısaltılarak kullanılan bu sistemin toplam yedi farklı baskısı bulunmaktadır ve baskı yılları sırasıyla 1933, 1939, 1950, 1952, 1957, 1960, 1987 şeklinde aktarılmaktadır (Raghavan 2015:232; Satija 2017:293). 1960 baskısı diğer bir ifadeyle altıncı baskısı CC'nin en çok uygulanan baskısı olarak bilinmektedir ve Hindistan'daki eğitim kurumlarında hala ders olarak öğretilmektedir. 1963 yılında altıncı baskısı için yeniden düzenlemeler yapılması ve Ranganathan'ın ölümünden sonra Malur Aji Gopinath (1940-2013) tarafından hazırlanan ve yedinci baskısı olarak bilinen 1987 baskısının yayınlanması hatta buna ek olarak 2010 yılında yedinci baskının yenilenmesine rağmen Hindistan'da hala 1960 baskısı benimsenmekte ve uygulanmaktadır (Raghavan 2015:232; Satija 2017:293). CC, günümüzde Hindistan'daki birkaç özel kütüphane de olmak üzere özellikle halk, üniversite ve akademi kütüphanelerinde ve aynı zamanda bazı devlet dairlerinin kütüphanelerinde kullanılmakta ve

"Hindistan Halk Kütüphaneleri Yasası'na" göre her türlü bilgi kaynağına CC numarası atanabilmektedir (Raghavan 2015:234). Fakat son araştırmalara göre CC'nin Hindistan'daki kullanımı git gide azaltmakta ve buna bağlı olarak DDC ve UDC'nin kullanımı CC'nin önüne geçmektedir (Satija 2015:244)

CC bütün sınıflama sistemleri kadar uygulanabilir ve genişletilebilir bir sistem olarak tasarlanmasına rağmen diğer sınıflama sistemlerinin aksine resmi bir yayın kuruluşuna bağlı olmamış ve hiçbir döneminde resmi bir kurum tarafından destek görmemiştir (Satija 2015:241).

Günümüzde sistemin hala uygulanabilir olmasını sağlayan özelliklerine geçmeden önce gelişim aşamalarına kısaca değinmekte fayda görülmektedir.

2.1.5.1. Tarihçe

CC, Ranganathan tarafından kütüphane sınıflama sistemlerinde görmüş olduğu eksikliklerin giderilebilmesi ve her türlü bilgi kaynağının sınıflanabilmesi amacıyla geliştirilmiş bir kütüphane sınıflama sistemidir. Uzmanlığı matematik üzerine olan Ranganathan, Londra'da eğitim gördüğü yıllarda "kütüphane sınıflamasının gramer uzmanı" olarak nitelendirilen William Charles Berwick Sayers'in (1881-1960) Londra Kütüphanecilik Okulu'nda vermiş olduğu derslere katılarak sınıflama sistemleri hakkında geniş bilgiye sahip olmuştur. Aldığı eğitimle birlikte Ranganathan İngiltere'de pek çok kütüphaneyi ziyaret ederek sınıflama sistemlerini incelemiş ve sistemdeki eksiklikleri fark edebilmiştir. 1925 yılında ülkesine döndüğünde Madras Üniversitesi Kütüphanesi'ne kütüphaneci olarak atanmış ve aldığı sınıflama eğitimleri sayesinde yeni bir sınıflama şeması meydana getirmek için çalışmalara başlamıştır (Colon Classification 2017:56). Ranganathan'ın çalışmaları her ne kadar Hindistan'da bulunduğu dönemlere denk getirilse de bu sınıflama sisteminin temelleri İngiltere'de 1924 yılında atılmıştır. 1925 yılında Hindistan'a gelmesiyle birlikte çalışmalarına hız katan Ranganathan, Madras Üniversitesi Kütüphanesi'nin koleksiyonunun sınıflama görevini üstlenerek 1925-1932 yılları arasında ilk baskı için çalışmalara devam etmiştir. 1929 yılında ise bu kütüphane bünyesinde bir kütüphane okulu kurmuş ve CC'nin ilk baskısının 1933 yılında yayınlanmasını sağlamıştır (Colon Classification 2017:56).

1933-1939 yılları arasında CC üzerine çalışmalarını genişleten Ranganathan, 1937 yılında *"Prolegomena to Library Classification'ın" "Kütüphane Sınıflandırmasının Tanıtımı"* isimli eseri yayınlamıştır. CC'nin teorilerinin ve düzeninin net bir şekilde ifade edildiği bu eserin sonucunda ikinci baskı 1939 yılında yayınlanmıştır (Colon Classification 2017:56; Satija

2017:292). 1950 yılında yayınlanan üçüncü baskıda bir değişiklik yapılmazken 1952 yılında yayınlanan dördüncü baskıda CC, "PMEST" adı verilen "Kişilik, Madde, Enerji, Uzay ve Zaman" olmak üzere beş temel kategoride değerlendirilmiştir. 1957 yılında beşinci baskı için yalnızca temel bir sürüm yayınlanırken 1960 yılında günümüzde hala popüler olarak kullanılan altıncı baskısı yayınlanmıştır. 1987 yılından Ranganathan'ın ölümü üzerine yedinci baskısı Gopinath tarafından yayınlanmıştır fakat Hintli kütüphaneciler tarafından benimsenmemiştir (Satija 2017:292; Satija ve Singh 2013:266). Bahsi geçen yedi baskının meydana getirilme ve geliştirilme aşamaları üç farklı dönem şeklinde tanımlanmaktadır. Bunlar sırasıyla "Katı Yönlü Dönem, Analitik-Sentetik Dönem ve Serbest Yönlü Dönem" şeklinde aktarılmaktadır (Satija 2017:293; Satija ve Singh 2013:266–67).

1. **Katı Yönlü Dönem*:*** 1933-1950 yılları arasında yapılan baskıları ve çalışmaları niteleyen bu dönemde CC'nin bütün özellikleri önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde sunulmuştur.

2. **Analitik-Sentetik Dönem**: 1950-1963 yılları arasında yayınlanan baskıları ifade eden bu dönemde CC, beş temel kategoriye (PMEST- Kişilik, Madde, Enerji, Uzay ve Zaman) ayrılmıştır.

3. **Serbest Yönlü Dönem*:*** 1963-1987 yılları arasında yapılan çalışmaları ve baskıları ifade eden bu dönemde CC, daha esnek bir yapıya kavuşturulmuş aynı zamanda konularmadde ile ilişkilendirilerek üç ana başlığa ayrılmıştır. Bunlar sırasıyla "maddenin özelliği, madde-yöntem ilişkisi ve madde-malzeme ilişkisi" şeklinde tanımlanmaktadır(Satija 2017:293).

2.1.5.2. CC'nin Temel Özellikleri

CC, bütün bilim dallarına ait her türlü bilgi kaynağının sınıflanabilmesi amacıyla geliştirilmiş yönlü bir sınıflama sistemidir. Yönlü sınıflama sisteminin ilk örneği olan bu sistem belirli ilke ve varsayımlara dayanan sağlam bir temel üzerinde geliştirilmiştir (Satija 2015:243). Bu özelliğinin yanı sıra analitik-sentetik bir yapıya sahip olan CC, modern bir sınıflama sistemidir

ve hem manuel hem de çevrimiçi bir şekilde kullanıma izin vermektedir (Satija ve Singh 2013:267).

CC'de konular hiyerarşik bir biçimde genelden özele doğru sınıflanmaktadır ve buna bağlı olarak raf düzeni en iyi şekilde hazırlanmaktadır (Satija 2015:243). CC'nin geliştirilme aşamalarında Ranganathan sistemi üç farklı düzleme ayırmıştır. Bu düzlemler sırasıyla "fikir düzlemi, sözel düzlem ve gösterim düzlemi" şeklinde aktarılmaktadır (Satija 2017:294–95; Satija ve Singh 2013:267–68).

1. **Fikir düzlemi:** Sistemin geliştirilmesinde düşünme ve karar verme aşaması olarak bilinen bu düzlem, CC'nin temelini oluşturmaktadır. Bu aşamada bir bilgi kaynağına ait konunun analizi yapılarak özellikleri ön plana çıkarılmakta ve buna bağlı olarak konusuna göre hangi yönde sınıflanması gerektiğine karar verilmektedir.

2. **Sözel düzlem:** Bir bilgi kaynağının özelliklerinin ve niteliklerinin açık ve net bir şekilde dile getirilmesi olarak bilinen bu düzlem, kütüphanecilerin teknik terminolojiye hâkim olması ve öğrenmeye yatkın olmasını sağlamaktadır. Her bilim dalına ait terminoloji gün geçtikçe güncellenmekte ve artmaktadır buna bağlı olarak kütüphaneci bu değişime uyum sağlamalıdır.

3. **Gösterim düzlemi:** Diğer iki düzleme nazaran daha belirgin ve görünür olan bu düzlem, notasyon düzlemi olarak bilinmektedir. Gösterim hem hiyerarşik hem de yönlü olmalıdır.

CC, diğer sınıflama sistemlerinin aksine ucuz maliyetli bir sistem olmasına rağmen resmi bir kurum ya da kuruluş tarafından desteklenmemektedir. Buna bağlı olarak da gözden geçirilmiş yeni bir baskı meydana getirilmemektedir. Zira bütün sınıflama sistemleri planlı ve düzenli güncellemeler yaparak sistemin kullanılabilirliğini artırırken CC, hala 1960 yılındaki baskısını kullanmaktadır. Günümüzde Hindistan kütüphanelerinde daha çok tercih edilen CC, öğrenilmesi kolay ve basit bir sistem değildir (Raghavan 2015:237–38; Satija 2015:244).

2.1.5.3. CC'de Şema ve Notasyon

CC'de şema ve notasyon ayrı başlıklar altında detaylı bir şekilde incelenecektir. Burada tabloların incelenmeme sebebi CC'nin çevrimiçi formatına erişilemiyor olmasıdır.

2.1.5.3.1. Şema

CC'de şema görünümü, latin alfabesine ait bütün harfler (A-Z), Yunan ve Roma alfabesine ait bazı harfler ve ek olarak 0-9 arasındaki rakamlar kullanılarak meydana getirilmektedir. CC toplamda 26 Roma harfleri, 1 Yunan deltası, 0-9 arasındaki Hint-Arap rakamı, 23 Roma küçükleri (i, l, o hariç) ve çeşitli gösterge basamakları (, ; vb.) olmak üzere toplam 74 sembol ve karakterden oluşmaktadır. Harfler ana konuları, rakamlar ana konu altındaki at konuları sınıflamaktadır (Satija ve Singh 2013:268).

CC'de temel konular *"ana temel konular ve ana olmayan temel konular"* olmak üzere iki ana başlık altında toplanarak on farklı türe ayrılmaktadır. Bu iki başlık şu şekilde ifade edilmektedir (Satija ve Singh 2013:268–69);

1) **Ana temel konular:**

Geleneksel (Hukuk, Fizik)

Yeni ortaya çıkan (Kütüphane ve Bilgi Bilimi)

Kaynaşmış (Biyoteknoloji)

Damıtılmış (Araştırma metodolojisi)

Konu paketleri (Okyanus bilimleri)

Kümeler (Sosyal bilimler)

2) **Ana olmayan temel konular:**

Kanonik sınıflar (Cebir, Geometri)

Sistem bileşenleri (Marksist ekonomi)

Çevre bileşenleri (Çöl çiftçiliği)

Özel bileşenler (Gerontoloji)

CC'nin genel ana şema görünümü ise şu şekilde aktarılmaktadır (Satija ve Singh 2013:270);

A/B Bilim/Matematik

C/D Fizik/Mühendislik

E/F Kimya/Kimya teknolojisi

G/H Biyoloji/Jeoloji

I/J/ K Botanik/Tarım/Zooloji

L Tıp

M Yararlı Sanatlar

Δ Manevi deneyim ve Tasavvuf

N/O/P Güzel Sanatlar/Edebiyat/Dil

Q/R Din/Felsefe

S/T Psikoloji/Eğitim

U/V Coğrafya/Tarih

W/X Siyaset Bilimi/Ekonomi

Y/Z Sosyoloji/Hukuk

CC'nin şema gösterimine ek olarak bazı bölümler ana şemanın önüne eklenmektedir. Bu bölümler sırasıyla;

a Bibliyografya

k Genel ansiklopediler

m Genel süreli yayınlar

p Konferans tutanakları

w Biyografiler

z Genel sınıfları

1 Bilgi evreni

2 Kütüphane bilimi

3 Kitap bilimi

4 Kitle iletişimi

8 Yönetim bilimi

şeklinde aktarılmaktadır (Satija ve Singh 2013:270).

2.1.5.3.2. Notasyon

CC'de notasyon kavramı Roma ve Yunan harfleri, Arap rakamları ve bazı göstergeleri bünyesinde bulundurduğundan "karışık notasyon" olarak nitelendirilmektedir. Genelden özele doğru hiyerarşik bir yapıya göre sınıflama işlemini gerçekleştiren CC, yönler kavramını ve göstergeleri kullanmaktadır (Encyclopaedia Britannica, 2019). Yönler kavramının kullanılabilirliği ise Ranganathan'ın varsayımsal teorisine göre sınıflamanın beş temel kategoriye göre bölünmesi sayesinde gerçekleştirilebilmektedir. Zira bu kategoriler numaralandırılma sayesinde kullanılabilir olmakta ve buna bağlı olarak konular sınıflanabilmektedir. CC'nin altıncı baskısında sıkça bahsi geçen bu beş temel kategori ise "PMEST (Kişilik, Madde, Enerji, Uzay ve Zaman)" kavramıdır. Bu beş temel kategori diğer bir ifadeyle beş yön CC'de şu şekilde ifade edilmektedir (Colon Classification 2017:57);

1. **Kişilik** = "**,**" (virgül): Ana yön ya da ilk yön olarak nitelendirilen kişilik yönü bir nesnenin ya da bir bilgi kaynağının ne hakkında olduğunun tespit edilmesini sağlamaktadır.

2. **Madde** = "**;**" (noktalı virgül): Nesnenin (bilgi kaynağının) malzemesini nitelemektedir.

3. **Enerji** = "**:**" (iki nokta üst üste): Nesne (bilgi kaynağı) ile ilgili yapılan işlemleri ve süreçleri belirtmektedir.

4. **Uzay** = "**.**" (nokta): Nesnenin (bilgi kaynağının) bulunduğu ortamı nitelemektedir.

5. **Zaman** = "**'**" (kesme işareti): Nesnenin (bilgi kaynağının) zamanını belirtmektedir.

CC'de ana konuların alt konulara bölünmesi için bazı kurallar takip edilmektedir. Örneğin CC'nin altıncı baskısında bulunan bir tabloyu incelemek faydalı olacaktır.[35]

Tablo 2. 5. Kolon Sınıflama Sistemi Örneği

D	Mühendislik
D8	Belediye (sıhhi) mühendisliği
D85	Su tedarik etmek
D856	Dağıtım
D8564	Boru
D85645	Ev bağlantısı

Tablo incelendiğinde ana konu harfi sabit kalırken rakamlar ondalık olarak artmaktadır. Bütün sınıflama sistemlerinde olduğu gibi burada da spesifik bir konuya ulaşabilmek için notasyonun ayrıntılı ve uzun olması normal karşılanmaktadır. Burada su tedariği için boru bağlantısına ihtiyaç duyulması ile ilgili bir eserin sınıflanabilmesinde sınıflama numarasının "D85645" şeklinde başlaması gerekmektedir.

Hem ana sınıfların hem de yönlerin kullanıldığı bir başka örneği incelemek gerekirse;

Örneğin *"Amerika Birleşik Devletleri'nde 20. yüzyılda denizaltı dizel motorlarının tasarımı"* ile ilgili bir konu sınıflandığında ilk olarak ana sınıfın mühendislik "D şeması" olduğu tespit edilmektedir. Daha sonra alfabetik dizin incelenerek denizaltının ve dizel motorun sınıflama numarası belirlenmektedir. Denizaltının numarası "D 5254" iken dizel motorun numarası "D 6466" şeklinde tespit edilmektedir. Denizaltı dizel motorların tasarımı için beş kategoriden "kişilik yönü" kullanılmaktadır ve böylelikle numara "D 5254,6466" şeklinde nitelendirilmektedir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken nokta sınıflama numarasında ABD, 20. Yüzyıl ve tasarım ile ilgili bir ibarenin kullanılmamış olmasıdır.

[35] Örnekler için bakınız: https://www.sciencedirect.com/topics/computer-science/colon-classification.

Buradan hareketle numaranın tamamlanabilmesi için öncelikle tasarımın gösterge numarasının tespit edilmesi gerekmektedir. "D mühendislik" ve "N güzel sanatlar" şemasında tasarım gösterge numarası "4" şeklinde tanımlanmaktadır. Tasarım bilgi kaynağı ile ilgili yapılan bir işlemi temsil ettiğinden numara "enerji yönü" kullanılarak numara "D 5254,6466:4" şeklini almaktadır. Coğrafi bölüm alanında ABD 73 olarak nitelenirken bulunduğu ortam için "uzay yönü" tercih edilmektedir. Son olarak 20. Yüzyılın nitelenebilmesi içinde "zaman yönü" tercih edilmektedir. Böylelikle sınıflama numarasının son hali "D 5254,6466:4.73'" şeklinde belirtilmektedir.

2.1.6. Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Sistemi (National Library of Medicine Classification Systems)

Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Sistemi, 1836 yılında *"United States Army Surgeon General" "Amerika Birleşik Devletleri Ordusu Genel Cerrahı"* biriminin ofisinde bulunan tıp konulu birkaç dergi ve kitabın yıllar geçtikçe bir kitaplık ve kütüphaneye dönüşmesi sonucunda mevcut kaynakların düzenlenebilmesi amacıyla geliştirilmiş bir sınıflama sistemidir. Her ne kadar kuruluş tarihi olarak kaynaklarda 1836 yılı gibi görünse de aslında bu sistemin meydana getirilmesi Joseph Lovell'in (1788-1836) ordunun ilk genel cerrahı olarak göreve başladığı tarih olan 1818 yılına dayandığı bilinmektedir (National Library of Medicine Classification, 2023). Zira ordudaki cerrahların istifade edebilmesi için ofisinde biriktirdiği bilgi kaynaklarının zaman içerisinde artması sayesinde bir kütüphane ve buna bağlı olarak bir sınıflama sistemi meydana getirilmiştir. Artan bu bilgi kaynaklarının sorumluluğu için ordunun kitapseveri olarak adlandırılan John Shaw Billings (1898-1975) göreve getirilmiştir. Billings'in 1867-1895 yılları arasındaki görev süresi boyunca kütüphanenin koleksiyonu hızlı bir artış gösterirken buna bağlı olarak Billings'in en büyük amacı olan *"bir tıp kütüphanesi meydana getirmek"* fikrine fazlasıyla yaklaşılmıştır. Günümüzde dünyanın en büyük tıp kütüphanesi olarak adlandırılan Amerikan Ulusal Tıp Kütüphanesi biriktirdiği bilgi kaynaklarının düzenlenmesini ve erişiminin sağlanabilmesi için Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Sistemi'ni meydana getirmiştir (National Library of Medicine Classification, 2023). Sistem günümüzde "NLMC" ya da "NLM" şeklinde kısaltılarak kullanılmaktadır ve 20'den fazla ülke ile ortak bir şekilde çalışmaktadır.[36]

[36] Bu çalışmada "NLM" şeklinde kullanılmıştır.

NLM'nin oluşum temeli LCCS'ye dayanmaktadır. LCCS'de kullanılmayan harfleri baz alarak meydana getirilen bu sistem *"klinik öncesi bilimler (QS-QZ)" ile "tıp ve sağlıkla ilgili konular (W-WZ)"* olmak üzere 2 ana başlık altında düzenlenmiştir (Kallow 2016:3).

NLM, eczacılık, tıbbı laboratuvarlar, diş hekimliği, hemşirelik ve biyoloji olmak üzere tüm tıbbi bilim dallarını bünyesinde bulunduran ve günümüzde tüm sağlık kuruluşlarına ait kütüphanelerde, akademik tıp ve hastane kütüphanelerinde, Dünya Sağlık Örgütü ve UNICEF gibi tıp ve halk sağlığı ile ilgili kuruluşların kütüphanelerinde kullanılabilmektedir (Kallow 2016:3–4). NLM'nin diğer sınıflama sistemlerinden bu kadar özel bir alana hizmet edebilmesinin en önemli sebebi her yıl düzenli olarak güncellenebiliyor olmasına bağlıdır. Her bilim dalında olan değişimlerin sıklığına nazaran tıp ve sağlık bilimleri alanında araştırmalar ve yenilikler çok sık meydana geldiği için her yıl düzenli olarak güncellenen bir sistem bu bilim dalının kullanıcıları için vazgeçilmez bir özellik olarak ön plana çıkmaktadır.

Sınıflamanın ön baskısı 1948 yılında Mary Louise Marshall (1893-1986) tarafından yayınlanmıştır ve 1951 yılında Frank B. (Frank Bradway) Rogers (1914-1987) tarafından gerekli düzenlemeler yapılarak "*U.S. Army Medical Library Classification" "ABD Ordusu Tıp Kütüphanesi Sınıflandırması"* ismiyle yeniden yayınlanmıştır. Basılı yayınlar 1999 yılında en son beşinci baskısının yayınlanması ile durdurulmuştur. 2002 yılından itibaren bu sınıflama sistemi elektronik ortamda yayınlanmakta ve her yıl düzenli olarak güncellenmektedir (Kallow 2016:5–6). Basılı versiyonunun yanı sıra NLM'nin toplamda 3 farklı versiyonu daha bulunmaktadır ve bunlar sırasıyla "elektronik, PDF ve poster versiyon" şeklinde aktarılmaktadır (Kallow 2016:22).

NLM'nin gelişim aşamalarının incelenebilmesi için öncelikle bu sistemin meydana getirilmesini sağlayan kütüphanenin kurulum aşamalarına değinmek faydalı olacaktır.

2.1.6.1. Tarihçe

Tıp ve sağlıkla ilgili her türden ve formattan bilgi kaynağının sınıflanabilmesini sağlayan NLM, günümüzde dünyanın en büyük tıp kütüphanesi olarak nitelendirilen Amerikan Ulusal Tıp Kütüphanesi'nin dermesinin sınıflanabilmesi amacıyla 1951 yılında geliştirilmiş özel bir sınıflama sistemidir (Güneş 2007:158; Kallow 2016:2). Ulusal Tıp Kütüphanesi ilk olarak 1818 Joseph Lovell'in ordudaki askerlerin kullanabilmesi amacıyla ofisinde biriktirmeye başladığı birkaç kitap ve derginin John Shaw Billings tarafından düzenlenmesi ve koleksiyonun artırılması sayesinde *"Ordu Genel Cerrahı Ofisi"* olarak hizmet vermeye başlamıştır. 1840

yılında toplam dört raflı bir kitaplık olarak hizmet veren Genel Cerrah Ofisi, kütüphanenin ilk kataloğu olarak kabul edilen *"Catalogue of books in the library"* çalışmasını yayınlamış ve artan dermenin sonucunda 2100 ciltlik koleksiyonun basılı ilk kataloğunu ise 1864 yılında yayınlamıştır (National Library of Medicine Classification, 2023). 1865 yılında ise orduya ait geçici iç savaş hastanelerinin kapatılması ve burada bulunan kütüphanelerinde tek bir kütüphanede birleştirilmesi sonucunda Genel Cerrah Ofisi Kütüphanesi koleksiyonunda hızlı bir artış meydana gelmiştir. Yine aynı yıl içerisinde göreve getirilen John Shaw Billings, çabaları sonucunda 1873 yılında koleksiyonun toplamda 13.000 cilde ulaşmasını sağlamıştır. Takip eden yıllarda Billings, doktorlara, editörlere ve kütüphanecilere mektup yazarak kitap bağışı yapmalarını istemiş ve bununla yetinmeyerek dönemin dış işlerinde görevli yetkililerine yurt dışı gezilerinden dönerken tıp ve sağlık konulu kaynakları getirmeleri için bir talepte bulunmuştur. Bu çalışmaların sonucunda 1895 yılına gelindiğinde kütüphanenin koleksiyonu 116.847 adet kitap ve 191.598 adet broşür içermektedir (National Library of Medicine Classification, 2023). Bu çalışmalarının yanı sıra Billings, 1879 yılında kütüphanedeki dergi makalelerine yönelik ilk kapsamlı dizin olan *"Index Medicus" "Tıbbi dizin"* çalışmasını başlatmıştır.1880-1961 yılları arasında 61 ciltte 5 dizi halinde yayınlanan bu tıbbı dizinin yayınlanması 2004 yılında durdurulmuştur. Günümüzde 14 milyondan fazla eser içeren ve çevrimiçi veri tabanı olarak hizmet veren MEDLINE, bu basılı versiyonun elektronikformattaki güncel halidir (National Library of Medicine Classification, 2023).

Genel Cerrah Ofisi Kütüphanesi, 1922 yılında yeni bir isim alarak *"Ordu Tıp Kütüphanesi"* olarak anılmaya başlanmış ve 1956 yılında alınan bir kararla Halk Sağlığı Hizmetleri'ne devredilmiştir. 12 Haziran 1959 yılında ise kütüphanenin resmi adı *"Ulusal Tıp Kütüphanesi"* şeklinde kararlaştırılmıştır. Aynı yıl kütüphaneye özgü ayrı bir bina yapılması için temel atma işlemi başlatılarak 1961 yılında Ulusal Tıp Kütüphanesi'nin yeni binası meydana getirilmiş ve bünyesindeki eserler 1962 yılında bu binaya taşınmıştır (National Library of Medicine Classification, 2023).

Kütüphanenin gelişimiyle birlikte düzeninin de sağlanabilmesi için Ordu Tıp Kütüphanesi 1944 yılında "kütüphanenin modern bir şemaya göre yeniden sınıflandırılmasını" içeren bir araştırma raporunu kamuoyuna sunmuştur (Kallow 2016:5). Bu raporun neticesinde yine aynı yıl içerisinde tıp uzmanlarının da danışman olarak görev aldığı bir sınıflama komitesi oluşturulmuştur. Burada alınan karar doğrultusunda ilk olarak 1948 yılında Mary Louise Marshall tarafından bir ön baskı yayınlanmış ve 1951 yılında ise Frank B. (Frank Bradway) Rogers tarafından ön baskıya eklemeler yapılarak "ABD Ordusu Tıp Kütüphanesi

Sınıflandırması" ismiyle sistem yayınlanmıştır. Günümüzde NLM olarak adlandırılan bu sistem LCCS'nin kullanmadığı "Q" ve "W" harfleri baz alınarak tasarlanmıştır (Kallow 2016:5; National Library of Medicine 2019:6)

2.1.6.2. NLM'nin Temel Özellikleri

NLM'nin en temel özelliği LCCS ile bağlantılı bir sistem olarak tasarlanmış olmasıdır. LCCS'de kullanılmayan "QS-QZ (klinik öncesi bilimler)" ve "W-WZ (tıp ve ilgili konuları)" şemalarını kullanarak tıp ve sağlık bilimlerinin sınıflanabilmesi için özel bir sistem olarak geliştirilmiştir. LCCS'de kullanılan "QM (insan anatomisi)" "QR (mikrobiyoloji)" ve "R (tıp)" şemalarını kullanmayan NLM, alfanümerik bir yapıya sahiptir (Kallow 2016:6; National Library of Medicine 2019:7–8). Sistem genel olarak LCCS'nin kullanımı ile benzerlik göstermekte ve cutter numaraları için "Cutter-Sanborn 3" kullanmaktadır (Ankara Açık Ders Erişim n.d.:9).

NLM'nin yapısında ana konular harfle alt konular ise rakamlarla belirtilmektedir ve genelden özele doğru hiyerarşik bir biçimde sıralanmaktadır. NLM'nin bilinen 83 adet güncel alt konusu ya da bir diğer ifadeyle alt başlığı bulunmaktadır (Kallow 2016:11).

NLM'nin bir başka özelliği ise Tıbbi Konu Başlıkları Listesi (MeSH) ile uyumlu olmasıdır. Kısaca MeSH, Ulusal Tıp Kütüphanesi tarafından geliştirilen ve konu sınıflaması için tercih edilen ağaç yapısına sahip bir tarayıcı olarak nitelendirilebilir. MeSH'nin iki farklı kullanım amacı bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla;

1. Eş anlamlılar sözlüğü bir diğer ifadeyle MEDLINE veri tabanı için makalelerin indekslenmesi,
2. Katalogdan ve veri tabanlarından tıp konulu kaynaklara ait konu başlıklarının bulunabilmesi, şeklinde aktarılmaktadır (Kallow 2016:8).

NLM'nin diğer bir özelliği ise yılda iki kez güncellenerek paylaşılıyor olmasıdır. Ocak ayında yayınlanan *"kış sürümü"* ve ağustos ayında yayınlanan *"yaz sürümü"* sayesinde NLM, aktif, güncel ve genişleyebilir bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir (National Library of Medicine 2019:6).

Genel olarak NLM, tıp konulu her türlü bilgi kaynağını sınıflayabilecek Ulusal Tıp Kütüphanesi'yle birlikte büyük ya da küçük dermeye sahip çeşitli kütüphanelerce tercih edilebilecek düzeyde özel bir sınıflama sistemidir. Özel bir konuya hizmet etmesi sayesinde

daha anlaşılır, yalın ve sadedir. Genişleyebilir olması sayesinde tıp kaynaklarının sınıflanmasında kullanılabilecek en kapsamlı sınıflama sistemi olarak nitelendirilebilir (Kallow 2016:23; Kutluğ 1986:31).

2.1.6.3. NLM'de Şema ve Notasyon

NLM'de şema ve notasyon ayrı başlıklar altında detaylı bir şekilde incelenecektir. Burada tablolar başlığının incelenmeme sebebi NLM'nin LCCS ile aynı kapsam notlarının kullanılıyor olmasıdır.

2.1.6.3.1. Şema

NLM'de şema görünümü diğer sınıflama sistemlerinin aksine alfabenin yalnızca "Q" ve "W" harflerinin kullanılması sayesinde meydana getirilmiştir. İki ana başlık altında toplanan konularda tek harf ana konuyu iki harfin yan yana olması ise alt konuyu temsil etmektedir. Harflerin yanında rakamların kullanımı sayesinde ise NLM'de sınıflama numarasının alt bölümleri meydana getirilmektedir.

NLM'nin ana şeması *"QS-QZ" "klinik öncesi bilimler"* ve *"W-WZ" "tıp ve ilgili konular"* olmak üzere iki ana başlık altında toplanmıştır. Toplam 36 programı bünyesinde bulunduran NLM'de şema görünümü şu şekilde aktarılmaktadır[37];

Preklinik bilimler

QS İnsan anatomisi

QT Fizyoloji

QU Biyokimya. Hücre Biyolojisi ve Genetiği

QV Farmakoloji

QW Mikrobiyoloji. İmmünoloji

QX Parazitoloji. Hastalık vektörleri

QY Klinik Laboratuvar Patolojisi

[37] Şema NLM'nin web sayfasından alınmıştır. Şemaya erişim için bakınız: https://www.nlm.nih.gov/tsd/cataloging/trainingcourses/classification/mod1_030.html

QZ Patoloji

Genel Sağlık ve Tıp

W Genel Tıp. Sağlık Meslekleri

WA Halk Sağlığı

WB Tıp Uygulaması

WC Bulaşıcı hastalıklar

WD Seçilmiş Ortamlarda Tıp

WE Kas-iskelet sistemi

WF Solunum sistemi

WG Kardiyovasküler sistem

WH Hemik ve Lenfatik Sistemler

WI Sindirim sistemi

WJ Ürogenital Sistem

WK Endokrin sistem

WL Gergin sistem

WM Psikiyatri

WN Radyoloji. Tanısal görüntüleme

WO Ameliyat. Yaralar ve Yaralanmalar

WP Jinekoloji

WQ Kadın doğum

WR Dermatoloji

WS Pediatri

WT Geriatri

WU Diş hekimliği Ağız cerrahisi

WV Kulak burun boğaz

WW Oftalmoloji

WX Hastaneler ve Diğer Sağlık Tesisleri

WY Hemşirelik

WZ Tıp Tarihi. Tıbbi Çeşitli

19. yüzyıl programı

NLM'nin şeması incelendiğinde yalnızca iki ana harf kullanılarak tıp ve sağlık bilimleri ile ilgili her türden kaynağı sınıflayabilecek düzeyde düşünülmüş ve geliştirilmiş bir sınıflama sistemi olduğu görülmektedir. Geliştirilen 36 programa ek olarak 1-39 arasındaki sayıları kullanarak ana bölümleri ve alt bölümleri meydana getirmektedir (Kallow 2016:11)

2.1.6.3.2. Notasyon

NLM, tıpkı LCCS'de olduğu gibi hem harf hem de rakamlardan meydana gelen karışık notasyona sahip bir sınıflama sistemidir. Alfabenin yalnızca "Q" ve "W" ana harflerini kullanarak sınıflama işlemini gerçekleştiren NLM'de notasyon kavramı üç farklı başlık altında incelenebilmektedir. Bunlar sırasıyla *"19. Yüzyıl başlıkları, erken dönem basılan kitaplar ve tablo g kullanımı"* şeklinde aktarılmaktadır (National Library of Medicine 2019:11).

1801-1913 yılları arasında basılmış monograf türündeki eserlerin konu sınıflamalarının yapılabilmesi için geliştirilmiş olan 19. Yüzyıl başlıkları, "W1-6, W 600, WX 2" şemaları ve tıp tarihinin sınıflanması için kullanılan "WZ" şemasının kullanımı ile sınırlı bir notasyon kavramıdır. 1801-1913 yılları arasında basılan orijinal eserlerin sınıflanmasının yanı sıra yine bu yıllar arasında çevirileri yapılmış olan monografların da sınıflanabilmesi için kullanılmaktadır. Bütün bunlara ek olarak 19. Yüzyıl başlıkları, NLM'nin ana sınıf programlarının bir parçası olarak değerlendirilmemektedir. NLM'de kullanılan programların yanında farklı bir sistem üzerinden sınıflama işlemi yapılmaktadır[38](National Library of Medicine 2019:9, 2023:22).

[38] Programa erişim için bakınız: https://classification.nlm.nih.gov/19century_schedule.

1801 yılından önce Kuzey, Güney, Orta Amerika ve Karayip Adalarında basılmış eserlerin sınıflanabilmesi için geliştirilmiş olan erken dönem basılı kitaplar, "WZ 230-270" şeması ile sınırlı bir notasyon kavramıdır. Eserlerin sınıflanabilmesi için her yüzyılda yazara özgü alfabetik olarak sıralanmaktadır. Bu eserlerin günümüzde yeniden basılması ya da çevirilerinin yapılması durumunda ise "WZ 290-292" şeması kullanılmaktadır. Erken dönem basılan eserlerin günümüzde eleştirilerinin yapılması ile ilgili eserlerin sınıflanabilmesi için ise "WZ 294" şeması kullanılmaktadır (National Library of Medicine 2019:9).

Bir başka notasyon kavramı olarak tablo G notasyonu ise NLM'de bulunan bazı sınıflama numaralarının coğrafi olarak ya da yasal olarak düzenlenmesini sağlamaktadır. Tablo G notasyonunda her bölgenin bir harf ile tanımlandığı 9 farklı coğrafi bölgeden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla;

A -- Amerika Birleşik Devletleri (Federal Hükümet)

AA1--Amerika Birleşik Devletleri (coğrafi bölge olarak)

D--Amerika

F--Birleşik Krallık

G -- Avrupa

H -- Afrika

J -- Orta Doğu ve Asya

K -- Avustralasya

L -- Pasifik ve Hint Okyanuslarının Adaları

M -- Uluslararası Ajanslar

P--Kutup Bölgeleri, şeklinde aktarılmaktadır (National Library of Medicine 2019:51, 2023:12).

Tablo G notasyonunun bir başka özelliği ise NLM'ye göre sınıflanan eserlerin rafta alfabetik ve coğrafi olarak dizilimini sağlamaktır. Tablo G'nin notasyon gösteriminde iki harf, bir ya da iki sayı bulunmaktadır. Burada harfler Cutter-Sanborn tablosuna göre oluşturulmaktadır ve ilk harf coğrafi bölgeyi ikinci harf ise ülkenin adını temsil etmektedir. İkinci harf kullanımında

ABD söz konusu olduğunda o ülkeye ait eyaletin ilk harfi kullanılabilmektedir (Kallow 2016:13).

NLM notasyonunda dikkat edilmesi gereken bir özelliğe değinmekte fayda görülmektedir. Daha önce DDC ve LCCS'de bahsedildiği üzere artık kullanılmayan numaralar parantez ya da köşeli parantez içerisinde kullanılmaktaydı. NLM'de önceden kullanılmış fakat artık kullanılmayan numaralar "köşeli parantez []" içerisinde gösterilmektedir. Örneğin "[QZ 45]" veya "[QZ 55]" numaraları artık kullanılmadığı için köşeli parantez ile gösterilmektedir.

2.2. Sınıflama Sistemlerinin Bileşenleri

Sınıflama sistemlerinin bileşenleri şema, notasyon ve alfabetik dizin olmak üzere üç unsurdan oluşmaktadır. Bu unsurların özelliklerine daha önce değinildiği için kısaca hatırlatma yapmakta fayda görülmektedir. Şemalar bir sınıflama sisteminin içerdiği konuları aktarmaktadır, notasyon bu şemanın nasıl kullanılacağını sınıflamacıya sunmaktadır ve son olarak alfabetik dizin ise kullanıcısına bir konunun şemadaki yerini göstermektedir. Bu üç unsur kütüphanelerin tercih ettiği sınıflama sistemleri sayesinde kullanılabilir olmaktadır. Sınıflama sistemleri ise en az lisans seviyesinde eğitim almış olan kütüphaneciler tarafından kullanılabilmektedir. Kütüphaneci, bulunduğu kütüphanenin kataloglama politikalarına ve tercih ettiği sınıflama sistemine uygun olarak bilgi kaynaklarının kataloglanmasını ve sınıflanmasını sağlayabilecek yegâne kişidir.

Bir bilgi kaynağının kataloglanması betimleyici kataloglama (tanımlayıcı) ve konu kataloglaması (konu analizi) olmak üzere iki adımda gerçekleştirilmektedir. Betimleyici kataloglama bir kaynağın eser adı, yazar adı, yayın yılı vb. olmak üzere fiziksel özelliklerinin tanımlandığı ilk adımdır. Konu kataloglaması ise bilgi kaynağının ilişkili olduğu konunun tespit edilmesi ve uygun sınıflama sistemlerinden birinin tercih edilerek ilgili numaranın verilmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Bir sınıflama sistemine ait numaralar iki unsurdan meydana gelmektedir. Bunlar "sınıf/sınıflama numarası" ve "cutter numarası/kitap numarası" şeklinde sıralanabilir (Bloomberg ve Evans 1989:289). Sınıflama numarası kaynağın konusunun tespit edilmesini sağlarken cutter numarası ise kaynağın temel girişinin alfanümerik bir şekilde kodlanarak rafta ilgili yerinde bulunmasını sağlamaktadır.

Sınıflama işleminin yapılabilmesi için öncelikle kaynağın kataloglama işleminin gerçekleştirilmiş olması beklenmektedir. Kataloglamanın tamamlanmasının ardından bilgi kaynağının konusunun tespit edilebilmesi için "*teknik okuma"* adımına geçilmektedir. Teknik okuma eserin önsöz, içindekiler, arka kapak ve sonsöz gibi bölümlerinin incelenerek konunun tespit edilmesi şeklinde kısaca tarif edilebilir. Konu analizinin tamamlanmasının ardından kütüphanenin tercih etmiş olduğu sınıflama sistemine uygun olan bir sınıflama numarası atanmaktadır. Eserin temel girişine ve kullanılan sınıflama sisteminin talimatlarına uygun olarak cutter verme işlemi gerçekleştirilmekte ve son olarak numaranın tekabül ettiği konu başlıkları sisteme eklenerek kullanıcıya sunulmaktadır. Bütün bu adımlar bir eserin kullanıcısına ulaştırılabilmesi için kütüphaneciler tarafından gerçekleştirilen en önemli kütüphane hizmetlerinden biridir.

2.2.1. Sınıflama Numarası

Sınıflama numarası, "katalog kaydında ve kitabın sırtında bulunan numaranın ilk bölümü" şeklinde kısaca tanımlanmaktadır (Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi, 2023:9). Bilgi kaynağının konusunun tespit edilmesini ve aynı konudaki eserlerin rafta yan yana benzer konudaki eserlerin ise yakınına getirilmesini sağlamaktadır. Bu işlemin gerçekleştirilebilmesi için sınıflama numarasının -hangi sınıflama sistemi baz alınarak uygulanıyorsa- en doğru şekilde verilmesi gerekmektedir. Bu doğru niteleme sınıflama yapan kişiden kişiye bile değişebilmektedir. Burada önemli olan kullanıcının bu bilgi kaynağına en kısa zamanda erişebilmesini sağlayabilmektir. Bu hızlı erişim sınıflamacının bir kaynağı ilgili konusunda sınıflamayı başarabilmesine bağlıdır.

Sınıflama numarasının net bir şekilde anlaşılabilmesi için LCCS ve DDC'ye göre birkaç örnek sunmanın faydalı olacağı düşünülmüştür.

Örneğin "BP 130.4" LCCS'ye göre oluşturulmuş bir sınıflama numarasını temsil etmektedir. Burada B şeması "Felsefe, Psikoloji, Din" konusunu "BP" İslam dinini ve "130.4" ise Hadis ile ilgili çalışmaların sınıflandığını göstermektedir. Bir başka sınıflama örneği ise yine LCCS'ye göre oluşturulmuş "Z 693" sınıflama numarasıdır. Burada Z şeması "Bibliyografya, Kütüphane Bilimleri, Genel Bilgi Kaynakları" konusunu "693" ise kütüphanecilik ile ilgili kataloglama hizmetini sınıflamaktadır.

DDC'ye göre oluşturulmuş sınıflama numaraları ise şu şekildedir;

Örneğin "956.1" sınıflama numarasında "900" Coğrafya, Tarih şemasını "956" Orta Doğu (Yakın Doğu) konusunu ve "956.1" Türkiye tarihini sınıflamaktadır. Diğer bir örnek ise "604.2" sınıflama numarasında "600" Teknoloji (Uygulamalı Bilimler) şemasını "604" teknikresim, tehlikeli madde teknolojisi; insan grupları konusunu ve "604.2" teknik çizim konusunu sınıflamaktadır.

Her iki sınıflama sistemine ait sınıflama numaraları örnekleri bir eserin rafta bulunabilir olmasını sağlayabilmek için tek başına yeterli değildir. Eserin yerinin tespit edilebilmesi için cutter numaralarına ihtiyaç duyulmaktadır.

2.2.2. Cutter Numarası (Kitap numarası)

Cutter numarası diğer bir ismiyle kitap numarası Charles Ammi Cutter (1837-1913) tarafından geliştirilmiş alfanümerik kodlama sistemi şeklinde tanımlanmaktadır (Şerik 2017:54). Sınıflama numaralarının bir parçası olan cutter numaraları *"cutter tablosuna"* bağlı kalınarak meydana getirilmektedir. Charles Ammi Cutter'ın kendi ismiyle geliştirdiği bu tablo ilk olarak iki hane şeklinde *"Cutter's Two-Figure Author Table"* ismiyle yayınlanmış daha sonra Kate Emery Sanborn Jones (d.1980-) tarafından değiştirilerek *"Cutter Sanborn Three-Figure Author Table"*[39] *(Cutter Sanborn Yazar Adları Tablosu*) ismiyle üç haneye göre düzenlenerek yeniden yayınlanmıştır (Bloomberg ve Evans 1989:281).

Cutter numaralarının esas mantığı aslında şu şekilde özetlenebilir. Bir kütüphane, bünyesinde aynı konuya ve aynı sınıflama numarasına ait birden fazla kaynak barındırabilmektedir. Bu kaynakların erişilebilir olması için eserin *"tek bir yer numarasına"* sahip olması gerekmektedir. Cutter numaraları sınıflama sistemlerinin kullanılmasında bir eserin benzersiz olmasını sağlayan en önemli adımdır. Bu numaralar bir eserin temel girişi baz alınarak *"ondalık"* sayıya göre düzenlenmektedir. Örneğin temel girişler yazar adı, eser adı, kongre/konferans gibi farklı şekillerde katalog kaydına eklenmiş olabilir. Burada benzer cutter numaralarının da olabileceği düşünülmelidir. Örneğin bir yazarın aynı eserinden kütüphanenin koleksiyonunda birden fazla kopya olabilir bu durumlarda cutter numaraları daha önce verilmiş bir numarayla çakışmayana kadar çoğaltılabilir. Genellikle üç hane şeklinde oluşturulan cutter numaraları yazarın soyadının ilk üç hanesine göre numaralandırılır. Bu örnek tabi ki temel girişi yazar adından olan eserler

[39] Cutter numaraları hesaplama tablosu basılı olduğu gibi çevrimiçi bir uygulama üzerinden de gerçekleştirilmektedir. Çevrimiçi uygulama için bakınız: https://calculate.alptown.com/

için geçerlidir. Örneğin temel girişi eser adından olan bir eserin cutter numarası eser adının ilk üç harfine göre düzenlenmektedir.

Cutter numaralarının LCCS'de farklı kullanım alanları da bulunmaktadır. Yalnızca yazar adlarının değil bir konunun çeşitli alt başlıklar altında rahatlıkla numaralandırılmasını sağlamaktadır. Örneğin LCCS'de bulunan coğrafi adlar, özel konular ya da özel türlerin sınıflamasında cutter numaraları kullanılmaktadır. Bu numaralar önceden LCCS tarafından oluşturulmuş olabilir ya da tabloların ve talimatların kullanımı sayesinde sınıflamacının inisiyatifine bırakılarak cutter verme işlemini gerçekleştirmesi beklenebilir. Örneğin LCCS'de "BF 698.9.A3" sınıflama numarası psikolojide akademik başarı ve kişilik konusunu sınıflamaktadır. Dikkat edileceği üzere "A3" cutter verme işlemini LCCS önceden kendisi meydana getirmiştir. Diğer bir örnek ise "BP 88.AZ" sınıflama numarası islam edebiyatındaki yazarların sınıflanması için kullanılmaktadır ve "AZ" talimatı görülmektedir. Bu talimat sınflamacıya bulunduğu kütüphanenin politikalarını da göz önünde bulundurarak eserin yazar soyadına göre (A'dan Z'ye kadar hangisi uygunsa) cutter verme işlemini yapabileceği anlamına gelmektedir.

Cutter numaraları, her esere tek bir yer numarası oluşturmasının yanında kitapların rafta düzenli bir şekilde sıralanmasını ve istenildiği zaman yerinin kolaylıkla tespit edilmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda iade işlemi yapılan bir eserin kütüphaneci tarafından ilgili rafına koyulabilmesini ve kütüphane bünyesinde yapılan sayımlar için eserlerin kimliklerinin kolaylıkla tespit edilebilmesini sağlamaktadır (Barden, 1937:281 Aktaran Bloomberg ve Evans 1989:281).

Cutter numaralarının görünümü ile ilgili hem LCCS hem de DDC'ye göre rastgele seçilmiş birkaç sınıflama numarası şu şekilde sıralanabilir;

Tablo 2. 6. LCCS Sınıflama Numarası Örneği

BP 130.4/. K54	Sınıflama numarası ve Cutter numarası
B	Felsefe, Psikoloji, Din
BP	İslam dini
130.4	Hadis ile ilgili çalışmalar
/. K54	Temel girişe göre oluşturulmuş cutter numarası

Tablo 2. 7. DDC Sınıflama Numarası Örneği

302.23/S24	Sınıflama numarası ve Cutter numarası
300	Sosyal Bilimler
302.23	Medya (iletişim araçları)
/. S24	Temel girişe göre oluşturulmuş cutter numarası

2.2.3. Yer Numarası

Yer numarası, bir kütüphanenin koleksiyonunda bulunan herhangi bir materyale fiziksel olarak yer verilmesi şeklinde tanımlanabilir. Hem okuyucular için hem de kütüphaneciler için eserin kolaylıkla rafta bulunabilir olmasını sağlayan yer numaraları, kullanılan sınıflama sistemine uygun olarak *"benzersiz (unique)"* bir şekilde tasarlanmaktadır. Yer numarası genel hatlarıyla "sınıflama numarası" ve "cutter numarası" olmak üzere iki ana unsurdan meydana gelmektedir (Bloomberg ve Evans 1989:280).

Herhangi bir kütüphanenin bünyesinde bulunan bir bilgi kaynağı birden fazla konuyu içerebilmektedir ve sınıflama sistemleri sayesinde her esere "*tek bir yer numarası*" atanabilmektedir. Bu işlemin gerçekleştirilebilmesi için ağırlıklı olarak hangi konu eserde işlendiyse o konu baz alınarak ana sınıf numarası seçilmekte ve cutter numarasının verilmesi ile benzersiz yer numaraları oluşturulabilmektedir. Fakat aynı konuya sahip ya da birebir aynı olan eserlerde benzersiz bir numaranın oluşturulabilmesi hayli zor bir işlemdir. Raftaki her eserin tek bir yer numarasına sahip olabilmesini sağlamak için her kütüphane kullandığı sınıflama sisteminin politikalarına bağlı kalarak sınıflama numaraları ve cutter numaraları meydana getirmektedir. Fakat yer numarası yalnızca bu iki numara sayesinde benzersiz olma özelliğine sahip değildir. Zira yer numaraları her eserin sırt etiketinde bulunan numaraların "*tamamını"* temsil etmektedir. Bu numaralar sırasıyla sınıflama numarası, cutter numarası, yayın yılı ve varsa cilt ya da kopya bilgisi şeklinde hazırlanmaktadır. Örneğin LCCS'ye göre oluşturulan ve sınıflama numarasının anlatıldığı bölümden itibaren sabit bir örnek olarak kullanılan "BP 130.4" numarasını detaylı incelendiğinde aslında bir yer numarasının tamamını görebilmek mümkündür;

BP 130.4 ⟶ Sınıflama numarası

BP 130.4/K54 ⟶ Sınıflama numarası ve Cutter (Kitap) numarası

BP 130.4/. K54 2022 ⟶ Yer numarası

Bir başka örnek olarak DDC'ye göre oluşturulmuş "302.23" numarası detaylı incelendiğinde yer numarası kolaylıkla tespit edilebilmektedir;

302.23 ⟶ Sınıflama numarası

302.23/. S24 ⟶ Sınıflama numarası ve Cutter (Kitap) numarası

302.23/. S24 2022 c.1 ⟶ Yer numarası

Yer numaralarının meydana getirilebilmesi için çalışmanın en başından bu yana bir eserin öncelikle konusunun tespit edilmesinin ne derece önemli olduğundan bahsedilmişti. Konusu tespit edilen her eser sırasıyla sınıflama ve cutter numaralarını alarak rafa çıkma serüvenini tamamlamaktadır. Fakat kullanılan her sınıflama sistemi aslında kütüphanecilik terminolojisinde farklı bir şekilde tanımlanmaktadır. Okuyucunun bir bilgi kaynağına erişebilmesi bilmediği bir terminoloji ile mümkün görünmemektedir.

İşte bu nokta da bir eserin erişilebilir ve kullanılabilir olmasını sağlayan ve sınıflama sistemlerinin en önemli bileşenlerinden biri olan "konu başlıkları" bölümü okuyucunun aradığı bir konuya ait bilgi kaynaklarını bulabilmesinin en kolay yolu olarak tanımlanabilmektedir.

2.2.4. Konu Başlıkları

Bilgi kaynaklarına yalnızca eser adı ya da yazar adı ile değil konu yönünden de erişim sağlanabilmektedir. Zira konu yönünden erişim okuyucuya diğer tarama yöntemlerine göre daha fazla veri getirmektedir. Bir kütüphane kullanıcısı aradığı alanla ilgili eserlere erişebilmek için her zaman eser adını ya da yazar adını hatırlamayabilir ya da çalışmaları için genel bir tarama yapmak isteyebilir. Bilgi kaynaklarına erişiminin sağlanabilmesi için konu yönünden bir tarama yapılması gerekmektedir. Bilgiye "konu yönünden erişim" olarak nitelendirilen bu tarama yöntemi konu kataloglamasının yeterli düzeyde yapılması ile mümkün olmaktadır. Konu kataloglaması, bir eserin konusunun tespit edilmesi bir diğer ifadeyle konu başlıklarının oluşturulması ve uygun sınıflama numarasının seçilmesi şeklinde iki bölümden oluşmaktadır.

Sınıflama numarasının detaylarına daha önce değinilmişti. Konu başlığı ise kısaca "bir eserin konusunu tanımlayan bir kelime, cümle ya da kısaltma" şeklinde tanımlanabilmektedir (Bloomberg ve Evans 1989:256). Konu başlıkları bir kütüphanedeki benzer ya da aynı konudaki bilgi kaynaklarının bir araya getirilmesini sağlayarak okuyucunun erişimini kolaylaştırmaktadır.

Konu başlıklarının seçimi öncelikle bir eserin önsöz, giriş, içindekiler, sonsöz gibi bölümlerinin incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu bölümlere bağlı kalınarak genel bir tespit yapıldıktan sonra konu başlıklarının oluşturulması için David Judson Haykin (1896-1958) tarafından 1951 yılında belirtilmiş olan şu dört prensip göz önünde bulundurulmaktadır;

1. **Okuyucu odaklı:** Kütüphanenin okuyucu profiline uygun olarak düzenlenmeli ve okuyucunun arayabileceği bir başlık seçilmelidir. Kütüphanecinin terminolojisi ile okuyucunun terminolojisinin birbirine uyması beklenmektedir.
2. **Birlik:** Aynı konuya sahip bütün bilgi kaynaklarını aynı konu başlığı altında bir araya getirmesi gerekmektedir.
3. **Kullanım:** Kullanıcının terminolojisine uygun modern ve yaygın kullanılan başlıklar seçilmelidir.
4. **Belirginlik:** Bir eser için oluşturulmuş konu başlıkları sade, belirgin ve net olmalıdır. Çok geniş bir konu başlığı yerine daha sade ve net ve kısa ifadeler kullanılmalıdır (Bloomberg ve Evans 1989:258).

Bu dört unsura bağlı kalınarak meydana getirilen konu başlıkları genel hatlarıyla oluşturuldukları dilin özelliklerine, hizmet ettiği okuyucu kitlesine, kütüphanenin koleksiyon yoğunluğuna ve özelliklerine, göre farklılık göstermektedir (Gültekin 2020a:54–55). Kullanılan dilin yapısı ve düzeni bir başka dile çevrilmesinin gerekli olduğu durumlarda o dilin yapı ve özelliklerine göre yeniden düzenlenmelidir. Bir başka özelliği ise bir üniversite kütüphanesinin okuyucu kitlesi, koleksiyon yoğunluğu ve özellikleri ile bir halk kütüphanesinin okuyucu profili ve koleksiyon yoğunluğu birbirinden farklı olacaktır. Bu özellikleri baz alarak bir kütüphaneci hangi kütüphane türüne hizmet ediyorsa onun gerekli kıldığı şartlara uygun bir şekilde konu başlıkları meydana getirmektedir.

Konu başlıkları *"yalın başlık, tamlama başlık, ibare başlık ve birleşik başlık"* olmak üzere dört şekilde kullanılmaktadır. Yalın başlıklar bir konuyu tek kelime içerisinde tanımlayabilen başlıklardır. Tamlama başlıklar, konuyu belirtmek için oluşturulduğu dilin yapısına bağlı olarak ad ya da sıfat tamlamasının yapılması sayesinde meydana getirilmektedir. Örneğin

"karşılaştırmalı psikoloji" konusunu "psikoloji, karşılaştırmalı" şeklinde katalog kaydına görüntülenebilmektedir. Okuyucunun bu konulardan hangisine nasıl yaklaşacağı bilinemediği için seçenek sunulabilmektedir.

İbare başlıklar, diğer bir ifadeyle "deyim başlıklar" Türk dil yapısına pek uygun olmadığı için fazla tercih edilmemektedir. İngiliz dilinde başlıklar arasındaki ilişki bağlaç kullanılmadan gösterilmektedir. Örneğin "photography of children" konu başlığı Türkçe'de "çocuk fotoğrafçılığı" şeklinde kullanılabilmektedir. Son olarak birleşik başlıklar ise "ve" bağlacı ile iki ya da daha fazla kelimenin birleştirilmesi sayesinde oluşturulmaktadır. Bu kelimeler birbirine zıt olabilir, benzer kelimeler olabilir ya da iki konu veya kavramın arasındaki ilişkiyi yansıtabilir. Örneğin "çocuk ve aile" ya da "mutluluk ve hüzün" gibi örnekler çoğaltılabilir (Sefercioğlu, 1968, s. 84 Aktaran Gültekin 2020a:55).

Konu başlıkları konu alt başlıklarının kullanılması ile anlaşılır ve erişilebilir olmaktadır. Konu alt başlıkları, bir konunun sınırlarını çizerek spesifik bir başlık altında toplanmasını sağlamaktadır. Konu alt başlıkları dört farklı şekildedir;

1) **Konu alt başlıkları:** Bir konu başlığının daha belirgin ve açıklayıcı olabilmesi için kullanılır. Temel başlıktan *tire (-)* ile ayrılmaktadır. Örneğin;

Çocuklar – Beslenme

Başarı – Psikolojik yönler

2) **Biçim/Form alt başlıkları:** Bir eserin konusunun özel bir formda ya da biçimde olduğunu göstermek için kullanılır. Örneğin psikoloji ile ilgili bir dizin arayan okuyucu psikoloji – dizin girişine bakabilir;

Psikoloji – Dizinler

Psikoloji – Sözlükler, Ansiklopediler

Psikoloji – Terminoloji

3) **Coğrafi/ Yer alt başlıkları:** Bir konunun ilgili olduğu alanın coğrafi bir alan olması durumunda kullanılan alt başlıktır. Konunun kapsamını coğrafi ya da politik olarak belirleyerek okuyucuya belirgin konu başlıkları sunmaktadır. Örneğin;

Karayolları mühendisliği – Güney Asya

Ev ekonomisi – Avrupa

4) **Kronolojik/Dönem alt başlıklar:** Eserin kapsadığı kronolojik dönemi ifade etmektedir. Konunun zamanını belirtmek amacıyla en fazla tarih, edebiyat ve sanat konu başlıklarında kullanılmaktadır. Örneğin;

Türkiye – Tarih – 1281-1918

Fransız edebiyatı – Genel eserler – 1801-

Mimari – Tarih – 20. Yüzyıl

Konu alt başlıkları bir konunun okuyucuya daha detaylı sunulmasını sağlayan en önemli adımlardan biridir. Fakat bir konu başlığının oluşturulabilmesi için yukarıda bahsedildiği üzere uygulandığı toplumun dili ve kültürü önem arz etmektedir. Okuyuculara ortak bir dil üzerinden ulaşabilmek amacıyla kütüphaneler standart konu başlıkları listesi oluşturmakta ve genellikle ona bağlı kalarak kayıtlar meydana getirmektedir. Ülkemizde oluşturulan ve günümüzde de hala kullanılmaya devam eden *"Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK) Konu Başlıkları Otorite Dizini"* ve *"Gazi Üniversitesi Konu Başlıkları Otorite Dizini"* olmak üzere iki büyük otorite dizini bulunmaktadır. Diğer yandan Kongre Kütüphanesi de oluşturduğu sınıflama sistemine uygun çok çeşitli otorite dizinleri meydana getirmiştir. Bu dizinlerden en önemlisi *"Kongre Kütüphanesi Konu Başlıkları (Library of Congresses Subject Headings)"* dizinidir.

Konu başlıklarının tespit edilebilmesi öncelikle kütüphanecinin eğitimine daha sonra da tecrübesine bağlı olarak gerçekleşmektedir. Bir eserin konusunun tespit edilmesinin ardından bulunduğu kütüphaneyle eş düzeyde olan bir başka kütüphanenin katalog kayıtlarını inceleyerek konu karşılaştırması yapılabilir ve gerekli görüldüğünde bulunduğu kütüphanenin katalog kaydına da eklenebilir. Fakat bir bilgi kaynağını nitelemek için sınırsız konu başlığı verilebileceği düşünülmemelidir. Zira bir esere en fazla dört konu başlığı verilebilmektedir (Bloomberg ve Evans 1989:256). En az üç konu başlığı verilse bile eserin tamamının incelenmiş olması gerekmektedir. Bu sebeple konu başlıkları net, akılda kalıcı ve sade bir şekilde kullanılmalıdır.

2.3. Dünya'da ve Türkiye'de Kullanılan Sınıflama Sistemleri

Sınıflama sistemleri, teoride aynı amaca hizmet eden fakat uygulamada farklıları olabilen kütüphane düzenleme sistemleri olarak kısaca tanımlanabilir. Uygulamadaki farklılar ise kullanıcı kitlesine, kütüphanenin koleksiyon yoğunluğuna ve bu koleksiyonun içeriğine uygun olabilecek şekilde düzenlenmekte ve kütüphaneler bu kriterleri göz önünde bulundurarak en uygun sınıflama sistemini tercih etmektedirler. Günümüzde Dünya'da ve Türkiye'de aktif olarak kullanılan sınıflama sistemleri bu bölümde ayrıntıları ile ele alınmıştır. Buradan hareketle günümüzde sınıflama sistemlerinin kullanım istatistiklerine değinmek faydalı olacaktır.

Günümüzde Dünya'da en çok tercih edilen sınıflama sistemi DDC'dir. Sistem yayınlandığı ilk yıldan bu yana ABD'nin halk kütüphanelerinin %'98'i, özel kütüphanelerin %'50'den daha fazlası ve okul kütüphanelerinin neredeyse tamamı tarafından kullanılmaktadır (Bloomberg ve Evans 1989:275; Slavic 2008:211). Daha çok halk kütüphaneleri tarafından tercih edilen DDC, 140 ülkenin kütüphanesinde kullanılmakta ve bununla beraber 60'tan fazla ülkenin ulusal bibliyografyasında yer almaktadır (Online Computer Library Center 2023:1). DDC, ülkemizde de özellikle halk ve okul kütüphanelerinde olmak üzere en çok tercih edilen sınıflama sistemidir.

Günümüzde Dünya'da en çok tercih edilen ikinci sınıflama sistemi ise UDC'dir. UDC, bilinenin aksine LCCS'ye göre daha fazla tercih edilmektedir. Dünya çapında yaklaşık 130 ülkede kullanılan UDC, Asya'da 34 ülkede ve Afrika'da yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. 2012'de yapılan bir çalışmaya göre ise UDC, Avrupa'da 140.000'den fazla kütüphanede tercih edilmektedir (Slavic 2008:211; Universal Decimal Classification Consortium, 2023). UDC, ülkemizde ilk olarak 1925 yılında İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde ve 1958 yılına kadar Türkiye Milli Bibliyografyası'nın düzenlenmesi için tercih edilmiş fakat daha sonra kullanımı bırakılmıştır. Fakat 2008 yılında yapılan bir çalışmaya göre UDC, Türkiye'de en fazla okul kütüphanelerinde tercih edilmektedir (Slavic 2008:222).

LCCS, günümüzde DDC ve UDC'den sonra en çok tercih edilen üçüncü sınıflama sistemidir. ABD'de kullanılan ikinci büyük sınıflama sistemi olan LCCS, günümüzde yaklaşık 100.000-200.000 dermeye sahip olan kütüphanelerde ve özellikle üniversite kütüphanelerinde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ülkemizde ise LCCS, DDC'den sonra en fazla tercih edilen ikinci sınıflama sistemidir (Özgür 2018:44).

CC ise dünya çapında incelendiğinde en fazla Hindistan'da kullanılmaktadır. Hindistan'a özel bir sınıflama sistemi olarak nitelendirilebilen CC, Hindistan'daki yaklaşık 2500 halk

kütüphanesinde, 20 üniversite kütüphanesinde, 200 özel kütüphane ve 1000 kolej kütüphanesinde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (Satija 2015:244). CC'nin ülkemizde kullanıldığına dair herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bliss, ABD'de geliştirilmiş bir sınıflama sistemi olmasına rağmen ABD'de kullanılmamakta ve özellikle İngiliz kütüphanelerinde tercih edilmektedir. Birleşik Krallık'ta yaklaşık 50 kütüphanede uygulanan Bliss, İngiltere dışında ise 30 farklı kütüphanede kullanılmaktadır. Özellikle akademi ve uzmanlık kütüphanelerinde kullanılan Bliss, günümüzde Dünya genelinde 12 akademik kütüphanede ve 7 özel kütüphanede kullanılmaktadır (Bliss Classification Association, 2023). BC'nin ülkemizde kullanıldığına dair herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Tıp ve sağlık bilimleri ile ilgili özel bir alanın sınıflanması için geliştirilmiş olan NLM ise günümüzde Dünya çapında 20'den fazla ülkede tercih edilmektedir (National Library of Medicine Classification, 2023). Özel bir alana hizmet etmesi sebebiyle özellikle üniversite kütüphanelerinde, akademik ve tıp kütüphanelerinde, Dünya Sağlık Örgütü ve UNICEF gibi tıp ve halk sağlığı ile ilgili kuruluşların kütüphanelerinde kullanılabilmektedir (Kallow 2016:3–4). NLM, ülkemizde özellikle tıp fakültesine ait üniversite kütüphanelerinde tercih edilmektedir.

Üçüncü Bölüm

ANKARA'DAKİ ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE KULLANILAN SINIFLAMA SİSTEMLERİNE İLİŞKİN DURUM ANALİZİ

3.1. Üniversite Kütüphaneleri

Üniversite, bireylerin eğitim ve öğretim gereksinimlerinin karşılandığı, aydın, kültürlü ve bilinçli gençler yetiştirmek amacıyla hizmet veren yüksek öğretim kurumu şeklinde tanımlanabilir (Bayter 2000:60). Benzer bir ifadeyle *üniversite* kavramı "bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu" şeklinde tanımlanmaktadır (TDK Güncel Türkçe Sözlük, 2022). Ülkemizde bütün ihtiyaçları devlet tarafından karşılanan *"kamu/devlet üniversiteleri"* ve vakıflar aracılığıyla kurulup ihtiyaçları yine vakıflar tarafından gerçekleştirilen *"vakıf üniversiteleri"* olmak üzere iki tür üniversite bulunmaktadır (Odabaş ve Polat 2011:321)

Eğitim ve öğretim görevini üstlenerek bilimsel araştırmaların yapılmasını sağlayan üniversiteler, bu işlevlerini yerine getirebilmek için bilgiye ihtiyaç duymaktadır. Bilginin temin edilebileceği en önemli kurum ise Chicago Üniversitesi rektörü Mr. Harper'in "kütüphane, üniversitenin kalbidir" ifadesinden de anlaşılacağı üzere *"üniversite kütüphaneleridir"* (Şenalp 1969:2 Aktaran Bayter 2000:60; Çakın 1983:61).

Üniversite kütüphaneleri, bütün bilim dallarına ait bilgileri bünyesinde bulunduran buna bağlı olarak araştırma yapabilmeyi ve eğitim-öğretim hizmetlerini yerine getirebilmeyi sağlayan yegâne kuruluşlar olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda üniversite kütüphanelerinin işlevleri şu şekilde sıralanabilir;

- ✓ Bilimsel bilginin toplanması ve muhafaza edilmesi,
- ✓ Erişilebilen bilgiye dayanarak eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yerine getirilmesi,
- ✓ Araştırma yapılması,
- ✓ Bilimsel bilginin yayılmasının sağlanması (Wilson ve Tauber 1956:2 Aktaran Bayter 2000:62).

Üst düzey bilgi hizmeti veren üniversite kütüphaneleri, temelde öğrenci, akademisyen ve idari personel olmak üzere üç farklı okuyucu kitlesine hizmet vermektedir. Bu okuyucu kitlesinin kütüphanede gereksinim duyduğu bilgiye erişim sağlayabilmesi için üniversite kütüphaneleri bünyesinde bilgiler toplanmakta, düzenlemekte ve muhafaza edilmektedir. Buradan hareketle üniversite kütüphanelerinin görevlerini Bayter (2000) şu şekilde özetlemektedir;

- ✓ Üniversitelerin eğitim ve öğretim yapabilmek için gereksinim duyacağı materyalleri toplamak,
- ✓ Materyallerin muhafaza edilmesi ve gereksinim duyulduğunda erişilebilir olmasını sağlamak,
- ✓ Erişimin kolaylıkla yerine getirebilmesi için materyalleri organize etmek,
- ✓ Organizasyonun yapılabilmesi için yeterli bütçe, ekipman, donanım ve bilgi teknolojilerini bünyesinde bulundurmak,
- ✓ Bu görevleri yerine getirebilmesi için personele (kütüphanecilere) ihtiyaç duyulmaktadır (Bayter 2000: 63).

Üniversitelerin plan ve programları ile paralel bir şekilde hizmet veren üniversite kütüphaneleri, genellikle merkez kütüphane şeklinde tek bir kütüphaneden hizmet verebildiği gibi fakülte, enstitü ya da akademik birimlerin kendilerine özel kütüphaneleri şeklinde de kurulmakta ve bu doğrultuda hizmet vermektedir. Fakülte kütüphaneciliği olarak adlandırılan bu kütüphane şekli genellikle bir daire başkanına bağlı kamu üniversite kütüphanelerinde görülmektedir. Daire başkanlığı ya da müdürlüğe bağlı bir şekilde faaliyetlerini yürüten vakıf üniversite kütüphaneleri ise genellikle merkezi bir kütüphane üzerinden hizmet vermektedir (Odabaş and Polat 2011:322).

Bütün kütüphanelerin genel amacı olduğu gibi üniversite kütüphanelerinin de en önemli amacı kullanıcısını gereksinim duyduğu bilgiye eriştirmektir. Bunun yerine getirilebilmesi için bilginin muhafaza edilmesi ve düzenlemesi gerekmektedir. Bu muhafaza ve düzenleme işlemleri her üniversite kütüphanesinde belirli politika ve standartlara bağlı olarak yapılmaktadır. Çalışmanın temelini oluşturan bu standartları incelemeden önce Türkiye'deki ve Ankara'daki üniversite kütüphaneleri hakkında kısa bir bilgi vermenin faydalı olacağı düşünülmektedir.

3.1.1. Ankara'daki Üniversite Kütüphaneleri

Türkiye'de 2023 Temmuz ayı verilerine göre devlet ve vakıf olmak üzere toplam 208 adet üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelerin 8'i devlet üniversitesi ve 14'ü vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 22 tanesi Ankara'da bulunmaktadır[40]. Tablo 3.1. Ankara'da bulunan üniversitelerin listesini göstermektedir.

Tablo 3. 1. Ankara'daki Devlet ve Vakıf Üniversitelerinin Listesi

Ankara'daki Devlet Üniversiteleri	Ankara'daki Vakıf Üniversiteleri
1) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi 2) Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi 3) Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi 4) Ankara Üniversitesi 5) Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi 6) Gazi Üniversitesi 7) Hacettepe Üniversitesi 8) Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1) Anka Teknoloji Üniversitesi 2) Ankara Bilim Üniversitesi 3) Ankara Medipol Üniversitesi 4) Atılım Üniversitesi 5) Başkent Üniversitesi 6) Çankaya Üniversitesi 7) İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi 8) Lokman Hekim Üniversitesi 9) Ostim Teknik Üniversitesi 10) TED Üniversitesi 11) TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi 12) Türk Hava Kurumu Üniversitesi 13) Ufuk Üniversitesi 14) Yüksek İhtisas Üniversitesi

Ankara'da köklü devlet üniversitelerinin bulunduğu bilinmektedir. Fakat veriler incelendiğinde Ankara'da vakıf üniversitelerinin devlet üniversitelerinden sayıca fazla olduğu görülmektedir.

[40] Yükseköğretim Kurumu. 17 Temmuz 2023 tarihinde https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz adresinden erişildi.

ANKA Teknoloji Üniversitesi[41] haricinde şu an aktif olarak hizmet veren bu üniversiteler, kütüphaneleri özelinde incelendiğinde Tablo 3.2'deki veriler ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3. 2. Ankara'daki Üniversite Kütüphanelerinin Genel Özellikleri

Üniversite Kütüphaneleri	**Kuruluş Yılları**	**Üniversite Bünyesinde Bulunan Kütüphane Sayısı**	**Toplam Basılı Kaynak Sayısı**	**Kullanılan Sınıflama Sistemi**	**Kullanılan Otomasyon Programı**
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Kütüphanesi	2018	3	55.000	LCCS ve DDC	SirsiDynix
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi	2017	1	2033	LCCS	SirsiDynix
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kütüphanesi	2013	1	58.073	LCCS	Yordam
Ankara Üniversitesi Kütüphanesi	1983	32	825.861	DDC ve NLM	SirsiDynix
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanesi	2010	6	836.455	LCCS	Yordam
Gazi Üniversitesi Kütüphanesi	1982	2	357.134	LCCS ve NLM	Sierra
Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi	1975	4	52.800	LCCS ve NLM	SirsiDynix
Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi	1956	3	732.134	LCCS	Sierra
Ankara Bilim Üniversitesi	2020	1	9342	LCCS	Koha
Ankara Medipol Üniversitesi Kütüphanesi	2018	6	69.032	Verilerini paylaşmadı.	Yordam

[41] 2024 eğitim-öğretim döneminde faaliyete girecektir.

Atılım Üniversitesi Kütüphanesi	1998	1	119.000	LCCS	SirsiDynix
Başkent Üniversitesi Kütüphanesi	1994	1	296.668	LCCS ve NLM	SirsiDynix
Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi	1997	1	64.223	LCCS	SirsiDynix
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi	1981	4	2.810.620	LCCS ve NLM	SirsiDynix
Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi	2017	3	16.147	LCCS ve NLM	Koha
Ostim Teknik Üniversitesi Kütüphanesi	2019	1	25.000	LCCS	Koha
TED Üniversitesi Kütüphanesi	2009	1	80.000	LCCS	SirsiDynix
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Kütüphanesi	2003	6	77.190	LCCS ve NLM	Koha
Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanesi	2011	3	18.040	LCCS	Yordam
Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi	1999	2	42.000	LCCS ve NLM	Librit
Yüksek İhtisas Üniversitesi Kütüphanesi	2015	4	6.000	LCCS ve NLM	Koha

Ankara'daki üniversitelerin bünyesinde merkez, fakülte, akademi, vakıf ve özel kütüphaneler olmak üzere toplam 21 üniversiteye ait 86 adet kütüphane bulunmaktadır. Bu kütüphanelerin kuruluş yılları incelendiğinde 1956-2020 yılları arasında faaliyete başladıkları görülmektedir. Basılı kaynak (basılı kitap, dergi ve tez) sayıları incelendiğinde ise İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi koleksiyon yoğunluğu ile birinci sırada bulunmaktadır. Bununla

beraber Yüksek İhtisas Üniversitesi Kütüphanesi ise koleksiyon yoğunluğu en az olan kütüphane olarak tespit edilmektedir[42].

Üniversite kütüphanelerinin kullandıkları sınıflama sistemleri incelendiğinde ise yalnızca LCCS kullananların sayısı toplam 10 iken hem LCCS hem de NLM kullananların sayısı toplam 8'dir. İki farklı sınıflama sisteminin tercih edilme sebebi tıp ve sağlık konulu kaynakların sınıflanabilmesi için LCCS ya da DDC'nin tek başına yeterli olmamasına bağlıdır. Örneğin Ankara Üniversitesi kütüphanelerinde tıp, eczacılık ve veterinerlik fakültelerinde NLM kullanılırken diğer fakülte kütüphanelerinde DDC kullanılmaktadır.

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Kütüphanelerinin geriye dönük kayıtlarında DDC kullanılırken derme yoğunluğunun artmasına bağlı olarak günümüzde LCCS tercih edilmektedir.

Otomasyon programlarının kullanımı incelendiğinde ise toplam 9 üniversite kütüphanesi tarafından tercih edilen *"SirsiDynix Symphony Entegre (Kütüphane) Otomasyon Sistemi"* Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde en çok kullanılan otomasyon programı olarak tespit edilmektedir. Kullanılan diğer otomasyon programları ise tercih edilme sıklığına göre Koha Kütüphane Otomasyon Sistemi (5), Yordam Kütüphane Otomasyon Sistemi (4), Sierra Kütüphane Otomasyon Sistemi (2) ve Librit Kütüphane Otomasyon Sistemi (1) şeklinde sıralanmaktadır.

Ankara'daki üniversite kütüphaneleri genel olarak incelendiğinde ise dermenin yoğunluğuna ve konusuna bağlı olarak sınıflama sistemlerinin tercih edildiği görülmektedir. Hem merkez kütüphane hem de fakülte veya özel kütüphane olarak hizmet veren üniversite kütüphanelerinde aynı anda iki sınıflama sistemi kullanılarak okuyucunun bilgiye erişiminin hızlandırılmasının hedeflendiği görülmektedir. Buna bağlı olarak tercih edilen sınıflama sistemlerinin standart ve yeterli düzeyde olup olmadığının tespit edilebilmesi için bazı bulgulara ihtiyaç duyulmaktadır.

3.1.2. Ankara'daki Üniversite Kütüphanelerinde Kullanılan Sınıflama Sistemleri

Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde LCCS, NLM ve DDC olmak üzere toplam 3 sınıflama sisteminin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu sınıflama sistemleri genellikle LCCS ve NLM'in

[42] Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi ile görüşüldüğünde koleksiyon sayılarının aslında 25.000 olduğunu fakat işlemleri devam ettiği için şimdilik 2033 kaynağı okuyucular ile paylaştıkları öğrenilmiştir.

birlikte kullanıldığı DDC'nin ise derme yoğunluğuna bağlı olarak fakülte kütüphanelerinde tercih edildiği görülmektedir. Bahsedilen sınıflama sistemlerinin her birinin uygulanışı ve kullanılışı sistemin özelliklerine ve kurumun politikasına bağlı olarak değişmektedir. Fakat sınıflama sistemlerinin genel amacı aynı konudaki kaynakların rafta yan yana benzer konudaki kaynakların ise yakınına getirilmesidir. Bu amaçla okuyucuya aradığı konuyla ilgili bilgi kaynaklarını aynı yerde bulabilme imkânı sağlanmaktadır. Bu doğrultuda Ankara'da bulunan 22 üniversite kütüphanesine ait MARC kayıtları incelendiğinde bilgi kaynaklarının sınıflanmasında tutarsızlıkların olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında 4 vakıf üniversitesine ait kütüphanelerin MARC kayıtlarına erişim sağlanamamıştır. İlk olarak ANKA Teknoloji Üniversitesi henüz üniversite olarak eğitim faaliyetine başlamadığı için çalışmaya dahil edilememiştir. Ankara Bilim Üniversitesi ve Ankara Medipol Üniversitesi'nin MARC kayıtları üniversitelerin web sitelerinden ve Ulusal Toplu Katalogdan erişime açık değildir. Kütüphaneler ile görüşüldüğünde kayıtlarını paylaşmak istemediklerini belirtmişlerdir. Yüksek İhtisas Üniversitesi Kütüphanesi ise yapılan görüşmeler sonucunda katalog tarama ekranlarında problem olduğu için verilerini paylaşamadıkları öğrenilmiştir. Bu sebeple çalışmanın kapsamı 18 üniversite bünyesinde bulunan kütüphanelerin sınıflama sistemlerine yöneliktir.

Yapılan araştırmalar sonucunda konunun detaylı bir şekilde anlaşılmasının sağlanabilmesi için "*LCCS kullananlar, NLM kullananlar ve DDC kullananlar*" şeklinde gruplara ayırarak değerlendirmenin faydalı olacağı düşünülmüştür. NLM kullanan üniversite kütüphaneleri tıp ve sağlık konuları dışındaki kaynaklarını LCCS'ye göre sınıfladıkları için değerlendirilirken bu ayrıma dikkat edilmiştir. Bu şekilde gruplara ayırmanın en önemli sebebi NLM kullanmayan üniversite kütüphanelerinde bulunan tıp ve sağlık konulu kaynakların sınıflanmasında LCCS'nin kullanılmasıdır. Aynı ISBN[43] bilgisine sahip kaynaklar LCSS kullananda farklı NLM kullananda farklı sınıflama numarasına sahip olmaktadır. Çalışmanın net bir veri sunabilmesi için değerlendirmenin ayrı ayrı yapılmasının daha uygun olacağı düşünülmüştür.

Çalışma kapsamında incelenen bir başka konu ise DDC kullanımının yalnızca Ankara Üniversitesi'nin fakülte kütüphanelerine yönelik olmasıdır. DDC'nin bu kapsamda

[43] International Standard Book Number (Uluslararası Standart Kitap Numarası)

değerlendirilebilmesi için DDC kullanan Milli Kütüphane'nin kayıtları ile standartlık seviyesinin incelenmesinin çalışmanın kapsamına fayda sağlayacağı düşünülmüştür.

3.1.2.1. LCCS Kullanan Üniversite Kütüphanelerine Yönelik Bulgular

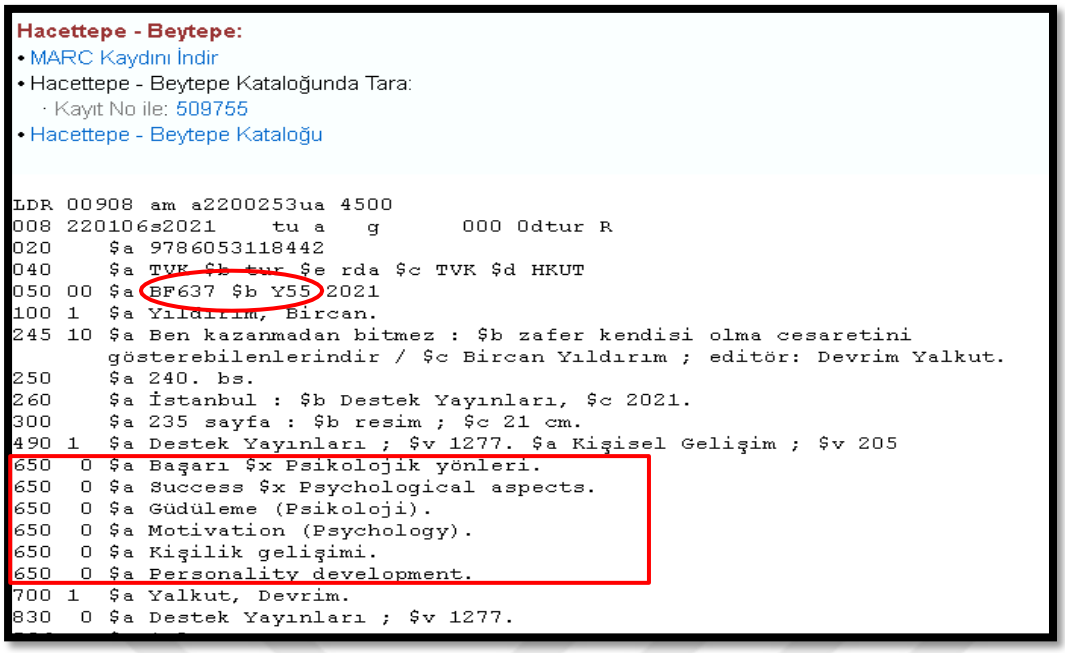
Ankara'daki üniversite kütüphaneleri incelendiğinde bilgi kaynaklarının sınıflanmasında yalnızca LCCS'yi kullanan 10 üniversite kütüphanesinin bulunduğu tespit edilmektedir. Fakat LCCS kullanımının üniversiteler bazında detayları incelendiğinde aynı kitaba ait sınıflama numaralarının birbiri ile tutarsız olduğu tespit edilmiştir. Örneğin "*Bircan Yıldırım'ın Ben kazanmadan bitmez: zafer, kendisi olma cesaretini gösterebilenlerindir"* isimli eseri Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüs Kütüphanesi'nde "BF 637" şeklinde sınıflanırken aynı eser Başkent Üniversitesi Kütüphanesi'nde "BF 723. P4" şeklinde sınıflanmıştır[44].

Sınıflama numaraları genel anlamda psikoloji konusu altında değerlendirilmiş olsa da LCCS tabloları incelendiğinde bu iki numaranın birbirinden farklı konuları temsil ettiği görülmektedir. Örneğin "BF 637" *"Psikoloji – Özel konuları[45]"* sınıflarken "BF 723. P4" *"Psikoloji – Kişisel gelişim"* konusunu sınıflamaktadır. Numaraların ve konuların farklılığı incelendiğinde iki üniversite kütüphanesinde de tutarsızlığın olduğu tespit edilmektedir.

Konu başlıklarının kullanımı değerlendirildiğinde ise her iki üniversite kütüphanesinde de Türkçe ve İngilizce konu başlıkları bir arada kullanılmaktadır.

[44] MARC görüntüleri Ulusal Toplu Katalogdan (TO-KAT) alınmıştır.

[45] Konu başlıkları ve sınıflama numaraları Classification Web üzerinden kontrol edilmiştir. Bakınız https://classweb.org/min/minaret?app=Class&mod=Search&viewer=2&menu=/Menu/

Hacettepe - Beytepe:

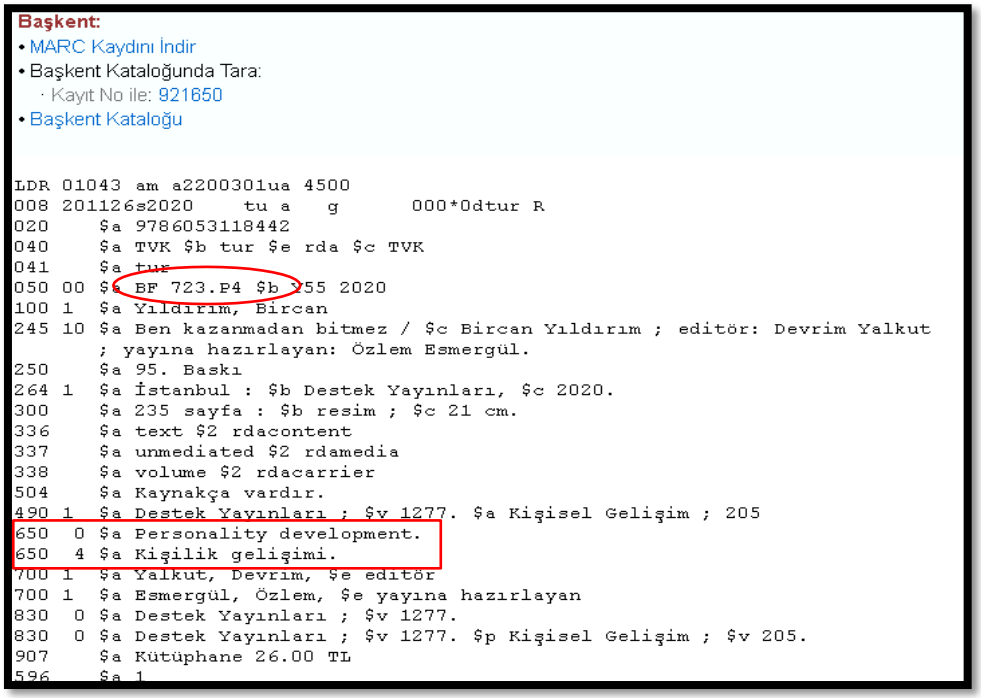
- MARC Kaydını İndir
- Hacettepe - Beytepe Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 509755
- Hacettepe - Beytepe Kataloğu

```
LDR 00908 am a2200253ua 4500
008 220106s2021    tu a   g       000 0dtur R
020    $a 9786053118442
040    $a TVK $b tur $e rda $c TVK $d HKUT
050 00 $a BF637 $b Y55 2021
100 1  $a Yıldırım, Bircan.
245 10 $a Ben kazanmadan bitmez : $b zafer kendisi olma cesaretini
       gösterebilenlerindir / $c Bircan Yıldırım ; editör: Devrim Yalkut.
250    $a 240. bs.
260    $a İstanbul : $b Destek Yayınları, $c 2021.
300    $a 235 sayfa : $b resim ; $c 21 cm.
490 1  $a Destek Yayınları ; $v 1277. $a Kişisel Gelişim ; $v 205
650  0 $a Başarı $x Psikolojik yönleri.
650  0 $a Success $x Psychological aspects.
650  0 $a Güdüleme (Psikoloji).
650  0 $a Motivation (Psychology).
650  0 $a Kişilik gelişimi.
650  0 $a Personality development.
700 1  $a Yalkut, Devrim.
830  0 $a Destek Yayınları ; $v 1277.
```

Şekil 3. 1. Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüs Kütüphanesi *"Ben kazanmadan bitmez: zafer kendisi olma cesareti gösterebilenlerindir"* İsimli Eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=ben+kazanmadan+bitmez&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=39&tokat_library%5b%5d=41&order=0#

1

Başkent:

- MARC Kaydını İndir
- Başkent Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 921650
- Başkent Kataloğu

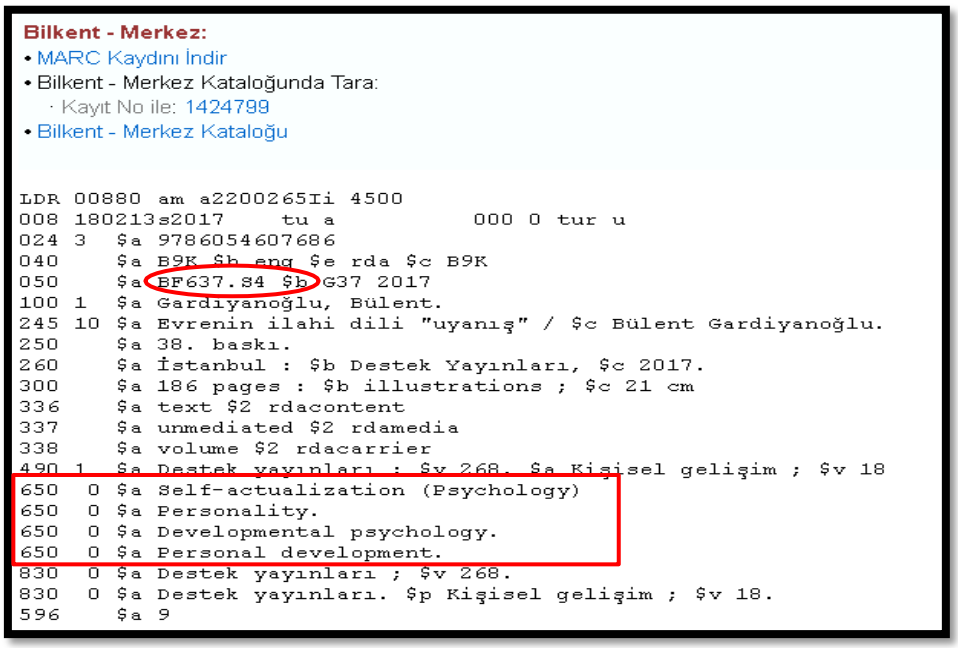
```
LDR 01043 am a2200301ua 4500
008 201126s2020    tu a   g       000*0dtur R
020    $a 9786053118442
040    $a TVK $b tur $e rda $c TVK
041    $a tur
050 00 $a BF 723.P4 $b Y55 2020
100 1  $a Yıldırım, Bircan
245 10 $a Ben kazanmadan bitmez / $c Bircan Yıldırım ; editör: Devrim Yalkut
       ; yayına hazırlayan: Özlem Esmergül.
250    $a 95. Baskı
264 1  $a İstanbul : $b Destek Yayınları, $c 2020.
300    $a 235 sayfa : $b resim ; $c 21 cm.
336    $a text $2 rdacontent
337    $a unmediated $2 rdamedia
338    $a volume $2 rdacarrier
504    $a Kaynakça vardır.
490 1  $a Destek Yayınları ; $v 1277. $a Kişisel Gelişim ; 205
650  0 $a Personality development.
650  4 $a Kişilik gelişimi.
700 1  $a Yalkut, Devrim, $e editör
700 1  $a Esmergül, Özlem, $e yayına hazırlayan
830  0 $a Destek Yayınları ; $v 1277.
830  0 $a Destek Yayınları ; $v 1277. $p Kişisel Gelişim ; $v 205.
907    $a Kütüphane 26.00 TL
596    $a 1
```

Şekil 3. 2. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi *"Ben kazanmadan bitmez: zafer kendisi olma cesareti gösterebilenlerindir"* İsimli Eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=ben+kazanmadan+bitmez&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

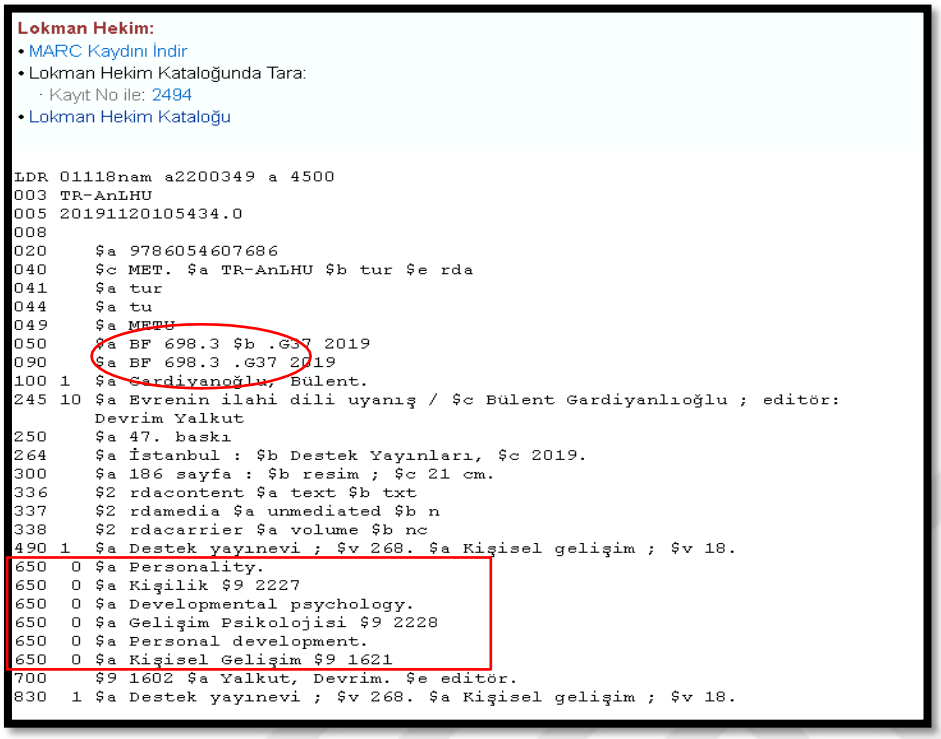
Sınıflama numaralarındaki tutarsızlıkla ilgili bir başka örnek ise *"Bülent Gardiyanoğlu'nun Evrenin ilahi dili: uyanış"* isimli eseridir. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ve Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan bu eser her iki üniversite kütüphanesinde de farklı sınıflama numarasına sahiptir. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nde "BF 637.S4" şeklinde sınıflanırken Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi'nde "BF 698.3" şeklinde sınıflanmıştır. Genel anlamda psikoloji konusunda sınıflanmış olmasına rağmen LCCS tabloları incelendiğinde her iki numaranın farklı konuları sınıfladığı tespit edilebilmektedir. Örneğin "BF 637.S4" numarası *"Psikoloji—Kendini gerçekleştirme"* konusunu sınıflarken "BF 698.3" numarası *"Psikoloji—Genel işler"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları bazında incelendiğinde ise Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi yalnızca İngilizce konu başlıklarını tercih ederken Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi hem Türkçe hem de İngilizce konu başlıklarını birlikte kullanmaktadır. Tutarsızlığın tespit edildiği örneklerin MARC görüntüleri ise şu şekildedir;

Şekil 3. 3. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi *"Evrenin ilahi dili: uyanış"* İsimli Eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=evrenin+ilahi+dili+uyan%C4%B1%C5%9F&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=7&order=0#1

Lokman Hekim:
• MARC Kaydını İndir
• Lokman Hekim Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 2494
• Lokman Hekim Kataloğu

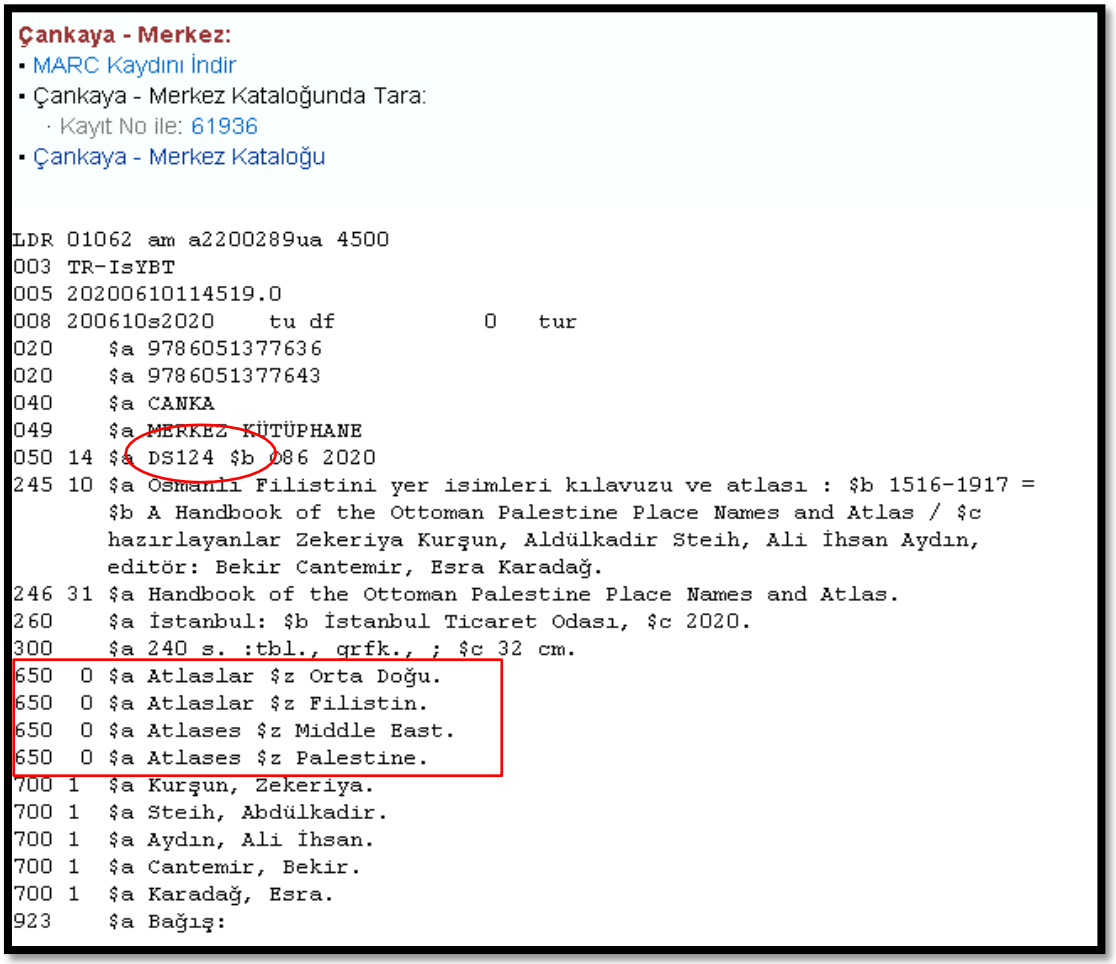
```
LDR 01118nam a2200349 a 4500
003 TR-AnLHU
005 20191120105434.0
008
020     $a 9786054607686
040     $c MET. $a TR-AnLHU $b tur $e rda
041     $a tur
044     $a tu
049     $a METU
050     $a BF 698.3 $b .G37 2019
090     $a BF 698.3 .G37 2019
100 1   $a Gardiyanoğlu, Bülent.
245 10  $a Evrenin ilahi dili uyanış / $c Bülent Gardiyanlıoğlu ; editör:
        Devrim Yalkut
250     $a 47. baskı
264     $a İstanbul : $b Destek Yayınları, $c 2019.
300     $a 186 sayfa : $b resim ; $c 21 cm.
336     $2 rdacontent $a text $b txt
337     $2 rdamedia $a unmediated $b n
338     $2 rdacarrier $a volume $b nc
490 1   $a Destek yayınevi ; $v 268. $a Kişisel gelişim ; $v 18.
650   0 $a Personality.
650   0 $a Kişilik $9 2227
650   0 $a Developmental psychology.
650   0 $a Gelişim Psikolojisi $9 2228
650   0 $a Personal development.
650   0 $a Kişisel Gelişim $9 1621
700     $9 1602 $a Yalkut, Devrim. $e editör.
830   1 $a Destek yayınevi ; $v 268. $a Kişisel gelişim ; $v 18.
```

Şekil 3.4. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi "*Evrenin ilahi dili: uyanış*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=evrenin+ilahi+dili+uyan%C4%B1%C5%9F&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1180&order=0#1

LCCS kullanımında tutarsızlığın olduğu bir başka örnek ise *"Osmanlı Filistin'i yer isimleri kılavuzu ve atlası"* isimli eserde tespit edilmektedir. Eser Başkent, Bilkent, Çankaya, Hacettepe, Lokman Hekim, ODTÜ, TEDÜ, TOBB ETÜ ve Ostim Teknik Üniversitesi Kütüphanesi olmak üzere toplam 9 kütüphanenin katalog kaydında görüntülenmektedir. Kütüphaneler bazında inceleme yapıldığında bu kitap için tarih ve coğrafya arasında karar verilemediği görülmektedir. Bununla beraber coğrafya ve tarih konusunda da numaralarda kararsız kalınmış ve her iki konu için üçer farklı sınıflama numarası kullanılmıştır. Örneğin tarih konusunda sınıflayan Çankaya, Lokman Hekim ve Ostim Kütüphanelerinde numara "DS 124" şeklinde kullanılırken Başkent ve Bilkent Kütüphanelerinde aynı eser "DS 108.9" şeklinde sınıflanmıştır. ODTÜ Kütüphanesi ise aynı eseri "DS 103.5" şeklinde sınıflamıştır.

Konu başlıkları bazında inceleme yapıldığında ise Çankaya ve Ostim Üniversitesi Kütüphanesinde hem Türkçe hem de İngilizce olmak üzere iki dilde konu başlığı kullanırken Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi yalnızca Türkçe konu başlığı kullanmaktadır[46].

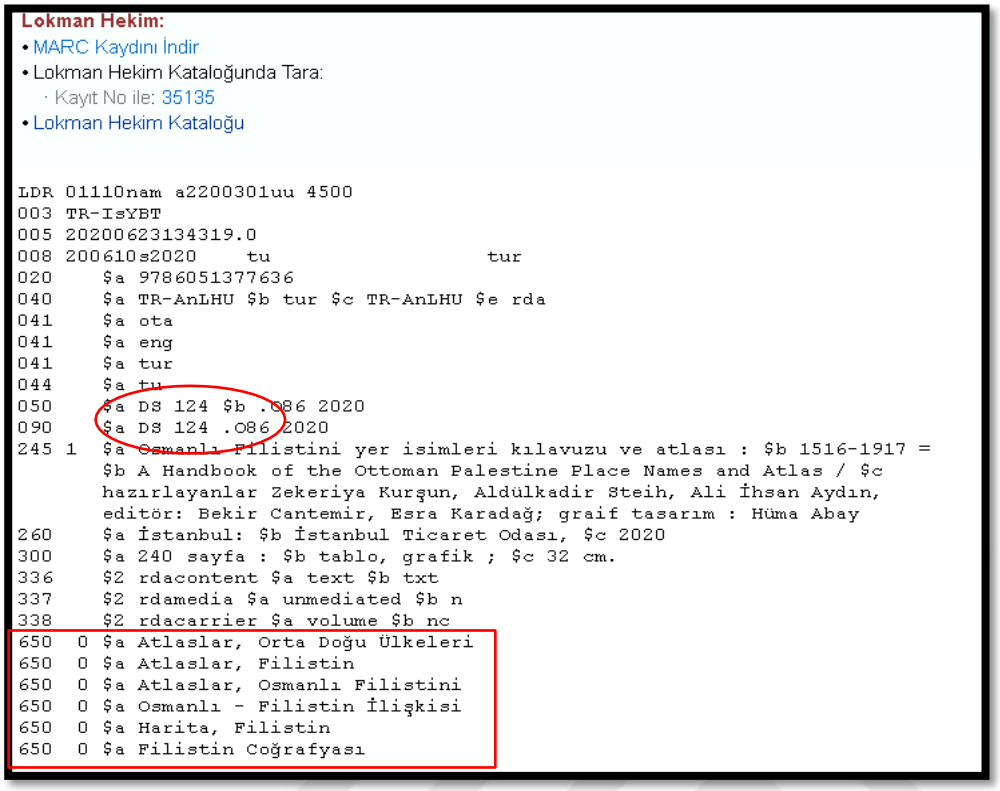
Çankaya - Merkez:
- MARC Kaydını İndir
- Çankaya - Merkez Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 61936
- Çankaya - Merkez Kataloğu

```
LDR 01062 am a2200289ua 4500
003 TR-IsYBT
005 20200610114519.0
008 200610s2020    tu df           0   tur
020    $a 9786051377636
020    $a 9786051377643
040    $a CANKA
049    $a MERKEZ KÜTÜPHANE
050 14 $a DS124 $b .O86 2020
245 10 $a Osmanlı Filistini yer isimleri kılavuzu ve atlası : $b 1516-1917 =
       $b A Handbook of the Ottoman Palestine Place Names and Atlas / $c
       hazırlayanlar Zekeriya Kurşun, Aldülkadir Steih, Ali İhsan Aydın,
       editör: Bekir Cantemir, Esra Karadağ.
246 31 $a Handbook of the Ottoman Palestine Place Names and Atlas.
260    $a İstanbul: $b İstanbul Ticaret Odası, $c 2020.
300    $a 240 s. :tbl., qrfk., ; $c 32 cm.
650  0 $a Atlaslar $z Orta Doğu.
650  0 $a Atlaslar $z Filistin.
650  0 $a Atlases $z Middle East.
650  0 $a Atlases $z Palestine.
700 1  $a Kurşun, Zekeriya.
700 1  $a Steih, Abdülkadir.
700 1  $a Aydın, Ali İhsan.
700 1  $a Cantemir, Bekir.
700 1  $a Karadağ, Esra.
923    $a Bağış:
```

Şekil 3. 5. Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi *"Osmanlı Filistin'i yer isimleri kılavuzu ve atlası"* isimli eserin MARC Kaydı

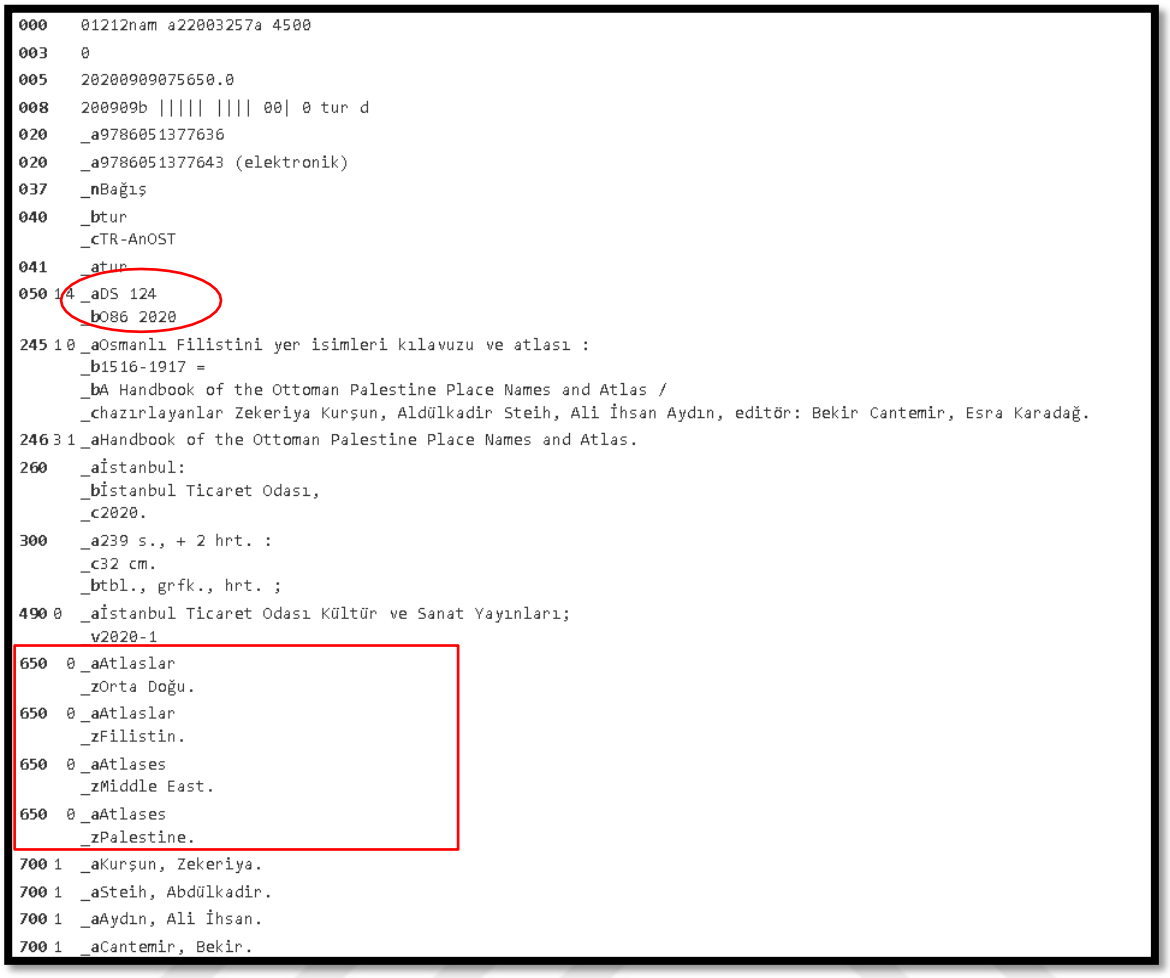
Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=osmanl%C4%B1+filistini+ve+yer+isimleri&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1036&order=0#1

[46] Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi normalde hem Türkçe hem de İngilizce konu başlıklarını bir arada kullanmaktadır. Burada sadece Türkçe konu başlığının tercih edilmesi dikkat çekicidir.

Şekil 3. 6. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi *"Osmanlı Filistin'i yer isimleri kılavuzu ve atlası"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=osmanl%C4%B1+filistini+ve+yer+isimleri&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1180&order=0#1

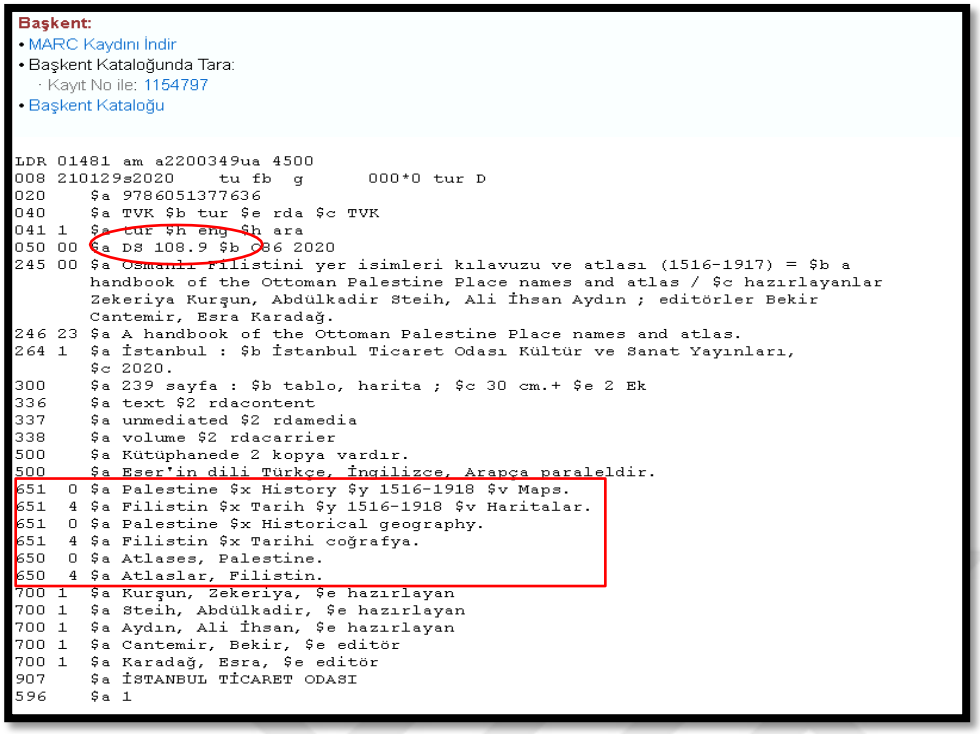

Şekil 3. 7. Ostim Teknik Üniversitesi Kütüphanesi *"Osmanlı Filistin'i yer isimleri kılavuzu ve atlası"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:http://katalog.ostimteknik.edu.tr:8000/cgibin/koha/opacMARCdetail.pl?biblionumber=11051.

Bu üç kütüphane birbiri ile uyumlu sınıflama numaraları tercih ederken Başkent, Bilkent ve ODTÜ Kütüphaneleri bu sınıflama numaralarından farklı olarak "DS 108.9" numarasını tercih etmiştir. Çankaya, Lokman Hekim ve Ostim Kütüphanelerinde tercih edilen "DS 124" numarası "*Asya tarihi—Genel—Orta Çağ"* konusunu sınıflarken Başkent ve Bilkent'in tercih ettiği "DS 108.9" numarası *"Asya tarihi—Tarihi coğrafya—Filistin"* konusunu sınıflamaktadır. ODTÜ Kütüphanesi'nin tercih ettiği "DS 103.5" numarası ise *"Asya tarihi—Yer adları"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları bazında bir değerlendirme yapıldığında Başkent Üniversitesi Kütüphanesi'nin hem Türkçe hem de İngilizce konu başlıklarını tercih ettiği tespit edilirken Bilkent ve ODTÜ Kütüphanelerinin yalnızca İngilizce konu başlığını tercih ettiği görülmektedir.

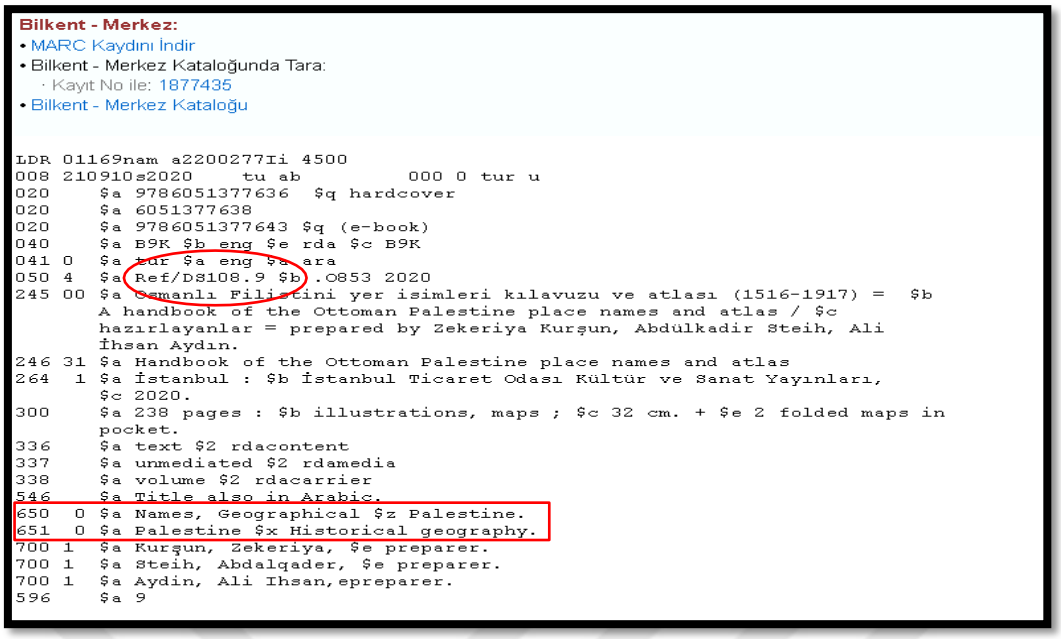

Başkent:
• MARC Kaydını İndir
• Başkent Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 1154797
• Başkent Kataloğu

```
LDR 01481 am a2200349ua 4500
008 210129s2020    tu fb  g       000*0 tur D
020    $a 9786051377636
040    $a TVK $b tur $e rda $c TVK
041 1  $a tur $h eng $h ara
050 00 $a DS 108.9 $b .O86 2020
245 00 $a Osmanlı Filistini yer isimleri kılavuzu ve atlası (1516-1917) = $b a
       handbook of the Ottoman Palestine Place names and atlas / $c hazırlayanlar
       Zekeriya Kurşun, Abdülkadir Steih, Ali İhsan Aydın ; editörler Bekir
       Cantemir, Esra Karadağ.
246 23 $a A handbook of the Ottoman Palestine Place names and atlas.
264 1  $a İstanbul : $b İstanbul Ticaret Odası Kültür ve Sanat Yayınları,
       $c 2020.
300    $a 239 sayfa : $b tablo, harita ; $c 30 cm.+ $e 2 Ek
336    $a text $2 rdacontent
337    $a unmediated $2 rdamedia
338    $a volume $2 rdacarrier
500    $a Kütüphanede 2 kopya vardır.
500    $a Eser'in dili Türkçe, İngilizce, Arapça paraleldir.
651  0 $a Palestine $x History $y 1516-1918 $v Maps.
651  4 $a Filistin $x Tarih $y 1516-1918 $v Haritalar.
651  0 $a Palestine $x Historical geography.
651  4 $a Filistin $x Tarihi coğrafya.
650  0 $a Atlases, Palestine.
650  4 $a Atlaslar, Filistin.
700 1  $a Kurşun, Zekeriya, $e hazırlayan
700 1  $a Steih, Abdülkadir, $e hazırlayan
700 1  $a Aydın, Ali İhsan, $e hazırlayan
700 1  $a Cantemir, Bekir, $e editör
700 1  $a Karadağ, Esra, $e editör
907    $a İSTANBUL TİCARET ODASI
596    $a 1
```

Şekil 3. 8. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi *"Osmanlı Filistin'i yer isimleri kılavuzu ve atlası"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=osmanl%C4%B1+filistini+ve+yer+isimleri&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

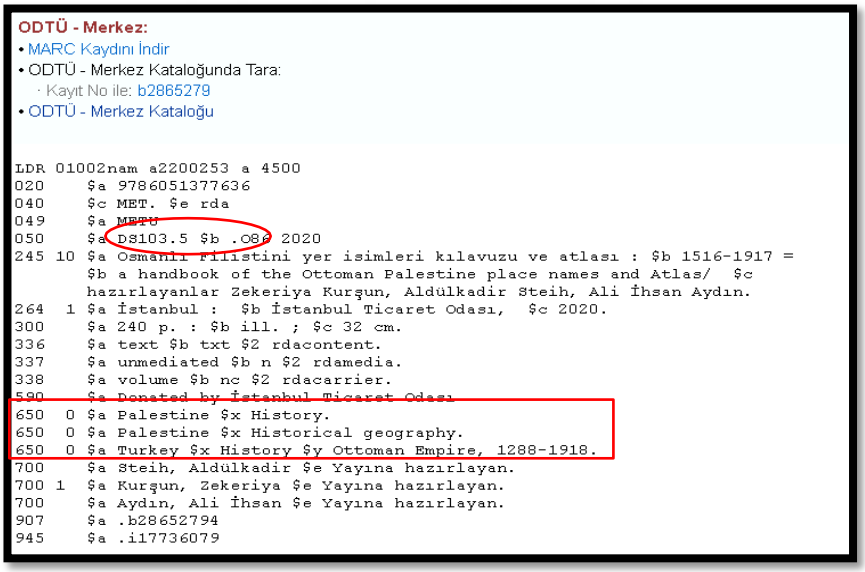

Bilkent - Merkez:
• MARC Kaydını İndir
• Bilkent - Merkez Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 1877435
• Bilkent - Merkez Kataloğu

```
LDR 01169nam a2200277Ii 4500
008 210910s2020     tu ab          000 0 tur u
020     $a 9786051377636  $q hardcover
020     $a 6051377638
020     $a 9786051377643 $q (e-book)
040     $a B9K $b eng $e rda $c B9K
041 0   $a tur $a eng $a ara
050 4   $a Ref/DS108.9 $b .O853 2020
245 00 $a Osmanlı Filistini yer isimleri kılavuzu ve atlası (1516-1917) =  $b
       A handbook of the Ottoman Palestine place names and atlas / $c
       hazırlayanlar = prepared by Zekeriya Kurşun, Abdülkadir Steih, Ali
       İhsan Aydın.
246 31 $a Handbook of the Ottoman Palestine place names and atlas
264  1 $a İstanbul : $b İstanbul Ticaret Odası Kültür ve Sanat Yayınları,
       $c 2020.
300     $a 238 pages : $b illustrations, maps ; $c 32 cm. + $e 2 folded maps in
       pocket.
336     $a text $2 rdacontent
337     $a unmediated $2 rdamedia
338     $a volume $2 rdacarrier
546     $a Title also in Arabic.
650  0  $a Names, Geographical $z Palestine.
651  0  $a Palestine $x Historical geography.
700 1   $a Kurşun, Zekeriya, $e preparer.
700 1   $a Steih, Abdalqader, $e preparer.
700 1   $a Aydin, Ali Ihsan,epreparer.
596     $a 9
```

Şekil 3. 9. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi *"Osmanlı Filistini yer isimleri kılavuzu ve atlası"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=osmanl%C4%B1+filistini+ve+yer+isimleri&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

ODTÜ - Merkez:
• MARC Kaydını İndir
• ODTÜ - Merkez Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: b2865279
• ODTÜ - Merkez Kataloğu

```
LDR 01002nam a2200253 a 4500
020     $a 9786051377636
040     $c MET. $e rda
049     $a METU
050     $a DS103.5 $b .O84 2020
245 10 $a Osmanlı Filistini yer isimleri kılavuzu ve atlası : $b 1516-1917 =
       $b a handbook of the Ottoman Palestine place names and Atlas/  $c
       hazırlayanlar Zekeriya Kurşun, Aldülkadir Steih, Ali İhsan Aydın.
264  1 $a İstanbul :  $b İstanbul Ticaret Odası,  $c 2020.
300     $a 240 p. : $b ill. ; $c 32 cm.
336     $a text $b txt $2 rdacontent.
337     $a unmediated $b n $2 rdamedia.
338     $a volume $b nc $2 rdacarrier.
590     $a Donated by İstanbul Ticaret Odası.
650  0 $a Palestine $x History.
650  0 $a Palestine $x Historical geography.
650  0 $a Turkey $x History $y Ottoman Empire, 1288-1918.
700     $a Steih, Aldülkadir $e Yayına hazırlayan.
700 1   $a Kurşun, Zekeriya $e Yayına hazırlayan.
700     $a Aydın, Ali İhsan $e Yayına hazırlayan.
907     $a .b28652794
945     $a .i17736079
```

Şekil 3. 10. ODTÜ Kütüphanesi *"Osmanlı Filistin'i yer isimleri kılavuzu ve atlası"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=osmanl%C4%B1+filistini+ve+yer+isimleri&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=90&order=0#1

Bu kitap için tercih edilen sınıflama numaralarındaki tutarsızlıkların yanı sıra hangi konu altında değerlendirileceği ile ilgili de bir standardın yakalanamadığı görülmektedir. Tarih konusu altında sınıflayan kütüphanelerin aksine Hacettepe, TEDÜ ve TOBB ETÜ Kütüphanelerinde bu kitap coğrafya konusu altında değerlendirilmiştir. Hacettepe Kütüphanesi'nde "G 7501.S61" şeklinde sınıflanırken TEDÜ Kütüphanesi'nde "G 7501.S61917" şeklinde ve son olarak TOBB ETÜ Kütüphanesi'nde ise aynı eser "G 7500" şeklinde sınıflanmıştır.

LCCS tabloları incelendiğinde "G 7501.S61" numarasının *"Haritalar—Tarih—1900-1947"* konusunu sınıfladığı görülmektedir. Yine "G 7501.S61917" numarası da bu konuyu sınıflamaktadır fakat cutter numaralarını çoğaltma işleminin kütüphanenin politikasına bağlı olarak gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir. TOBB ETÜ Kütüphanesi'nin kullandığı "G 7500" sınıflama numarası ise LCCS tablolarında *"Haritalar—İsrail. Filistin—Genel"* konusunu sınıfladığı görülmektedir.

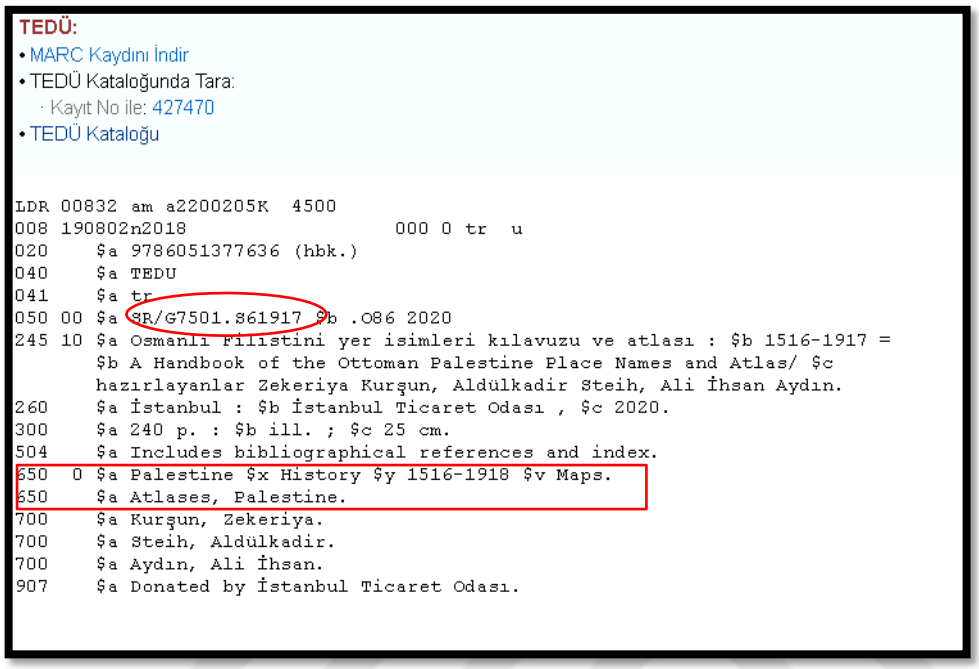
Konu başlıkları incelendiğinde ise Hacettepe ve TOBB ETÜ Üniversitesi Kütüphanesi hem Türkçe hem de İngilizce konu başlığını bir arada kullanmayı tercih ederken TEDÜ Kütüphanesi ise yalnızca İngilizce konu başlığı kullanmayı tercih etmektedir.

Hacettepe - Beytepe:
- MARC Kaydını İndir
- Hacettepe - Beytepe Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 462561
- Hacettepe - Beytepe Kataloğu

```
LDR 00979 am a2200229K  4500
008 200821s2020    tu            000 0 mul u
020    $a 9786051377636
040    $a HKUT
050  0 $a G7501.S61 $b O86 2020
245 00 $a Osmanlı Filistini yer isimleri kılavuzu ve atlası  1516-1917 = $b A
       handbook of the ottoman palestine place names and atlas / $c haz. Zekeriya
       Kurşun...[ve başk.].
260    $a İstanbul : $b İstanbul Ticaret Odası Kültür ve Sanat Yayınları,
       $c 2020.
300    $a 239 s. : $b res., harita ; $c 30 cm.
490 1  $a İstanbul Ticaret Odası Kültür ve Sanat Yayınları  ; $v 2020-1.
651  0 $a Filistin $x Tarih $y 1516-1918 $x Haritalar.
651  0 $a Palestine $x History $y 1516-1918 $x Maps
651  0 $a Filistin $x Tarihi coğrafya.
651  0 $a Palestine $x Historical geography.
650  0 $a Atlaslar, Filistin.
650  0 $a Atlases, Palestine.
700 1  $a Kurşun, Zekeriya.
830  0 $a İstanbul Ticaret Odası Kültür ve Sanat Yayınları  ; $v 2020-1.
596    $a 1
```

Şekil 3. 11. Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüs Kütüphanesi *"Osmanlı Filistin'i yer isimleri kılavuzu ve atlası"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=osmanl%C4%B1+filistini+ve+yer+isimleri&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=39&order=0#1

TEDÜ:
• MARC Kaydını İndir
• TEDÜ Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 427470
• TEDÜ Kataloğu

```
LDR 00832 am a2200205K  4500
008 190802n2018                    000 0 tr  u
020    $a 9786051377636 (hbk.)
040    $a TEDU
041    $a tr
050 00 $a DR/G7501.S61917 $b .O86 2020
245 10 $a Osmanlı Filistini yer isimleri kılavuzu ve atlası : $b 1516-1917 =
       $b A Handbook of the Ottoman Palestine Place Names and Atlas/ $c
       hazırlayanlar Zekeriya Kurşun, Aldülkadir Steih, Ali İhsan Aydın.
260    $a İstanbul : $b İstanbul Ticaret Odası , $c 2020.
300    $a 240 p. : $b ill. ; $c 25 cm.
504    $a Includes bibliographical references and index.
650  0 $a Palestine $x History $y 1516-1918 $v Maps.
650    $a Atlases, Palestine.
700    $a Kurşun, Zekeriya.
700    $a Steih, Aldülkadir.
700    $a Aydın, Ali İhsan.
907    $a Donated by İstanbul Ticaret Odası.
```

Şekil 3. 12. TEDÜ Kütüphanesi *"Osmanlı Filistin'i yer isimleri kılavuzu ve atlası"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=osmanl%C4%B1+filistini+ve+yer+isimleri&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=840&order=0#1

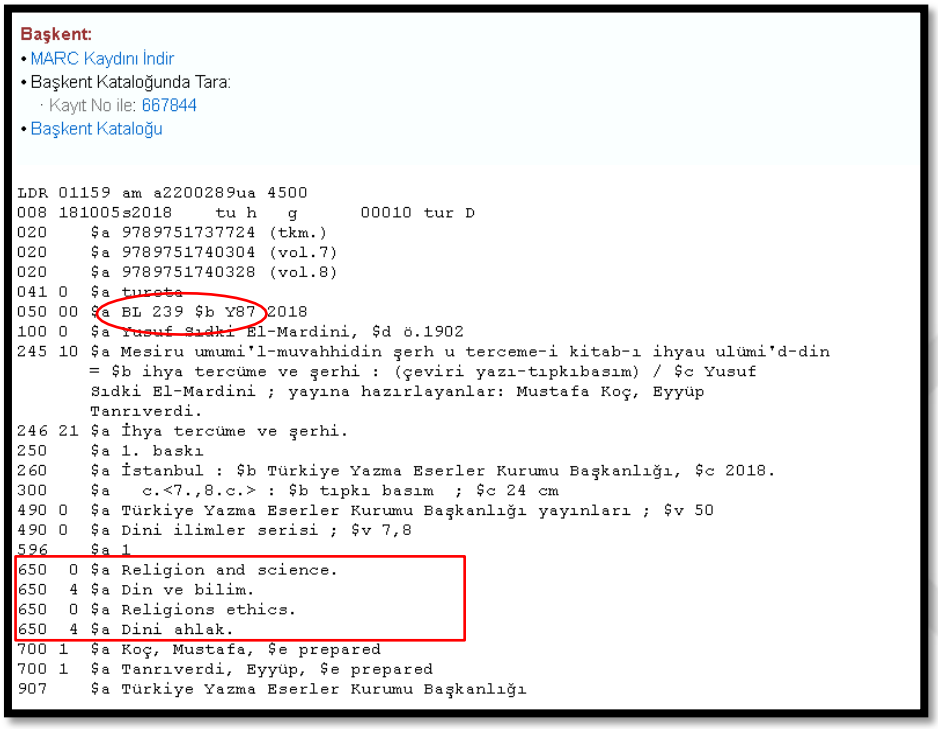
Şekil 3. 13. TOBB ETÜ Kütüphanesi *"Osmanlı Filistin'i yer isimleri kılavuzu ve atlası"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=osmanl%C4%B1+filistini+ve+yer+isimleri&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=539&order=0#1

LCCS kullanımındaki tutarsızlıkla ilgili bir başka örnek ise *"Gazzali'nin Mesiru umumi'l-muvahhidin şerh u terceme-i kitab-ı ihyau ulümi'd-din: ihya tercüme ve şerhi"* isimli eserinin sınıflama numaralarında görülmektedir. Başkent, Yıldırım Beyazıt, Çankaya, Ostim ve Hacı Bayram Veli Üniversitelerinin Kütüphanelerinde bulunan bu eser genel anlamda din konusu altında sınıflanmaya çalışılsa da kitaba iki farklı numaranın verildiği tespit edilmektedir. Başkent, Çankaya ve Ostim Üniversitesi Kütüphanelerinde "BL 239" şeklinde sınıflanırken Hacı Bayram Veli ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanelerinde aynı eser "B 753.G33" şeklinde sınıflanmıştır.

LCCS tabloları incelendiğinde "BL 239" numarası *"Din—Genel çalışmalar—1800 öncesi eserler"* konusunu sınıflarken "B 753.G33" numarası *"Felsefe—Gazzali—Ayrı çalışmalar*" konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları incelendiğinde ise Başkent, Çankaya, Ostim ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanelerinde hem Türkçe hem de İngilizce olmak üzere iki dilde konu başlığı verildiği görülmektedir. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Kütüphanesi ise yalnızca İngilizce konu başlığı kullanmaktadır.

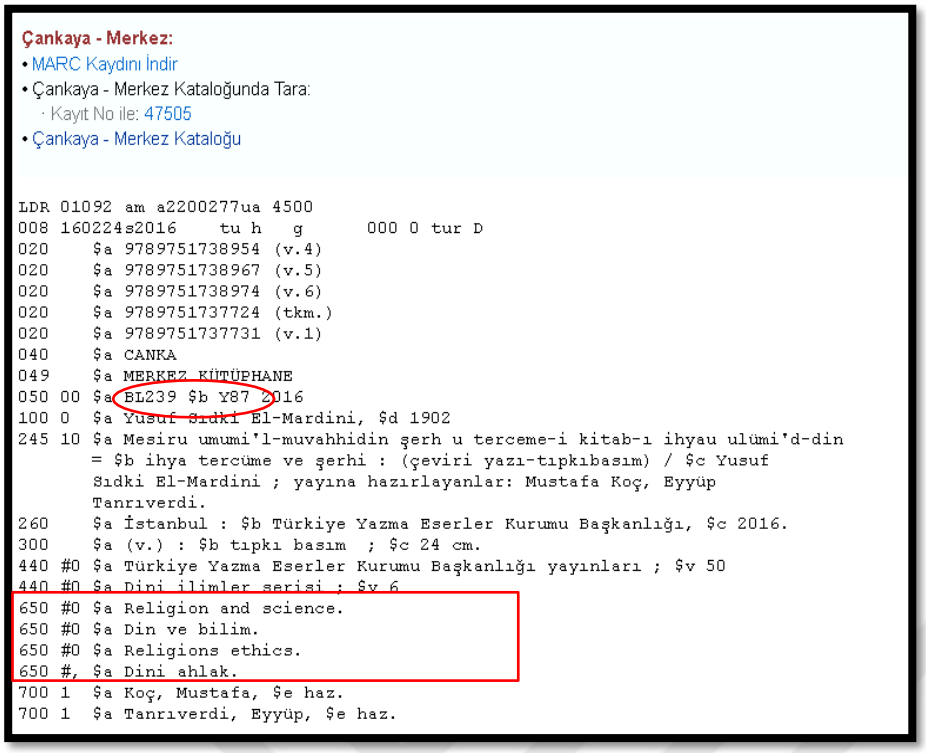

Başkent:
• MARC Kaydını İndir
• Başkent Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 667844
• Başkent Kataloğu

```
LDR 01159 am a2200289ua 4500
008 181005s2018    tu h   g      00010 tur D
020    $a 9789751737724 (tkm.)
020    $a 9789751740304 (vol.7)
020    $a 9789751740328 (vol.8)
041 0  $a turota
050 00 $a BL 239 $b Y87 2018
100 0  $a Yusuf Sıdki El-Mardini, $d ö.1902
245 10 $a Mesiru umumi'l-muvahhidin şerh u terceme-i kitab-ı ihyau ulümi'd-din
       = $b ihya tercüme ve şerhi : (çeviri yazı-tıpkıbasım) / $c Yusuf
       Sıdki El-Mardini ; yayına hazırlayanlar: Mustafa Koç, Eyyüp
       Tanrıverdi.
246 21 $a İhya tercüme ve şerhi.
250    $a 1. baskı
260    $a İstanbul : $b Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, $c 2018.
300    $a   c.<7.,8.c.> : $b tıpkı basım  ; $c 24 cm
490 0  $a Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı yayınları ; $v 50
490 0  $a Dini ilimler serisi ; $v 7,8
596    $a 1
650  0 $a Religion and science.
650  4 $a Din ve bilim.
650  0 $a Religions ethics.
650  4 $a Dini ahlak.
700 1  $a Koç, Mustafa, $e prepared
700 1  $a Tanrıverdi, Eyyüp, $e prepared
907    $a Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
```

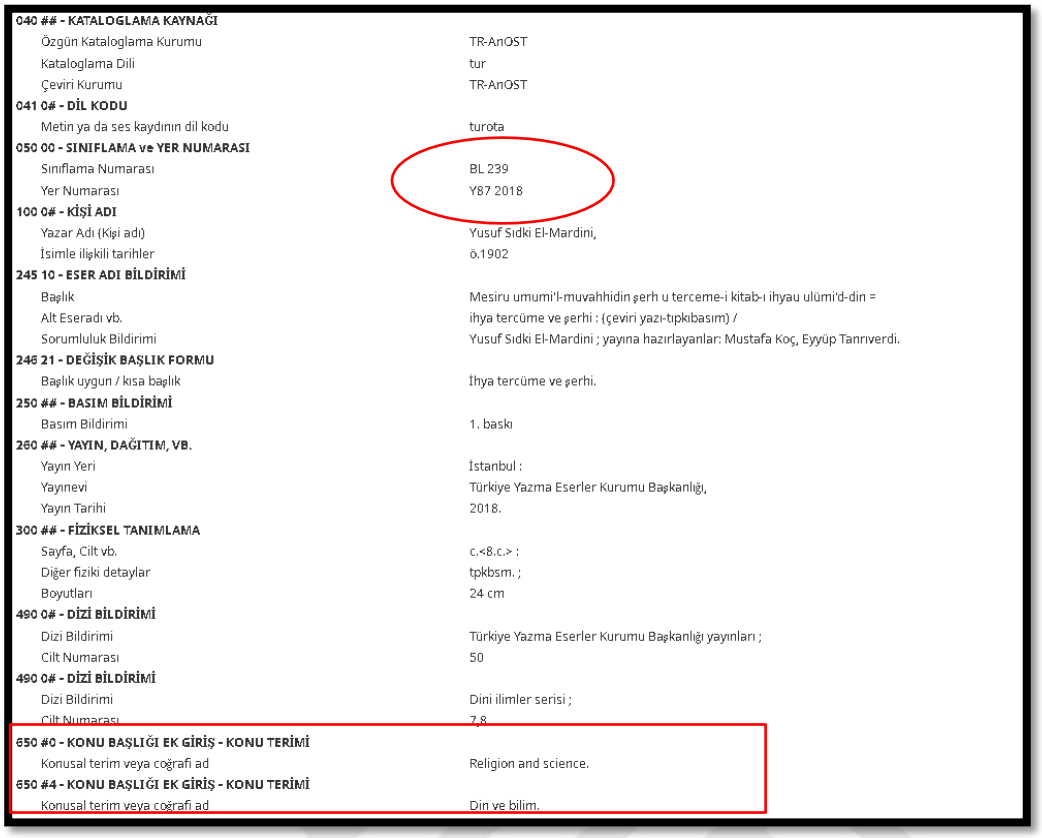
Şekil 3. 14. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi *"Mesiru umumi'l-muvahhidin şerh u terceme-i kitab-ı ihyau ulümi'd-din: ihya tercüme ve şerhi"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=9789751737724&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#3

Şekil 3. 15. Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi "*Mesiru umumi'l-muvahhidin şerh u terceme-i kitab-ı ihyau ulümi'd-din: ihya tercüme ve şerhi*" isimli eserin MARC Kaydı

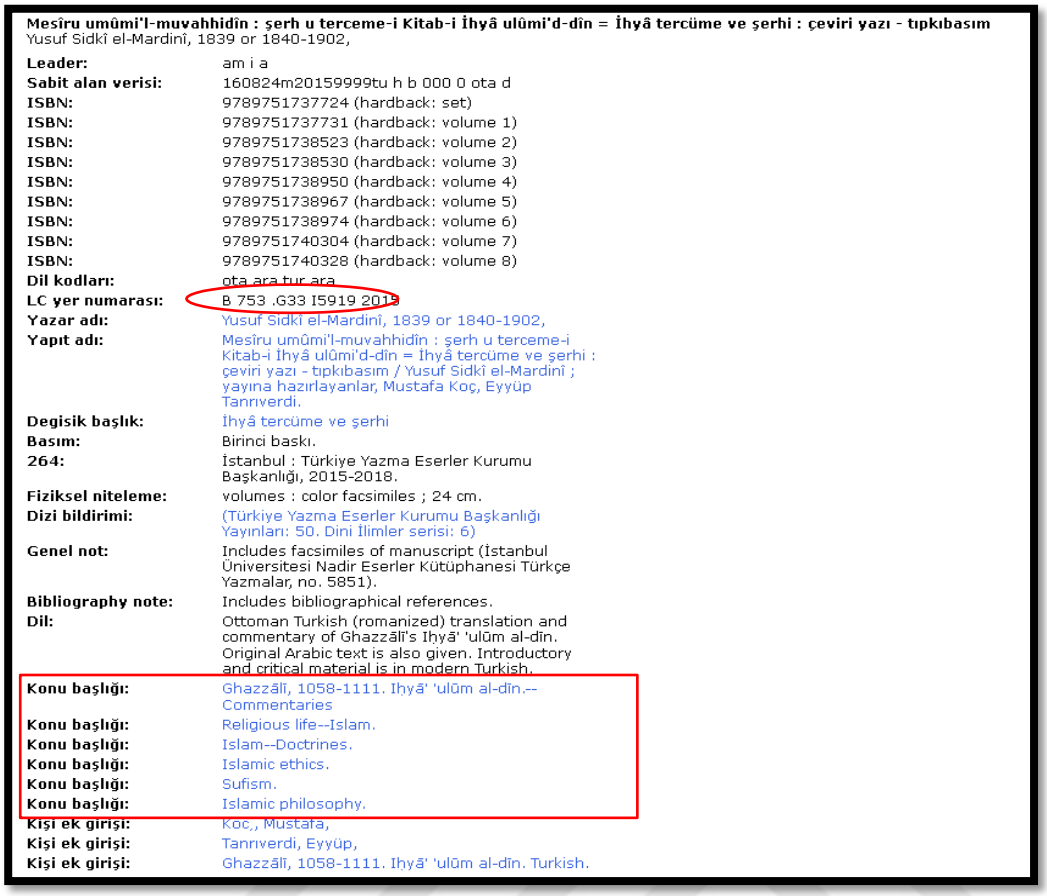
Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=9789751737724&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1036&order=0#1

040 ## - KATALOGLAMA KAYNAĞI	
Özgün Kataloglama Kurumu	TR-AnOST
Kataloglama Dili	tur
Çeviri Kurumu	TR-AnOST
041 0# - DİL KODU	
Metin ya da ses kaydının dil kodu	turota
050 00 - SINIFLAMA ve YER NUMARASI	
Sınıflama Numarası	BL 239
Yer Numarası	Y87 2018
100 0# - KİŞİ ADI	
Yazar Adı (Kişi adı)	Yusuf Sıdki El-Mardini,
İsimle ilişkili tarihler	ö.1902
245 10 - ESER ADI BİLDİRİMİ	
Başlık	Mesiru umumi'l-muvahhidin şerh u terceme-i kitab-ı ihyau ulümi'd-din =
Alt Eseradı vb.	ihya tercüme ve şerhi : (çeviri yazı-tıpkıbasım) /
Sorumluluk Bildirimi	Yusuf Sıdki El-Mardini ; yayına hazırlayanlar: Mustafa Koç, Eyyüp Tanrıverdi.
246 21 - DEĞİŞİK BAŞLIK FORMU	
Başlık uygun / kısa başlık	İhya tercüme ve şerhi.
250 ## - BASIM BİLDİRİMİ	
Basım Bildirimi	1. baskı
260 ## - YAYIN, DAĞITIM, VB.	
Yayın Yeri	İstanbul :
Yayınevi	Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı,
Yayın Tarihi	2018.
300 ## - FİZİKSEL TANIMLAMA	
Sayfa, Cilt vb.	c.<8.c.> :
Diğer fiziki detaylar	tpkbsm. ;
Boyutları	24 cm
490 0# - DİZİ BİLDİRİMİ	
Dizi Bildirimi	Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı yayınları ;
Cilt Numarası	50
490 0# - DİZİ BİLDİRİMİ	
Dizi Bildirimi	Dini ilimler serisi ;
Cilt Numarası	7,8
650 #0 - KONU BAŞLIĞI EK GİRİŞ - KONU TERİMİ	
Konusal terim veya coğrafi ad	Religion and science.
650 #4 - KONU BAŞLIĞI EK GİRİŞ - KONU TERİMİ	
Konusal terim veya coğrafi ad	Din ve bilim.

Şekil 3. 16. Ostim Teknik Üniversitesi Kütüphanesi "*Mesiru umumi'l-muvahhidin şerh u terceme-i kitab-ı ihyau ulümi'd-din: ihya tercüme ve şerhi*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:http://katalog.ostimteknik.edu.tr:8000/cgibin/koha/opacMARCdetail.pl?biblionumbr=12099

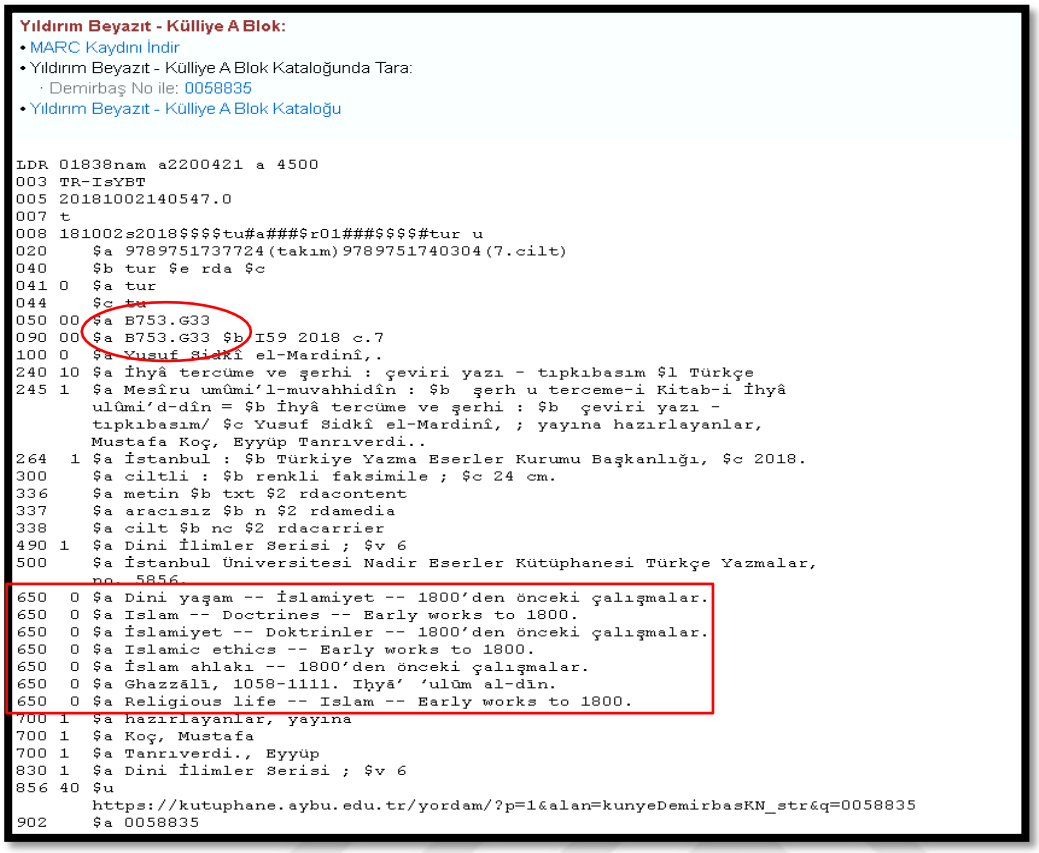

Mesîru umûmi'l-muvahhidîn : şerh u terceme-i Kitab-i İhyâ ulûmi'd-dîn = İhyâ tercüme ve şerhi : çeviri yazı - tıpkıbasım
Yusuf Sidkî el-Mardinî, 1839 or 1840-1902,

Leader:	am i a
Sabit alan verisi:	160824m20159999tu h b 000 0 ota d
ISBN:	9789751737724 (hardback: set)
ISBN:	9789751737731 (hardback: volume 1)
ISBN:	9789751738523 (hardback: volume 2)
ISBN:	9789751738530 (hardback: volume 3)
ISBN:	9789751738950 (hardback: volume 4)
ISBN:	9789751738967 (hardback: volume 5)
ISBN:	9789751738974 (hardback: volume 6)
ISBN:	9789751740304 (hardback: volume 7)
ISBN:	9789751740328 (hardback: volume 8)
Dil kodları:	ota ara tur ara
LC yer numarası:	B 753 .G33 I5919 2015
Yazar adı:	Yusuf Sidkî el-Mardinî, 1839 or 1840-1902,
Yapıt adı:	Mesîru umûmi'l-muvahhidîn : şerh u terceme-i Kitab-i İhyâ ulûmi'd-dîn = İhyâ tercüme ve şerhi : çeviri yazı - tıpkıbasım / Yusuf Sidkî el-Mardinî ; yayına hazırlayanlar, Mustafa Koç, Eyyüp Tanrıverdi.
Degisik başlık:	İhyâ tercüme ve şerhi
Basım:	Birinci baskı.
264:	İstanbul : Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2015-2018.
Fiziksel niteleme:	volumes : color facsimiles ; 24 cm.
Dizi bildirimi:	(Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları: 50. Dini İlimler serisi: 6)
Genel not:	Includes facsimiles of manuscript (İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmalar, no. 5851).
Bibliography note:	Includes bibliographical references.
Dil:	Ottoman Turkish (romanized) translation and commentary of Ghazzālī's Iḥyā' 'ulūm al-dīn. Original Arabic text is also given. Introductory and critical material is in modern Turkish.
Konu başlığı:	Ghazzālī, 1058-1111. Iḥyā' 'ulūm al-dīn.--Commentaries
Konu başlığı:	Religious life--Islam.
Konu başlığı:	Islam--Doctrines.
Konu başlığı:	Islamic ethics.
Konu başlığı:	Sufism.
Konu başlığı:	Islamic philosophy.
Kişi ek girişi:	Koç, , Mustafa,
Kişi ek girişi:	Tanrıverdi, Eyyüp,
Kişi ek girişi:	Ghazzālī, 1058-1111. Iḥyā' 'ulūm al-dīn. Turkish.

Şekil 3. 17. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Kütüphanesi "*Mesiru umumi'l-muvahhidin şerh u terceme-i kitab-ı ihyau ulümi'd-din: ihya tercüme ve şerhi*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://kutuphane.hacibayram.edu.tr/uhtbin/cgisirsi.exe/?ps=7pvGE20jOC/MAIN/266870006/123

Yıldırım Beyazıt - Külliye A Blok:

- MARC Kaydını İndir
- Yıldırım Beyazıt - Külliye A Blok Kataloğunda Tara:
  - Demirbaş No ile: 0058835
- Yıldırım Beyazıt - Külliye A Blok Kataloğu

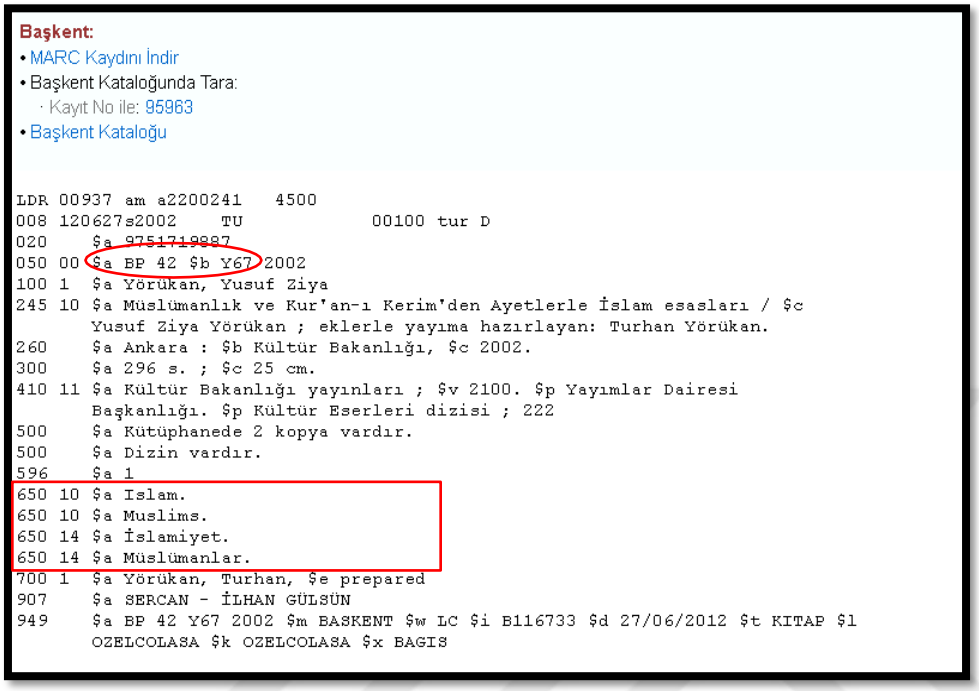
```
LDR 01838nam a2200421 a 4500
003 TR-IsYBT
005 20181002140547.0
007 t
008 181002s2018$$$$tu#a###$r01###$$$$#tur u
020    $a 9789751737724(takım)9789751740304(7.cilt)
040    $b tur $e rda $c
041 0  $a tur
044    $c tu
050 00 $a B753.G33
090 00 $a B753.G33 $b I59 2018 c.7
100 0  $a Yusuf Sidkî el-Mardinî,.
240 10 $a İhyâ tercüme ve şerhi : çeviri yazı - tıpkıbasım $l Türkçe
245 1  $a Mesîru umûmi'l-muvahhidîn : $b  şerh u terceme-i Kitab-i İhyâ
       ulûmi'd-dîn = $b İhyâ tercüme ve şerhi : $b  çeviri yazı -
       tıpkıbasım/ $c Yusuf Sidkî el-Mardinî, ; yayına hazırlayanlar,
       Mustafa Koç, Eyyüp Tanrıverdi..
264  1 $a İstanbul : $b Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, $c 2018.
300    $a ciltli : $b renkli faksimile ; $c 24 cm.
336    $a metin $b txt $2 rdacontent
337    $a aracısız $b n $2 rdamedia
338    $a cilt $b nc $2 rdacarrier
490 1  $a Dini İlimler Serisi ; $v 6
500    $a İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmalar,
       no. 5856
650  0 $a Dini yaşam -- İslamiyet -- 1800'den önceki çalışmalar.
650  0 $a Islam -- Doctrines -- Early works to 1800.
650  0 $a İslamiyet -- Doktrinler -- 1800'den önceki çalışmalar.
650  0 $a Islamic ethics -- Early works to 1800.
650  0 $a İslam ahlakı -- 1800'den önceki çalışmalar.
650  0 $a Ghazzâlî, 1058-1111. Iḥyâ' 'ulûm al-dîn.
650  0 $a Religious life -- Islam -- Early works to 1800.
700 1  $a hazırlayanlar, yayına
700 1  $a Koç, Mustafa
700 1  $a Tanrıverdi., Eyyüp
830 1  $a Dini İlimler Serisi ; $v 6
856 40 $u
       https://kutuphane.aybu.edu.tr/yordam/?p=1&alan=kunyeDemirbasKN_str&q=0058835
902    $a 0058835
```

Şekil 3. 18. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanesi "*Mesiru umumi'l-muvahhidin şerh u terceme-i kitab-ı ihyau ulümi'd-din: ihya tercüme ve şerhi*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=9789751737724&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1052&order=0#2

LCCS kullanımında standart bir uygulamanın gerçekleştirilemediği bir başka örnek ise *"Yusuf Ziya Yörükan'ın Müslümanlık ve Kur'an-ı Kerim'den ayetlerle İslam esasları"* isimli eserin sınıflama numaralarında görülmektedir. Başkent ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunan bu eser için iki farklı sınıflama numarasının kullanıldığı tespit edilmektedir. Eser Başkent Üniversitesi Kütüphanesi'nde "BP 42" şeklinde Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nde ise "BP 161.2" şeklinde sınıflanmıştır. Genel anlamda din konusu altında sınıflanan bu eser için sınıflama numarasında bir karar verilemediği görülmektedir. Zira "BP 42" LCCS tablolarında *"İslam—Çalışma ve öğretim—Genel çalışmalar"* konusunu sınıflarken "BP 161.2" numarası *"İslam—Genel çalışmalar—İncelemeler—1951-2000"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları bazında değerlendirildiğinde ise Başkent hem Türkçe hem İngilizce konu başlıklarını tercih ederken Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi yalnızca İngilizce konu başlığı kullanmayı tercih etmektedir.

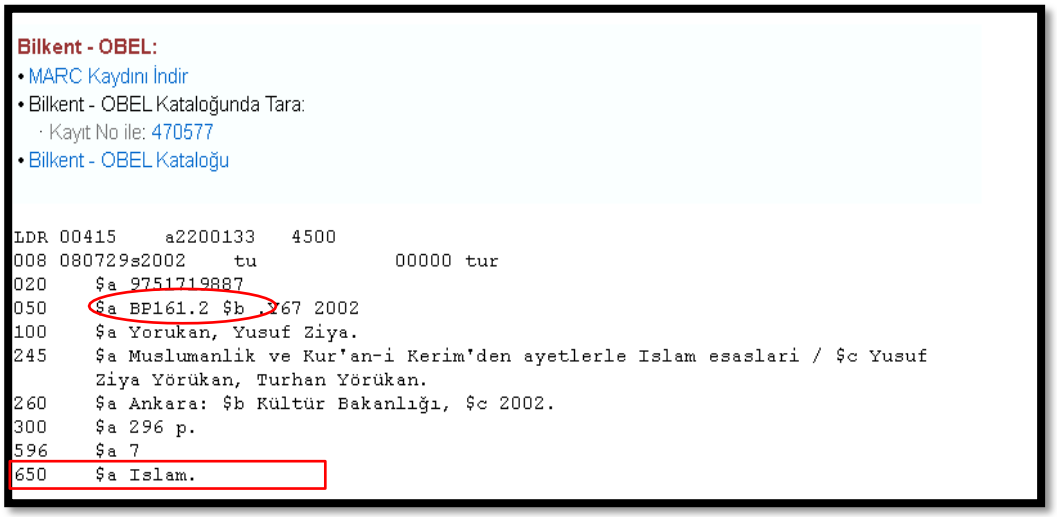

Başkent:
• MARC Kaydını İndir
• Başkent Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 95963
• Başkent Kataloğu

```
LDR 00937 am a2200241   4500
008 120627s2002    TU            00100 tur D
020    $a 9751719887
050 00 $a BP 42 $b Y67 2002
100 1  $a Yörükan, Yusuf Ziya
245 10 $a Müslümanlık ve Kur'an-ı Kerim'den Ayetlerle İslam esasları / $c
       Yusuf Ziya Yörükan ; eklerle yayıma hazırlayan: Turhan Yörükan.
260    $a Ankara : $b Kültür Bakanlığı, $c 2002.
300    $a 296 s. ; $c 25 cm.
410 11 $a Kültür Bakanlığı yayınları ; $v 2100. $p Yayımlar Dairesi
       Başkanlığı. $p Kültür Eserleri dizisi ; 222
500    $a Kütüphanede 2 kopya vardır.
500    $a Dizin vardır.
596    $a 1
650 10 $a Islam.
650 10 $a Muslims.
650 14 $a İslamiyet.
650 14 $a Müslümanlar.
700 1  $a Yörükan, Turhan, $e prepared
907    $a SERCAN - İLHAN GÜLSÜN
949    $a BP 42 Y67 2002 $m BASKENT $w LC $i B116733 $d 27/06/2012 $t KITAP $l
       OZELCOLASA $k OZELCOLASA $x BAGIS
```

Şekil 3. 19. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "*Müslümanlık ve Kur'an-ı Kerim'den ayetlerle İslam esasları*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=3&keyword=y%C3%B6r%C3%BCkan&tokat_search_field=3&keyword2=m%C3%BCsl%C3%BCmanl%C4%B1k+ve+kur%27an&tokat_search_field2=2&keyword3=&tokat_search_field3=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#2

Şekil 3. 20. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi "*Müslümanlık ve Kur'an-ı Kerim'den ayetlerle İslam esasları*" isimli eserin MARC Kaydı

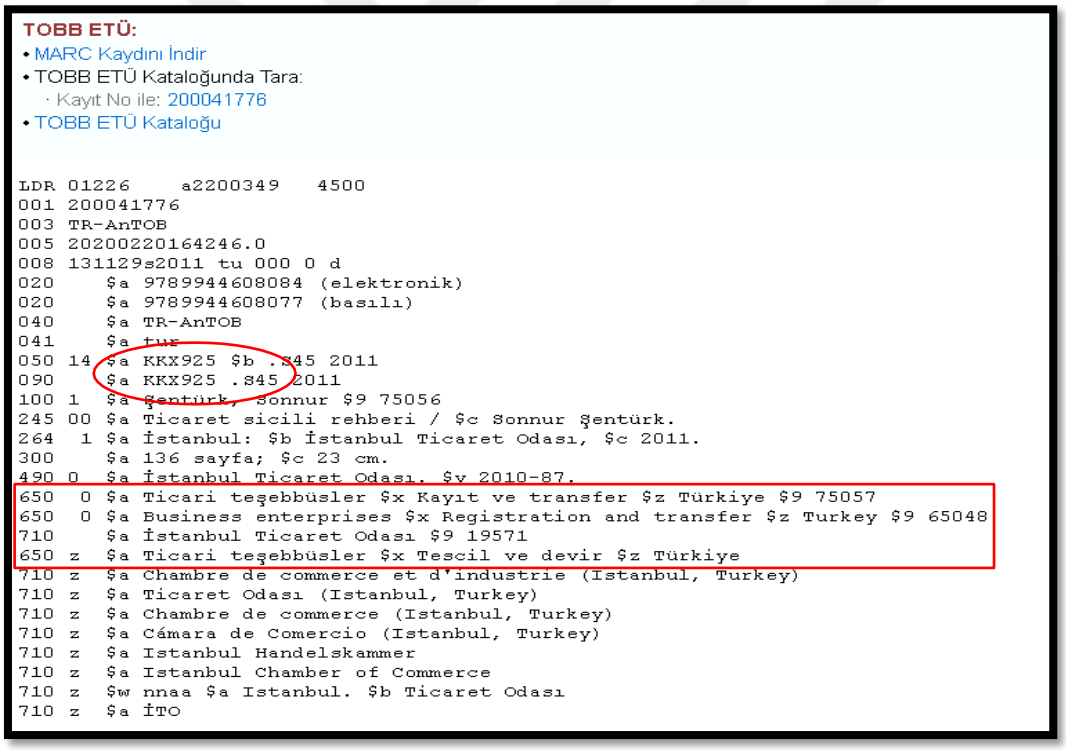
Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=3&keyword=y%C3%B6r%C3%BCkan&tokat_search_field=3&keyword2=m%C3%BCsl%C3%BCmanl%C4%B1k+ve+kur%27an&tokat_search_field2=2&keyword3=&tokat_search_field3=1&tokat_library%5b%5d=7&tokat_library%5b%5d=734&order=0#1

LCCS'nin her kütüphane de farklı kullanımı ile ilgili bir diğer örnek ise *"Sonnur Şentük'ün Ticaret sicili rehberi"* isimli eserinin sınıflama numarasında gözlemlenmektedir. TOBB, Atılım, Yıldırım Beyazıt, Çankaya, Başkent, ODTÜ ve TEDÜ Kütüphanelerinde bulunan bu eser iki farklı konu altında toplam dört farklı şekilde sınıflanmıştır. Hukuk ve sosyal bilimler konusunda karar verilemeyen bu eserde sınıflama numaraları TOBB, Atılım, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanelerinde hukuk konusu altında "KKX 925" şeklinde kullanılmıştır. Çankaya ve Başkent Üniversitesi Kütüphanelerinde ise sınıflama numarası "KKX 914.31996" şeklinde tercih edilirken ODTÜ Kütüphanesi sınıflama numarasını "KKX 914.3" şeklinde kullanmıştır. Hukuk konularının aksine TEDÜ Kütüphanesi ise bu eseri sosyal bilimler konusu altında değerlendirerek sınıflama numarasını "HF 5371" şeklinde kullanmıştır.

LCCS tabloları incelendiğinde ise "KKX 925" sınıflama numarası *"Türkiye—Ticaret sicili—Genel*" konusunu sınıflarken "KKX 914.31996" numarası ise *"Türkiye—Kanunlar—Münferit Kanunlar"* konusunu sınıflamaktadır. ODTÜ Kütüphanesi'nin kullandığı "KKX 914.3" sınıflama numarası aslında Çankaya ve Başkent'in kullandığı numara ile aynıdır. Burada LCCS'nin tabloları incelendiğinde tablo yönlendirmeleri bu numaraya ek olarak kanunun

yılının eklenmesi gerektiğini belirtmektedir. Fakat Çankaya ve Başkent Kütüphanelerinin aksine ODTÜ Kütüphanesi kanunun yılını eklemediği için numara eksik olarak gözükmektedir. Örneklerden görüldüğü üzere aynı konuya ait aynı sınıflama numaraları kullanılırken LCCS tablolarının yönlendirmeleri göz önünde bulundurulmadığında numaralarda eksiklik ve tutarsızlık meydana gelmektedir. Bu eseri sosyal bilimler konusu altında değerlendiren TEDÜ Kütüphanesinin tercih ettiği "HF 5371" sınıflama numarası ise *"Ticaret—İş formları"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları incelendiğinde ise TOBB, Atılım, Yıldırım Beyazıt, Çankaya ve Başkent Üniversitesi Kütüphanelerinde Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilin kullanıldığı görülmektedir. ODTÜ ve TEDÜ Kütüphaneleri ise yalnızca İngilizce konu başlığı kullanmayı tercih etmektedir.

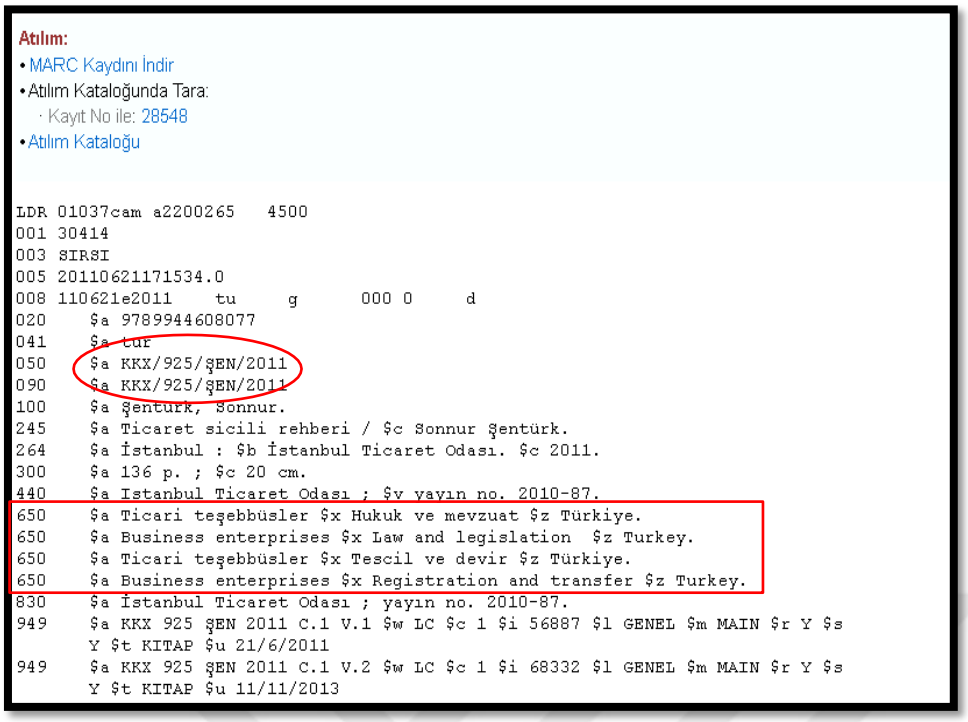

TOBB ETÜ:
• MARC Kaydını İndir
• TOBB ETÜ Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 200041776
• TOBB ETÜ Kataloğu

```
LDR 01226     a2200349    4500
001 200041776
003 TR-AnTOB
005 20200220164246.0
008 131129s2011 tu 000 0 d
020     $a 9789944608084 (elektronik)
020     $a 9789944608077 (basılı)
040     $a TR-AnTOB
041     $a tur
050 14  $a KKX925 $b .S45 2011
090     $a KKX925 .S45 2011
100 1   $a Şentürk, Sonnur $9 75056
245 00  $a Ticaret sicili rehberi / $c Sonnur Şentürk.
264  1  $a İstanbul: $b İstanbul Ticaret Odası, $c 2011.
300     $a 136 sayfa; $c 23 cm.
490 0   $a İstanbul Ticaret Odası. $v 2010-87.
650   0 $a Ticari teşebbüsler $x Kayıt ve transfer $z Türkiye $9 75057
650   0 $a Business enterprises $x Registration and transfer $z Turkey $9 65048
710     $a İstanbul Ticaret Odası $9 19571
650 z   $a Ticari teşebbüsler $x Tescil ve devir $z Türkiye
710 z   $a Chambre de commerce et d'industrie (Istanbul, Turkey)
710 z   $a Ticaret Odası (Istanbul, Turkey)
710 z   $a Chambre de commerce (Istanbul, Turkey)
710 z   $a Cámara de Comercio (Istanbul, Turkey)
710 z   $a Istanbul Handelskammer
710 z   $a Istanbul Chamber of Commerce
710 z   $w nnaa $a Istanbul. $b Ticaret Odası
710 z   $a İTO
```

Şekil 3. 21. TOBB ETÜ Üniversitesi Kütüphanesi "*Ticaret sicili rehberi*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=ticaret+sicili+rehberi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=539&order=0#2

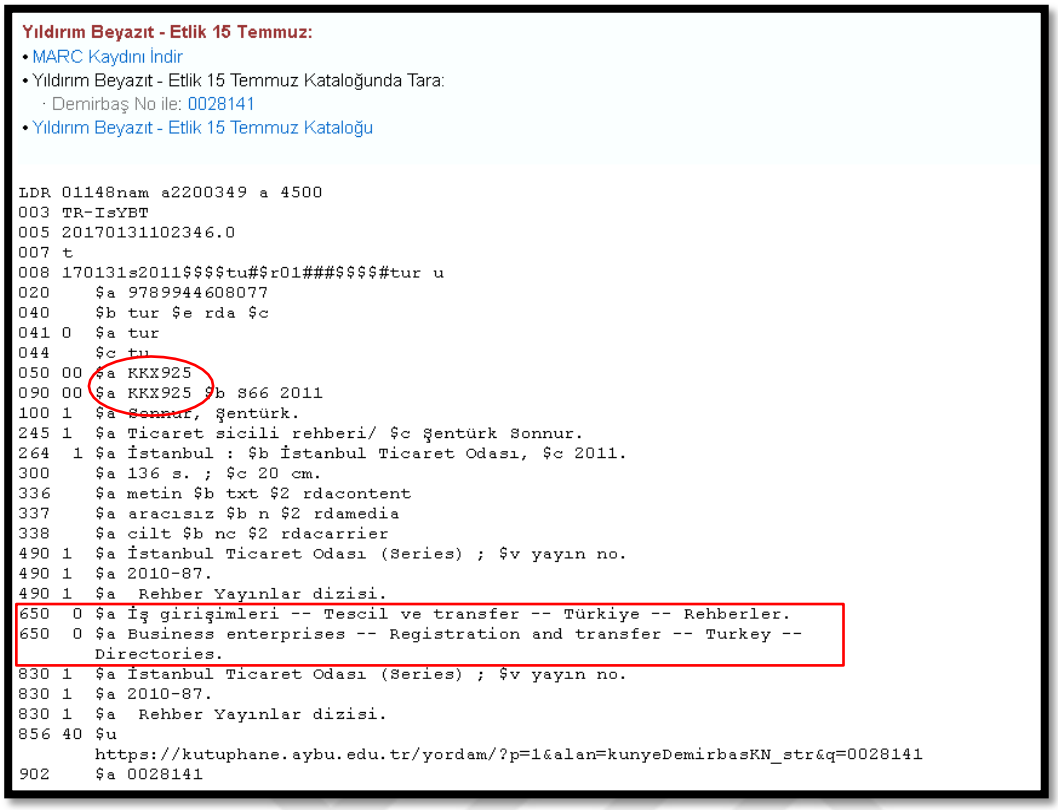

Atılım:
• MARC Kaydını İndir
• Atılım Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 28548
• Atılım Kataloğu

```
LDR 01037cam a2200265   4500
001 30414
003 SIRSI
005 20110621171534.0
008 110621e2011    tu     g      000 0     d
020    $a 9789944608077
041    $a tur
050    $a KKX/925/ŞEN/2011
090    $a KKX/925/ŞEN/2011
100    $a Şentürk, Sonnur.
245    $a Ticaret sicili rehberi / $c Sonnur Şentürk.
264    $a İstanbul : $b İstanbul Ticaret Odası. $c 2011.
300    $a 136 p. ; $c 20 cm.
440    $a Istanbul Ticaret Odası ; $v yayın no. 2010-87.
650    $a Ticari teşebbüsler $x Hukuk ve mevzuat $z Türkiye.
650    $a Business enterprises $x Law and legislation  $z Turkey.
650    $a Ticari teşebbüsler $x Tescil ve devir $z Türkiye.
650    $a Business enterprises $x Registration and transfer $z Turkey.
830    $a İstanbul Ticaret Odası ; yayın no. 2010-87.
949    $a KKX 925 ŞEN 2011 C.1 V.1 $w LC $c 1 $i 56887 $l GENEL $m MAIN $r Y $s
       Y $t KITAP $u 21/6/2011
949    $a KKX 925 ŞEN 2011 C.1 V.2 $w LC $c 1 $i 68332 $l GENEL $m MAIN $r Y $s
       Y $t KITAP $u 11/11/2013
```

Şekil 3. 22. Atılım Üniversitesi Kütüphanesi "*Ticaret sicili rehberi*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=ticaret+sicili+rehberi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=129&order=0#1

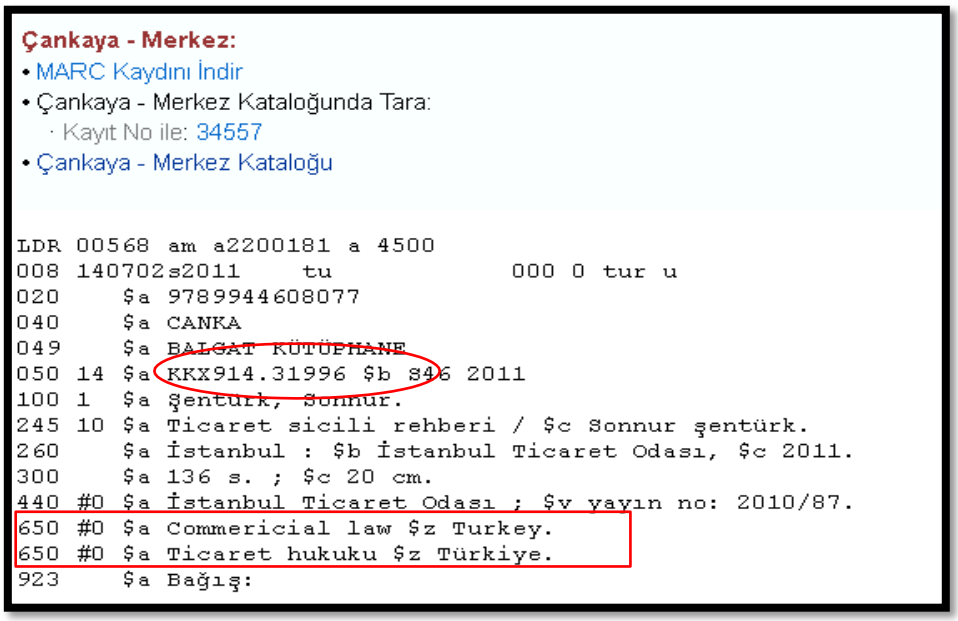
Yıldırım Beyazıt - Etlik 15 Temmuz:

- MARC Kaydını İndir
- Yıldırım Beyazıt - Etlik 15 Temmuz Kataloğunda Tara:
  - Demirbaş No ile: 0028141
- Yıldırım Beyazıt - Etlik 15 Temmuz Kataloğu

```
LDR 01148nam a2200349 a 4500
003 TR-IsYBT
005 20170131102346.0
007 t
008 170131s2011$$$$tu#$r01###$$$$$#tur u
020    $a 9789944608077
040    $b tur $e rda $c
041 0  $a tur
044    $c tu
050 00 $a KKX925
090 00 $a KKX925 $b S66 2011
100 1  $a Sonnur, Şentürk.
245 1  $a Ticaret sicili rehberi/ $c Şentürk Sonnur.
264  1 $a İstanbul : $b İstanbul Ticaret Odası, $c 2011.
300    $a 136 s. ; $c 20 cm.
336    $a metin $b txt $2 rdacontent
337    $a aracısız $b n $2 rdamedia
338    $a cilt $b nc $2 rdacarrier
490 1  $a İstanbul Ticaret Odası (Series) ; $v yayın no.
490 1  $a 2010-87.
490 1  $a  Rehber Yayınlar dizisi.
650  0 $a İş girişimleri -- Tescil ve transfer -- Türkiye -- Rehberler.
650  0 $a Business enterprises -- Registration and transfer -- Turkey --
       Directories.
830 1  $a İstanbul Ticaret Odası (Series) ; $v yayın no.
830 1  $a 2010-87.
830 1  $a  Rehber Yayınlar dizisi.
856 40 $u
       https://kutuphane.aybu.edu.tr/yordam/?p=1&alan=kunyeDemirbasKN_str&q=0028141
902    $a 0028141
```

Şekil 3. 23. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanesi "*Ticaret sicili rehberi*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=ticaret+sicili+rehberi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1050&order=0#1

Çankaya - Merkez:

- MARC Kaydını İndir
- Çankaya - Merkez Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 34557
- Çankaya - Merkez Kataloğu

```
LDR 00568 am a2200181 a 4500
008 140702s2011    tu             000 0 tur u
020    $a 9789944608077
040    $a CANKA
049    $a BALGAT KÜTÜPHANE
050 14 $a KKX914.31996 $b S46 2011
100 1  $a Şentürk, Sonnur.
245 10 $a Ticaret sicili rehberi / $c Sonnur şentürk.
260    $a İstanbul : $b İstanbul Ticaret Odası, $c 2011.
300    $a 136 s. ; $c 20 cm.
440 #0 $a İstanbul Ticaret Odası ; $v yayın no: 2010/87.
650 #0 $a Commericial law $z Turkey.
650 #0 $a Ticaret hukuku $z Türkiye.
923    $a Bağış:
```

Şekil 3. 24. Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi "*Ticaret sicili rehberi*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=ticaret+sicili+rehberi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1036&order=0#1

Başkent:
- MARC Kaydını İndir
- Başkent Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 95492
- Başkent Kataloğu

```
LDR 00590 am a2200181   4500
008 120119s2011    TU            00000 tur D
020    $a 9789944608077
050 00 $a KKX 914.31996 $b S46 2011
100 1  $a Şentürk, Sonnur
245 10 $a Ticaret sicili rehberi / $c Sonnur Şentürk.
260    $a İstanbul : $b İstanbul Ticaret Odası, $c 2011.
300    $a 136 s. ; $c 24 cm.
490 0  $a İstanbul Ticaret Odası ; $v yayın no: 2010/87
500    $a Kütüphanede 2 kopya vardır.
596    $a 1
650  0 $a Commericial law $z Turkey.
650  4 $a Ticaret hukuku $z Türkiye.
907    $a İstanbul Ticaret Odası
```

Şekil 3. 25. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "*Ticaret sicili rehberi*" isimli eserin MARC Kaydı

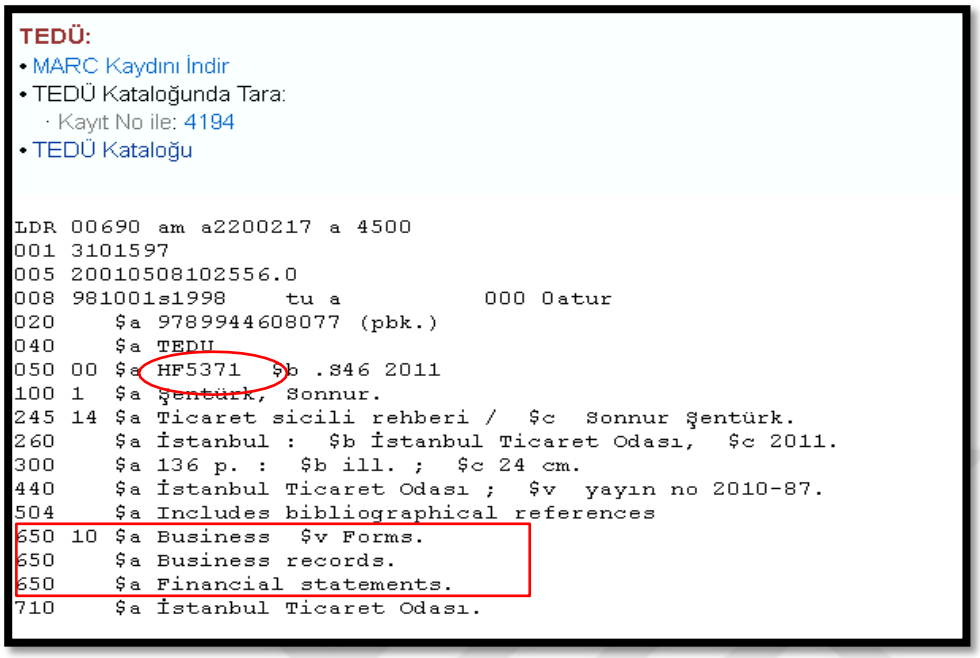
Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=ticaret+sicili+rehberi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

ODTÜ - Merkez:
- MARC Kaydını İndir
- ODTÜ - Merkez Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: b1450027
- ODTÜ - Merkez Kataloğu

```
LDR 00492nam a2200169 a 4500
024 3  $a 9789944608077
040    $c MET.
049    $a METU
050    $a KKX914.3 $b .T43 2011
100 1  $a Şentürk, Sonnur.
245 10 $a Ticaret sicili rehberi/ $c Sonnur Şentürk.
260    $a İstanbul: $b İstanbul Ticaret Odası, $c 2011.
300    $a 136 p. ; $c 20 cm.
440  0 $a İstanbul Ticaret Odası Yayınları; $v yayın no: 2010-87.
650  0 $a Commercial law $z Turkey.
907    $a .b14500279
945    $a .i1567258x
```

Şekil 3. 26. ODTÜ Kütüphanesi "*Ticaret sicili rehberi*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=ticaret+sicili+rehberi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=90&order=0#1

TEDÜ:
• MARC Kaydını İndir
• TEDÜ Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 4194
• TEDÜ Kataloğu

```
LDR 00690 am a2200217 a 4500
001 3101597
005 20010508102556.0
008 981001s1998     tu a           000 0atur
020     $a 9789944608077 (pbk.)
040     $a TEDU
050 00 $a HF5371  $b .S46 2011
100 1  $a Şentürk, Sonnur.
245 14 $a Ticaret sicili rehberi /  $c  Sonnur Şentürk.
260     $a İstanbul :  $b İstanbul Ticaret Odası,  $c 2011.
300     $a 136 p. :  $b ill. ;  $c 24 cm.
440     $a İstanbul Ticaret Odası ;  $v  yayın no 2010-87.
504     $a Includes bibliographical references
650 10 $a Business  $v Forms.
650     $a Business records.
650     $a Financial statements.
710     $a İstanbul Ticaret Odası.
```

Şekil 3. 27. TEDÜ Kütüphanesi *"Ticaret sicili rehberi"* isimli eserin MARC Kaydı

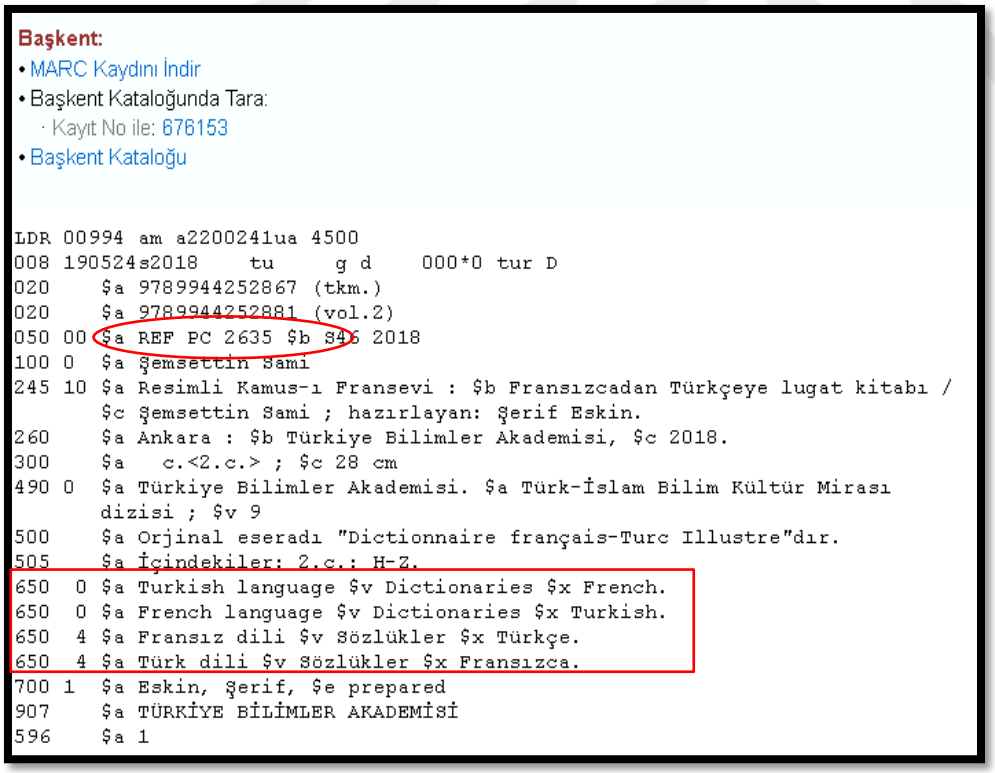
Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=ticaret+sicili+rehberi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=840&order=0#1

LCCS kullanımındaki tutarsızlıkla ilgili bir diğer örnek *"Şemsettin Sami'nin Resimli Kamus-ı Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı"* isimli eser incelenebilir. Eser Başkent, Çankaya, Ufuk, Yıldırım Beyazıt, Lokman Hekim, Bilkent, TOBB, Hacettepe, Ostim ve ODTÜ Kütüphanelerinde bulunmaktadır. Dil konusu altında değerlendirilen eser, toplam 10 kütüphane tarafından dört farklı şekilde sınıflanmıştır. Öncelikle Başkent ve Çankaya Üniversitesi Kütüphaneleri incelendiğinde sınıflama numarasının "PC 2635" şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Ufuk, Yıldırım Beyazıt ve Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanelerinde ise bu eser "PL 193" şeklinde sınıflanırken Bilkent, TOBB, Hacettepe ve Ostim Üniversitesi Kütüphanelerinde "PL 193.F8" şeklinde sınıflanmıştır. ODTÜ Kütüphanesi ise diğer kütüphanelerden bağımsız olarak bu esere "PL 189" numarasını uygun bulmuştur.

LCCS tabloları incelendiğinde "PC 2635" numarası *"Romantik filoloji ve diller—Çok dilli"* konusunu sınıflarken "PL 193" numarası *"Doğu Asya dilleri—Türkçe—Diğer dillerde tanımları olan sözcükler. Dile göre A-Z"* konusunu sınıflamaktadır. "PL 193" numarası ile "PL

193.F8" numarası LCCS tablolarında aynı konuyu sınıflamaktadır. Fakat buradaki ana sorun Ufuk, Yıldırım Beyazıt ve Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanelerinin tablodaki yönlendirmeyi takip etmemesinden kaynaklıdır. Tablo incelendiğinde dile göre bir cutter numarası verme işleminin yapılması gerektiği görülmektedir. Fransızca bir eser olduğu için Bilkent, TOBB, Hacettepe ve Ostim Üniversitesi Kütüphaneleri "F8" cutter numarasını kullanarak tabloların yönlendirmelerini son derece başarılı bir şekilde yerine getirmiştir. Fakat cutter işlemi yapmayan Ufuk, Yıldırım Beyazıt ve Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanelerinin sınıflama numaralarını eksik bıraktığı tespit edilmektedir. ODTÜ Kütüphanesi'nin kullandığı "PL 189" numarası ise LCCS tablolarında *"Doğu Asya dilleri—Sözlükler—Tanımları aynı dilde olan sözlükler"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları bazında bir değerlendirme yapıldığında ise Başkent, Çankaya, Ufuk, Yıldırım Beyazıt, Lokman Hekim, Ostim ve Hacettepe Üniversitesi Kütüphaneleri Türkçe ve İngilizce konu başlığını birlikte kullanan kütüphaneler olarak tespit edilmektedir. Bilkent, TOBB, ODTÜ Kütüphaneleri ise yalnızca İngilizce konu başlığı kullanmayı tercih etmiştir.

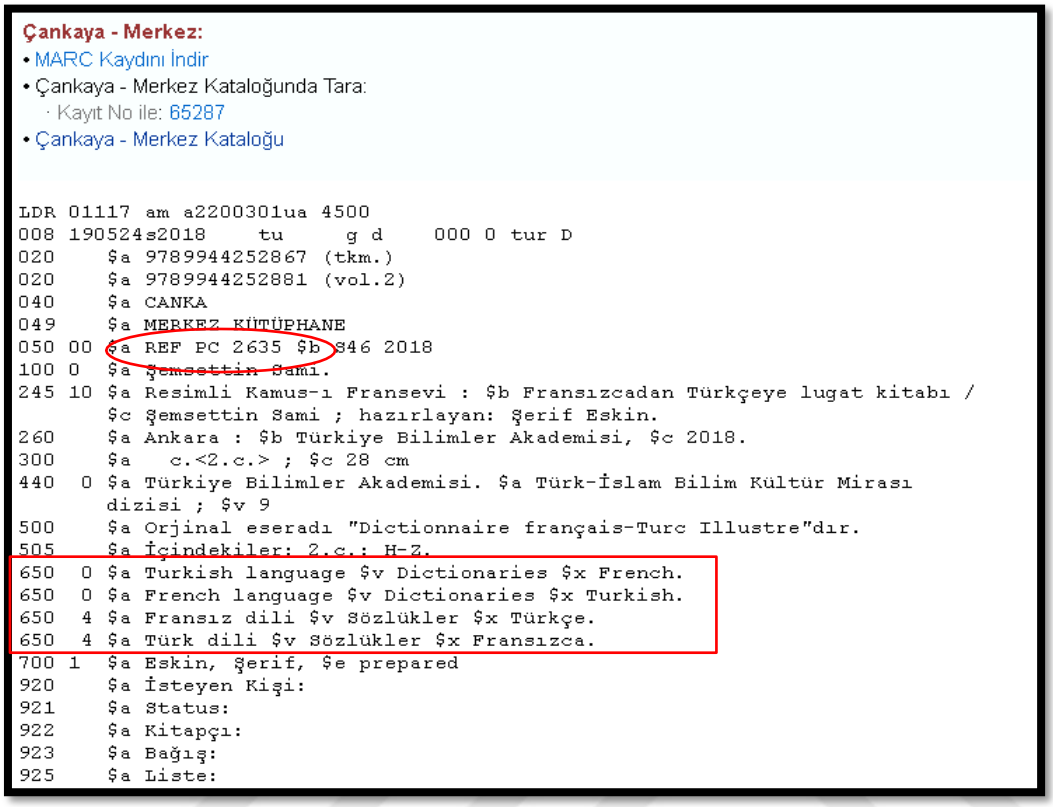

Başkent:
• MARC Kaydını İndir
• Başkent Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 676153
• Başkent Kataloğu

```
LDR 00994 am a2200241ua 4500
008 190524s2018    tu     g d    000*0 tur D
020    $a 9789944252867 (tkm.)
020    $a 9789944252881 (vol.2)
050 00 $a REF PC 2635 $b S45 2018
100 0  $a Şemsettin Sami
245 10 $a Resimli Kamus-ı Fransevi : $b Fransızcadan Türkçeye lugat kitabı /
       $c Şemsettin Sami ; hazırlayan: Şerif Eskin.
260    $a Ankara : $b Türkiye Bilimler Akademisi, $c 2018.
300    $a   c.<2.c.> ; $c 28 cm
490 0  $a Türkiye Bilimler Akademisi. $a Türk-İslam Bilim Kültür Mirası
       dizisi ; $v 9
500    $a Orjinal eseradı "Dictionnaire français-Turc Illustre"dır.
505    $a İçindekiler: 2.c.: H-Z.
650  0 $a Turkish language $v Dictionaries $x French.
650  0 $a French language $v Dictionaries $x Turkish.
650  4 $a Fransız dili $v Sözlükler $x Türkçe.
650  4 $a Türk dili $v Sözlükler $x Fransızca.
700 1  $a Eskin, Şerif, $e prepared
907    $a TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
596    $a 1
```

Şekil 3. 28. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "*Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=resimli+kamus-i+fransevi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#2

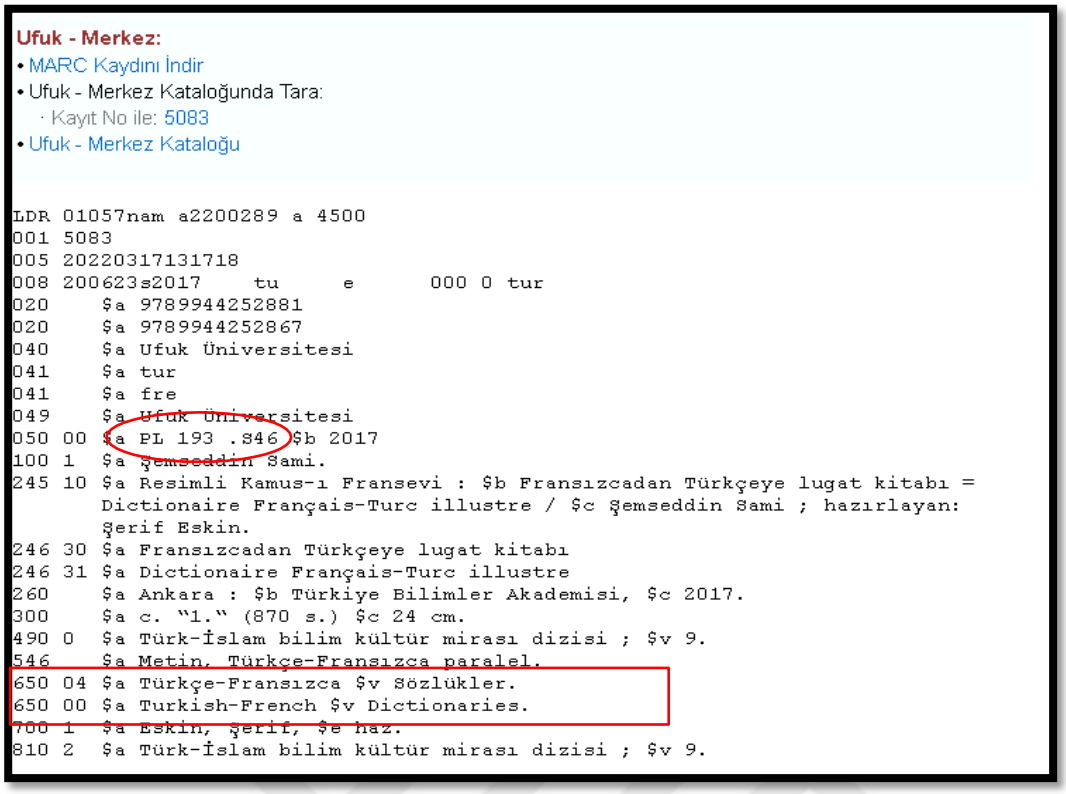

Çankaya - Merkez:
• MARC Kaydını İndir
• Çankaya - Merkez Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 65287
• Çankaya - Merkez Kataloğu

```
LDR 01117 am a2200301ua 4500
008 190524s2018     tu      g d     000 0 tur D
020     $a 9789944252867 (tkm.)
020     $a 9789944252881 (vol.2)
040     $a CANKA
049     $a MERKEZ KÜTÜPHANE
050 00  $a REF PC 2635 $b .S46 2018
100 0   $a Şemsettin Sami.
245 10  $a Resimli Kamus-ı Fransevi : $b Fransızcadan Türkçeye lugat kitabı /
        $c Şemsettin Sami ; hazırlayan: Şerif Eskin.
260     $a Ankara : $b Türkiye Bilimler Akademisi, $c 2018.
300     $a   c.<2.c.> ; $c 28 cm
440   0 $a Türkiye Bilimler Akademisi. $a Türk-İslam Bilim Kültür Mirası
        dizisi ; $v 9
500     $a Orjinal eseradı "Dictionnaire français-Turc Illustre"dır.
505     $a İçindekiler: 2.c.: H-Z.
650   0 $a Turkish language $v Dictionaries $x French.
650   0 $a French language $v Dictionaries $x Turkish.
650   4 $a Fransız dili $v Sözlükler $x Türkçe.
650   4 $a Türk dili $v Sözlükler $x Fransızca.
700 1   $a Eskin, Şerif, $e prepared
920     $a İsteyen Kişi:
921     $a Status:
922     $a Kitapçı:
923     $a Bağış:
925     $a Liste:
```

Şekil 3. 29. Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi "*Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=resimli+kamus-i+fransevi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1036&order=0#2

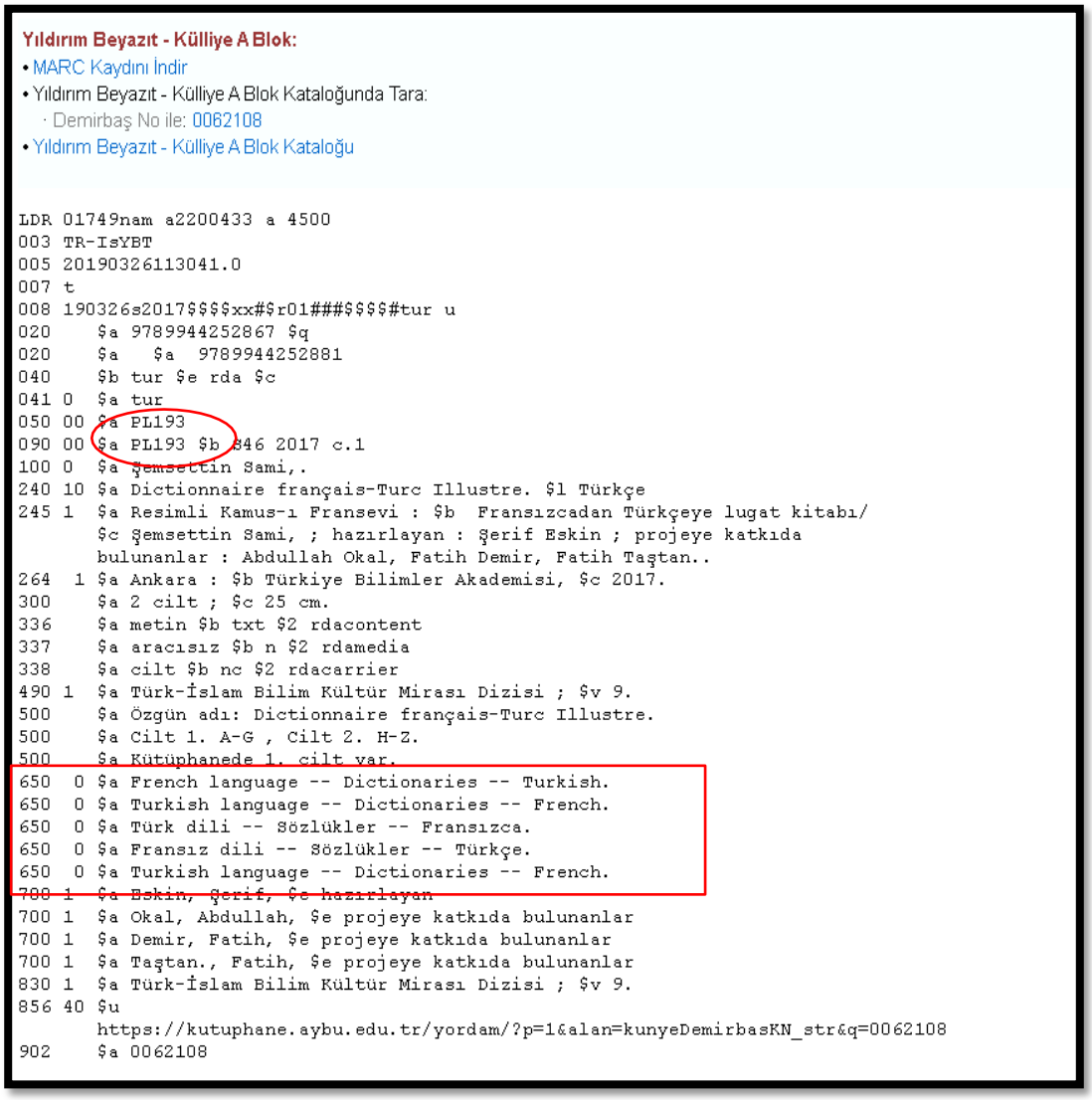
Ufuk - Merkez:

- MARC Kaydını İndir
- Ufuk - Merkez Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 5083
- Ufuk - Merkez Kataloğu

```
LDR 01057nam a2200289 a 4500
001 5083
005 20220317131718
008 200623s2017    tu     e      000 0 tur
020    $a 9789944252881
020    $a 9789944252867
040    $a Ufuk Üniversitesi
041    $a tur
041    $a fre
049    $a Ufuk Üniversitesi
050 00 $a PL 193 .S46 $b 2017
100 1  $a Şemseddin Sami.
245 10 $a Resimli Kamus-ı Fransevi : $b Fransızcadan Türkçeye lugat kitabı =
       Dictionaire Français-Turc illustre / $c Şemseddin Sami ; hazırlayan:
       Şerif Eskin.
246 30 $a Fransızcadan Türkçeye lugat kitabı
246 31 $a Dictionaire Français-Turc illustre
260    $a Ankara : $b Türkiye Bilimler Akademisi, $c 2017.
300    $a c. "1." (870 s.) $c 24 cm.
490 0  $a Türk-İslam bilim kültür mirası dizisi ; $v 9.
546    $a Metin, Türkçe-Fransızca paralel.
650 04 $a Türkçe-Fransızca $v Sözlükler.
650 00 $a Turkish-French $v Dictionaries.
700 1  $a Eskin, Şerif, $e haz.
810 2  $a Türk-İslam bilim kültür mirası dizisi ; $v 9.
```

Şekil 3. 30. Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi "*Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=resimli+kamus-i+fransevi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1217&order=0#1

Yıldırım Beyazıt - Külliye A Blok:

• MARC Kaydını İndir

• Yıldırım Beyazıt - Külliye A Blok Kataloğunda Tara:

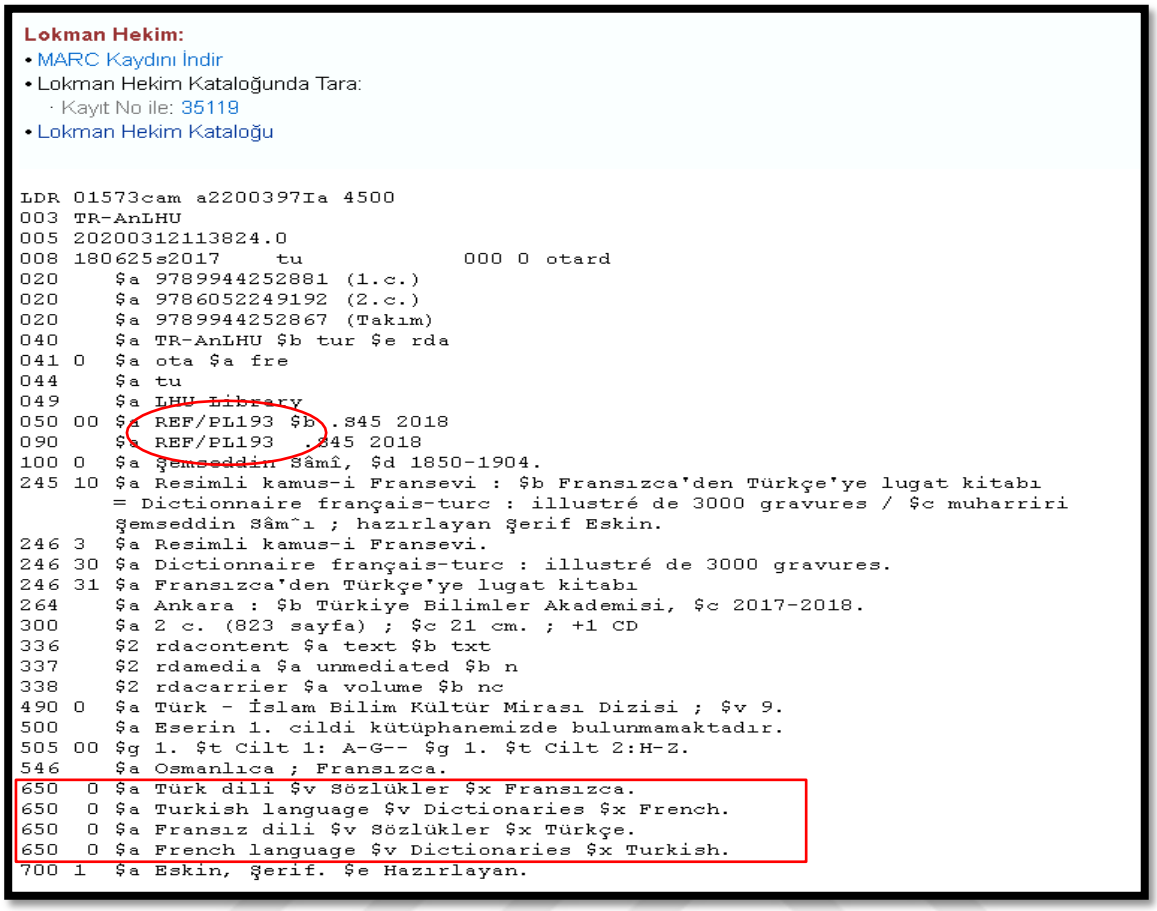
· Demirbaş No ile: 0062108

• Yıldırım Beyazıt - Külliye A Blok Kataloğu

```
LDR 01749nam a2200433 a 4500
003 TR-IsYBT
005 20190326113041.0
007 t
008 190326s2017$$$$xx#$r01###$$$$#tur u
020    $a 9789944252867 $q
020    $a   $a  9789944252881
040    $b tur $e rda $c
041 0  $a tur
050 00 $a PL193
090 00 $a PL193 $b .946 2017 c.1
100 0  $a Şemsettin Sami,.
240 10 $a Dictionnaire français-Turc Illustre. $l Türkçe
245 1  $a Resimli Kamus-ı Fransevi : $b  Fransızcadan Türkçeye lugat kitabı/
       $c Şemsettin Sami, ; hazırlayan : Şerif Eskin ; projeye katkıda
       bulunanlar : Abdullah Okal, Fatih Demir, Fatih Taştan..
264  1 $a Ankara : $b Türkiye Bilimler Akademisi, $c 2017.
300    $a 2 cilt ; $c 25 cm.
336    $a metin $b txt $2 rdacontent
337    $a aracısız $b n $2 rdamedia
338    $a cilt $b nc $2 rdacarrier
490 1  $a Türk-İslam Bilim Kültür Mirası Dizisi ; $v 9.
500    $a Özgün adı: Dictionnaire français-Turc Illustre.
500    $a Cilt 1. A-G , Cilt 2. H-Z.
500    $a Kütüphanede 1. cilt var.
650  0 $a French language -- Dictionaries -- Turkish.
650  0 $a Turkish language -- Dictionaries -- French.
650  0 $a Türk dili -- Sözlükler -- Fransızca.
650  0 $a Fransız dili -- Sözlükler -- Türkçe.
650  0 $a Turkish language -- Dictionaries -- French.
700 1  $a Eskin, Şerif, $e hazırlayan
700 1  $a Okal, Abdullah, $e projeye katkıda bulunanlar
700 1  $a Demir, Fatih, $e projeye katkıda bulunanlar
700 1  $a Taştan., Fatih, $e projeye katkıda bulunanlar
830 1  $a Türk-İslam Bilim Kültür Mirası Dizisi ; $v 9.
856 40 $u
       https://kutuphane.aybu.edu.tr/yordam/?p=1&alan=kunyeDemirbasKN_str&q=0062108
902    $a 0062108
```

Şekil 3. 31.Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanesi "*Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=resimli+kamus-i+fransevi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1052&order=0#1

Lokman Hekim:
- MARC Kaydını İndir
- Lokman Hekim Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 35119
- Lokman Hekim Kataloğu

```
LDR 01573cam a2200397Ia 4500
003 TR-AnLHU
005 20200312113824.0
008 180625s2017    tu             000 0 otard
020    $a 9789944252881 (1.c.)
020    $a 9786052249192 (2.c.)
020    $a 9789944252867 (Takım)
040    $a TR-AnLHU $b tur $e rda
041 0  $a ota $a fre
044    $a tu
049    $a LHU-Library
050 00 $a REF/PL193 $b .S45 2018
090    $a REF/PL193 .S45 2018
100 0  $a Şemseddin Sâmî, $d 1850-1904.
245 10 $a Resimli kamus-i Fransevi : $b Fransızca'den Türkçe'ye lugat kitabı
       = Dictionnaire français-turc : illustré de 3000 gravures / $c muharriri
       Şemseddin Sâmî ; hazırlayan Şerif Eskin.
246 3  $a Resimli kamus-i Fransevi.
246 30 $a Dictionnaire français-turc : illustré de 3000 gravures.
246 31 $a Fransızca'den Türkçe'ye lugat kitabı
264    $a Ankara : $b Türkiye Bilimler Akademisi, $c 2017-2018.
300    $a 2 c. (823 sayfa) ; $c 21 cm. ; +1 CD
336    $2 rdacontent $a text $b txt
337    $2 rdamedia $a unmediated $b n
338    $2 rdacarrier $a volume $b nc
490 0  $a Türk - İslam Bilim Kültür Mirası Dizisi ; $v 9.
500    $a Eserin 1. cildi kütüphanemizde bulunmamaktadır.
505 00 $g 1. $t Cilt 1: A-G-- $g 1. $t Cilt 2:H-Z.
546    $a Osmanlıca ; Fransızca.
650  0 $a Türk dili $v Sözlükler $x Fransızca.
650  0 $a Turkish language $v Dictionaries $x French.
650  0 $a Fransız dili $v Sözlükler $x Türkçe.
650  0 $a French language $v Dictionaries $x Turkish.
700 1  $a Eskin, Şerif. $e Hazırlayan.
```

Şekil 3. 32. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi "*Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=resimli+kamus-i+fransevi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1180&order=0#1

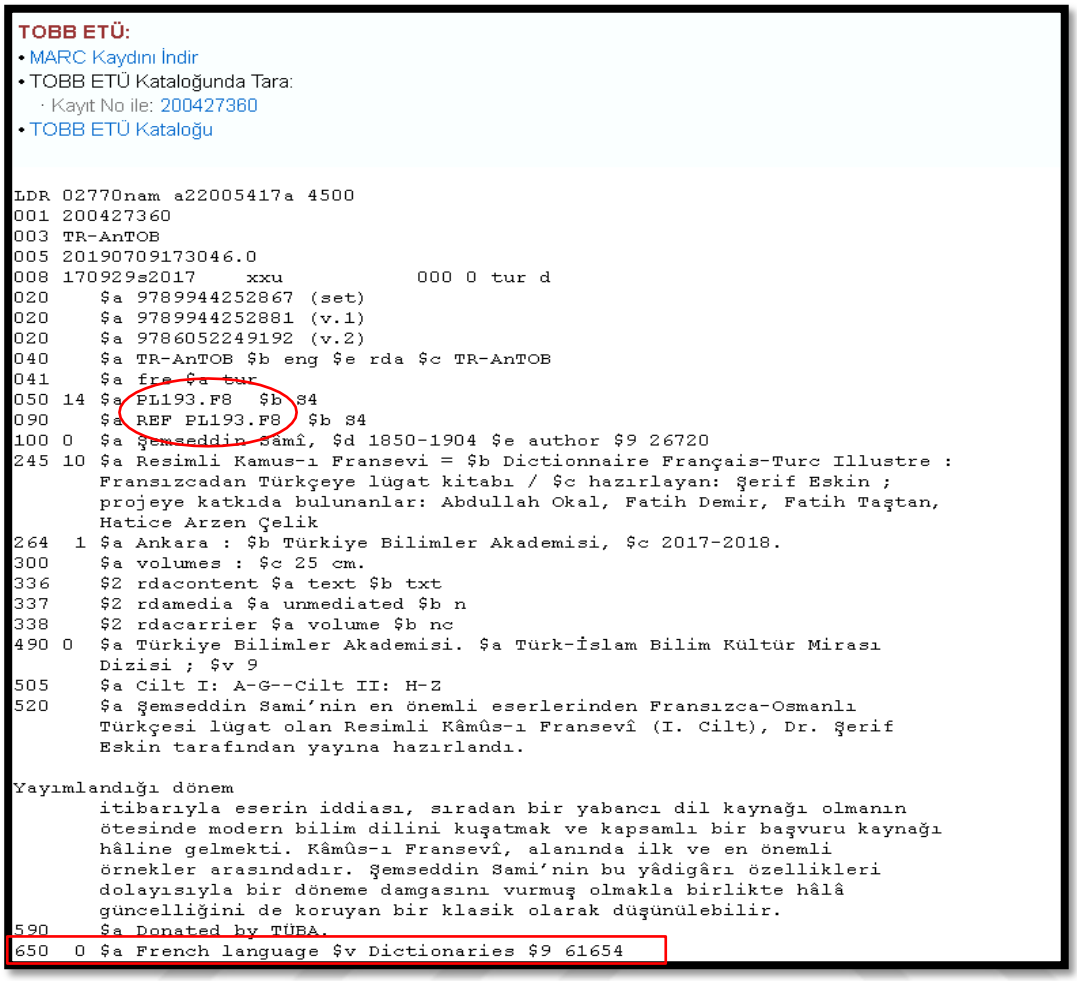
Bilkent - Merkez:

- MARC Kaydını İndir
- Bilkent - Merkez Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 1866342
- Bilkent - Merkez Kataloğu

```
LDR 01501 am a2200337Ii 4500
008 201103stu       tu        b    001 0 mul u
020    $a 9789944252867 $q (hardback, set)
020    $a 9789944252881 $q (hardback, volume 1)
020    $a 9786052249192 $q (hardback, volume 2)
040    $a B9K $b eng $e rda $c B9K
050 00 $a Ref/PL193.F8 $b S46 2017
100 1  $a Şemsettin Sami, $d 1850-1904.
245 10 $a Resimli Kâmûs-ı Fransevî= $b Fransızcadan Türkçeye lugat
       kitabı= $b Dictionnaire Français-Turc Illustré / $c Şemsettin Sami ;
       hazırlayan Şerif Eskin ; editör Fahameddin Başer.
246 31 $a Dictionnaire Français-Turc Illustré
246 31 $a Fransızcadan Türkçeye lugat kitabı
264  1 $a Ankara : $b Türkiye Bilimler Akademisi, $c 2017.
300    $a 2 volumes ; $c 25 cm + $e 1 CD-ROM.
336    $a text $2 rdacontent
336    $a computer $b c $2 rdamedia
337    $a unmediated $2 rdamedia
338    $a computer disc $b cd $2 rdacarrier
338    $a volume $2 rdacarrier
490 0  $a Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları. $a Türk-İslam Bilim Kültür
       Mirası dizisi ; $v  9
505 00 $a volume 1: $a A-G.--volume 2: $a H-Z.
650  0 $a Turkish language $v Dictionaries $x French.
650  0 $a French language $v Dictionaries $x Turkish.
700 1  $a Eskin, Şerif, $e preparer.
700 1  $a Başer,  Fahameddin, $e editor.
830  0 $a Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.
830  0 $a Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları. $p Türk-İslam Bilim Kültür
       Mirası Dizisi ; $v 9.
596    $a 9
```

Şekil 3. 33. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi "*Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=resimli+kamus-i+fransevi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=7&order=0#1

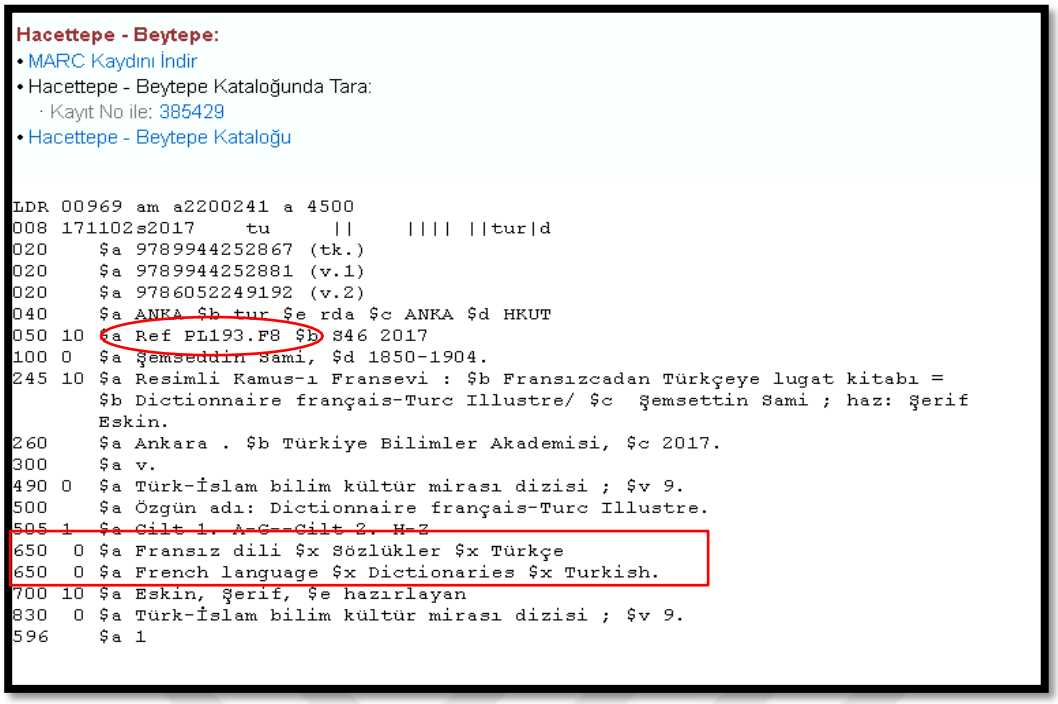
TOBB ETÜ:
• MARC Kaydını İndir
• TOBB ETÜ Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 200427360
• TOBB ETÜ Kataloğu

```
LDR 02770nam a22005417a 4500
001 200427360
003 TR-AnTOB
005 20190709173046.0
008 170929s2017    xxu           000 0 tur d
020    $a 9789944252867 (set)
020    $a 9789944252881 (v.1)
020    $a 9786052249192 (v.2)
040    $a TR-AnTOB $b eng $e rda $c TR-AnTOB
041    $a fre $a tur
050 14 $a PL193.F8   $b S4
090    $a REF PL193.F8   $b S4
100 0  $a Şemseddin Sâmî, $d 1850-1904 $e author $9 26720
245 10 $a Resimli Kamus-ı Fransevi = $b Dictionnaire Français-Turc Illustre :
       Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı / $c hazırlayan: Şerif Eskin ;
       projeye katkıda bulunanlar: Abdullah Okal, Fatih Demir, Fatih Taştan,
       Hatice Arzen Çelik
264  1 $a Ankara : $b Türkiye Bilimler Akademisi, $c 2017-2018.
300    $a volumes : $c 25 cm.
336    $2 rdacontent $a text $b txt
337    $2 rdamedia $a unmediated $b n
338    $2 rdacarrier $a volume $b nc
490 0  $a Türkiye Bilimler Akademisi. $a Türk-İslam Bilim Kültür Mirası
       Dizisi ; $v 9
505    $a Cilt I: A-G--Cilt II: H-Z
520    $a Şemseddin Sami'nin en önemli eserlerinden Fransızca-Osmanlı
       Türkçesi lügat olan Resimli Kâmûs-ı Fransevî (I. Cilt), Dr. Şerif
       Eskin tarafından yayına hazırlandı.

Yayımlandığı dönem
       itibarıyla eserin iddiası, sıradan bir yabancı dil kaynağı olmanın
       ötesinde modern bilim dilini kuşatmak ve kapsamlı bir başvuru kaynağı
       hâline gelmekti. Kâmûs-ı Fransevî, alanında ilk ve en önemli
       örnekler arasındadır. Şemseddin Sami'nin bu yâdigârı özellikleri
       dolayısıyla bir döneme damgasını vurmuş olmakla birlikte hâlâ
       güncelliğini de koruyan bir klasik olarak düşünülebilir.
590    $a Donated by TÜBA.
650  0 $a French language $v Dictionaries $9 61654
```

Şekil 3. 34. TOBB ETÜ Kütüphanesi "*Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=resimli+kamusi+fransevi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=539&order=0#1

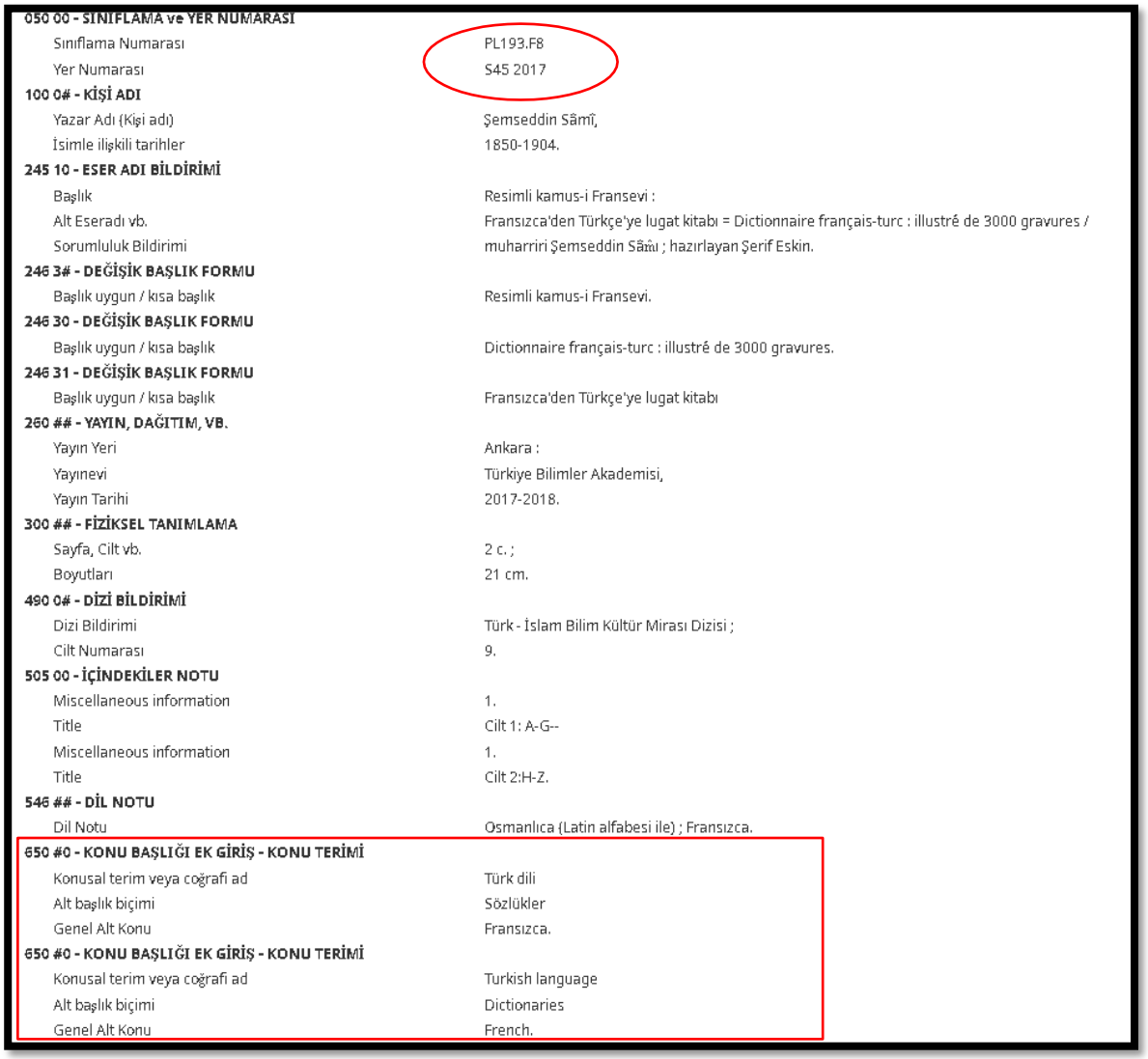
Hacettepe - Beytepe:

- MARC Kaydını İndir
- Hacettepe - Beytepe Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 385429
- Hacettepe - Beytepe Kataloğu

```
LDR 00969 am a2200241 a 4500
008 171102s2017    tu      ||     |||| ||tur|d
020    $a 9789944252867 (tk.)
020    $a 9789944252881 (v.1)
020    $a 9786052249192 (v.2)
040    $a ANKA $b tur $e rda $c ANKA $d HKUT
050 10 $a Ref PL193.F8 $b S46 2017
100 0  $a Şemseddin Sami, $d 1850-1904.
245 10 $a Resimli Kamus-ı Fransevi : $b Fransızcadan Türkçeye lugat kitabı =
       $b Dictionnaire français-Turc Illustre/ $c  Şemsettin Sami ; haz: Şerif
       Eskin.
260    $a Ankara . $b Türkiye Bilimler Akademisi, $c 2017.
300    $a v.
490 0  $a Türk-İslam bilim kültür mirası dizisi ; $v 9.
500    $a Özgün adı: Dictionnaire français-Turc Illustre.
505 1  $a Cilt 1. A-G--Cilt 2. H-Z
650  0 $a Fransız dili $x Sözlükler $x Türkçe
650  0 $a French language $x Dictionaries $x Turkish.
700 10 $a Eskin, Şerif, $e hazırlayan
830  0 $a Türk-İslam bilim kültür mirası dizisi ; $v 9.
596    $a 1
```

Şekil 3. 35. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi "*Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı*" isimli eserin MARC Kaydı

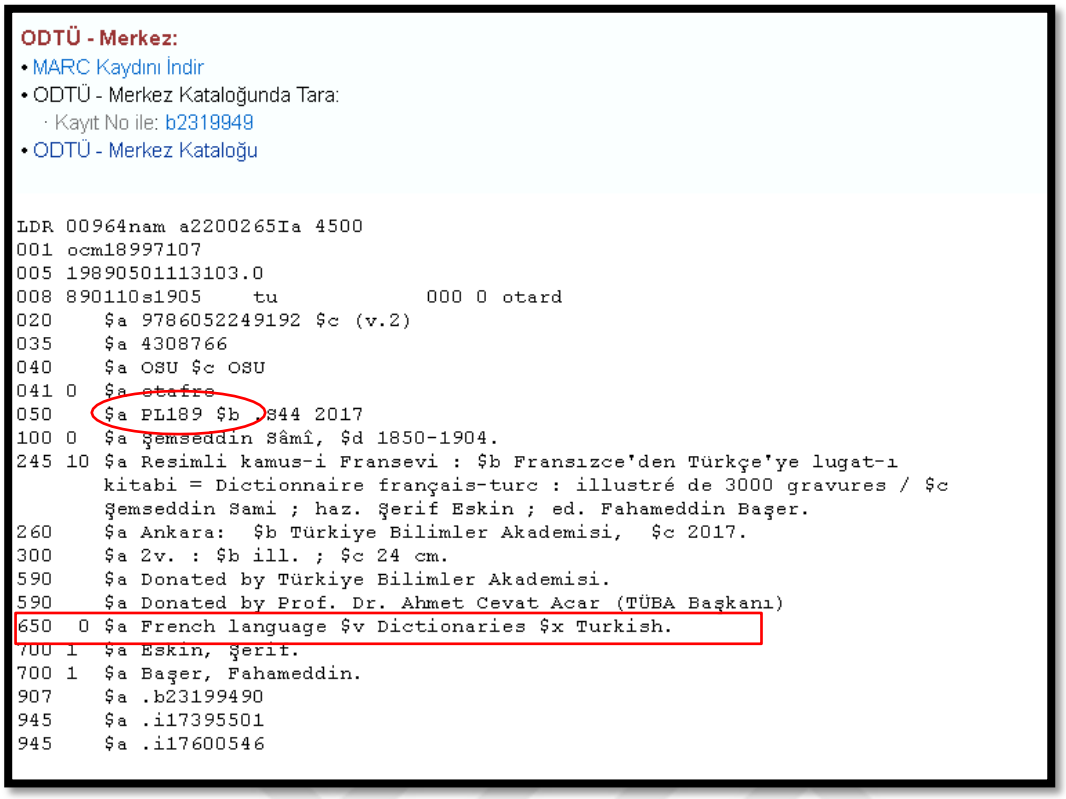
Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=resimli+kamusi+fransevi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=39&order=0#1

050 00 - SINIFLAMA ve YER NUMARASI	
Sınıflama Numarası	PL193.F8
Yer Numarası	S45 2017
100 0# - KİŞİ ADI	
Yazar Adı (Kişi adı)	Şemseddin Sâmî,
İsimle ilişkili tarihler	1850-1904.
245 10 - ESER ADI BİLDİRİMİ	
Başlık	Resimli kamus-i Fransevi :
Alt Eseradı vb.	Fransızca'den Türkçe'ye lugat kitabı = Dictionnaire français-turc : illustré de 3000 gravures /
Sorumluluk Bildirimi	muharriri Şemseddin Sâmi ; hazırlayan Şerif Eskin.
246 3# - DEĞİŞİK BAŞLIK FORMU	
Başlık uygun / kısa başlık	Resimli kamus-i Fransevi.
246 30 - DEĞİŞİK BAŞLIK FORMU	
Başlık uygun / kısa başlık	Dictionnaire français-turc : illustré de 3000 gravures.
246 31 - DEĞİŞİK BAŞLIK FORMU	
Başlık uygun / kısa başlık	Fransızca'den Türkçe'ye lugat kitabı
260 ## - YAYIN, DAĞITIM, VB.	
Yayın Yeri	Ankara :
Yayınevi	Türkiye Bilimler Akademisi,
Yayın Tarihi	2017-2018.
300 ## - FİZİKSEL TANIMLAMA	
Sayfa, Cilt vb.	2 c. ;
Boyutları	21 cm.
490 0# - DİZİ BİLDİRİMİ	
Dizi Bildirimi	Türk - İslam Bilim Kültür Mirası Dizisi ;
Cilt Numarası	9.
505 00 - İÇİNDEKİLER NOTU	
Miscellaneous information	1.
Title	Cilt 1: A-G--
Miscellaneous information	1.
Title	Cilt 2:H-Z.
546 ## - DİL NOTU	
Dil Notu	Osmanlıca (Latin alfabesi ile) ; Fransızca.
650 #0 - KONU BAŞLIĞI EK GİRİŞ - KONU TERİMİ	
Konusal terim veya coğrafi ad	Türk dili
Alt başlık biçimi	Sözlükler
Genel Alt Konu	Fransızca.
650 #0 - KONU BAŞLIĞI EK GİRİŞ - KONU TERİMİ	
Konusal terim veya coğrafi ad	Turkish language
Alt başlık biçimi	Dictionaries
Genel Alt Konu	French.

Şekil 3. 36.Ostim Teknik Üniversitesi Kütüphanesi "*Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:http://katalog.ostimteknik.edu.tr:8000/cgibin/koha/opacMARCdetail.pl?biblionumber=11529

ODTÜ - Merkez:
• MARC Kaydını İndir
• ODTÜ - Merkez Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: b2319949
• ODTÜ - Merkez Kataloğu

```
LDR 00964nam a2200265Ia 4500
001 ocm18997107
005 19890501113103.0
008 890110s1905    tu            000 0 otard
020    $a 9786052249192 $c (v.2)
035    $a 4308766
040    $a OSU $c OSU
041 0  $a otafre
050    $a PL189 $b .S44 2017
100 0  $a Şemseddin Sâmî, $d 1850-1904.
245 10 $a Resimli kamus-i Fransevi : $b Fransızce'den Türkçe'ye lugat-ı
       kitabi = Dictionnaire français-turc : illustré de 3000 gravures / $c
       Şemseddin Sami ; haz. Şerif Eskin ; ed. Fahameddin Başer.
260    $a Ankara:  $b Türkiye Bilimler Akademisi,  $c 2017.
300    $a 2v. : $b ill. ; $c 24 cm.
590    $a Donated by Türkiye Bilimler Akademisi.
590    $a Donated by Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar (TÜBA Başkanı)
650  0 $a French language $v Dictionaries $x Turkish.
700 1  $a Eskin, Şerif.
700 1  $a Başer, Fahameddin.
907    $a .b23199490
945    $a .i17395501
945    $a .i17600546
```

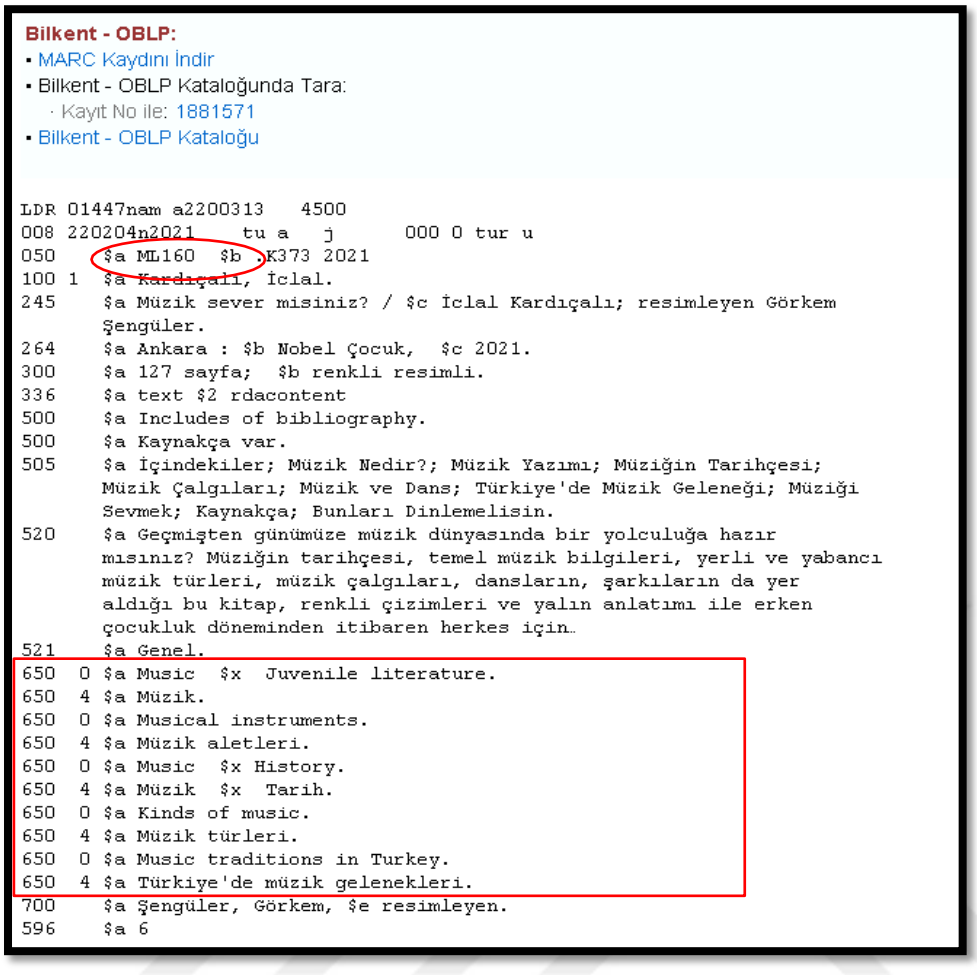
Şekil 3. 37. ODTÜ Kütüphanesi "*Resimli Kamus-i Fransevi: Fransızcadan Türkçeye lügat kitabı*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=resimli+kamusi+fransevi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=90&order=0#1

LCCS kullanımı ile ilgili bir başka örnek olarak *"İclal Kardıçallı'nın Müzik sever misiniz?"* isimli eseri incelenebilir. Bilkent ve Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan bu esere iki farklı sınıflama numarasının verildiği tespit edilmektedir. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi esere "ML 160" numarasını uygun bulurken Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi aynı esere "ML 3928" numarasını uygun bulmaktadır. Genel anlamda müzik konusu altında sınıflanan eser için LCCS tabloları detayları ile incelendiğinde "ML 160" numarası *"Müzik üzerine literatür—Genel—Yayın tarihi 1801-"* konusunu sınıflarken "ML 3928" numarası *"Müzik üzerine edebiyat—Çocuklar için edebiyat—Tarih ve eleştiri"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları incelendiğinde ise Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi sadece İngilizce konu başlıkları kullanmayı tercih ederken Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi Türkçe ve İngilizce konu başlıklarını bir arada kullanmaktadır[47].

[47] Bilkent Üniversitesi Kütüphaneleri normalde yalnızca İngilizce konu başlıklarını tercih etmektedir. Fakat bu MARC görüntüsünde hem Türkçe hem de İngilizce konu başlıklarının birlikte kullanımı dikkat çekicidir.

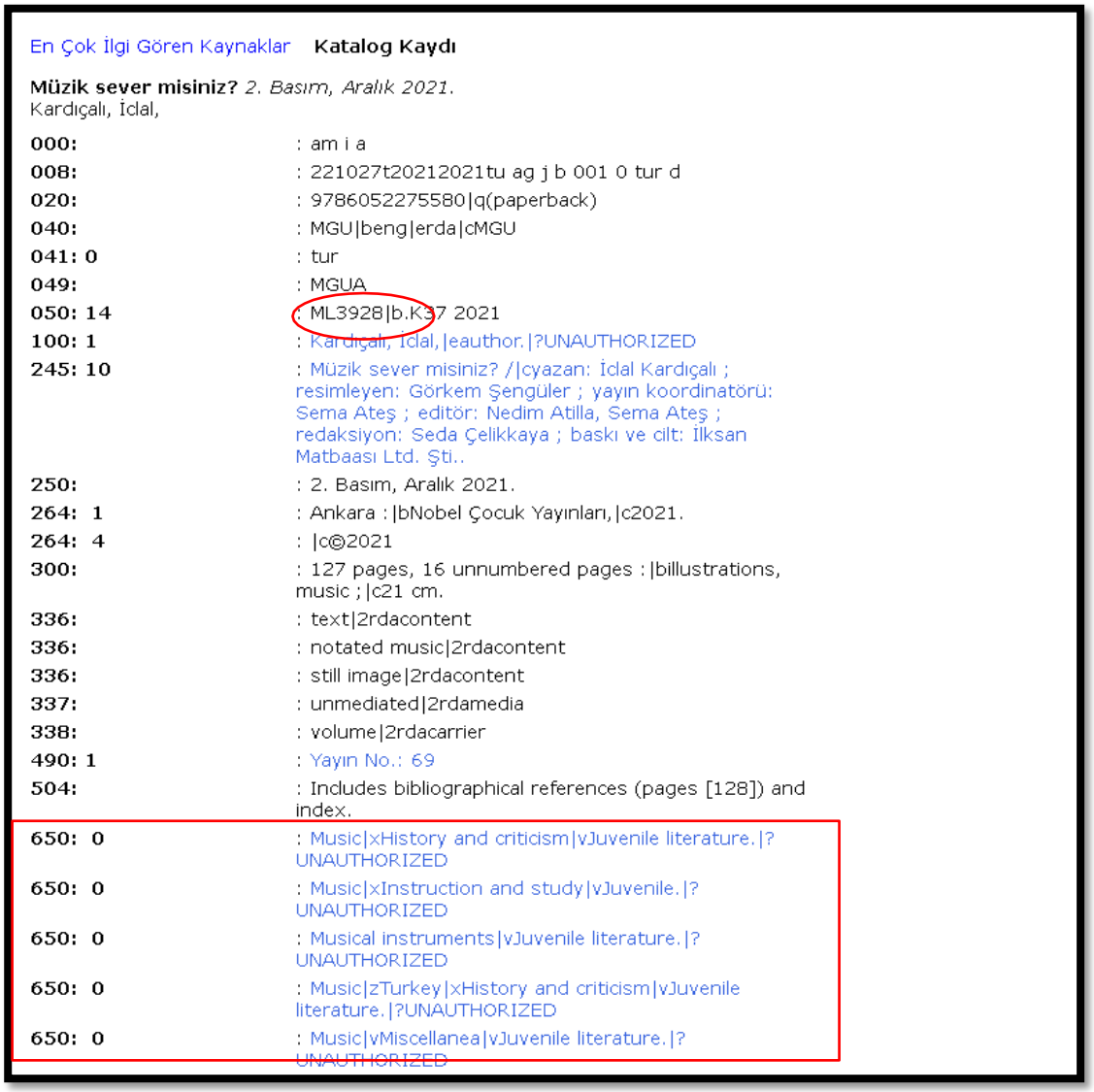
Bilkent - OBLP:

- MARC Kaydını İndir
- Bilkent - OBLP Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 1881571
- Bilkent - OBLP Kataloğu

```
LDR 01447nam a2200313   4500
008 220204n2021    tu a   j      000 0 tur u
050    $a ML160  $b .K373 2021
100 1  $a Kardıçalı, İclal.
245    $a Müzik sever misiniz? / $c İclal Kardıçalı; resimleyen Görkem
       Şengüler.
264    $a Ankara : $b Nobel Çocuk,  $c 2021.
300    $a 127 sayfa;  $b renkli resimli.
336    $a text $2 rdacontent
500    $a Includes of bibliography.
500    $a Kaynakça var.
505    $a İçindekiler; Müzik Nedir?; Müzik Yazımı; Müziğin Tarihçesi;
       Müzik Çalgıları; Müzik ve Dans; Türkiye'de Müzik Geleneği; Müziği
       Sevmek; Kaynakça; Bunları Dinlemelisin.
520    $a Geçmişten günümüze müzik dünyasında bir yolculuğa hazır
       mısınız? Müziğin tarihçesi, temel müzik bilgileri, yerli ve yabancı
       müzik türleri, müzik çalgıları, dansların, şarkıların da yer
       aldığı bu kitap, renkli çizimleri ve yalın anlatımı ile erken
       çocukluk döneminden itibaren herkes için…
521    $a Genel.
650  0 $a Music  $x  Juvenile literature.
650  4 $a Müzik.
650  0 $a Musical instruments.
650  4 $a Müzik aletleri.
650  0 $a Music  $x History.
650  4 $a Müzik  $x  Tarih.
650  0 $a Kinds of music.
650  4 $a Müzik türleri.
650  0 $a Music traditions in Turkey.
650  4 $a Türkiye'de müzik gelenekleri.
700    $a Şengüler, Görkem, $e resimleyen.
596    $a 6
```

Şekil 3. 38. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi "*Müzik sever misiniz?" isimli eserin* MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?_f=1&the_page=1&cwid=2&keyword=m%C3%BCzik+sever+misiniz&tokat_search_field=1&order=0&command=Tara#1

En Çok İlgi Gören Kaynaklar **Katalog Kaydı**

Müzik sever misiniz? *2. Basım, Aralık 2021.*
Kardıçalı, İclal,

000:	: am i a
008:	: 221027t20212021tu ag j b 001 0 tur d
020:	: 9786052275580|q(paperback)
040:	: MGU|beng|erda|cMGU
041: 0	: tur
049:	: MGUA
050: 14	: ML3928|b.K37 2021
100: 1	: Kardıçalı, İclal,|eauthor.|?UNAUTHORIZED
245: 10	: Müzik sever misiniz? /|cyazan: İclal Kardıçalı ; resimleyen: Görkem Şengüler ; yayın koordinatörü: Sema Ateş ; editör: Nedim Atilla, Sema Ateş ; redaksiyon: Seda Çelikkaya ; baskı ve cilt: İlksan Matbaası Ltd. Şti..
250:	: 2. Basım, Aralık 2021.
264: 1	: Ankara :|bNobel Çocuk Yayınları,|c2021.
264: 4	: |c©2021
300:	: 127 pages, 16 unnumbered pages :|billustrations, music ;|c21 cm.
336:	: text|2rdacontent
336:	: notated music|2rdacontent
336:	: still image|2rdacontent
337:	: unmediated|2rdamedia
338:	: volume|2rdacarrier
490: 1	: Yayın No.: 69
504:	: Includes bibliographical references (pages [128]) and index.
650: 0	: Music|xHistory and criticism|vJuvenile literature.|?UNAUTHORIZED
650: 0	: Music|xInstruction and study|vJuvenile.|?UNAUTHORIZED
650: 0	: Musical instruments|vJuvenile literature.|?UNAUTHORIZED
650: 0	: Music|zTurkey|xHistory and criticism|vJuvenile literature.|?UNAUTHORIZED
650: 0	: Music|vMiscellanea|vJuvenile literature.|?UNAUTHORIZED

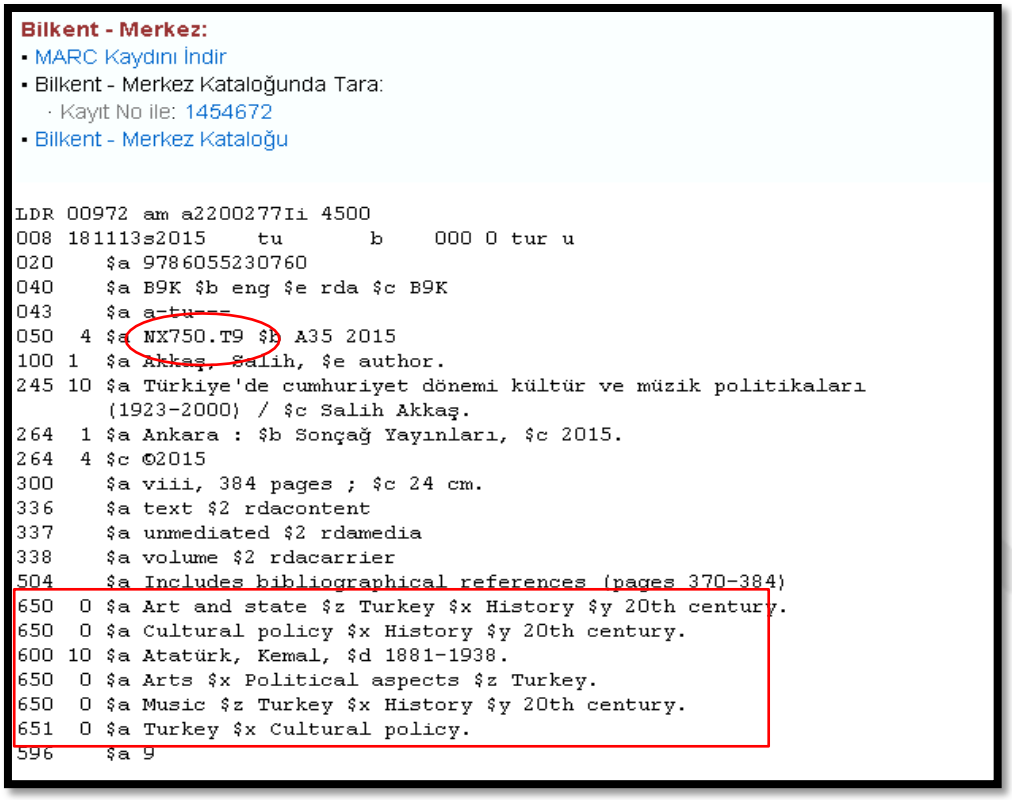
Şekil 3. 39. Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi "*Müzik sever misiniz?" isimli eserin* MARC Kaydı

Kaynak: https://katalog.mgu.edu.tr/uhtbin/cgisirsi.exe/?ps=EVSszSNFgC/MAIN/X/123

LCCS kullanımındaki tutarsızlıkla ilgili değerlendirilebilecek bir başka örnek ise *"Salih Akkaş'ın Türkiye'de Cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları (1923-2000)"* isimli eseridir. Bilkent, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi ve Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunan esere üç farklı sınıflama numarasının verildiği tespit edilmektedir. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi "NX 750.T9" numarasını kullanırken aynı esere Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kütüphanesi "CB 430.T9" numarasını uygun bulmuştur. Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi ise bu eser için "ML 345.T85" numarasını kullanmıştır. LCCS tabloları incelendiğinde "NX 750.T9" sınıflama numarası *"Genel olarak sanat—Devlet himayesi—Diğer bölgeler veya ülkeler A-Z"* konusunu

sınıflarken "CB 430.T9" sınıflama numarası *"Uygarlık tarihi—Modern—Genel-özel"* konusunu sınıflamaktadır. Son olarak "ML 345.T85" numarası ise *"Müzikle ilgili literatür—Türkiye—Döneme göre—1901-2000"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları bazında bir değerlendirme yapıldığında ise üç üniversite kütüphanesinin de yalnızca İngilizce konu başlıklarını kullanmayı tercih ettiği gözlemlenmektedir.

Bilkent - Merkez:
- MARC Kaydını İndir
- Bilkent - Merkez Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 1454672
- Bilkent - Merkez Kataloğu

```
LDR 00972 am a2200277Ii 4500
008 181113s2015    tu       b    000 0 tur u
020    $a 9786055230760
040    $a B9K $b eng $e rda $c B9K
043    $a a-tu---
050  4 $a NX750.T9 $b A35 2015
100 1  $a Akkaş, Salih, $e author.
245 10 $a Türkiye'de cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları
       (1923-2000) / $c Salih Akkaş.
264  1 $a Ankara : $b Sonçağ Yayınları, $c 2015.
264  4 $c ©2015
300    $a viii, 384 pages ; $c 24 cm.
336    $a text $2 rdacontent
337    $a unmediated $2 rdamedia
338    $a volume $2 rdacarrier
504    $a Includes bibliographical references (pages 370-384)
650  0 $a Art and state $z Turkey $x History $y 20th century.
650  0 $a Cultural policy $x History $y 20th century.
600 10 $a Atatürk, Kemal, $d 1881-1938.
650  0 $a Arts $x Political aspects $z Turkey.
650  0 $a Music $z Turkey $x History $y 20th century.
651  0 $a Turkey $x Cultural policy.
596    $a 9
```

Şekil 3. 40. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi "*Türkiye'de Cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları (1923-2000)*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=t%C3%BCrkiye%27de+cumhuriyet+d%C3%B6nemi+k%C3%BClt%C3%BCr&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=7&order=0#1

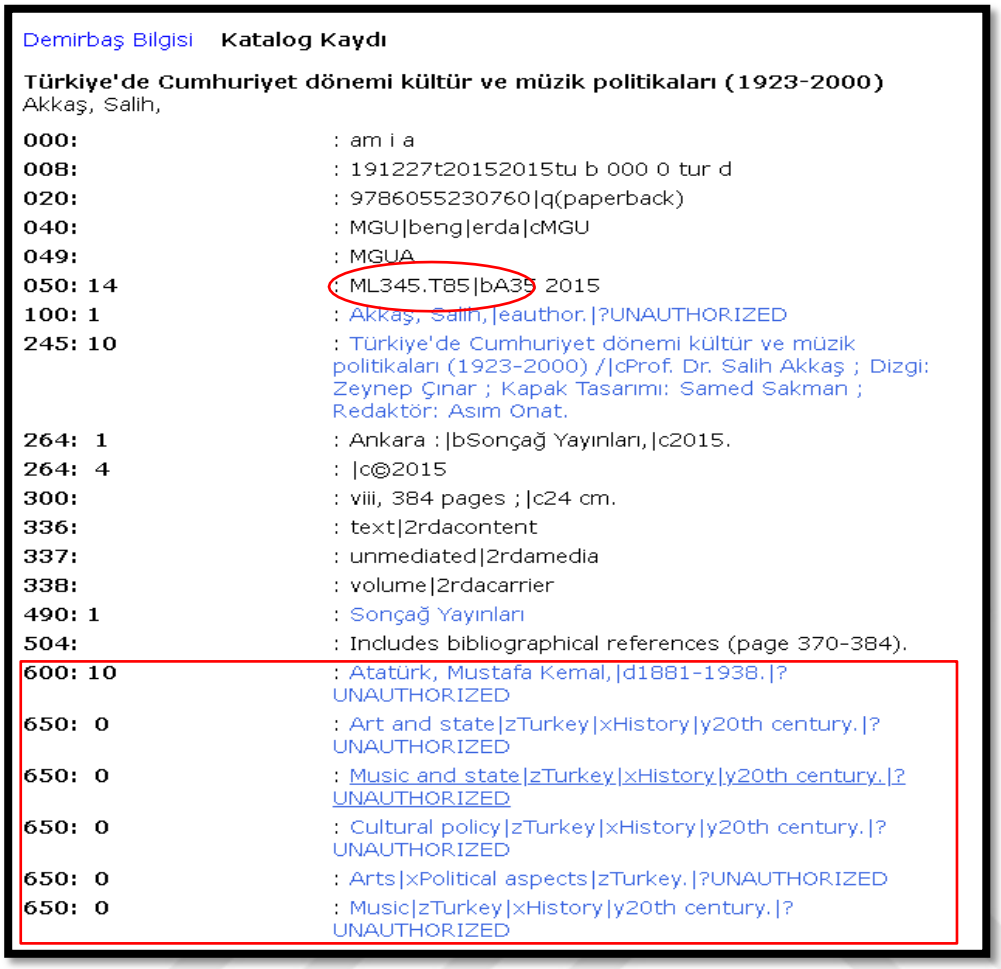
Eser Adı	Türkiye'de Cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları (1923-2000) / Salih Akkaş
Yazar	Akkaş, Salih
Yayın Tarihi	2015
Yayınlayan	Sonçağ Yayıncılık
Yayın Yeri	Ankara
Konu	Cultural policy_Turkey_1923- Music_Political aspects_20th century_Turkey
Dil	Türkçe
ISBN	9786055230760
Fiziksel Nitelik	viii, 384 pages ; 23 cm.
Bağışçılar	Ömer DEMİR
Yayın Geliş Tarihi	23.02.2015

Yer Bilgisi

Kütüphane	Bölüm	Sanal Bölüm	Koleksiyon	Oda	Ödünç Sayısı	Tür	Alt Biçim	Şekil	Ortam	Yer Bilgisi	Demirbaş	Durum	Sınıflama yer bilgisi
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	Depo-2		Genel			Kitap		Basılı	Kağıt		0007161	Rafta	CB 430.T9/A35 2015 c.1

Şekil 3. 41. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kütüphanesi "*Türkiye'de Cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları (1923-2000)*" isimli eserin Katalog Kaydı

Kaynak:https://katalog.asbu.edu.tr/yordam/?dil=0&p=1&q=Cumhuriyet+d%C3%B6nemi+k%C3%BClt%C3%BCr+ve+m%C3%BCzik+politikalar&alan=qEser_txt&demirbas=0007161

Demirbaş Bilgisi **Katalog Kaydı**

Türkiye'de Cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları (1923-2000)
Akkaş, Salih,

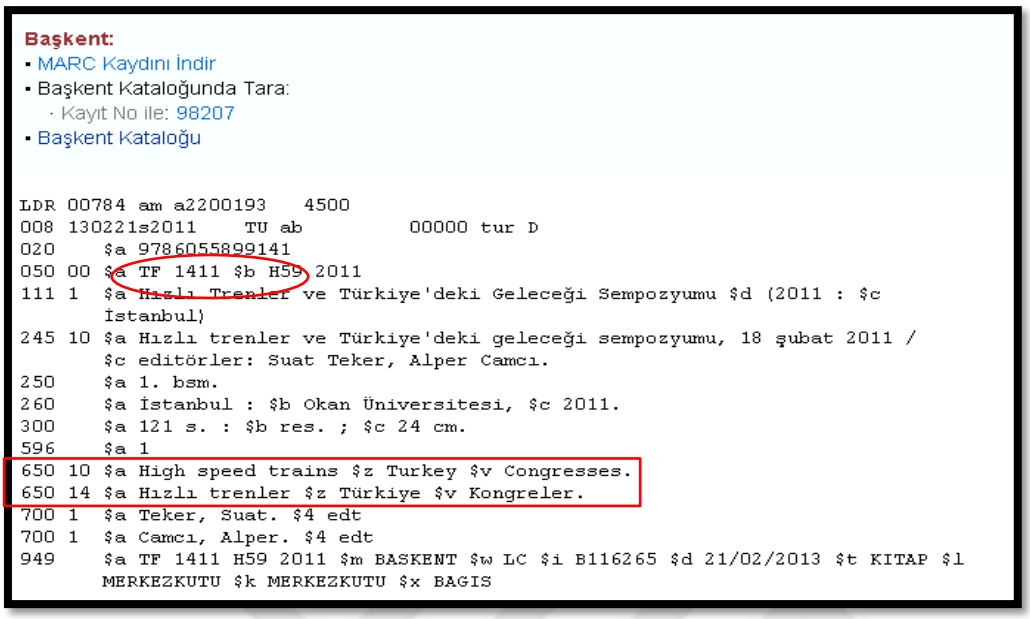
000:	: am i a
008:	: 191227t20152015tu b 000 0 tur d
020:	: 9786055230760|q(paperback)
040:	: MGU|beng|erda|cMGU
049:	: MGUA
050: 14	: ML345.T85|bA35 2015
100: 1	: Akkaş, Salih,|eauthor.|?UNAUTHORIZED
245: 10	: Türkiye'de Cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları (1923-2000) /|cProf. Dr. Salih Akkaş ; Dizgi: Zeynep Çınar ; Kapak Tasarımı: Samed Sakman ; Redaktör: Asım Onat.
264: 1	: Ankara :|bSonçağ Yayınları,|c2015.
264: 4	: |c©2015
300:	: viii, 384 pages ;|c24 cm.
336:	: text|2rdacontent
337:	: unmediated|2rdamedia
338:	: volume|2rdacarrier
490: 1	: Sonçağ Yayınları
504:	: Includes bibliographical references (page 370-384).
600: 10	: Atatürk, Mustafa Kemal,|d1881-1938.|? UNAUTHORIZED
650: 0	: Art and state|zTurkey|xHistory|y20th century.|? UNAUTHORIZED
650: 0	: Music and state|zTurkey|xHistory|y20th century.|? UNAUTHORIZED
650: 0	: Cultural policy|zTurkey|xHistory|y20th century.|? UNAUTHORIZED
650: 0	: Arts|xPolitical aspects|zTurkey.|?UNAUTHORIZED
650: 0	: Music|zTurkey|xHistory|y20th century.|? UNAUTHORIZED

Şekil 3. 42. Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Kütüphanesi "*Türkiye'de Cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları (1923-2000)*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak: https://katalog.mgu.edu.tr/uhtbin/cgisirsi.exe/?ps=mhoo1pDIdo/MAIN/X/123

LCCS kullanımıyla ilgili bir diğer örnek ise *"Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu 18 Şubat 2011, İstanbul, Türkiye"* isimli kongre/konferans eseridir. Başkent, Çankaya, Atılım ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunan bu esere iki farklı sınıflama numarasının verildiği tespit edilmektedir. Başkent ve Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi "TF 1411" numarasını kullanırken aynı esere Atılım ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi "HE 3375" numarasını uygun bulmuştur. LCCS tabloları incelendiğinde "TF 1411" numarası *"Demir yolu mühendisliği ve işletimi—Yüksek hızlı kara taşımacılığı—Türkiye—Genel işler"* konusunu sınıflarken "HE 3375" numarası *"Ulaşım ve iletişim—Demiryolları—Türkiye—Genel işler"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları değerlendirildiğinde ise dört üniversite kütüphanesinin de Türkçe ve İngilizce konu başlıklarını birlikte kullandığı tespit edilmektedir.

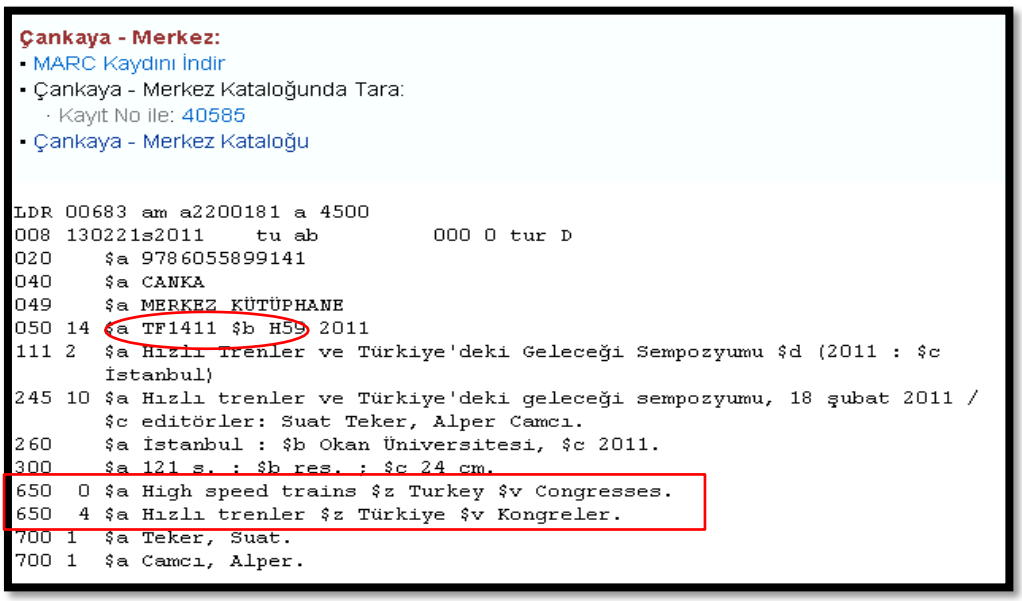

Başkent:
- MARC Kaydını İndir
- Başkent Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 98207
- Başkent Kataloğu

```
LDR 00784 am a2200193   4500
008 130221s2011    TU ab          00000 tur D
020    $a 9786055899141
050 00 $a TF 1411 $b H59 2011
111 1  $a Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu $d (2011 : $c
       İstanbul)
245 10 $a Hızlı trenler ve Türkiye'deki geleceği sempozyumu, 18 şubat 2011 /
       $c editörler: Suat Teker, Alper Camcı.
250    $a 1. bsm.
260    $a İstanbul : $b Okan Üniversitesi, $c 2011.
300    $a 121 s. : $b res. ; $c 24 cm.
596    $a 1
650 10 $a High speed trains $z Turkey $v Congresses.
650 14 $a Hızlı trenler $z Türkiye $v Kongreler.
700 1  $a Teker, Suat. $4 edt
700 1  $a Camcı, Alper. $4 edt
949    $a TF 1411 H59 2011 $m BASKENT $w LC $i B116265 $d 21/02/2013 $t KITAP $l
       MERKEZKUTU $k MERKEZKUTU $x BAGIS
```

Şekil 3. 43. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi *"Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu 18 Şubat 2011, İstanbul, Türkiye"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=h%C4%B1zl%C4%B1+trenler+ve+t%C3%BCrkiye&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

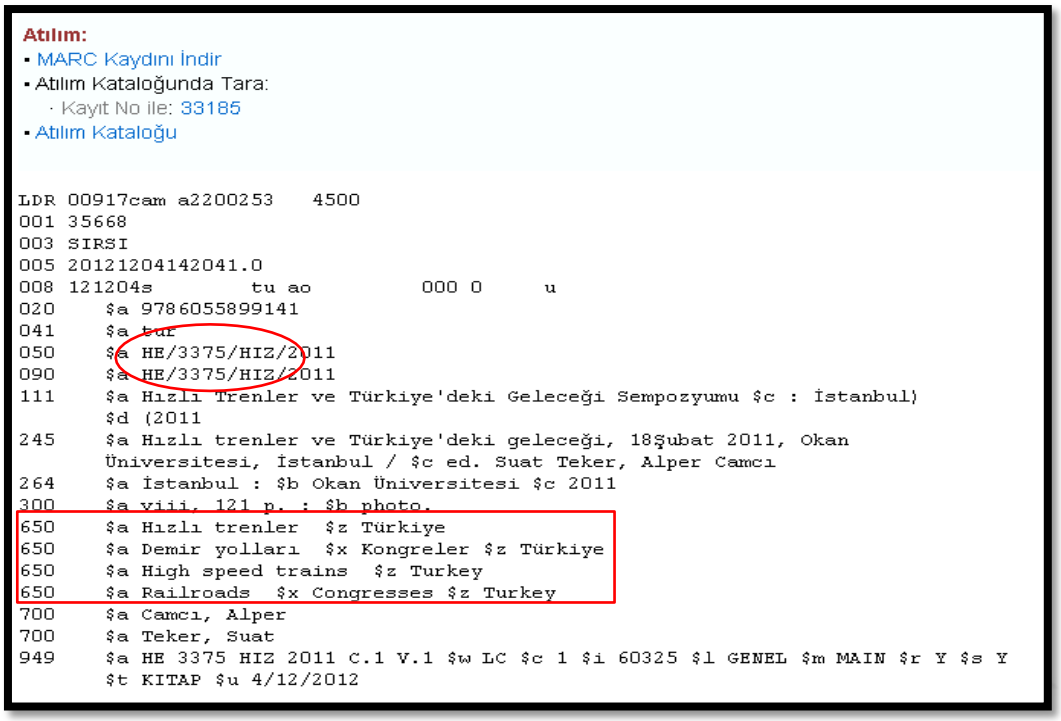

Çankaya - Merkez:
- MARC Kaydını İndir
- Çankaya - Merkez Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 40585
- Çankaya - Merkez Kataloğu

```
LDR 00683 am a2200181 a 4500
008 130221s2011    tu ab          000 0 tur D
020    $a 9786055899141
040    $a CANKA
049    $a MERKEZ KÜTÜPHANE
050 14 $a TF1411 $b H59 2011
111 2  $a Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu $d (2011 : $c
       İstanbul)
245 10 $a Hızlı trenler ve Türkiye'deki geleceği sempozyumu, 18 şubat 2011 /
       $c editörler: Suat Teker, Alper Camcı.
260    $a İstanbul : $b Okan Üniversitesi, $c 2011.
300    $a 121 s. : $b res. ; $c 24 cm.
650  0 $a High speed trains $z Turkey $v Congresses.
650  4 $a Hızlı trenler $z Türkiye $v Kongreler.
700 1  $a Teker, Suat.
700 1  $a Camcı, Alper.
```

Şekil 3. 44. Çankaya Üniversitesi Kütüphanesi *"Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu 18 Şubat 2011, İstanbul, Türkiye"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=h%C4%B1zl%C4%B1+trenler+ve+t%C3%BCrkiye&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=1036&order=0#1

Atılım:
- MARC Kaydını İndir
- Atılım Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 33185
- Atılım Kataloğu

```
LDR 00917cam a2200253   4500
001 35668
003 SIRSI
005 20121204142041.0
008 121204s         tu ao          000 0      u
020     $a 9786055899141
041     $a tur
050     $a HE/3375/HIZ/2011
090     $a HE/3375/HIZ/2011
111     $a Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu $c : İstanbul)
        $d (2011
245     $a Hızlı trenler ve Türkiye'deki geleceği, 18Şubat 2011, Okan
        Üniversitesi, İstanbul / $c ed. Suat Teker, Alper Camcı
264     $a İstanbul : $b Okan Üniversitesi $c 2011
300     $a viii, 121 p. : $b photo.
650     $a Hızlı trenler  $z Türkiye
650     $a Demir yolları  $x Kongreler $z Türkiye
650     $a High speed trains  $z Turkey
650     $a Railroads  $x Congresses $z Turkey
700     $a Camcı, Alper
700     $a Teker, Suat
949     $a HE 3375 HIZ 2011 C.1 V.1 $w LC $c 1 $i 60325 $l GENEL $m MAIN $r Y $s Y
        $t KITAP $u 4/12/2012
```

Şekil 3. 45. Atılım Üniversitesi Kütüphanesi *"Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu 18 Şubat 2011, İstanbul, Türkiye"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=h%C4%B1zl%C4%B1+trenler+ve+t%C3%BCrkiye&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=129&order=0#2

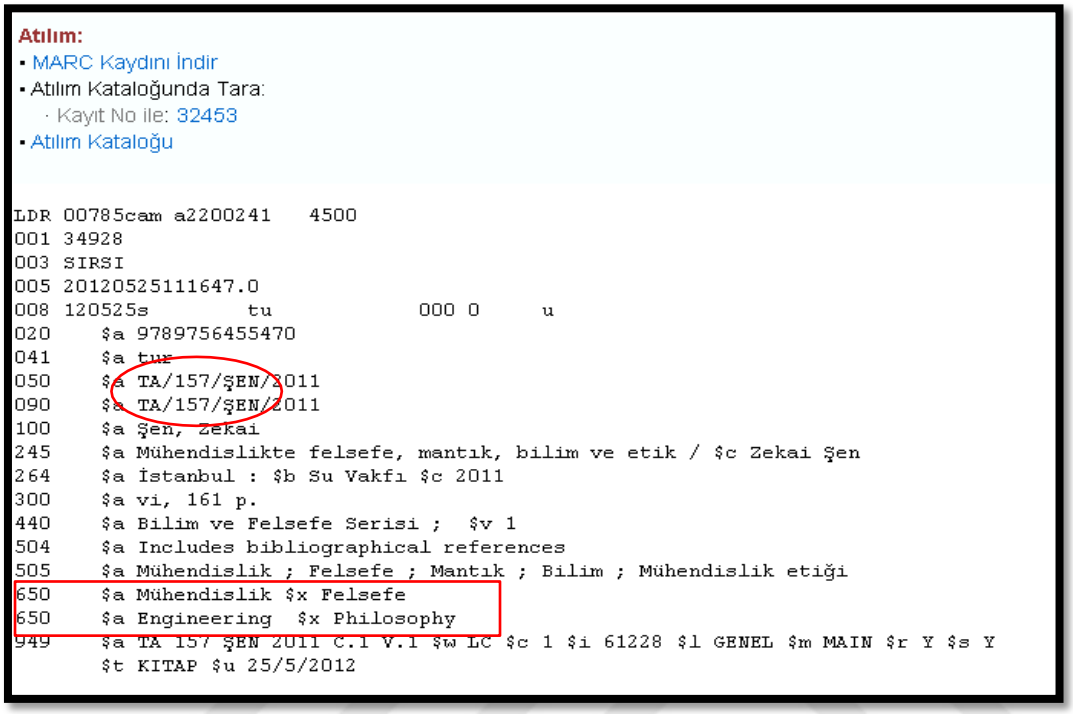

Şekil 3. 46. Türk Hava Kurumu Üniversitesi *"Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu 18 Şubat 2011, İstanbul, Türkiye"* isimli eserin MARC Kaydı[48]

LCCS kullanımındaki farklılıklarla ilgili bir diğer örnek ise *"Zekai Şen'in Mühendislikte felsefe, mantık, bilim ve etik"* isimli eseridir. Eser Atılım, TEDÜ, ODTÜ, Hacettepe ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Eser için iki farklı konu altında toplam üç farklı sınıflama numarası tercih edilmiştir. Atılım Üniversitesi Kütüphanesi "TA 157" numarasını kullanırken TEDÜ ve ODTÜ Kütüphaneleri "TA 160" numarasını tercih etmiştir. Hacettepe ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphaneleri ise aynı eser için "Q 175.3" sınıflama numarasını uygun bulmuştur. LCCS tabloları incelendiğinde "TA 157" numarası *"Mühendislik—Genel işler"* konusunu sınıflarken "TA 160" numarası ise *"Mühendislik—Araştırma—Genel işler"* konusunu sınıflamaktadır. Son olarak "Q 175.3" sınıflama numarası ise *"Bilim—Felsefe—Adresler. Denemeler. Dersler"* konusunu sınıflamaktadır.

[48] Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanesi'nin katalog verileri uzaktan veya toplu katalogdan erişime açık değildir. Bu verilerin elde edilebilmesi için kütüphane yönetimi ile görüşülüp gerekli izinler alınarak otomasyon programlarının ekran görüntüleri alınmış ve bu çalışmada kullanılmıştır.

Konu başlıkları incelendiğinde ise Atılım, Hacettepe ve Türk Hava Kurumu Kütüphanesi Türkçe ve İngilizce konu başlığını bir arada kullanırken TEDÜ ve ODTÜ Kütüphaneleri yalnızca İngilizce konu başlığı kullanmaktadır.

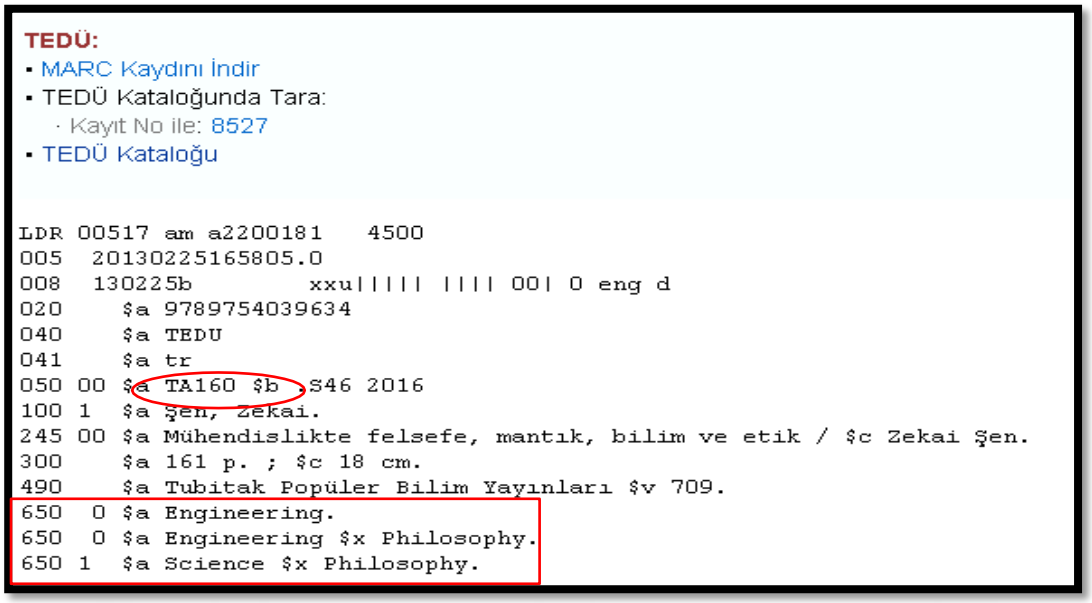

Atılım:
- MARC Kaydını İndir
- Atılım Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 32453
- Atılım Kataloğu

```
LDR 00785cam a2200241   4500
001 34928
003 SIRSI
005 20120525111647.0
008 120525s         tu             000 0     u
020    $a 9789756455470
041    $a tur
050    $a TA/157/ŞEN/2011
090    $a TA/157/ŞEN/2011
100    $a Şen, Zekai
245    $a Mühendislikte felsefe, mantık, bilim ve etik / $c Zekai Şen
264    $a İstanbul : $b Su Vakfı $c 2011
300    $a vi, 161 p.
440    $a Bilim ve Felsefe Serisi ;  $v 1
504    $a Includes bibliographical references
505    $a Mühendislik ; Felsefe ; Mantık ; Bilim ; Mühendislik etiği
650    $a Mühendislik $x Felsefe
650    $a Engineering  $x Philosophy
949    $a TA 157 ŞEN 2011 C.1 V.1 $w LC $c 1 $i 61228 $l GENEL $m MAIN $r Y $s Y
       $t KITAP $u 25/5/2012
```

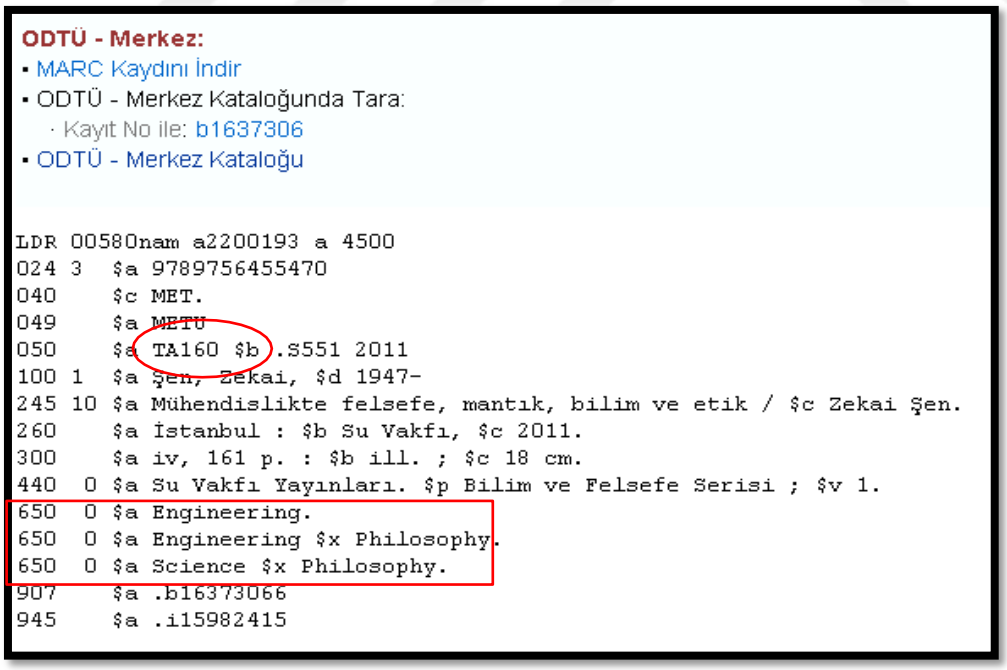
Şekil 3. 47. Atılım Üniversitesi Kütüphanesi *"Mühendislikte felsefe, mantık, bilim ve etik"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=m%C3%BChendislikte+felsefe+mant%C4%B1k&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=129&order=0#1

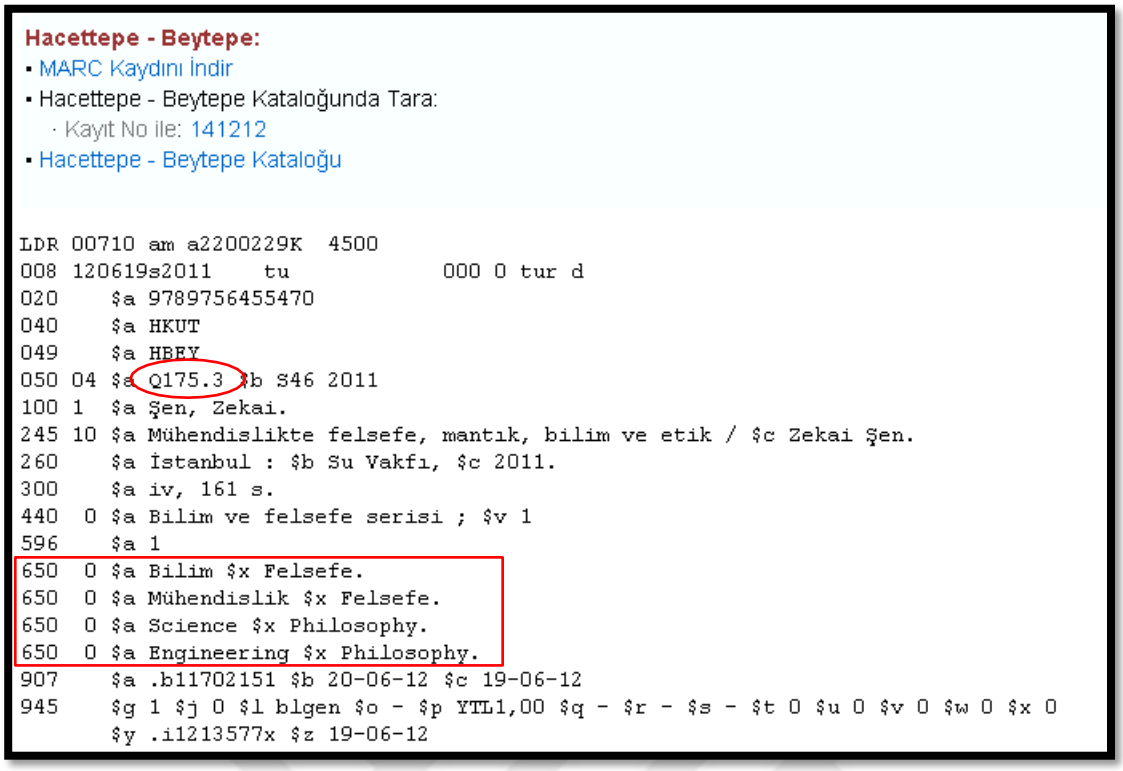
Şekil 3. 48. TEDÜ Kütüphanesi *"Mühendislikte felsefe, mantık, bilim ve etik"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=m%C3%BChendislikte+felsefe+mant%C4%B1k&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=840&order=0#2

Şekil 3. 49. ODTÜ Kütüphanesi *"Mühendislikte felsefe, mantık, bilim ve etik"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=m%C3%BChendislikte+felsefe+mant%C4%B1k&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=90&order=0#1

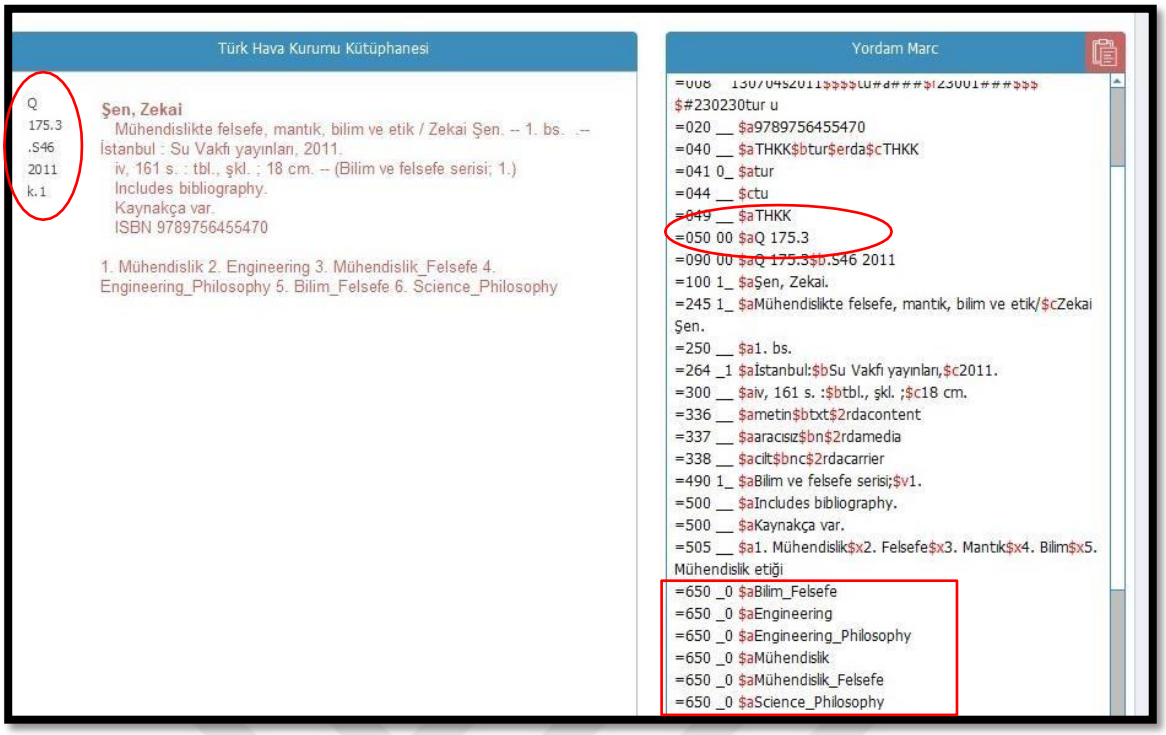
Hacettepe - Beytepe:

- MARC Kaydını İndir
- Hacettepe - Beytepe Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 141212
- Hacettepe - Beytepe Kataloğu

```
LDR 00710 am a2200229K  4500
008 120619s2011    tu            000 0 tur d
020    $a 9789756455470
040    $a HKUT
049    $a HBEY
050 04 $a Q175.3 $b S46 2011
100 1  $a Şen, Zekai.
245 10 $a Mühendislikte felsefe, mantık, bilim ve etik / $c Zekai Şen.
260    $a İstanbul : $b Su Vakfı, $c 2011.
300    $a iv, 161 s.
440  0 $a Bilim ve felsefe serisi ; $v 1
596    $a 1
650  0 $a Bilim $x Felsefe.
650  0 $a Mühendislik $x Felsefe.
650  0 $a Science $x Philosophy.
650  0 $a Engineering $x Philosophy.
907    $a .b11702151 $b 20-06-12 $c 19-06-12
945    $g 1 $j 0 $l blgen $o - $p YTL1,00 $q - $r - $s - $t 0 $u 0 $v 0 $w 0 $x 0
       $y .i1213577x $z 19-06-12
```

Şekil 3. 50. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi *"Mühendislikte felsefe, mantık, bilim ve etik"* isimli eserin MARC Kaydı

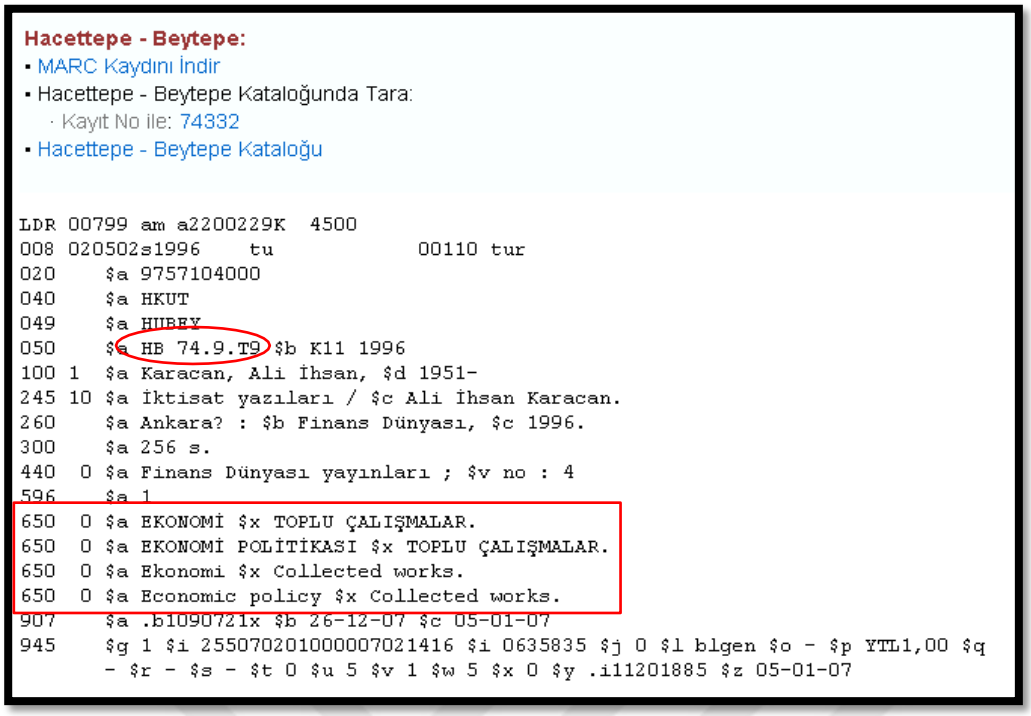
Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=m%C3%BChendislikte+felsefe+mant%C4%B1k&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=39&order=0#1

Şekil 3. 51. Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanesi *"Mühendislikte felsefe, mantık, bilim ve etik"* isimli eserin MARC Kaydı

LCCS kullanımı ile ilgili örneklerinden bir diğeri ise *"Ali İhsan Karacan'ın İktisat yazıları"* isimli eseridir. Hacettepe, TOBB ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunan bu eser için sosyal bilimler konusunda uyum sağlanmış olsa da numaraların kullanılış biçimi bakımından üç kütüphanede de farklı uygulamanın olduğu tespit edilmiştir. Eser Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi'nde "HB 79.9.T9" şeklinde sınıflanırken TOBB Üniversitesi Kütüphanesi'nde "HC 492" şeklinde sınıflanmıştır. Türk Hava Kurumu Kütüphanesi'nde ise aynı eser için "HB 171.5" numarası kullanılmıştır. LCCS tabloları detayları ile incelendiğinde "HB 74.9.T9" numarası *"Ekonomik teori—Eğitim ve öğretim. Araştırma—Ülkeye göre A-Z"* konusunu sınıflarken "HC 492" numarası *"Ekonomik tarih ve koşullar—Türkiye—Genel işler"* konusunu sınıflamaktadır. Son olarak "HB 171.5" numarası ise *"Ekonomik teori. Demografi—İngilizce ve Amerikan—Ders kitapları"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları incelendiğinde ise üç üniversite kütüphanesi de Türkçe ve İngilizce konu başlıklarını bir arada kullandığı tespit edilmektedir.

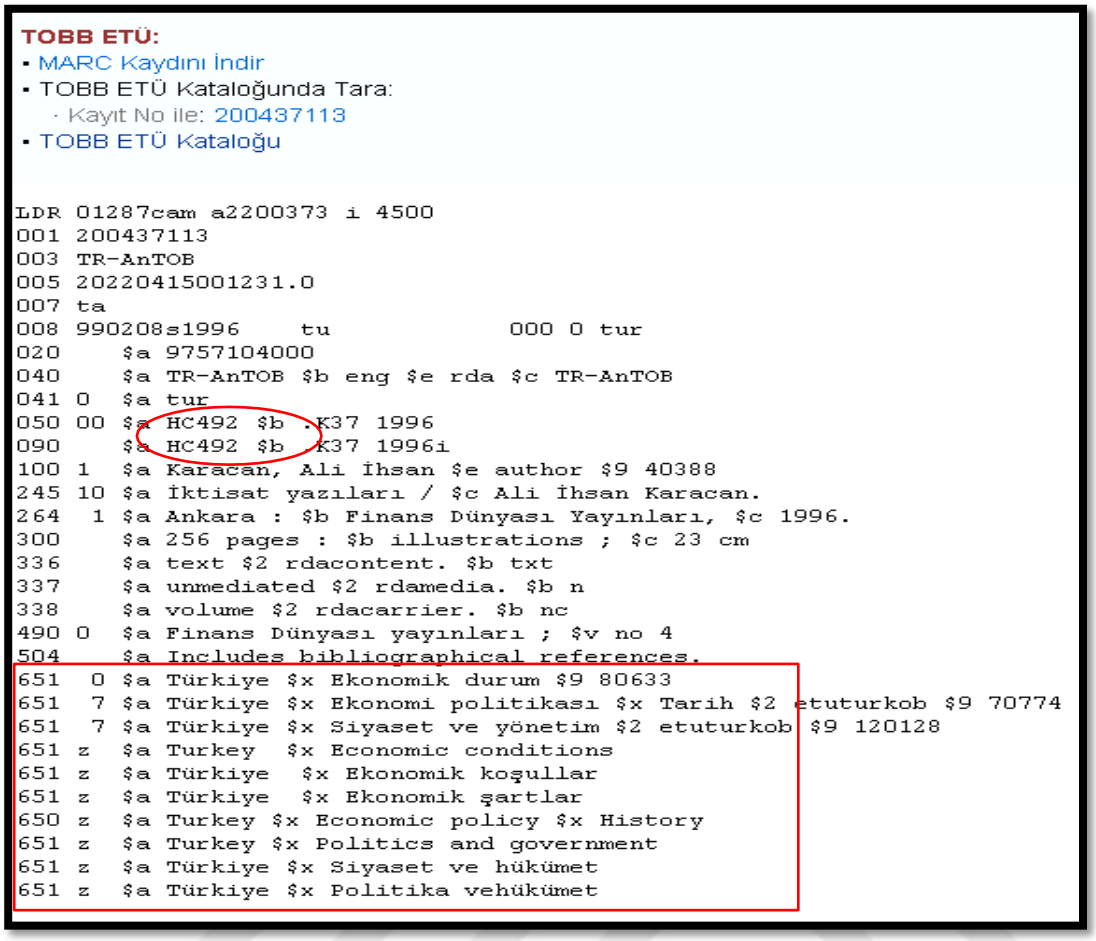

Hacettepe - Beytepe:
- MARC Kaydını İndir
- Hacettepe - Beytepe Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 74332
- Hacettepe - Beytepe Kataloğu

```
LDR 00799 am a2200229K  4500
008 020502s1996    tu            00110 tur
020    $a 9757104000
040    $a HKUT
049    $a HUBEY
050    $a HB 74.9.T9 $b K11 1996
100 1  $a Karacan, Ali İhsan, $d 1951-
245 10 $a İktisat yazıları / $c Ali İhsan Karacan.
260    $a Ankara? : $b Finans Dünyası, $c 1996.
300    $a 256 s.
440  0 $a Finans Dünyası yayınları ; $v no : 4
596    $a 1
650  0 $a EKONOMİ $x TOPLU ÇALIŞMALAR.
650  0 $a EKONOMİ POLİTİKASI $x TOPLU ÇALIŞMALAR.
650  0 $a Ekonomi $x Collected works.
650  0 $a Economic policy $x Collected works.
907    $a .b1090721x $b 26-12-07 $c 05-01-07
945    $g 1 $i 255070201000007021416 $i 0635835 $j 0 $l blgen $o - $p YTL1,00 $q
       - $r - $s - $t 0 $u 5 $v 1 $w 5 $x 0 $y .i11201885 $z 05-01-07
```

Şekil 3. 52. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi *"İktisat yazıları"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=iktisat+yaz%C4%B1lar%C4%B1&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=39&order=0#1

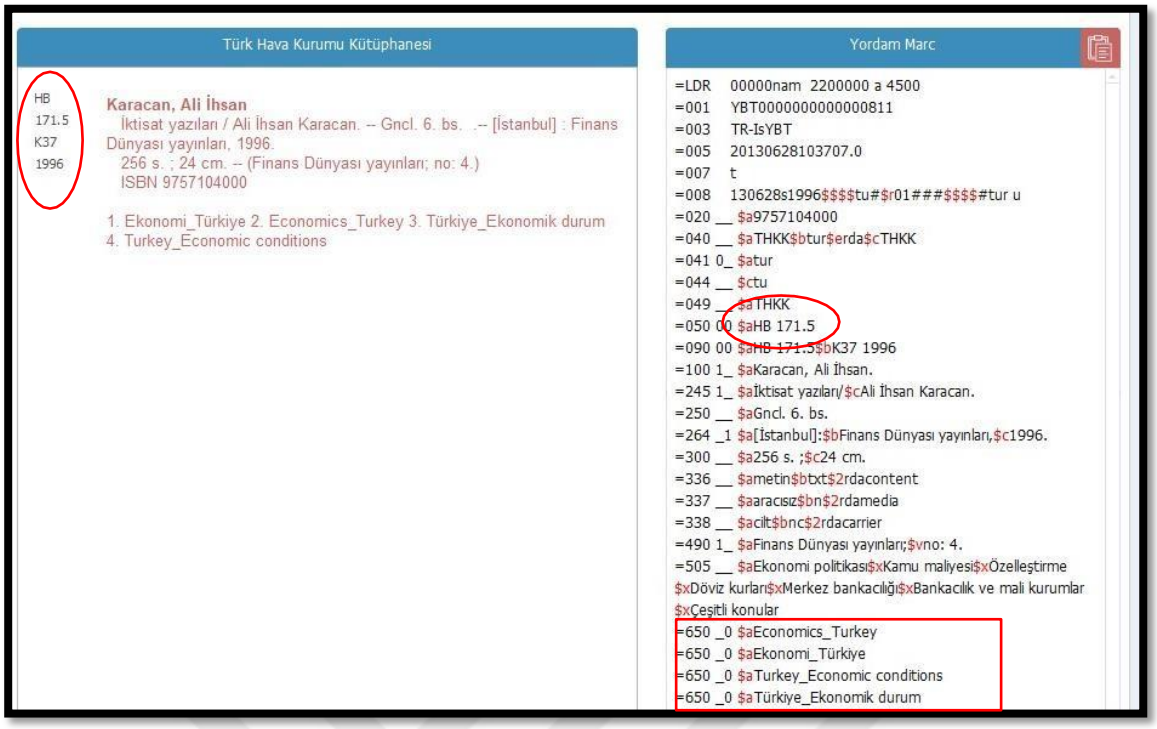

TOBB ETÜ:
- MARC Kaydını İndir
- TOBB ETÜ Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 200437113
- TOBB ETÜ Kataloğu

```
LDR 01287cam a2200373 i 4500
001 200437113
003 TR-AnTOB
005 20220415001231.0
007 ta
008 990208s1996    tu             000 0 tur
020    $a 9757104000
040    $a TR-AnTOB $b eng $e rda $c TR-AnTOB
041 0  $a tur
050 00 $a HC492 $b .K37 1996
090    $a HC492 $b .K37 1996i
100 1  $a Karacan, Ali İhsan $e author $9 40388
245 10 $a İktisat yazıları / $c Ali İhsan Karacan.
264  1 $a Ankara : $b Finans Dünyası Yayınları, $c 1996.
300    $a 256 pages : $b illustrations ; $c 23 cm
336    $a text $2 rdacontent. $b txt
337    $a unmediated $2 rdamedia. $b n
338    $a volume $2 rdacarrier. $b nc
490 0  $a Finans Dünyası yayınları ; $v no 4
504    $a Includes bibliographical references.
651  0 $a Türkiye $x Ekonomik durum $9 80633
651  7 $a Türkiye $x Ekonomi politikası $x Tarih $2 etuturkob $9 70774
651  7 $a Türkiye $x Siyaset ve yönetim $2 etuturkob $9 120128
651 z  $a Turkey  $x Economic conditions
651 z  $a Türkiye  $x Ekonomik koşullar
651 z  $a Türkiye  $x Ekonomik şartlar
650 z  $a Turkey $x Economic policy $x History
651 z  $a Turkey $x Politics and government
651 z  $a Türkiye $x Siyaset ve hükümet
651 z  $a Türkiye $x Politika vehükümet
```

Şekil 3. 53. TOBB ETÜ Kütüphanesi *"İktisat yazıları"* isimli eserin MARC Kaydı

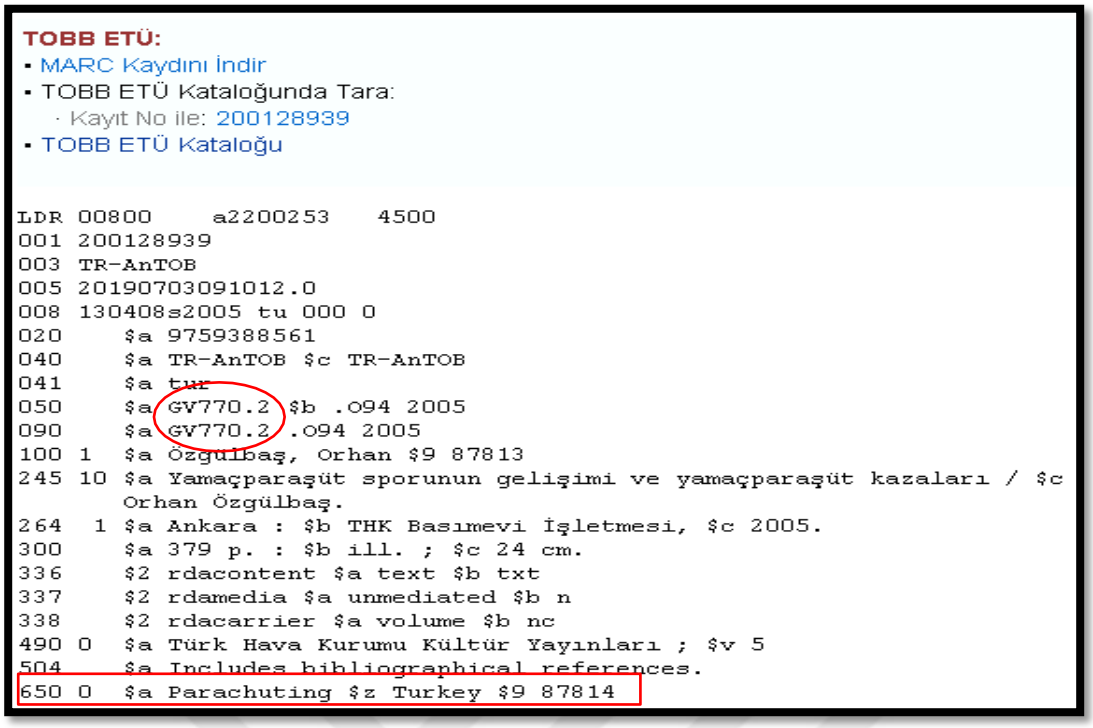
Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=3&keyword=iktisat+yaz%C4%B1lar%C4%B1&tokat_search_field=2&keyword2=ali+ihsan&tokat_search_field2=3&keyword3=&tokat_search_field3=1&tokat_library%5b%5d=539&order=0#1

Şekil 3. 54. TOBB ETÜ Kütüphanesi *"İktisat yazıları"* isimli eserin MARC Kaydı

LCCS kullanımındaki tutarsızlıkla ilgili incelenebilecek son örnek ise *"Orhan Özgülbaş'ın Yamaç paraşüt sporunun gelişimi ve yamaç paraşüt kazaları"* isimli eseridir. TOBB, Başkent ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunan bu esere iki farklı sınıflama numarasının verildiği görülmektedir. TOBB Üniversitesi Kütüphanesi "GV 770.2" sınıflama numarasını kullanırken Başkent ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphaneleri aynı eser için "GV 764" sınıflama numarasını uygun bulmaktadır. LCCS tabloları incelendiğinde ise "GV 770.2" sınıflama numarası *"Boş zaman—Spor. Paraşüt—Bölge veya ülkeye göre A-Z"* konusunu sınıflamaktadır. Görüldüğü gibi numara için tablolar bir talimat yönlendirmesi yapmaktadır. Bölge veya ülkeye göre bir cutter verme işleminin yapılması gerekirken TOBB Üniversitesi Kütüphanesi bu detayı atlayarak numarayı olduğu gibi kullanmayı tercih etmiştir. Başkent ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanelerinin kullandığı "GV 764" sınıflama numarası ise *"Boş zaman—Spor—Hava sporları—Genel işler"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları incelendiğinde ise Başkent ve Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphaneleri Türkçe ve İngilizce konu başlıklarını bir arada kullanırken TOBB Üniversitesi Kütüphanesi yalnızca İngilizce konu başlıkları kullanmayı tercih etmektedir.

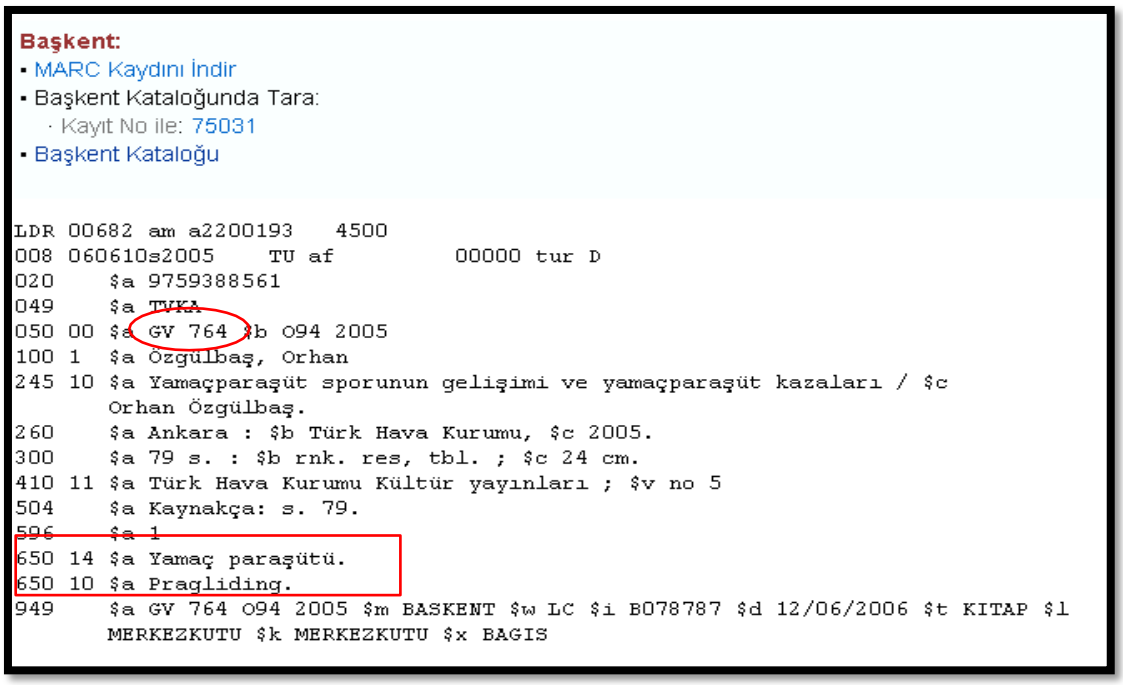

TOBB ETÜ:
- MARC Kaydını İndir
- TOBB ETÜ Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 200128939
- TOBB ETÜ Kataloğu

```
LDR 00800     a2200253    4500
001 200128939
003 TR-AnTOB
005 20190703091012.0
008 130408s2005 tu 000 0
020     $a 9759388561
040     $a TR-AnTOB $c TR-AnTOB
041     $a tur
050     $a GV770.2 $b .O94 2005
090     $a GV770.2 .O94 2005
100 1   $a Özgülbaş, Orhan $9 87813
245 10  $a Yamaçparaşüt sporunun gelişimi ve yamaçparaşüt kazaları / $c
        Orhan Özgülbaş.
264  1  $a Ankara : $b THK Basımevi İşletmesi, $c 2005.
300     $a 379 p. : $b ill. ; $c 24 cm.
336     $2 rdacontent $a text $b txt
337     $2 rdamedia $a unmediated $b n
338     $2 rdacarrier $a volume $b nc
490 0   $a Türk Hava Kurumu Kültür Yayınları ; $v 5
504     $a Includes bibliographical references.
650 0   $a Parachuting $z Turkey $9 87814
```

Şekil 3. 55. TOBB ETÜ Kütüphanesi *"Yamaç paraşüt sporunun gelişimi ve yamaç paraşüt kazaları"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=3&keyword=9759388561&tokat_search_field=4&keyword2=&tokat_search_field2=1&keyword3=&tokat_search_field3=1&tokat_library%5b%5d=539&order=0#1

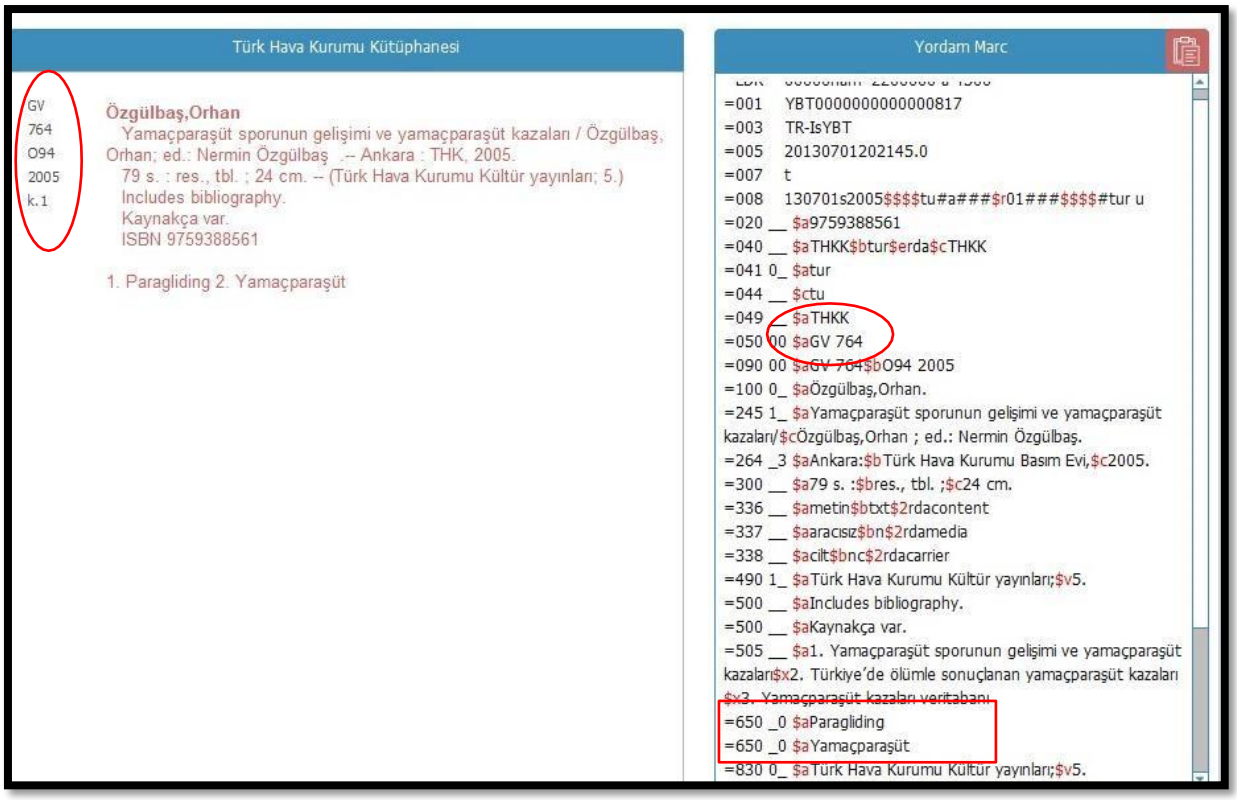

Başkent:
- MARC Kaydını İndir
- Başkent Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 75031
- Başkent Kataloğu

```
LDR 00682 am a2200193    4500
008 060610s2005    TU af          00000 tur D
020     $a 9759388561
049     $a TVKA
050 00  $a GV 764 $b O94 2005
100 1   $a Özgülbaş, Orhan
245 10  $a Yamaçparaşüt sporunun gelişimi ve yamaçparaşüt kazaları / $c
        Orhan Özgülbaş.
260     $a Ankara : $b Türk Hava Kurumu, $c 2005.
300     $a 79 s. : $b rnk. res, tbl. ; $c 24 cm.
410 11  $a Türk Hava Kurumu Kültür yayınları ; $v no 5
504     $a Kaynakça: s. 79.
596     $a 1
650 14  $a Yamaç paraşütü.
650 10  $a Pragliding.
949     $a GV 764 O94 2005 $m BASKENT $w LC $i B078787 $d 12/06/2006 $t KITAP $l
        MERKEZKUTU $k MERKEZKUTU $x BAGIS
```

Şekil 3. 56. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi *"Yamaç paraşüt sporunun gelişimi ve yamaç paraşüt kazaları"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=3&keyword=9759388561&tokat_search_field=4&keyword2=&tokat_search_field2=1&keyword3=&tokat_search_field3=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

Şekil 3. 57. Türk Hava Kurumu Üniversitesi Kütüphanesi "Yamaç paraşüt sporunun gelişimi ve yamaç paraşüt kazaları" isimli eserin MARC Kaydı

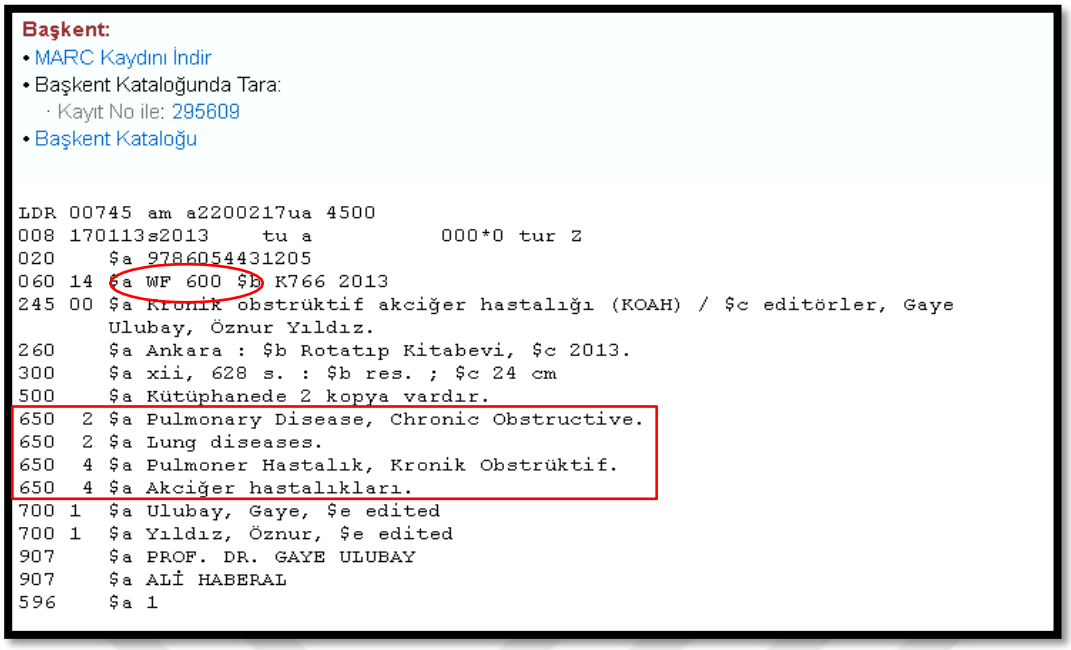
3.1.2.2. NLM Kullanan Üniversite Kütüphanelerine Yönelik Bulgular

Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde yalnızca NLM kullanan üniversite kütüphanesi bulunmamaktadır. Bununla beraber hem LCCS'nin hem de NLM'in tercih edildiği toplam 8 üniversite kütüphanesi ve hem DDC'nin hem de NLM'in tercih edildiği 1 üniversite kütüphanesi bulunmaktadır. İki sınıflama sisteminin birlikte kullanılmasının ana sebebi LCCS'nin ve DDC'nin tıp ve sağlık bilimlerini sınıflamakta yetersiz kalmasına bağlıdır. Genellikle bünyesinde tıp fakültesi ve buna bağlı tıp kütüphanesi bulunduran üniversiteler tarafından tercih edilen bu yöntem de tıp bilimi dışındaki tüm kaynaklar LCCS ve DDC'ye göre sınıflanırken tıp kaynakları NLM'e göre sınıflanmaktadır. Bir önceki bölümde LCCS'nin kullanımı incelendiği için bu bölümde aynı kütüphanelerin NLM'i kullanma şekilleri incelenerek bir standardın uygulanıp uygulanmadığı aktarılmaya çalışılacaktır. DDC kullanımının detaylarına sonraki bölümde değinilecektir.

NLM kullanımı ile ilgili ilk örnek olarak *"Gaye Ulubay'ın Kronik obstrüktif akciğer hastalığı"* isimli eseri incelenebilir. Eser Başkent, Hacettepe ve Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunmaktadır. Genel olarak solunum sistemleri altında değerlendirilmiş olsa da sınıflama numaralarının kullanımında farklılıkların olduğu tespit edilmektedir. Örneğin Başkent ve Lokman Hekim Üniversitesi kütüphaneleri bu eser için "WF 600" sınıflama numarasını tercih ederken Hacettepe "WF 970" numarasını kullanmaktadır. NLM tabloları incelendiğinde[49] "WF 600" *"Solunum sistemleri—Akciğer—Genel"* konusunu sınıflarken "WF 970" numarası ise *"Solunum sistemleri—Göğüs hastalıkları—Göğüs boşluğu"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları bazında değerlendirildiğinde ise üç üniversite kütüphanesi de Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilde konu başlığı kullanmaktadır.

[49] Konu başlıkları ve sınıflama numaraları NLM'in çevrimiçi kataloğundan kontrol edilmiştir. Bakınız https://classification.nlm.nih.gov/schedules/wf

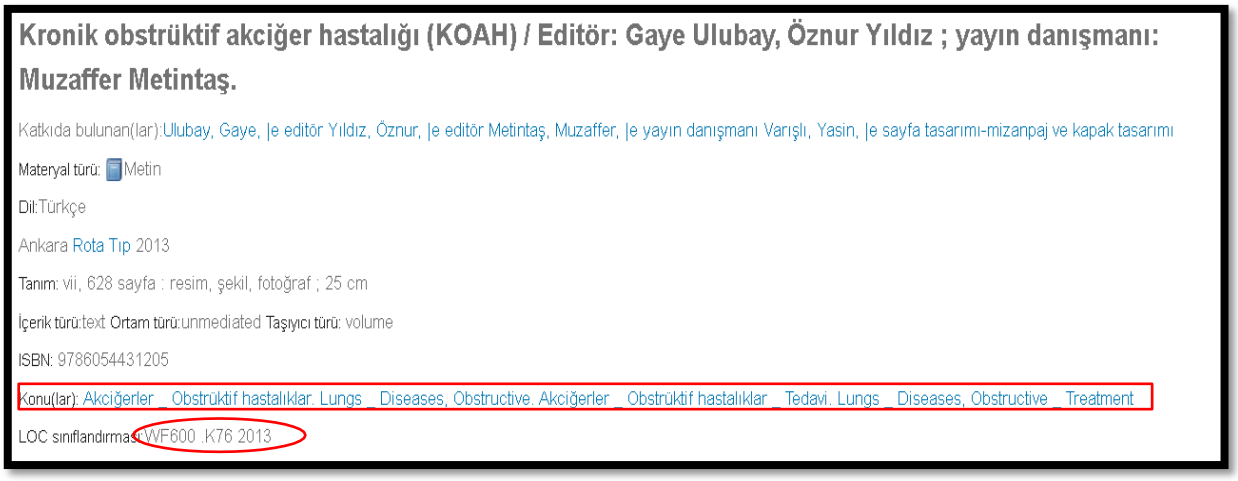

Başkent:
• MARC Kaydını İndir
• Başkent Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 295609
• Başkent Kataloğu

```
LDR 00745 am a2200217ua 4500
008 170113s2013     tu a           000*0 tur Z
020     $a 9786054431205
060 14  $a WF 600 $b K766 2013
245 00  $a Kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH) / $c editörler, Gaye
        Ulubay, Öznur Yıldız.
260     $a Ankara : $b Rotatıp Kitabevi, $c 2013.
300     $a xii, 628 s. : $b res. ; $c 24 cm
500     $a Kütüphanede 2 kopya vardır.
650   2 $a Pulmonary Disease, Chronic Obstructive.
650   2 $a Lung diseases.
650   4 $a Pulmoner Hastalık, Kronik Obstrüktif.
650   4 $a Akciğer hastalıkları.
700 1   $a Ulubay, Gaye, $e edited
700 1   $a Yıldız, Öznur, $e edited
907     $a PROF. DR. GAYE ULUBAY
907     $a ALİ HABERAL
596     $a 1
```

Şekil 3. 58. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "*Kronik obstrüktif akciğer hastalığı*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=3&keyword=Kronik+obstr%C3%BCktif+akci%C4%9Fer+hastal%C4%B1%C4%9F%C4%B1&tokat_search_field=2&keyword2=gaye&tokat_search_field2=3&keyword3=&tokat_search_field3=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

Kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH) / Editör: Gaye Ulubay, Öznur Yıldız ; yayın danışmanı: Muzaffer Metintaş.

Katkıda bulunan(lar):Ulubay, Gaye, |e editör Yıldız, Öznur, |e editör Metintaş, Muzaffer, |e yayın danışmanı Varışlı, Yasin, |e sayfa tasarımı-mizanpaj ve kapak tasarımı

Materyal türü: Metin

Dil:Türkçe

Ankara Rota Tıp 2013

Tanım: vii, 628 sayfa : resim, şekil, fotoğraf ; 25 cm

İçerik türü:text Ortam türü:unmediated Taşıyıcı türü: volume

ISBN: 9786054431205

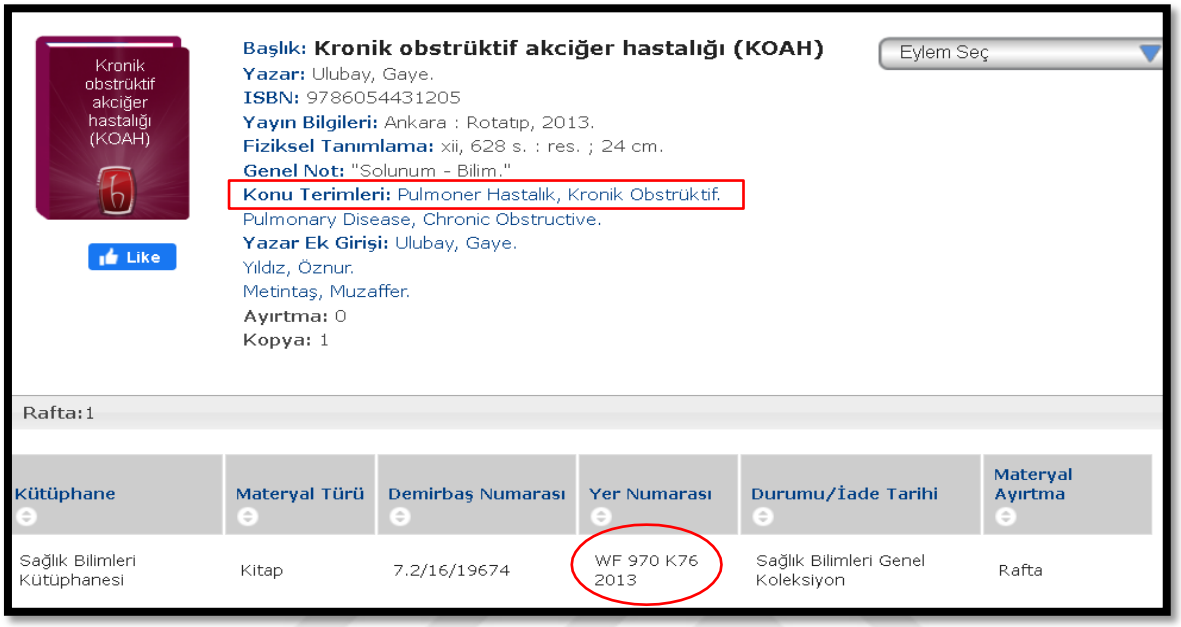
Konu(lar): Akciğerler _ Obstrüktif hastalıklar. Lungs _ Diseases, Obstructive. Akciğerler _ Obstrüktif hastalıklar _ Tedavi. Lungs _ Diseases, Obstructive _ Treatment

LOC sınıflandırması:WF600 .K76 2013

Şekil 3. 59. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi "Kronik obstrüktif akciğer *hastalığı*" isimli eserin Katalog Kaydı

Kaynak:http://kutuphane.lokmanhekim.edu.tr/cgibin/koha/opacdetail.pl?biblionumber=4787

Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi LCCS ve NLM'i birlikte kullandığı için MARC görüntüsünde Şekil 3.60'ta görüleceği üzere NLM numarasını LCCS yer numarası şeklinde kullanmıştır.

Şekil 3. 60. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi "*Kronik obstrüktif akciğer hastalığı*" isimli eserin Katalog Kaydı

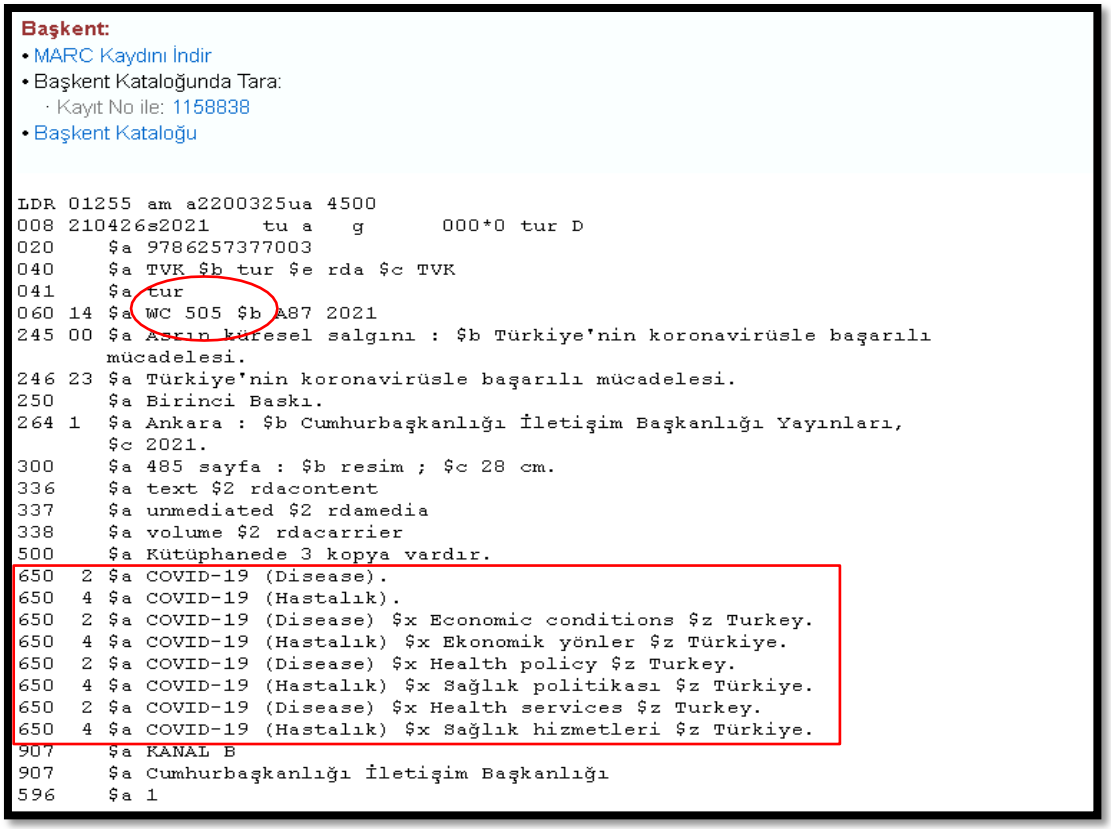
Kaynak:https://katalog.hacettepe.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/results?rt=&qu=Kronik+obstr%C3%BCktif+akci%C4%9Fer+hastal%C4%B1%C4%9F%C4%B1

NLM'in kullanımında tutarsızlığın tespit edildiği bir başka örnek ise *"Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının yayınladığı Asrın küresel salgını: Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi"* isimli eserin sınıflama numaralarında tespit edilmektedir. Eser NLM kullanan kütüphaneler arasında Başkent, Lokman Hekim, Ufuk ve TOBB Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunmaktadır. Toplam 4 farklı üniversite kütüphanesinde bulunan bu esere üç farklı sınıflama numarasının verildiği gözlemlenmektedir. Başkent ve Ufuk Üniversitesi Kütüphaneleri esere "WC 505" numarasını uygun bulurken TOBB Üniversitesi Kütüphanesi "WC 506" numarasını kullanmaktadır. Tıp ve sağlık bilimleri dışındaki eserleri LCCS'ye göre sınıflayan Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi'nde ise bu eserin sınıflaması için LCCS'nin kullanıldığı ve esere "RA 644" numarasının uygun bulunduğu tespit edilmektedir.

NLM tabloları incelendiğinde "WC 505" numarası *"Solunum yolu enfeksiyonları—Genel"* konusunu sınıflamaktadır. TOBB Üniversitesi Kütüphanesinin tercih ettiği "WC 506" numarası

ise *"Solunum yolu enfeksiyonları—COVID-19"* konusunu sınıflamaktadır. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesinin tercih ettiği "RA 644" numarası için LCCS tabloları incelendiğinde *"Tıbbın kamusal yönleri—Bulaşıcı hastalıklar A-Z"* konusunu sınıfladığı görülmektedir.

Konu başlıkları incelendiğinde ise 4 üniversite kütüphanesi de Türkçe ve İngilizce konu başlıklarını birlikte kullanmaktadır.

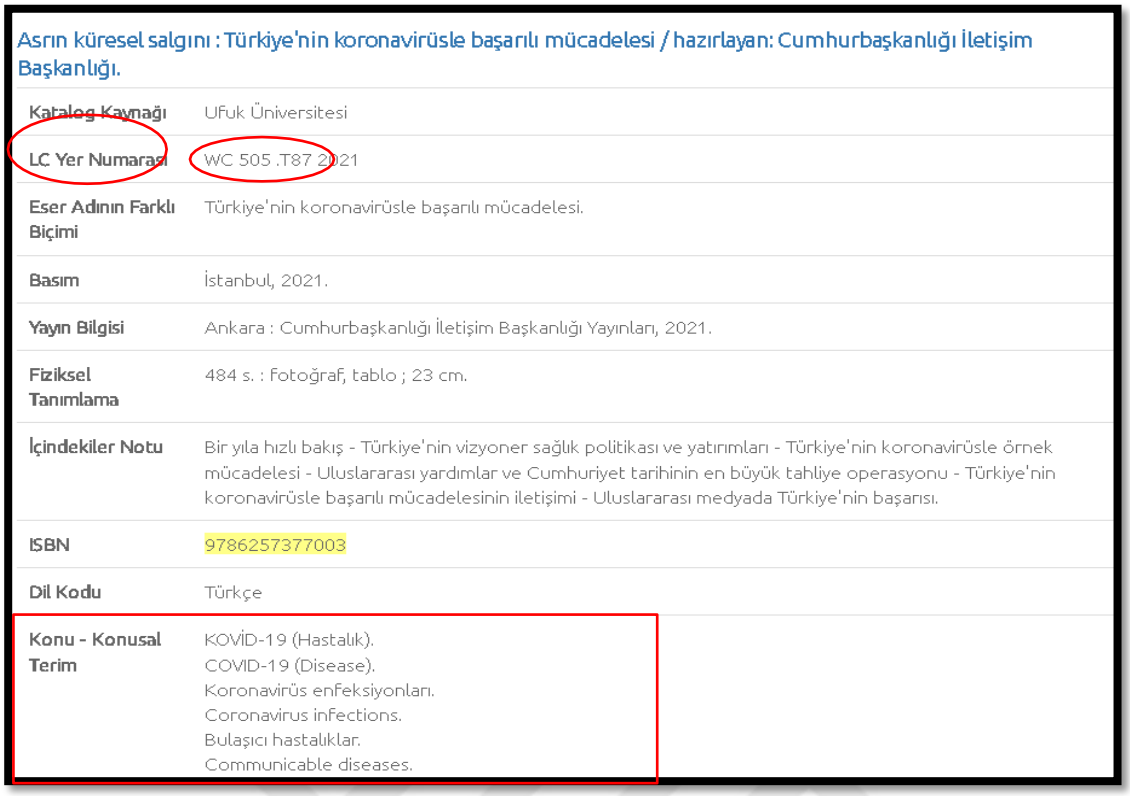

Başkent:
• MARC Kaydını İndir
• Başkent Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 1158838
• Başkent Kataloğu

```
LDR 01255 am a2200325ua 4500
008 210426s2021    tu a   g      000*0 tur D
020    $a 9786257377003
040    $a TVK $b tur $e rda $c TVK
041    $a tur
060 14 $a WC 505 $b A87 2021
245 00 $a Asrın küresel salgını : $b Türkiye'nin koronavirüsle başarılı
       mücadelesi.
246 23 $a Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi.
250    $a Birinci Baskı.
264 1  $a Ankara : $b Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları,
       $c 2021.
300    $a 485 sayfa : $b resim ; $c 28 cm.
336    $a text $2 rdacontent
337    $a unmediated $2 rdamedia
338    $a volume $2 rdacarrier
500    $a Kütüphanede 3 kopya vardır.
650  2 $a COVID-19 (Disease).
650  4 $a COVID-19 (Hastalık).
650  2 $a COVID-19 (Disease) $x Economic conditions $z Turkey.
650  4 $a COVID-19 (Hastalık) $x Ekonomik yönler $z Türkiye.
650  2 $a COVID-19 (Disease) $x Health policy $z Turkey.
650  4 $a COVID-19 (Hastalık) $x Sağlık politikası $z Türkiye.
650  2 $a COVID-19 (Disease) $x Health services $z Turkey.
650  4 $a COVID-19 (Hastalık) $x Sağlık hizmetleri $z Türkiye.
907    $a KANAL B
907    $a Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı
596    $a 1
```

Şekil 3. 61. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi *"Asrın küresel salgını: Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=Asr%C4%B1n+k%C3%BCresel+salg%C4%B1n%C4%B1&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

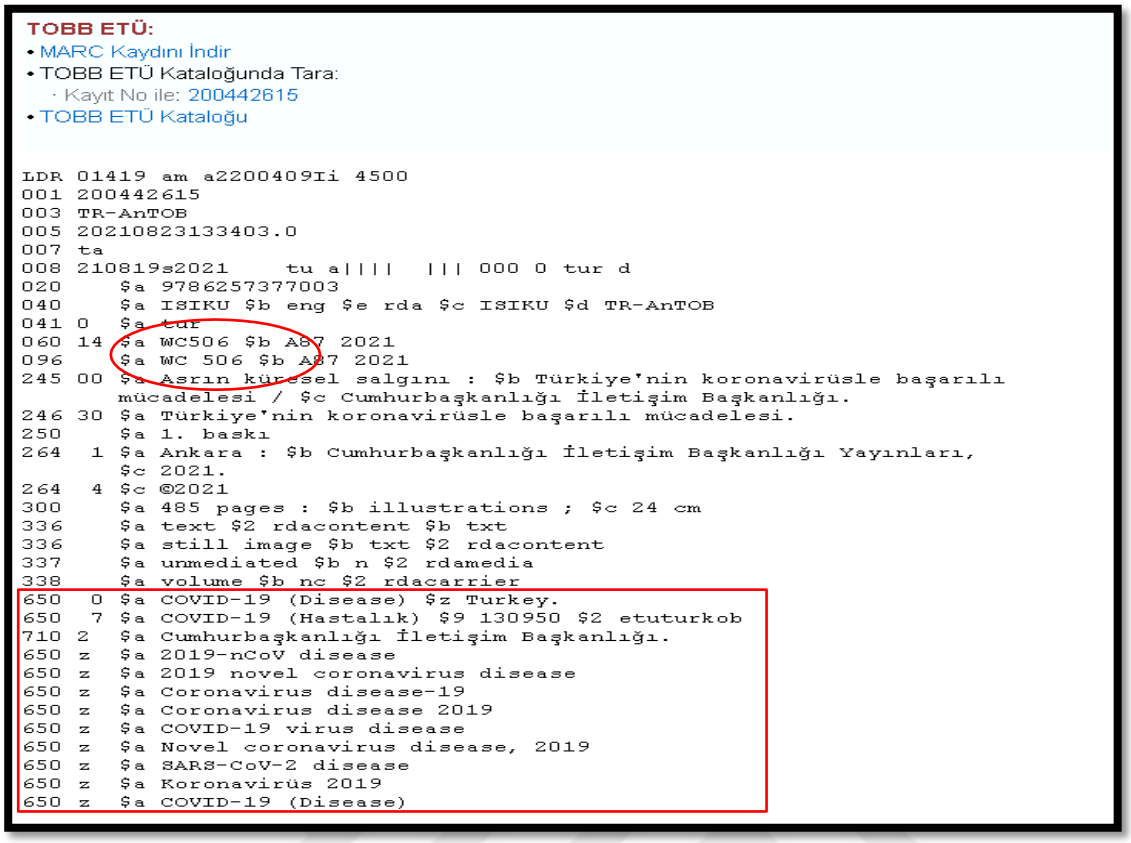
Asrın küresel salgını : Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi / hazırlayan: Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı.

Katalog Kaynağı	Ufuk Üniversitesi
LC Yer Numarası	WC 505 .T87 2021
Eser Adının Farklı Biçimi	Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi.
Basım	İstanbul, 2021.
Yayın Bilgisi	Ankara : Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları, 2021.
Fiziksel Tanımlama	484 s. : fotoğraf, tablo ; 23 cm.
İçindekiler Notu	Bir yıla hızlı bakış - Türkiye'nin vizyoner sağlık politikası ve yatırımları - Türkiye'nin koronavirüsle örnek mücadelesi - Uluslararası yardımlar ve Cumhuriyet tarihinin en büyük tahliye operasyonu - Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesinin iletişimi - Uluslararası medyada Türkiye'nin başarısı.
ISBN	9786257377003
Dil Kodu	Türkçe
Konu - Konusal Terim	KOVİD-19 (Hastalık). COVID-19 (Disease). Koronavirüs enfeksiyonları. Coronavirus infections. Bulaşıcı hastalıklar. Communicable diseases.

Şekil 3. 62. Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi *"Asrın küresel salgını: Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi"* isimli eserin Katalog Kaydı

Kaynak:http://kutuphane.ufuk.edu.tr:9001/details?id=15401&materialType=BK&query=9786257377003

Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi LCCS ve NLM'i birlikte kullandığı için MARC görüntüsünde Şekil 3.63'te görüleceği üzere NLM numarasını LCCS yer numarası şeklinde kullanmıştır.

TOBB ETÜ:
- MARC Kaydını İndir
- TOBB ETÜ Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 200442615
- TOBB ETÜ Kataloğu

```
LDR 01419 am a2200409Ii 4500
001 200442615
003 TR-AnTOB
005 20210823133403.0
007 ta
008 210819s2021     tu a||||  |||| 000 0 tur d
020    $a 9786257377003
040    $a ISIKU $b eng $e rda $c ISIKU $d TR-AnTOB
041 0  $a tur
060 14 $a WC506 $b A87 2021
096    $a WC 506 $b A87 2021
245 00 $a Asrın küresel salgını : $b Türkiye'nin koronavirüsle başarılı
       mücadelesi / $c Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı.
246 30 $a Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi.
250    $a 1. baskı
264  1 $a Ankara : $b Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları,
       $c 2021.
264  4 $c ©2021
300    $a 485 pages : $b illustrations ; $c 24 cm
336    $a text $2 rdacontent $b txt
336    $a still image $b txt $2 rdacontent
337    $a unmediated $b n $2 rdamedia
338    $a volume $b nc $2 rdacarrier
650  0 $a COVID-19 (Disease) $z Turkey.
650  7 $a COVID-19 (Hastalık) $9 130950 $2 etuturkob
710 2  $a Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı.
650 z  $a 2019-nCoV disease
650 z  $a 2019 novel coronavirus disease
650 z  $a Coronavirus disease-19
650 z  $a Coronavirus disease 2019
650 z  $a COVID-19 virus disease
650 z  $a Novel coronavirus disease, 2019
650 z  $a SARS-CoV-2 disease
650 z  $a Koronavirüs 2019
650 z  $a COVID-19 (Disease)
```

Şekil 3. 63. TOBB Üniversitesi Kütüphanesi *"Asrın küresel salgını: Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=Asr%C4%B1n+k%C3%BCresel+salg%C4%B1n%C4%B1&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=539&order=0#1

Asrın küresel salgını : Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi / Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı.

Katkıda bulunan(lar):Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı

Materyal türü: Metin

Dil:Türkçe

Yayıncı: Ankara : Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları, 2021

Tanım: 485 sayfa : resim ; 24 cm

İçerik türü:text | still image Ortam türü:unmediated Taşıyıcı türü: volume

ISBN: 9786257377003

Diğer başlık: Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi

Konu(lar): COVID-19 (Disease) -- Turkey | Koronavirüsler -- Türkiye -- Sağlık Hizmetleri

LOC sınıflandırması:RA644 | .A87 2021

Ortalama derecelendirme: 0.0 (0 oy)

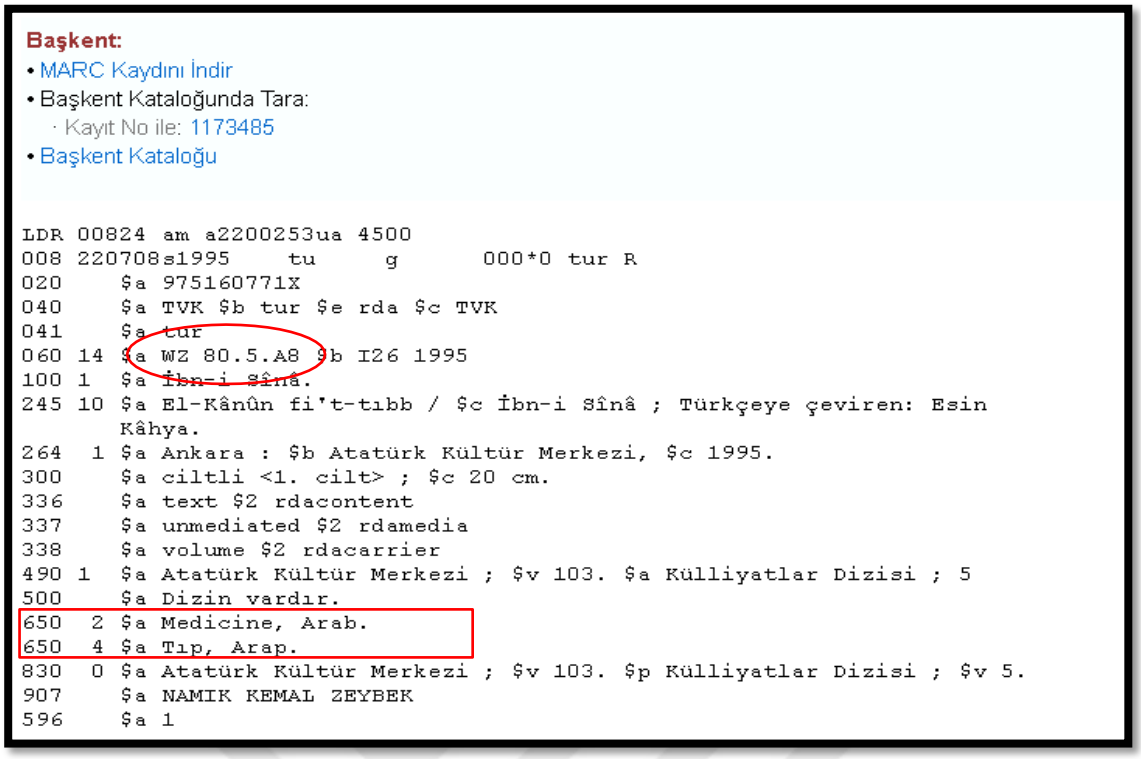
Şekil 3. 64. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi *"Asrın küresel salgını: Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi"* isimli eserin Katalog Kaydı

Kaynak:http://kutuphane.lokmanhekim.edu.tr/cgibin/koha/opacdetail.pl?biblionumber=3803

NLM'in kullanımında standardın yakalanamadığı bir başka örnek ise *"İbn-i Sina'nın el-Kanun-i fi't-Tıb"* isimli eseridir. Başkent, Bilkent, Ufuk, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi ve TOBB Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunan eser için dört farklı sınıflama numarasının kullanıldığı tespit edilmiştir. Başkent ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanelerinde "WZ 80.5.A8" numarası tercih edilirken Ankara Tıp Fakültesi'nde "WZ 55", Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi'nde "WZ 54" ve son olarak TOBB Üniversitesi Kütüphanesi'nde "WZ 290" sınıflama numarası kullanılmıştır.

NLM tabloları incelendiğinde "WZ 80.5.A8" numarası *"Tıp tarihi—Döneme göre tarih—Arap ve İslami gruplar"* konusunu sınıflarken "WZ 55" *"Tıp tarihi—Döneme göre tarih—Modern 1451"* konusunu sınıflamaktadır. "WZ 54" ise *"Tıp tarihi—Döneme göre tarih—Orta çağ 500-1450*" konusunu sınıflarken "WZ 290" numarası ise *"Tıp tarihi—İlk eserlerin modern versiyonları"* konusunu sınıflamaktadır. Tercih edilen sınıflama numaraları genel anlamda incelendiğinde aynı başlık altında standart bir uygulama yapılmış olsa da tablo detaylarının yeterli seviyede incelenerek kullanılmadığı görülmektedir.

Konu başlıkları açısından üniversite kütüphanelerine bakıldığında Başkent ve Ufuk Üniversitesi Kütüphaneleri Türkçe ve İngilizce konu başlığı kullanmayı tercih ederken Bilkent ve TOBB Üniversitesi Kütüphaneleri yalnızca İngilizce konu başlığı kullanmaktadır. Ankara Üniversitesi ise yalnızca Türkçe konu başlığı kullanmaktadır.

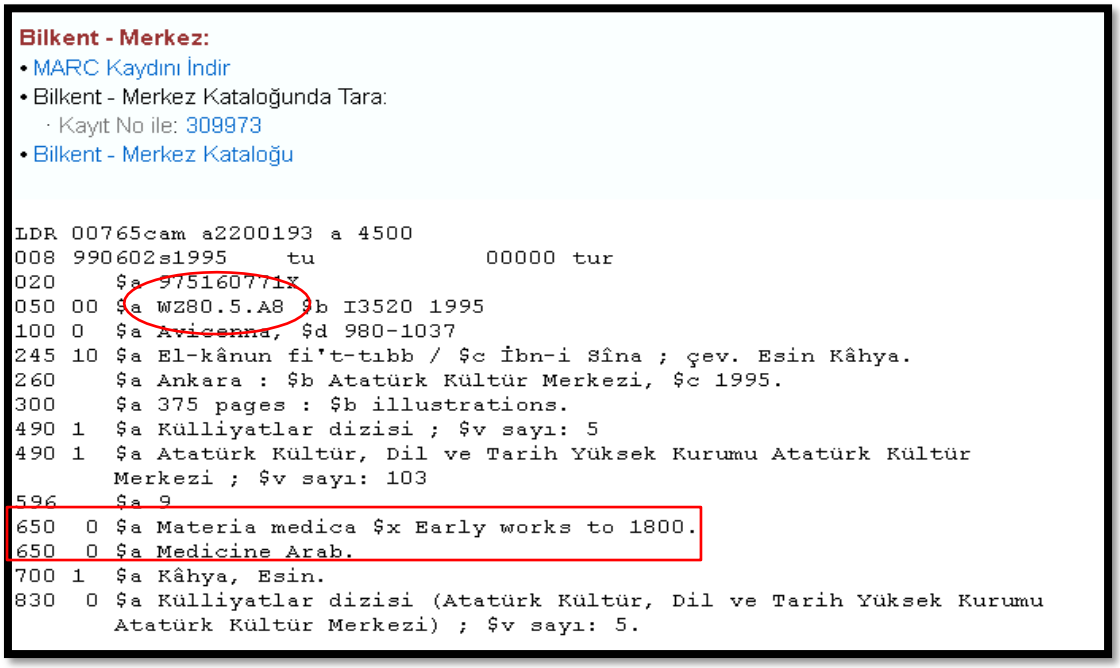

Başkent:
• MARC Kaydını İndir
• Başkent Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 1173485
• Başkent Kataloğu

```
LDR 00824 am a2200253ua 4500
008 220708s1995    tu     g      000*0 tur R
020    $a 975160771X
040    $a TVK $b tur $e rda $c TVK
041    $a tur
060 14 $a WZ 80.5.A8 $b I26 1995
100 1  $a İbn-i Sînâ.
245 10 $a El-Kânûn fi't-tıbb / $c İbn-i Sînâ ; Türkçeye çeviren: Esin
       Kâhya.
264  1 $a Ankara : $b Atatürk Kültür Merkezi, $c 1995.
300    $a ciltli <1. cilt> ; $c 20 cm.
336    $a text $2 rdacontent
337    $a unmediated $2 rdamedia
338    $a volume $2 rdacarrier
490 1  $a Atatürk Kültür Merkezi ; $v 103. $a Külliyatlar Dizisi ; 5
500    $a Dizin vardır.
650  2 $a Medicine, Arab.
650  4 $a Tıp, Arap.
830  0 $a Atatürk Kültür Merkezi ; $v 103. $p Külliyatlar Dizisi ; $v 5.
907    $a NAMIK KEMAL ZEYBEK
596    $a 1
```

Şekil 3. 65. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi *"el-Kanun-i fi't-Tıb"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=el+Kanun+t%C4%B1b&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

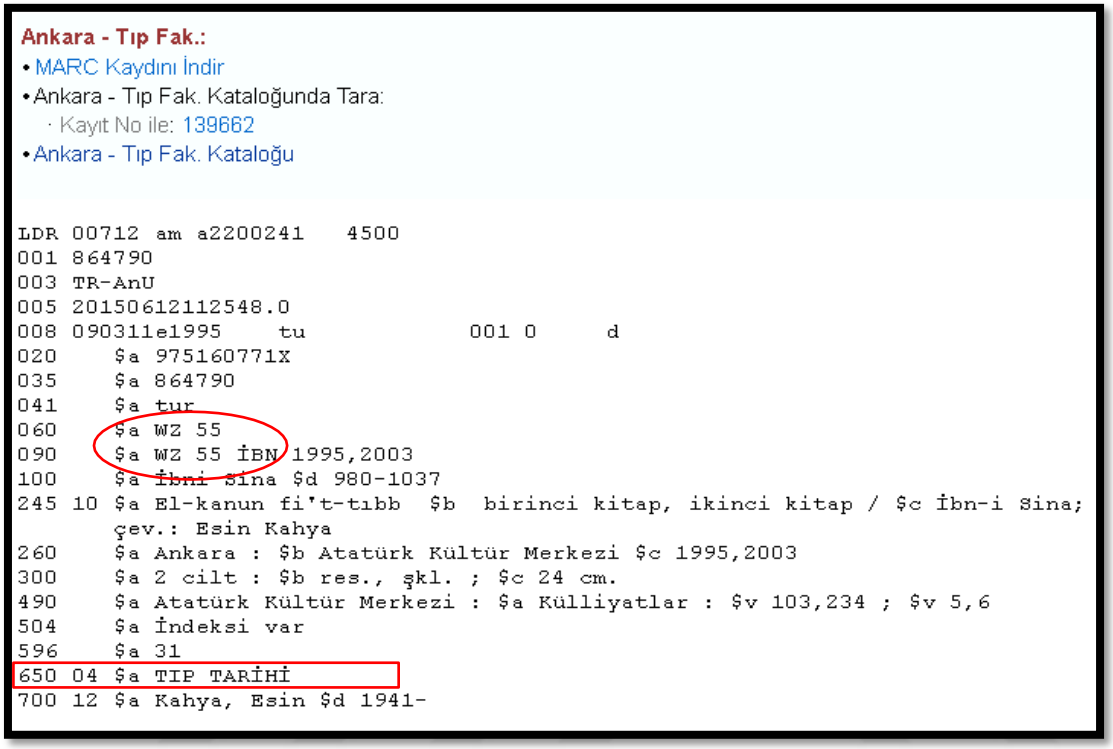

Bilkent - Merkez:
• MARC Kaydını İndir
• Bilkent - Merkez Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 309973
• Bilkent - Merkez Kataloğu

```
LDR 00765cam a2200193 a 4500
008 990602s1995    tu            00000 tur
020    $a 975160771X
050 00 $a WZ80.5.A8 $b I3520 1995
100 0  $a Avicenna, $d 980-1037
245 10 $a El-kânun fi't-tıbb / $c İbn-i Sîna ; çev. Esin Kâhya.
260    $a Ankara : $b Atatürk Kültür Merkezi, $c 1995.
300    $a 375 pages : $b illustrations.
490 1  $a Külliyatlar dizisi ; $v sayı: 5
490 1  $a Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür
       Merkezi ; $v sayı: 103
596    $a 9
650  0 $a Materia medica $x Early works to 1800.
650  0 $a Medicine Arab.
700 1  $a Kâhya, Esin.
830  0 $a Külliyatlar dizisi (Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
       Atatürk Kültür Merkezi) ; $v sayı: 5.
```

Şekil 3. 66. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi *"el-Kanun-i fi't-Tıb"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=el+Kanun+t%C4%B1b&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

Ankara - Tıp Fak.:
• MARC Kaydını İndir
• Ankara - Tıp Fak. Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 139662
• Ankara - Tıp Fak. Kataloğu

```
LDR 00712 am a2200241   4500
001 864790
003 TR-AnU
005 20150612112548.0
008 090311e1995    tu            001 0     d
020    $a 975160771X
035    $a 864790
041    $a tur
060    $a WZ 55
090    $a WZ 55 İBN 1995,2003
100    $a İbni Sina $d 980-1037
245 10 $a El-kanun fi't-tıbb  $b  birinci kitap, ikinci kitap / $c İbn-i Sina;
       çev.: Esin Kahya
260    $a Ankara : $b Atatürk Kültür Merkezi $c 1995,2003
300    $a 2 cilt : $b res., şkl. ; $c 24 cm.
490    $a Atatürk Kültür Merkezi : $a Külliyatlar : $v 103,234 ; $v 5,6
504    $a İndeksi var
596    $a 31
650 04 $a TIP TARİHİ
700 12 $a Kahya, Esin $d 1941-
```

Şekil 3. 67. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Kütüphanesi "*el-Kanun-i fi't-Tıb*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=975160771x&tokat_search_field=4&tokat_library%5b%5d=31&order=0#1

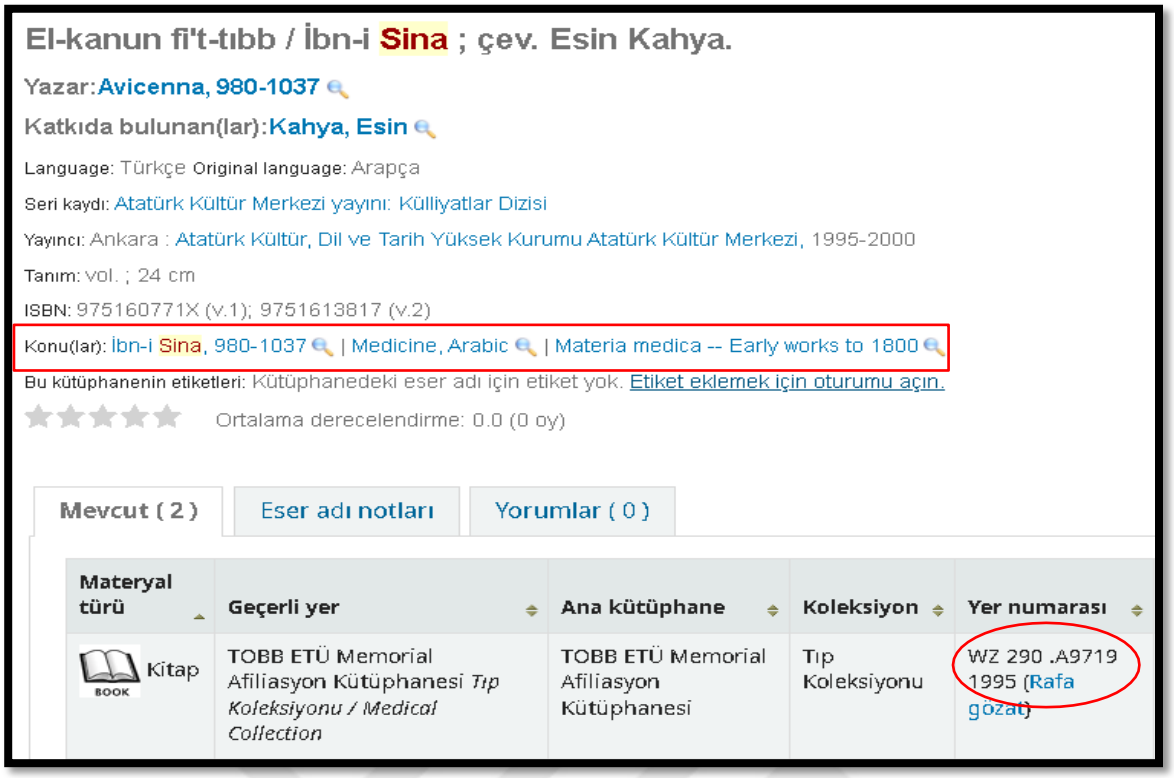

El-Kãanãun fi't-tıbb birinci kitap / İbn-i Sina ; Türkçeye çeviren Esin Kãhya.

Katalog Kaynağı	Ufuk Üniversitesi
LC Yer Numarası	WZ 54 .S26 1995
Yazar	İbn-i Sina
Yayın Bilgisi	Ankara : Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi, 1995.
Fiziksel Tanımlama	xliii, 375 s. : res. ; 24 cm.
Seri	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi ; 103. Külliyatlar dizisi ; 5.
Genel Not	Dizin vardır. El-Kanun Fi't - Tıbb'ın süleymaniye Kütüphanesi, Turfan Sultan 265 no 'daki yazma nüshanın ön cilt kapağı.
Bibliyografi, vb. Notu	Kaynakça 351. s.
ISBN	975160771X
Dil Kodu	Türkçe
Konu - Konusal Terim	Tıp bilimleri __ Tarih. Medical sciences __ History. Tıp bilimcileri. Medical scientists. Ibn-i Sãinã __ 984?-1037 __ Biyografi. Ibn-i Sãinã __ 984?-1037 __ Biography.
Diğer Yazarlar	Kãahya, Esin, çev.

Şekil 3. 68. Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi *"el-Kanun-i fi't-Tıb"* isimli eserin Katalog Kaydı

Kaynak:http://kutuphane.ufuk.edu.tr:9001/details?id=14765&materialType=BK&query=el-Kanun-i+fi%E2%80%99t-T%C4%B1b

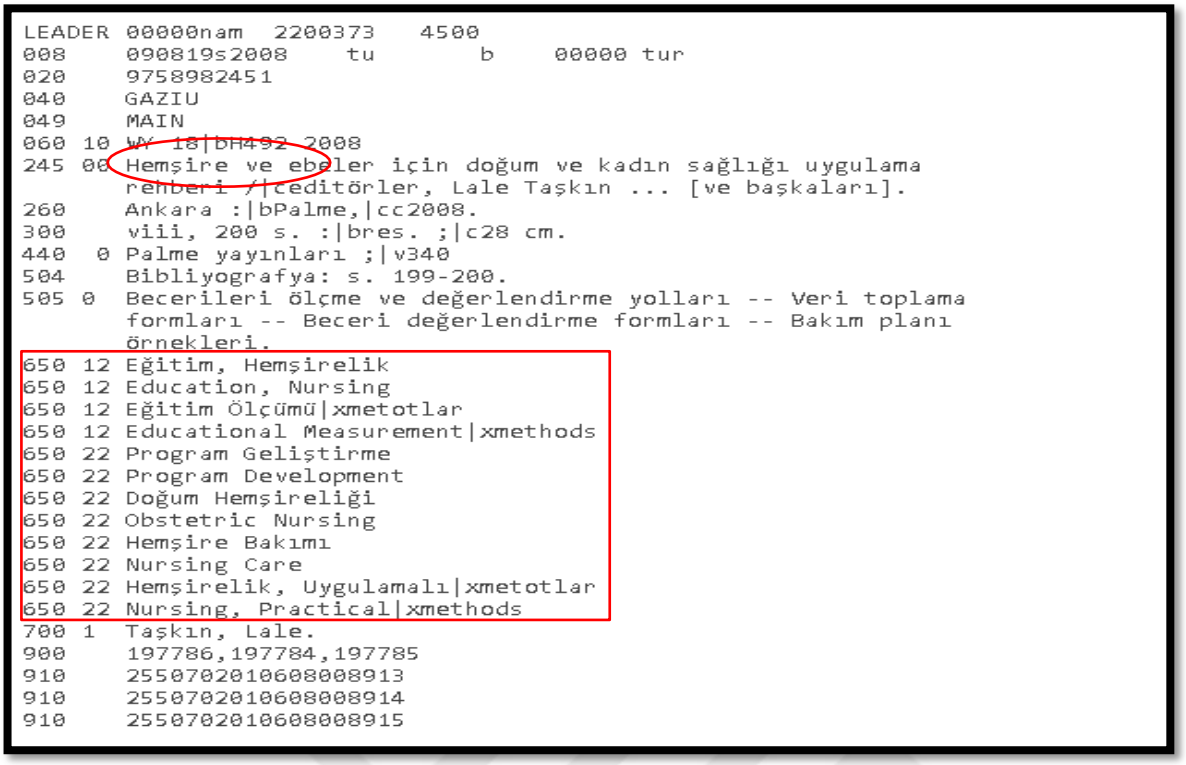

Şekil 3. 69. TOBB Üniversitesi Kütüphanesi *"el-Kanun-i fi't-Tıb"* isimli eserin Katalog Kaydı

Kaynak:http://koha.etu.edu.tr/cgibin/koha/opacdetail.pl?biblionumber=17816&query_desc=kw%2Cwrdl%3A%20ibni%20sina

NLM kullanımındaki tutarsızlıkla ilgili bir başka örnek ise *"Editörlüğünü Lale Taşkın'ın yaptığı Hemşire ve ebeler için doğum ve kadın sağlığı uygulama rehberi"* isimli eseri incelenebilir. Gazi, Başkent, Hacettepe ve Ufuk Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunan eser için iki farklı sınıflama numarası kullanılmıştır. Başkent, Hacettepe, Ufuk Üniversitesi Kütüphanelerinde "WY 157" numarası kullanılırken Gazi Üniversitesi Kütüphanesinde "WY 18" numarası tercih edilmiştir. Genel olarak hemşirelik konusu altında sınıflanmış olsa da NLM tabloları incelendiğinde "WY 157" *"Hemşirelik—Tıbbın özel alanlarında hemşirelik—Doğum hemşireliği"* konusunu sınıflarken "WY 18" numarası ise *"Hemşirelik—Referans işler—Eğitim"* konusunu sınıflamaktadır.

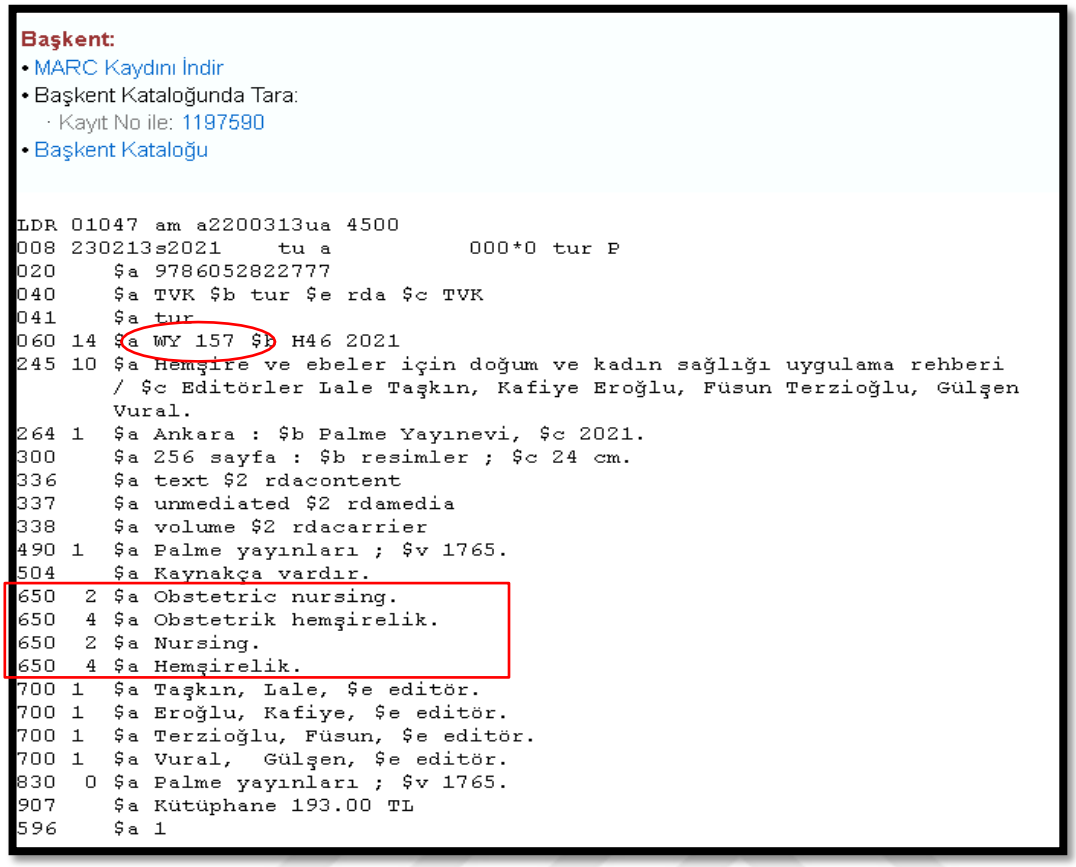
Konu başlıkları incelendiğinde 4 üniversite kütüphanesinin de Türkçe ve İngilizce konu başlıklarını bir arada kullandığı tespit edilmektedir.


```
LEADER 00000nam  2200373   4500
008    090819s2008    tu        b    00000 tur
020    9758982451
040    GAZIU
049    MAIN
060 10 WY 18|bH492 2008
245 00 Hemşire ve ebeler için doğum ve kadın sağlığı uygulama
       rehberi /|ceditörler, Lale Taşkın ... [ve başkaları].
260    Ankara :|bPalme,|cc2008.
300    viii, 200 s. :|bres. ;|c28 cm.
440  0 Palme yayınları ;|v340
504    Bibliyografya: s. 199-200.
505 0  Becerileri ölçme ve değerlendirme yolları -- Veri toplama
       formları -- Beceri değerlendirme formları -- Bakım planı
       örnekleri.
650 12 Eğitim, Hemşirelik
650 12 Education, Nursing
650 12 Eğitim Ölçümü|xmetotlar
650 12 Educational Measurement|xmethods
650 22 Program Geliştirme
650 22 Program Development
650 22 Doğum Hemşireliği
650 22 Obstetric Nursing
650 22 Hemşire Bakımı
650 22 Nursing Care
650 22 Hemşirelik, Uygulamalı|xmetotlar
650 22 Nursing, Practical|xmethods
700 1  Taşkın, Lale.
900    197786,197784,197785
910    2550702010608008913
910    2550702010608008914
910    2550702010608008915
```

Şekil 3. 70. Gazi Üniversitesi Kütüphanesi *"Hemşire ve ebeler için doğum ve kadın sağlığı uygulama rehberi"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://kutuphane.gazi.edu.tr/search*tur/?searchtype=X&SORT=A&searcharg=Hem%C5%9Fire*+ve*+ebeler*+i%C3%A7in*+do%C4%9Fum*+ve*+kad%C4%B1n*+sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1*+uygulama*+rehberi*

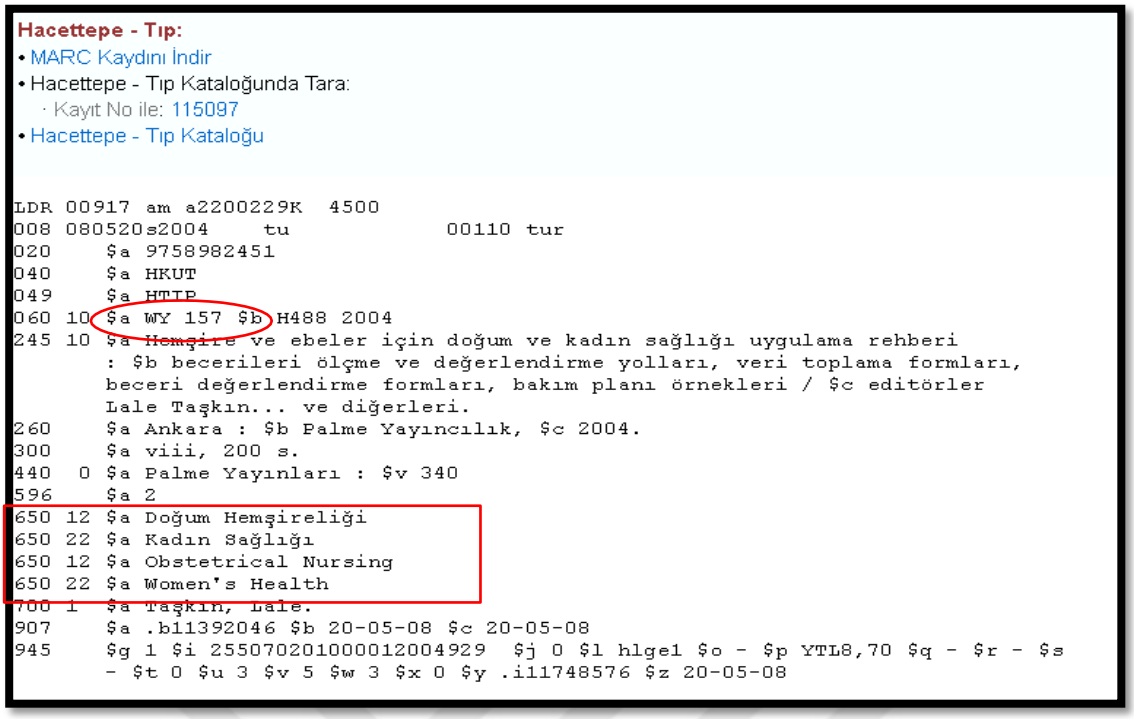

Başkent:
• MARC Kaydını İndir
• Başkent Kataloğunda Tara:
· Kayıt No ile: 1197590
• Başkent Kataloğu

```
LDR 01047 am a2200313ua 4500
008 230213s2021    tu a           000*0 tur P
020    $a 9786052822777
040    $a TVK $b tur $e rda $c TVK
041    $a tur
060 14 $a WY 157 $b H46 2021
245 10 $a Hemşire ve ebeler için doğum ve kadın sağlığı uygulama rehberi
       / $c Editörler Lale Taşkın, Kafiye Eroğlu, Füsun Terzioğlu, Gülşen
       Vural.
264 1  $a Ankara : $b Palme Yayınevi, $c 2021.
300    $a 256 sayfa : $b resimler ; $c 24 cm.
336    $a text $2 rdacontent
337    $a unmediated $2 rdamedia
338    $a volume $2 rdacarrier
490 1  $a Palme yayınları ; $v 1765.
504    $a Kaynakça vardır.
650  2 $a Obstetric nursing.
650  4 $a Obstetrik hemşirelik.
650  2 $a Nursing.
650  4 $a Hemşirelik.
700 1  $a Taşkın, Lale, $e editör.
700 1  $a Eroğlu, Kafiye, $e editör.
700 1  $a Terzioğlu, Füsun, $e editör.
700 1  $a Vural,  Gülşen, $e editör.
830  0 $a Palme yayınları ; $v 1765.
907    $a Kütüphane 193.00 TL
596    $a 1
```

Şekil 3. 71. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi *"Hemşire ve ebeler için doğum ve kadın sağlığı uygulama rehberi"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=hem%C5%9Fire+ve+ebeler+i%C3%A7in+do%C4%9Fum&tokat_search_field=2&tokat_library%5b%5d=43&order=0#1

Hacettepe - Tıp:

- MARC Kaydını İndir
- Hacettepe - Tıp Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 115097
- Hacettepe - Tıp Kataloğu

```
LDR 00917 am a2200229K  4500
008 080520s2004    tu            00110 tur
020    $a 9758982451
040    $a HKUT
049    $a HTIP
060 10 $a WY 157 $b H488 2004
245 10 $a Hemşire ve ebeler için doğum ve kadın sağlığı uygulama rehberi
       : $b becerileri ölçme ve değerlendirme yolları, veri toplama formları,
       beceri değerlendirme formları, bakım planı örnekleri / $c editörler
       Lale Taşkın... ve diğerleri.
260    $a Ankara : $b Palme Yayıncılık, $c 2004.
300    $a viii, 200 s.
440  0 $a Palme Yayınları : $v 340
596    $a 2
650 12 $a Doğum Hemşireliği
650 22 $a Kadın Sağlığı
650 12 $a Obstetrical Nursing
650 22 $a Women's Health
700 1  $a Taşkın, Lale.
907    $a .b11392046 $b 20-05-08 $c 20-05-08
945    $g 1 $i 255070201000012004929  $j 0 $l hlge1 $o - $p YTL8,70 $q - $r - $s
       - $t 0 $u 3 $v 5 $w 3 $x 0 $y .i11748576 $z 20-05-08
```

Şekil 3. 72. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi *"Hemşire ve ebeler için doğum ve kadın sağlığı uygulama rehberi"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=hem%C5%9Fire+ve+ebeler+i%C3%A7in+do%C4%9Fum&tokat_search_field=2&tokat_library%5b%5d=41&order=0#1

Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği / Lale Taşkın.

Katalog Kaynağı	Ufuk Üniversitesi
LC Yer Numarası	WY 157 .T37 2009
Yazar	Taşkın, Lale
Basım	9. baskı.
Yayın Bilgisi	Ankara : Sistem Ofset, 2009.
Fiziksel Tanımlama	754 s. : şkl. ; 26 cm.
Bibliyografi, vb. Notu	Kaynakça 747-754. ss.
ISBN	9759466104
Dil Kodu	Türkçe
Konu - Konusal Terim	Doğum hemşireliği. Childbirth nursing. Jinekoloji hemşireliği. Gynecology nursing.

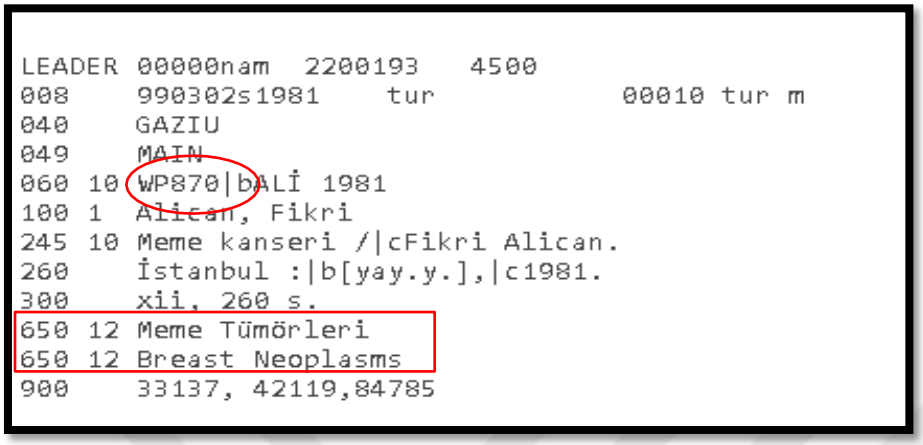
Şekil 3. 73. Ufuk Üniversitesi Kütüphanesi *"Hemşire ve ebeler için doğum ve kadın sağlığı uygulama rehberi"* isimli eserin Katalog Kaydı

Kaynak:http://kutuphane.ufuk.edu.tr:9001/details?id=12056&materialType=BK&query=Hem%C5%9Fire+ve+ebeler+i%C3%A7in+do%C4%9Fum+ve+kad%C4%B1n+sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1+uygulama+rehberi

NLM'in kullanımında ortak bir numaranın tercih edilmediği bir diğer örnek ise *"Fikri Alican'ın Meme kanseri"* isimli eseridir. Gazi, Hacettepe ve Ankara Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunan esere iki farklı sınıflama numarası verilmiştir. "WP 870" sınıflama numarasını tercih eden Gazi ve Hacettepe Üniversitesi Kütüphanelerinin aksine Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Kütüphanesi "WP 910" numarasını kullanmıştır.

NLM tabloları incelendiğinde "WP 870" numarasının *"Jinekoloji—Meme hastalıkları—Neoplazmalar"* konusunu sınıfladığı "WP 910" numarasının ise *"Jinekoloji—Terapi—Ameliyat"* konusunu sınıfladığı gözlemlenmektedir. Bu iki sınıflama numarası her ne kadar jinekoloji başlığı altında bulunmuş olsa da tabloların detayları incelendiğinde farklı iki konuyu sınıfladığı görülmektedir.

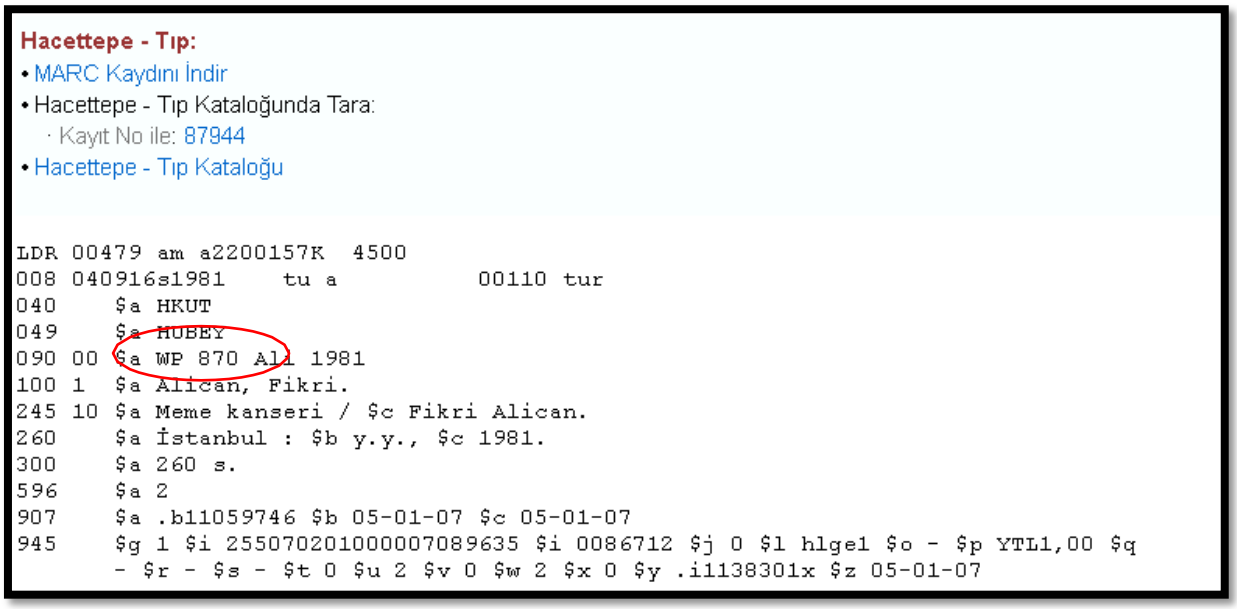
Konu başlıkları incelendiğinde ise Ankara ve Hacettepe Üniversitesi Kütüphanelerinde 650[50] MARC alanının açılmadığı tespit edilmiştir. Gazi Üniversitesi Kütüphanesi ise Türkçe ve İngilizce konu başlıklarını birlikte kullanmaktadır.


```
LEADER 00000nam  2200193   4500
008    990302s1981    tur            00010 tur m
040    GAZIU
049    MAIN
060 10 WP870|bALİ 1981
100 1  Alican, Fikri
245 10 Meme kanseri /|cFikri Alican.
260    İstanbul :|b[yay.y.],|c1981.
300    xii, 260 s.
650 12 Meme Tümörleri
650 12 Breast Neoplasms
900    33137, 42119,84785
```

Şekil 3. 74. Gazi Üniversitesi Kütüphanesi "*Meme kanseri*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://kutuphane.gazi.edu.tr/search*tur?/Xmeme+kanseri&SORT=AZ/Xmeme+kanseri&SORT=AZ&extended=0&SUBKEY=meme+kanseri/1%2C19%2C19%2CB/frameset&FF=Xmeme+kanseri&SORT=AZ&14%2C14%2C

Hacettepe - Tıp:

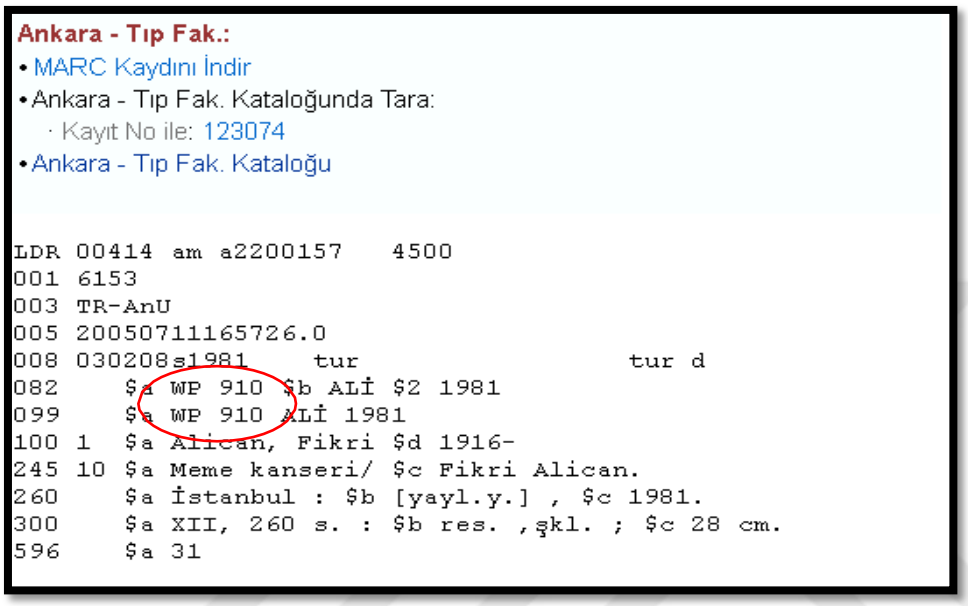
- MARC Kaydını İndir
- Hacettepe - Tıp Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 87944
- Hacettepe - Tıp Kataloğu

```
LDR 00479 am a2200157K  4500
008 040916s1981    tu a          00110 tur
040    $a HKUT
049    $a HUBEY
090 00 $a WP 870 Ali 1981
100 1  $a Alican, Fikri.
245 10 $a Meme kanseri / $c Fikri Alican.
260    $a İstanbul : $b y.y., $c 1981.
300    $a 260 s.
596    $a 2
907    $a .b11059746 $b 05-01-07 $c 05-01-07
945    $g 1 $i 25507020100000708963 5 $i 0086712 $j 0 $l hlge1 $o - $p YTL1,00 $q
       - $r - $s - $t 0 $u 2 $v 0 $w 2 $x 0 $y .i1138301x $z 05-01-07
```

[50] Konu erişim aracı. Bakınız https://www.loc.gov/marc/bibliographic/bd6xx.html.

Şekil 3. 75. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi *"Meme kanseri"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=3&keyword=meme+kanseri&tokat_search_field=2&keyword2=alican&tokat_search_field2=3&keyword3=&tokat_search_field3=1&tokat_library%5b%5d=41&order=0#1

Ankara - Tıp Fak.:
- MARC Kaydını İndir
- Ankara - Tıp Fak. Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 123074
- Ankara - Tıp Fak. Kataloğu

```
LDR 00414 am a2200157   4500
001 6153
003 TR-AnU
005 20050711165726.0
008 030208s1981    tur                  tur d
082    $a WP 910 $b ALİ $2 1981
099    $a WP 910 ALİ 1981
100 1  $a Alican, Fikri $d 1916-
245 10 $a Meme kanseri/ $c Fikri Alican.
260    $a İstanbul : $b [yayl.y.] , $c 1981.
300    $a XII, 260 s. : $b res. ,şkl. ; $c 28 cm.
596    $a 31
```

Şekil 3. 76. Ankara Üniversitesi Kütüphanesi "*Meme kanseri*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=3&keyword=meme+kanseri&tokat_search_field=2&keyword2=alican&tokat_search_field2=3&keyword3=&tokat_search_field3=1&tokat_library%5b%5d=31&order=0#1

NLM'in kullanımı ile ilgili son örnek olarak *"Ünal Bengisu'nun Göz hastalıkları"* isimli eseri incelenebilir. Gazi, Ankara ve Başkent Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunan esere 2 farklı sınıflama numarasının verildiği tespit edilmiştir. Ankara ve Gazi Üniversitesi Kütüphanelerinde "WW 140" numarası kullanılırken Başkent Üniversitesi Kütüphanesi'nde aynı esere "WW 475" numarası verilmiştir.

NLM tabloları incelendiğinde "WW 140" numarası *"Oftalmoloji—Hastalıklar. Renk algısı—Göz hastalıkları"* konusunu sınıflarken "WW 475" numarası ise "*Oftalmoloji—Hastalık belirtileri. Zayıf görüş—Genel hastalığın göz belirtileri*" konusunu sınıflamaktadır. Birbirine yakın konular altında sınıflanmış olmasına rağmen NLM tablolarının detayları incelendiğinde numaraların farklı konuları sınıfladığı görülmektedir.

Konu başlıkları değerlendirildiğinde ise Gazi ve Başkent Üniversitesi Kütüphaneleri Türkçe ve İngilizce konu başlığını birlikte kullanmayı tercih ederken Ankara Üniversitesi Kütüphanesi'nde 650 MARC alanına rastlanılmamıştır.

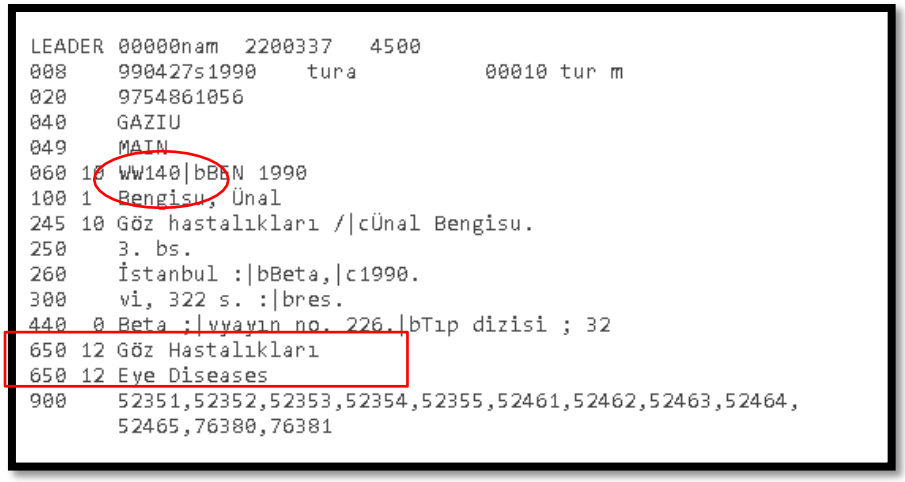

Ankara - Tıp Fak.:
- MARC Kaydını İndir
- Ankara - Tıp Fak. Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 128632
- Ankara - Tıp Fak. Kataloğu

```
LDR 00516 am a2200205    4500
001 44500
003 TR-AnU
005 20050711172759.0
008 030208s1990     tu ad    r      001 0 tur d
020     $a 975 486 105 6
041 0   $a tur
082     $a WW 140 $b BEN $2 1990
099     $a WW 140 BEN 1990
100 1   $a Bengisu, Ünal
245 10  $a Göz hastalıkları/ $c Ü.Bengisu.
250     $a 3.Bs..
260     $a İstanbul: $b [yayl.y.], $c 1990.
300     $a VI, 322 s: $b res. ,şkl; $c 30 cm.
504     $a İndeks : 315-322 ss.
596     $a 31
```

Şekil 3. 77. Ankara Üniversitesi Kütüphanesi "*Göz hastalıkları*" isimli eserin MARC Kaydı

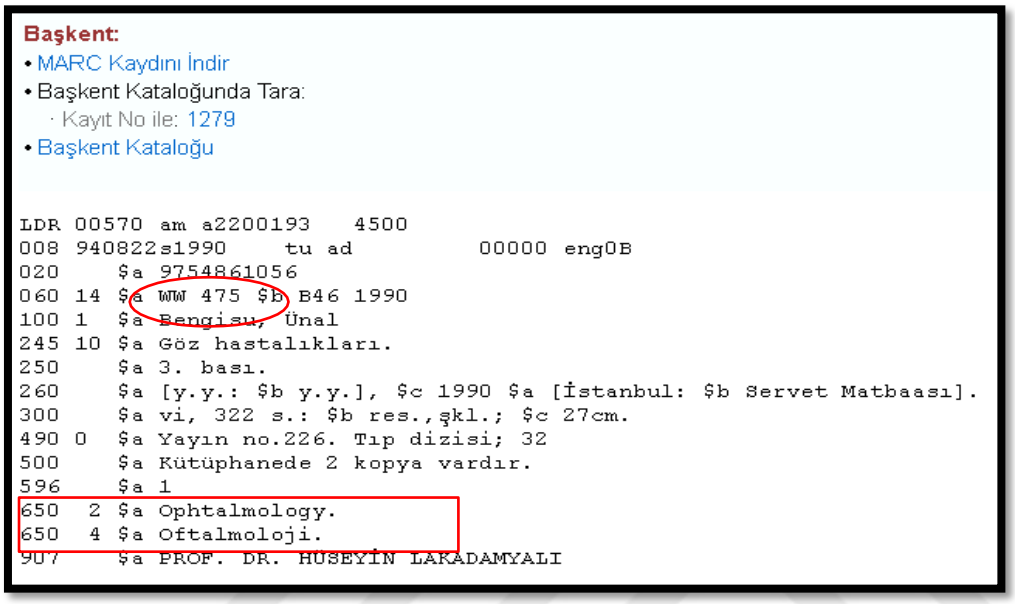
Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?_f=1&cwid=3&keyword=g%C3%B6z+hastal%C4%B1klar%C4%B1&tokat_search_field=2&keyword2=bengisu%2C+%C3%BCnal&tokat_search_field2=3&keyword3=&tokat_search_field3=1&pub_date1=&pub_date2=&tokat_library%5B%5D=31&order=0&command=Tara#3


```
LEADER 00000nam  2200337   4500
008    990427s1990    tura          00010 tur m
020    9754861056
040    GAZIU
049    MAIN
060 10 WW140|bBEN 1990
100 1  Bengisu, Ünal
245 10 Göz hastalıkları /|cÜnal Bengisu.
250    3. bs.
260    İstanbul :|bBeta,|c1990.
300    vi, 322 s. :|bres.
440  0 Beta :|vyayın no. 226.|bTıp dizisi ; 32
650 12 Göz Hastalıkları
650 12 Eye Diseases
900    52351,52352,52353,52354,52355,52461,52462,52463,52464,
       52465,76380,76381
```

Şekil 3. 78. Gazi Üniversitesi "*Göz hastalıkları*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://kutuphane.gazi.edu.tr/search*tur?/Xg{u00F6}z+hastal{u0131}klar{u0131}&SORT=AZ/Xg{u00F6}z+hastal{u0131}klar{u0131}&SORT=AZ&extended=0&SUBKEY=g%C3%B6z+hastal%C4%B1klar%C4%B1/1%2C219%2C219%2CB/frameset&FF=Xg{u00F6}z+hastal{u0131}klar{u0131}&SORT=AZ&4%2C4%2C

Şekil 3. 79. Başkent Üniversitesi Kütüphanesi "*Göz hastalıkları*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=3&keyword=g%C3%B6z+hastal%C4%B1klar%C4%B1&tokat_search_field=2&keyword2=bengisu&tokat_search_field2=3&keyword3=&tokat_search_field3=1&tokat_library%5b%5d=43&order=0#4

3.1.2.3. DDC Kullanan Üniversite Kütüphanelerine Yönelik Bulgular

Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde DDC yalnızca Ankara Üniversitesi'nin fakülte kütüphanelerinde uygulanmaktadır. Ankara Üniversitesi'nin kütüphaneleri özelinde ise tıp, eczacılık, sağlık bilimleri, veterinerlik fakültelerinde NLM kullanılırken diğer fakülte kütüphanelerinde DDC tercih edilmektedir. Çalışmanın kapsamı Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde kullanılan sınıflama sistemleri üzerine olduğundan DDC'nin kullanımı için bir verinin sunulabilmesi adına Ankara Üniversitesi Fakülte Kütüphaneleri ile günümüzde Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmetlerini yürüten ve bir derleme kütüphanesi[51] olan Milli Kütüphane'nin MARC kayıtlarının karşılaştırılmasının teze fayda sağlayacağı düşünülmüştür.

Milli Kütüphane otomasyon programı olarak bünyesinde geliştirdiği *"Kâşif Kütüphane Otomasyon Sistemi'ni* kullanmaktadır. Günümüzde DDC'nin 20.basımı üzerinden sınıflama işlemlerini gerçekleştiren Milli Kütüphane İslam dini ile ilgili konularını ise Fahriye Mercanlıgil Gündoğdu tarafından hazırlanan *"297 İslam Dini ve İslam İlimleri Sınıflama Cetveli'ni"* kullanmaktadır. Bu bağlamda Ankara Üniversitesi Fakülteleri ile Milli Kütüphane arasında DDC'nin kullanımı açısından farklıların olması gayet normal karşılanmalıdır. Zira günümüzde DDC'nin web formatı incelendiğinde 23. basımı üzerinden sınıflama sisteminin gerçekleştirildiği görülmektedir[52]. Milli Kütüphane 20. Basımı üzerinden işlemlerini yürütürken Ankara Üniversitesi Fakülte Kütüphanelerinin hangi basımı baz alarak sınıflama işlemi yaptığı tespit edilememiştir. Buradan hareketle şu söylenebilir ki her iki kütüphane arasında sınıflama numaralarının kullanımında farklılıklar meydana gelecektir. Sınıflama sistemlerinde güncellemelerin ve yeniliklerin takip edilmesinin ne derece önemli olduğunun da altı bir kez daha çizilmiş olacaktır.

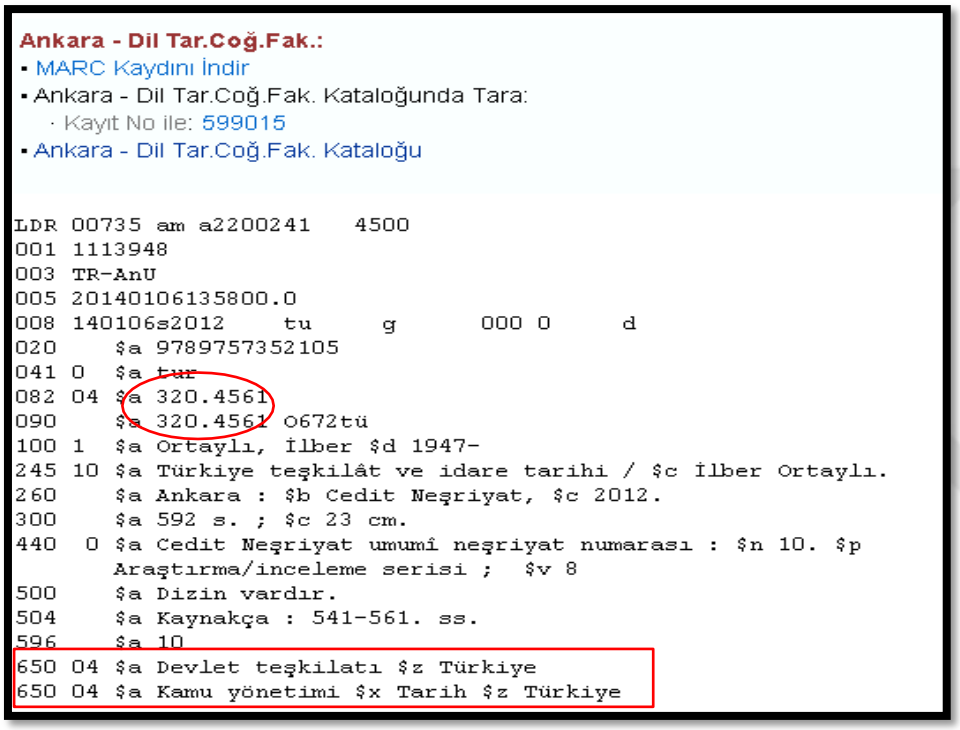
DDC kullanımı ile ilgili ilk örnek olarak *"İlber Ortaylı'nın Türkiye teşkilât ve idare tarihi"* isimli eseri incelenebilir. Eser Ankara Üniversitesi Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi (DTCF) Kütüphanesi'nde "320.4561" şeklinde sınıflanırken Milli Kütüphane de "320.9561" şeklinde sınıflanmaktadır. Her iki sınıflama numarası da siyaset bilimi konusu altında sınıflanmış olsa

[51] 6279 sayılı Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserlerini Derleme Yönetmeliği kapsamında ülkemizde basılmış ve çoğaltılmış fikir ve sanat eserlerinin eksiksiz bir biçimde toplanması, korunması düzenlenmesi ve toplumun yararına sunulması amacının yerine getirilebilmesi için usul ve esasları düzenleyen yönetmelik kapsamında kurulmuş kütüphane. Bakınız https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=16530&MevzuatTertip=5

[52] Bakınız https://dewey.org/webdewey/browse.html

da farklı basımları ve formatları kullandıkları için *". (Noktadan)"* sonraki numaralar farklılık göstermektedir. DDC çevrimiçi sınıflama tabloları incelendiğinde "320.4561" numarası *"Sosyal bilimler—Siyaset bilimi—Bölgeler"* konusunu sınıflarken "320.9561" numarası *"Sosyal bilimler—Siyaset bilimi—Türkiye 2000-2099"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları incelendiğinde ise her iki kütüphanenin de yalnızca Türkçe konu başlığı kullandığı görülmektedir.

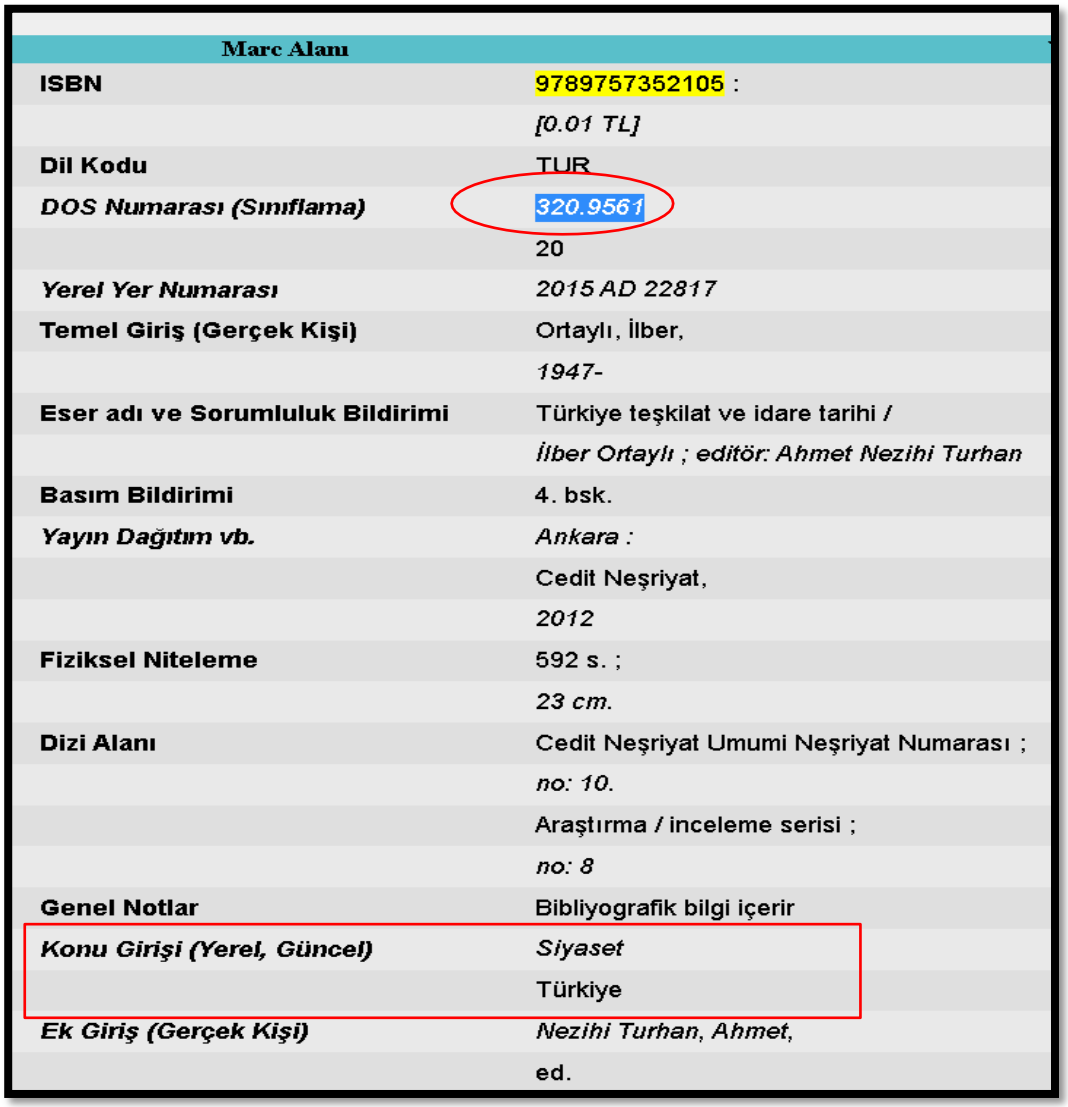

Ankara - Dil Tar.Coğ.Fak.:
- MARC Kaydını İndir
- Ankara - Dil Tar.Coğ.Fak. Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 599015
- Ankara - Dil Tar.Coğ.Fak. Kataloğu

```
LDR 00735 am a2200241   4500
001 1113948
003 TR-AnU
005 20140106135800.0
008 140106s2012    tu     g      000 0     d
020    $a 9789757352105
041 0  $a tur
082 04 $a 320.4561
090    $a 320.4561 O672tü
100 1  $a Ortaylı, İlber $d 1947-
245 10 $a Türkiye teşkilât ve idare tarihi / $c İlber Ortaylı.
260    $a Ankara : $b Cedit Neşriyat, $c 2012.
300    $a 592 s. ; $c 23 cm.
440  0 $a Cedit Neşriyat umumî neşriyat numarası : $n 10. $p
       Araştırma/inceleme serisi ;  $v 8
500    $a Dizin vardır.
504    $a Kaynakça : 541-561. ss.
596    $a 10
650 04 $a Devlet teşkilatı $z Türkiye
650 04 $a Kamu yönetimi $x Tarih $z Türkiye
```

Şekil 3. 80. DTCF Kütüphanesi *"Türkiye teşkilât ve idare tarihi"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=T%C3%BCrkiye+te%C5%9Fkil%C3%A2t+ve+idare+tarihi&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=19&order=0#1

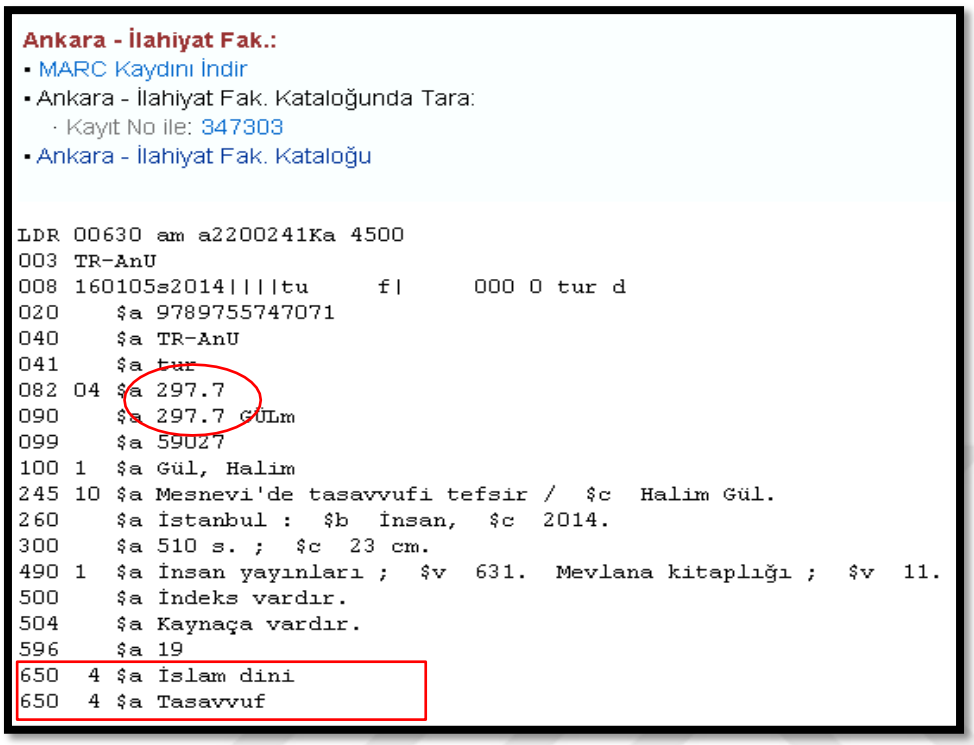
Marc Alanı	
ISBN	9789757352105 :
	[0.01 TL]
Dil Kodu	TUR
DOS Numarası (Sınıflama)	320.9561
	20
Yerel Yer Numarası	2015 AD 22817
Temel Giriş (Gerçek Kişi)	Ortaylı, İlber,
	1947-
Eser adı ve Sorumluluk Bildirimi	Türkiye teşkilat ve idare tarihi /
	İlber Ortaylı ; editör: Ahmet Nezihi Turhan
Basım Bildirimi	4. bsk.
Yayın Dağıtım vb.	Ankara :
	Cedit Neşriyat,
	2012
Fiziksel Niteleme	592 s. ;
	23 cm.
Dizi Alanı	Cedit Neşriyat Umumi Neşriyat Numarası ;
	no: 10.
	Araştırma / inceleme serisi ;
	no: 8
Genel Notlar	Bibliyografik bilgi içerir
Konu Girişi (Yerel, Güncel)	Siyaset
	Türkiye
Ek Giriş (Gerçek Kişi)	Nezihi Turhan, Ahmet,
	ed.

Şekil 3. 81. Milli Kütüphane *"Türkiye teşkilât ve idare tarihi"* isimli eserin Çevrimiçi Katalog Kaydı

Kaynak: https://kasif.mkutup.gov.tr/SonucDetay.aspx?MakId=2036651

DDC kullanımı ile ilgili incelenebilecek bir başka örnek ise *"Halim Gül'ün Mesnevi'de tasavvufi tefsir"* isimli eseridir. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde "297.7" sınıflama numarası uygun bulunurken Milli Kütüphane 'de aynı eser için "819.11" sınıflama numarası tercih edilmiştir. Din ve edebiyat konusunda karar verilemediği tespit edilen eser için DDC tabloları incelendiğinde "297.7" numarası *"Din—İslam dini—İslam'ın korunması ve yayılması"* konusunu sınıflarken "819.11" numarası *"Edebiyat—İngiliz edebiyatı—İngilizce Amerikan edebiyatı"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları incelendiğinde ise her iki kütüphanenin de yalnızca Türkçe konu başlığı kullandığı görülmektedir.

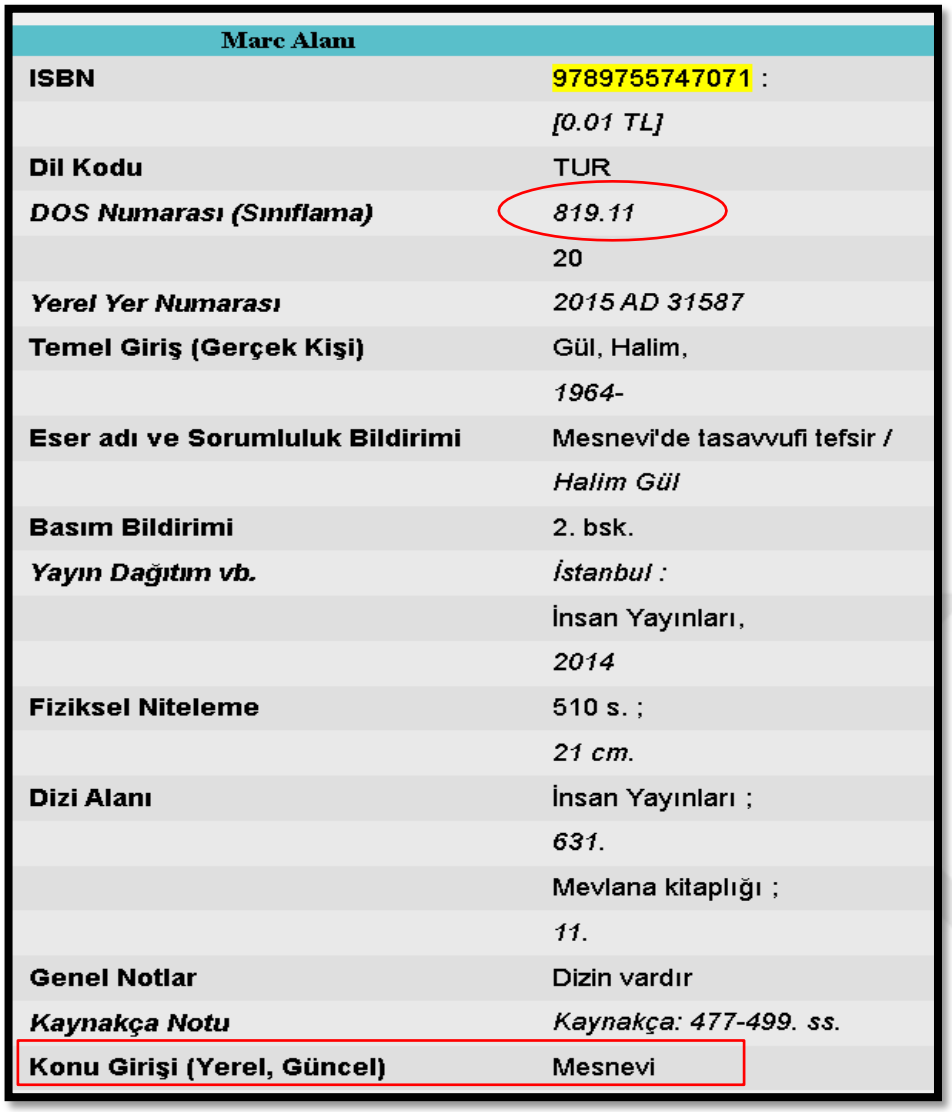
Ankara - İlahiyat Fak.:

- MARC Kaydını İndir
- Ankara - İlahiyat Fak. Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 347303
- Ankara - İlahiyat Fak. Kataloğu

```
LDR 00630 am a2200241Ka 4500
003 TR-AnU
008 160105s2014||||tu     f|     000 0 tur d
020    $a 9789755747071
040    $a TR-AnU
041    $a tur
082 04 $a 297.7
090    $a 297.7 GÜLm
099    $a 59027
100 1  $a Gül, Halim
245 10 $a Mesnevi'de tasavvufi tefsir /  $c  Halim Gül.
260    $a İstanbul :  $b  İnsan,  $c  2014.
300    $a 510 s. ;  $c  23 cm.
490 1  $a İnsan yayınları ;  $v  631.  Mevlana kitaplığı ;  $v  11.
500    $a İndeks vardır.
504    $a Kaynaça vardır.
596    $a 19
650  4 $a İslam dini
650  4 $a Tasavvuf
```

Şekil 3. 82. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi *"Mesnevi'de tasavvufi tefsir"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=Mesnevi%27de+tasavvufi+tefsir&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=33&order=0#1

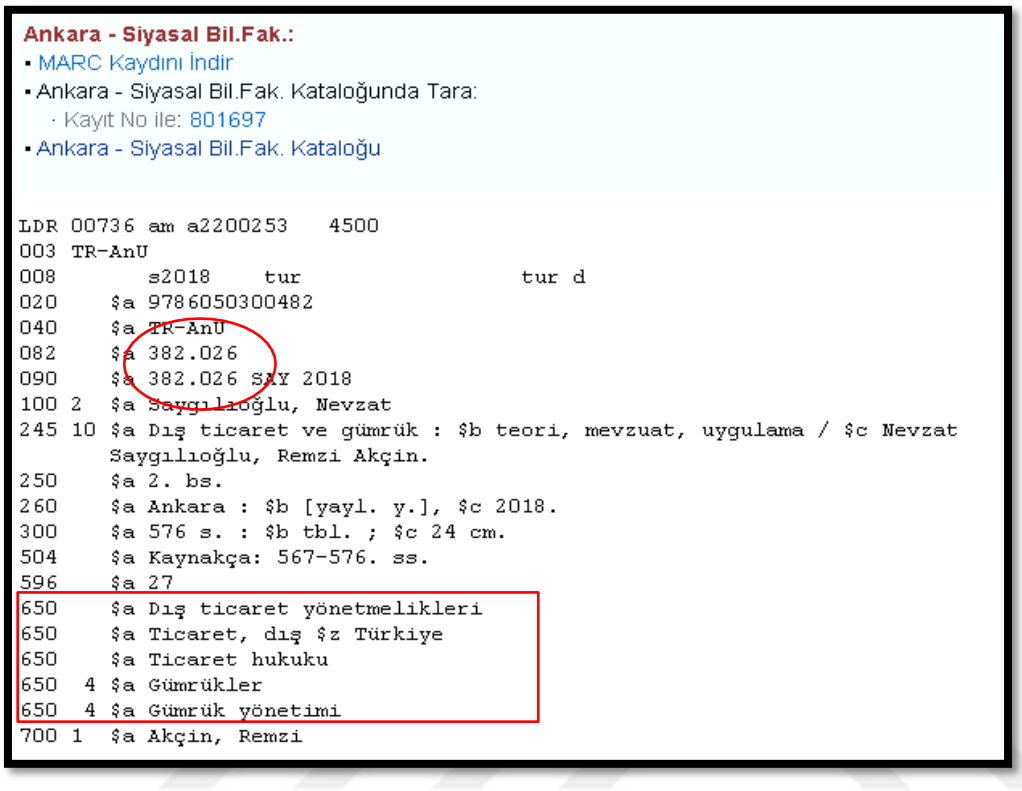
Marc Alanı	
ISBN	9789755747071 :
	[0.01 TL]
Dil Kodu	TUR
DOS Numarası (Sınıflama)	819.11
	20
Yerel Yer Numarası	2015 AD 31587
Temel Giriş (Gerçek Kişi)	Gül, Halim,
	1964-
Eser adı ve Sorumluluk Bildirimi	Mesnevi'de tasavvufi tefsir /
	Halim Gül
Basım Bildirimi	2. bsk.
Yayın Dağıtım vb.	İstanbul :
	İnsan Yayınları,
	2014
Fiziksel Niteleme	510 s. ;
	21 cm.
Dizi Alanı	İnsan Yayınları ;
	631.
	Mevlana kitaplığı ;
	11.
Genel Notlar	Dizin vardır
Kaynakça Notu	Kaynakça: 477-499. ss.
Konu Girişi (Yerel, Güncel)	Mesnevi

Şekil 3. 83. Milli Kütüphane *"Mesnevi'de tasavvufi tefsir"* isimli eserin Çevrimiçi Katalog Kaydı

Kaynak: https://kasif.mkutup.gov.tr/SonucDetay.aspx?MakId=2046424

DDC kullanımındaki tutarsızlıkla ilgili bir diğer örnek ise "Nevzat Saygılıoğlu'nun Dış ticaret ve gümrük: teori, mevzuat, uygulama" isimli eseridir. Eser Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Kütüphanesi'nde "382.026" şeklinde sınıflanırken Milli Kütüphane 'de "338.09561" şeklinde sınıflanmıştır. DDC tabloları incelendiğinde "382.026" sınıflama numarası "Sosyal bilimler—Uluslararası ticaret" konusunu sınırken "338.09561" sınıflama numarası "Sosyal bilimler—Üretim—Tarih-Coğrafya" konusunu sınıflamaktadır. Genel anlamda sosyal bilimler konusu altında sınıflansa da tablo detaylı incelendiğinde numaraların farklı konuları sınıfladığı gözlemlenmektedir.

Konu başlıkları incelendiğinde ise Siyasal Bilimler Fakültesi yalnızca Türkçe konu başlığı kullanırken Milli Kütüphane hem Türkçe hem de İngilizce konu başlığı kullanmayı tercih etmiştir.

Ankara - Siyasal Bil.Fak.:
- MARC Kaydını İndir
- Ankara - Siyasal Bil.Fak. Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 801697
- Ankara - Siyasal Bil.Fak. Kataloğu

```
LDR 00736 am a2200253   4500
003 TR-AnU
008       s2018    tur                  tur d
020    $a 9786050300482
040    $a TR-AnU
082    $a 382.026
090    $a 382.026 SAY 2018
100 2  $a Saygılıoğlu, Nevzat
245 10 $a Dış ticaret ve gümrük : $b teori, mevzuat, uygulama / $c Nevzat
       Saygılıoğlu, Remzi Akçin.
250    $a 2. bs.
260    $a Ankara : $b [yayl. y.], $c 2018.
300    $a 576 s. : $b tbl. ; $c 24 cm.
504    $a Kaynakça: 567-576. ss.
596    $a 27
650    $a Dış ticaret yönetmelikleri
650    $a Ticaret, dış $z Türkiye
650    $a Ticaret hukuku
650  4 $a Gümrükler
650  4 $a Gümrük yönetimi
700 1  $a Akçin, Remzi
```

Şekil 3. 84. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Kütüphanesi *"Dış ticaret ve gümrük: teori, mevzuat, uygulama"* isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=D%C4%B1%C5%9F+ticaret+ve+g%C3%BCmr%C3%BCk%3A+teori%2C+mevzuat%2C+uygulama&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=13&order=0#1

Marc Kodu	1. Gösterge	2. Gösterge	Alt Alan	Veri
LDR				00000cam^^2203970^a^4500
001				001791776
003				NLT
005				20200810142402.0
008				190315s2018^^^^tu^^^^^g^^^^^^000^0^tur^^
020			a	9786050300482
040			a	TCCB
			b	tur
			e	rda
			d	TuAnMK
044			c	tu
050	0	0	a	HF3756.5.Z5
082	0	4	a	338.09561
099			a	2019 AD 46673
100	1		a	Saygılıoğlu, Nevzat,
			d	1953-,
			q	(Prof. Dr.).
245	1	0	a	Dış ticaret ve gümrük :
			b	(teori, mevzuat, uygulama)/
			c	Nevzat Saygılıoğlu ; Remzi Akçin.
250			a	Güncellenmiş 2. Baskı

Şekil 3. 85. Milli Kütüphane *"Dış ticaret ve gümrük: teori, mevzuat, uygulama"* isimli eserin Çevrimiçi Katalog Kaydı 1

Kaynak: https://kasif.mkutup.gov.tr/SonucDetay.aspx?MakId=2489996

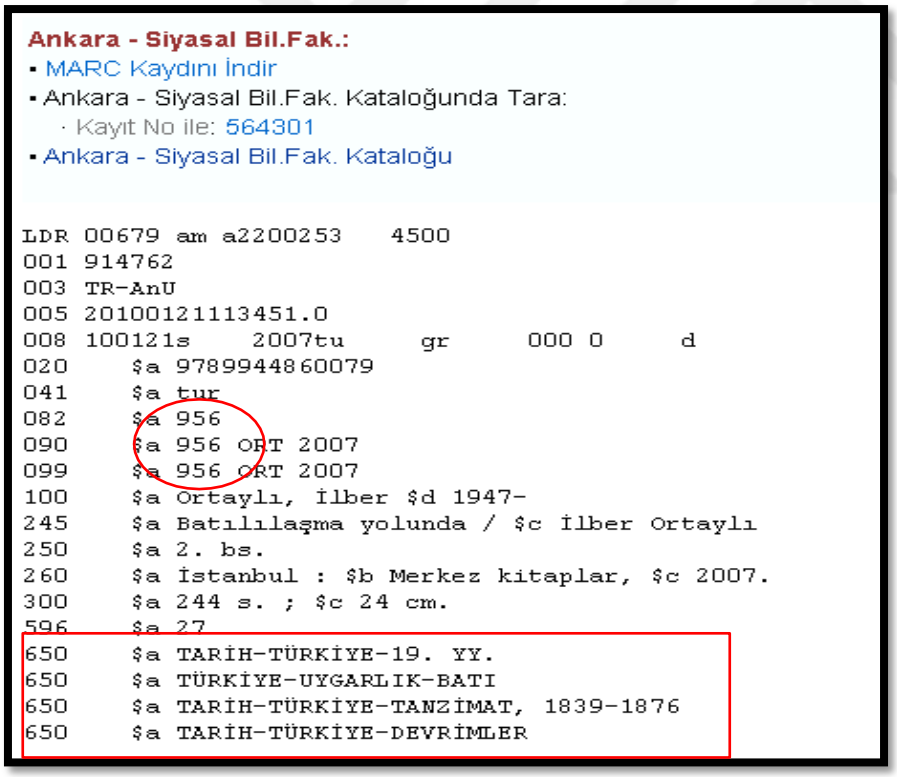
Eser Adı :	Dış ticaret ve gümrük : (teori, mevzuat, uygulama)/ Nevzat Saygılıoğlu ; Remzi Akçin.
Yazar :	Saygılıoğlu, Nevzat, 1953-, (Prof. Dr.).
ISBN :	9786050300482
Yer Numarası :	2019 AD 46673
Fiziksel Niteleme :	576 sayfa ; 24 cm
Konu Ek Girişi (Coğrafik Ad) :	Türkiye
Konu Ek Girişi (Yerel, Güncel) :	Uluslararası ticaret, Dış ekonomik ilişkiler, Türkiye
Konu Ek Girişi (Coğrafik Ad) :	Turkey
Konu Ek Girişi (Yerel, Güncel) :	International trade, Foreign economic relations, Turkey
Konu Ek Girişi (Yerel, Güncel) :	Gümrük idaresi, Hukuk ve mevzuat, Türkiye
Konu Ek Girişi (Yerel, Güncel) :	Customs administration, Law and legislation, Turkey
Ek Giriş (Gerçek Kişi) :	Akçin, Remzi

Şekil 3. 86. Milli Kütüphane *"Dış ticaret ve gümrük: teori, mevzuat, uygulama"* isimli eserin Çevrimiçi Katalog Kaydı 2

Kaynak: https://kasif.mkutup.gov.tr/SonucDetay.aspx?MakId=2489996

DDC kullanımı ile ilgili son olarak *"İlber Ortaylı'nın Batılılaşma yolunda"* isimli eseri örnek gösterilebilir. Ankara Siyasal Bilimler Fakültesi Kütüphanesi'nde "956" sınıflama numarasına sahip olan esere Milli Kütüphane "303.48256104" sınıflama numarasını uygun bulmuştur. Tarih ve sosyal bilimler konusunda bir karar verilemeyen eserin sınıflama numaraları için DDC tabloları incelendiğinde "956" numarası *"Tarih ve coğrafya—Asya tarihi—Orta Doğu"* konusunu sınıflarken "303.48256104" numarası *"Sosyal bilimler—Sosyoloji ve antropolojide belirli konular—Sosyal süreçler—Sosyal değişim"* konusunu sınıflamaktadır.

Konu başlıkları incelendiğinde ise her iki kütüphanenin de yalnızca Türkçe konu başlığı kullandığı görülmektedir.

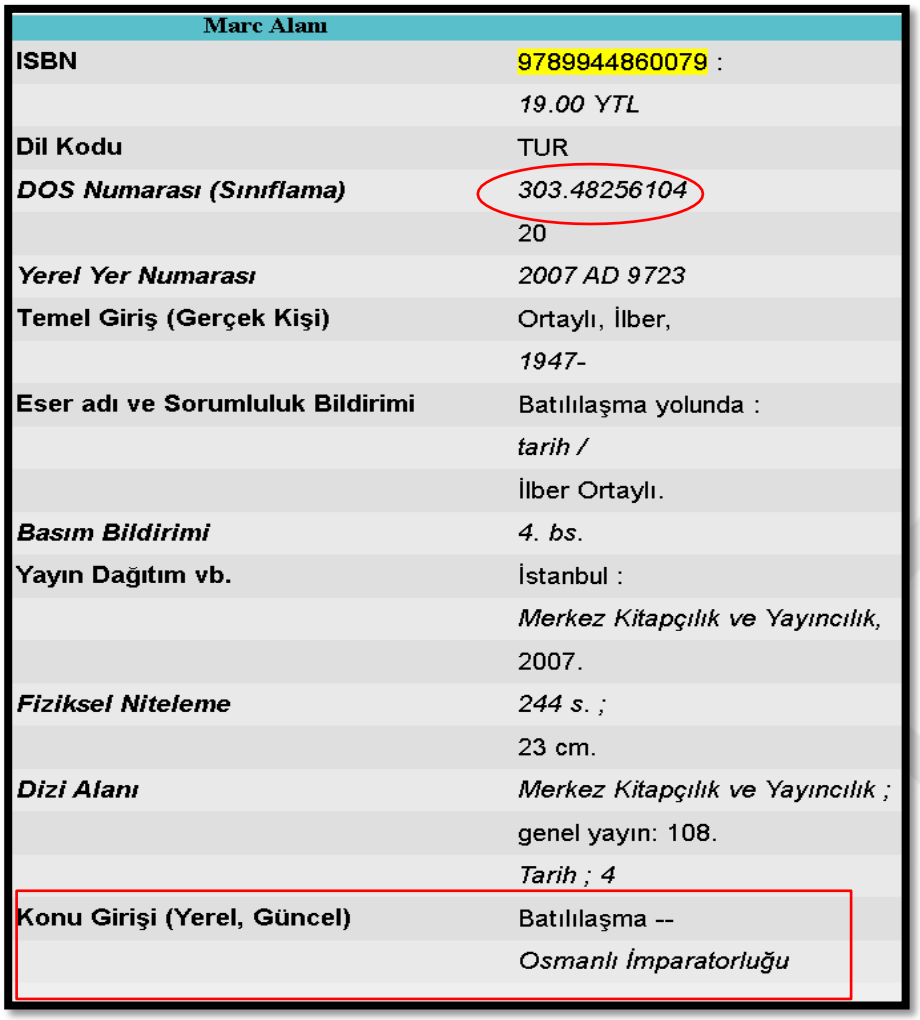
Ankara - Siyasal Bil.Fak.:

- MARC Kaydını İndir
- Ankara - Siyasal Bil.Fak. Kataloğunda Tara:
  - Kayıt No ile: 564301
- Ankara - Siyasal Bil.Fak. Kataloğu

```
LDR 00679 am a2200253    4500
001 914762
003 TR-AnU
005 20100121113451.0
008 100121s    2007tu      gr      000 0      d
020    $a 9789944860079
041    $a tur
082    $a 956
090    $a 956 ORT 2007
099    $a 956 ORT 2007
100    $a Ortaylı, İlber $d 1947-
245    $a Batılılaşma yolunda / $c İlber Ortaylı
250    $a 2. bs.
260    $a İstanbul : $b Merkez kitaplar, $c 2007.
300    $a 244 s. ; $c 24 cm.
596    $a 27
650    $a TARİH-TÜRKİYE-19. YY.
650    $a TÜRKİYE-UYGARLIK-BATI
650    $a TARİH-TÜRKİYE-TANZİMAT, 1839-1876
650    $a TARİH-TÜRKİYE-DEVRİMLER
```

Şekil 3. 87. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Kütüphanesi "*Batılılaşma yolunda*" isimli eserin MARC Kaydı

Kaynak:https://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?cwid=2&keyword=Bat%C4%B1l%C4%B1la%C5%9Fma+yolunda&tokat_search_field=1&tokat_library%5b%5d=13&order=0#1

Marc Alanı	
ISBN	9789944860079 :
	19.00 YTL
Dil Kodu	TUR
DOS Numarası (Sınıflama)	*303.48256104*
	20
Yerel Yer Numarası	*2007 AD 9723*
Temel Giriş (Gerçek Kişi)	Ortaylı, İlber,
	1947-
Eser adı ve Sorumluluk Bildirimi	Batılılaşma yolunda :
	tarih /
	İlber Ortaylı.
Basım Bildirimi	*4. bs.*
Yayın Dağıtım vb.	İstanbul :
	Merkez Kitapçılık ve Yayıncılık,
	2007.
Fiziksel Niteleme	*244 s. ;*
	23 cm.
Dizi Alanı	*Merkez Kitapçılık ve Yayıncılık ;*
	genel yayın: 108.
	Tarih ; 4
Konu Girişi (Yerel, Güncel)	Batılılaşma --
	Osmanlı İmparatorluğu

Şekil 3. 88. Milli Kütüphane "*Batılılaşma yolunda*" isimli eserin Çevrimiçi Katalog Kaydı

Kaynak: https://kasif.mkutup.gov.tr/SonucDetay.aspx?MakId=730035

SONUÇ ve ÖNERİLER

Kütüphaneler, bilgi kaynaklarının toplanması, muhafaza edilmesi ve erişilebilir olmasını sağlayan kâr amacı gütmeyen kuruluşlardır. Bütün bilim dallarına ait bilgileri bünyesinde bulunduran kütüphanelerin en önemli amacı en doğru bilgiyi olabildiğince hızlı bir şekilde kullanıcısına eriştirmektir. Bu erişimin gerçekleştirilebilmesi için kütüphaneler bir düzene ve standarda ihtiyaç duymaktadır. İstenilen düzenin yerine getirilebilmesi ise en önemli kütüphane hizmetlerinden biri olan sınıflama işlemi ile mümkün olmaktadır. Sınıflama, bilgi kaynaklarının konusunun saptanmasını aynı konudaki eserlerin yan yana ve ilgili rafında yerinde bulunmasını sağlamaktadır. Sınıflama işlemi yalnızca bir sınıflama sisteminin varlığı ile uygulanabilir ve kullanılabilir olmaktadır. Kütüphane sınıflama sistemleri olarak nitelendirilen bu sistemler, çok çeşitli olmakla beraber halk, akademi, uzmanlık, okul ve üniversite kütüphaneleri tarafından kütüphanenin koleksiyon sayısı, koleksiyonun konu yoğunluğu ve kullanıcı kitlesi gibi unsurlar göz önünde bulundurularak tercih edilmektedir. Bu çalışmada üniversite kütüphaneleri tarafından tercih edilen sınıflama sistemleri incelenmiştir.

Çalışma kapsamında Ankara'daki üniversite kütüphaneleri tarafından tercih edilen sınıflama sistemleri incelenerek bu sistemler doğrultusunda meydana getirilen sınıflama numaralarının tutarlılık seviyeleri incelenerek bir veri elde edilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda;

Ankara'da merkez, fakülte, akademi, vakıf ve özel kütüphaneler olmak üzere toplam 21 üniversiteye ait 86 adet kütüphanenin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu üniversite kütüphanelerinde en çok tercih edilen sınıflama sistemleri sırasıyla LCCS, NLM ve DDC şeklindedir. Yalnızca LCCS kullanan toplam 10 üniversite kütüphanesi bulunurken hem LCCS hem de NLM kullanan kütüphane sayısı toplam 8'dir. DDC ise yalnızca Ankara Üniversitesi tıp, sağlık bilimleri, eczacılık ve veterinerlik fakülteleri haricindeki fakülte kütüphanelerinde tercih edilmektedir.

Otomasyon programlarının kullanımı incelendiğinde ise Ankara'da en fazla SirsiDynix Symphony Entegre (Kütüphane) Otomasyon Sistemi kullanılmaktadır. Ek olarak kullanım sıklığına göre sırasıyla Koha Kütüphane Otomasyon Sistemi, Yordam Kütüphane Otomasyon Sistemi, Sierra Kütüphane Otomasyon Sistemi ve Librit Kütüphane Otomasyon Sistemi kullanılmaktadır.

Çalışma kapsamında toplam 18 üniversite kütüphanesinin sınıflama numaralarıyla beraber ek olarak Milli Kütüphane'nin sınıflama numaraları da incelenmiştir. Yüksek İhtisas Üniversitesi

Kütüphanesi'nin otomasyon programlarında oluşan bir sorun sebebiyle katalog tarama işlemi yapılamamaktadır. Ankara Bilim Üniversitesi ve Ankara Medipol Üniversitesi bu çalışma için katalog taramalarına erişime izin vermemiştir. Anka Teknoloji Üniversitesi ise henüz eğitim faaliyetine başlamadığı için bir kütüphanesi bulunmamaktadır. Çalışma kapsamında Milli Kütüphane'nin katalog kayıtlarının incelenme sebebi ise Ankara'da DDC kullanan üniversite kütüphanesinin yalnızca Ankara Üniversitesi fakülte kütüphanelerine yönelik olmasıdır. DDC kullanımı ile ilgili veri elde edilebilmesi için Milli Kütüphane ile standartlık seviyeleri karşılaştırılmıştır.

Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde sınıflama sistemlerine bağlı olarak meydana getirilen sınıflama numaralarının tutarlılık seviyeleri incelenirken toplam 23 kitabın 18 üniversite kütüphanesi ve Milli Kütüphane 'de kullanılan sınıflama numaraları ve konu başlıklarının kullanımı analiz edilmiştir. Ortaya çıkan veriler sonucunda Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde kullanılan sınıflama numaralarının ve konu başlıklarının tutarsız olduğu ve bir standardın yakalanamadığı tespit edilmiştir.

Çalışma kapsamında ortaya çıkan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir;

- Ankara'daki üniversite kütüphaneleri sınıflama sistemlerini tercih ederken koleksiyon sayısı, koleksiyonun konu yoğunluğu ve kullanıcı kitlesini göz önünde bulundurmuştur. Buna en güzel örnek genelde üniversite kütüphaneleri tarafından tercih edilen LCCS'nin kütüphanelerin büyük çoğunluğunda tercih ediliyor olmasıdır. Bir diğer örnek ise tıp ve sağlık bilimleri fakültesi olan ve buna bağlı olarak bünyesinde tıp fakültesi kütüphanesi oluşturan üniversite kütüphanelerinde koleksiyonun konu yoğunluğu ön planda tutularak NLM'in kullanılmasıdır. Bünyesinde ayrı bir tıp fakültesi kütüphanesi olmayan üniversite kütüphaneleri ise tıp ve sağlık bilimleri konusuna ait olan eserleri NLM, bu konu dışında kalan diğer eserlerini ise LCCS ya da DDC kullanarak sınıflamayı tercih etmektedir. Bu özellikleri ile Ankara'daki üniversite kütüphanelerinin kullanıcı odaklı bir hizmet vermeyi amaçladıkları tespit edilmektedir.

- Sınıflama sistemlerine bağlı olarak sınıflama numaraları incelendiğinde üniversite kütüphanelerinde genellikle bir standardın uygulanamadığı ve buna bağlı olarak sınıflama numaralarında tutarsızlıkların olduğu tespit edilmiştir. 23 kitabın 18 farklı üniversite kütüphanesinde nasıl sınıflandığı detayları ile incelendiğinde genellikle bir kitabın hangi konu altında sınıflanması gerektiği ile ilgili çok fazla problem

yaşanmadığı fark edilmektedir. Fakat bununla beraber bazı eserlerin konusunun karar verilmesinde de tutarsızlıkların olduğu tespit edilmiştir.

- Aynı konu altında sınıflanmasına rağmen farklı sınıflama numaralarının kullanıldığı tespit edilmiş ve bu sorunun meydana gelmesinin en büyük sebebinin kullanılan sınıflama sistemine yönelik tabloların detaylı olarak incelenmemesinden kaynaklı olduğu tespit edilmiştir.

- Farklı konu altında sınıflanan eserler için ise genellikle üniversite kütüphaneleri inisiyatif kullanarak sınıflama numarası vermiştir. Bu durumda bir eser için iki veya üç farklı konu altında çeşitli sınıflama numaralarının kullanıldığı saptanmıştır.

- Kütüphanelerin inisiyatif kullanmasına bağlı olarak sınıflama numaralarının çeşitliliği, işlemi yapan kütüphanecinin aldığı eğitime, tecrübesine ve bilgi birikimine bağlı olarak değişmektedir. Bir standartlar mesleği olan kütüphanecilik için alınan kataloglama ve sınıflama eğitimi tek başına yeterli olmamakta bununla beraber kütüphanecinin sınıflama yaptığı konu alanına hâkim olması ve iş tecrübesine sahip olması gerekmektedir.

- Sınıflama işlemi yerine getirilirken öncelikle teknik okuma gerçekleştirmekte ve uygun olan sınıflama numarası kullanılmaktadır. Teknik okumanın yapılışı ve kütüphanecinin bilgi birikimine bağlı olarak çeşitlilik gösterebilecek olan bu işlemde doğru ve standart bir düzenin oluşturulabilmesi için konunun eğitimini almak ve uzmanı olmak gerekmektedir. Bir eserin mutlak tek bir doğru numarası olmayabilir fakat burada önemli olan kütüphaneler bazında tutarlı ve standart bir hizmetin yerine getirilebilmesini sağlamaktır. Ancak bu doğrultu da kullanıcı bilgiye en hızlı şekilde ulaştırılabilir.

- Ankara'daki üniversite kütüphanelerinin katalog kayıtları incelendiğinde konu başlıklarının kullanımında da tutarsızlıkların olduğu tespit edilmiştir. Toplam 9

üniversite kütüphanesinde (Gazi, Hacettepe, Başkent, Çankaya, Yıldırım Beyazıt, Lokman Hekim, TOBB, Ostim, Ufuk, Atılım) Türkçe ve İngilizce konu başlıkları birlikte kullanıldığı tespit edilmektedir. Ankara Üniversitesi Kütüphaneleri ve Milli Kütüphane yalnızca Türkçe konu başlığı tercih ederken toplam 6 üniversite kütüphanesi (Bilkent, TEDÜ, ODTÜ, Hacı Bayram Veli, Müzik ve Güzel Sanatlar, Sosyal Bilimler) yalnızca İngilizce konu başlığı kullanmaktadır.

- Konu başlıklarında dil standardının uygulanamadığı gibi bazı üniversite kütüphaneleri normalde yalnızca İngilizce konu başlığı kullanırken kayıtlar incelendiğinde Türkçe ve İngilizce konu başlığını beraber kullandığı tespit edilmiştir. Örneğin Bilkent Üniversitesi Kütüphanelerinde İngilizce konu başlığı kullanılırken Şekil 3.39'da görüldüğü üzere hem Türkçe hem de İngilizce konu başlığı bir arada kullanılmıştır. Bir başka örnek ise Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesinde tespit edilmiştir. Normalde Türkçe ve İngilizce konu başlıklarını bir arada kullanan kütüphane Şekil 3.7'de görüldüğü üzere yalnızca Türkçe konu başlığı kullanmıştır. Son olarak Milli Kütüphane yalnızca Türkçe konu başlığı tercih ederken Şekil 3.87'de görüldüğü şekliyle Türkçe ve İngilizce konu başlıklarını birlikte kullanmıştır.

- Konu başlıklarının kullanımı ile ilgili bir başka sorun ise İngilizce' den Türkçe' ye çeviri sırasında bir standardın uygulanamamış olmasıdır. Her kütüphane doğru kabul ettiği çeviri şeklini kullanmakta ve böylelikle aynı konu başlığı için çok farklı çeviriler meydana gelmektedir.

- Konu başlıkları için değinilmesi gereken bir diğer önemli konu ise büyük küçük harf kullanımına diğer bir ifadeyle yazım kurallarına dikkat edilmemiş olmasıdır. Bazı başlıklar tamamen büyük harflerle yazılırken bazıları tamamen küçük harfle yazılmaktadır.

- Katalog kayıtları incelenen kütüphanelerden bazılarında konu başlıklarının verilmediği buna bağlı olarak 650 MARC alanının hiç açılmadığı tespit edilmiştir. Örneğin Şekil 3.76, Şekil 3.77 ve Şekil 3.78'de görüldüğü gibi 650 MARC alanı bulunmamaktadır.

Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde yaşanan bu sorunların sebepleri incelendiğinde ise ortaya şu yorumlar çıkmaktadır;

- Öncelikle üniversite kütüphaneleri kamu ve vakıf üniversitelerine bağlı oluşturulan birimler oldukları için koleksiyon alımını, çevrimiçi sınıflama sistemlerinin kullanımını ve otomasyon programı güncellemelerini üniversite tarafından ayrılan yıllık bütçeye göre şekillendirmektedir. Eğer üniversite kütüphanesi için yeterli bütçe ayrılmadıysa koleksiyon geliştirme politikası sekteye uğramaktadır. Ek olarak otomasyon programları ve kullanılan çevrimiçi sınıflama sistemleri belirli bir ücrete tabi olarak hizmet verdikleri için yeterli bütçe olmadığı zaman bu programların güncellemeleri ve gelişmeleri takip edilememektedir. Sınıflama sisteminde değişen bir numara ya da bir konu başlığı ile otomasyon programında eklenen ya da kaldırılan bir alan olduğunda güncellemeler yapılamadığı takdirde bu numaraların ve alanların kullanımı mümkün olmamaktadır. Bu sebeple üniversite kütüphanelerinin işlevlerini yerine getirebilmeleri için yıllık bütçe ayrımının iyi organize edilmesi gerekmektedir.

- Sınıflama sistemlerinin web sürümlerinin ücretli olmasının yanı sıra bazı ek tablolarının kullanımı ise ek ücret ile gerçekleştirilmektedir. Böylelikle bütçesi yetersiz olan üniversite kütüphaneleri güncel sürümleri takip edemediği gibi ek tabloları diğer bir ifadeyle yardımcı tabloları da kullanamamaktadır. Bu sorunu çözebilmek adına kopya kayıt işlemini gerçekleştirmektedir. Ulusal Toplu Katalog' dan alınan bu kayıtlar üzerinde herhangi bir düzenleme yapılmaksızın kütüphanenin kataloğuna aktarılmaktadır. Eğer kaydın alındığı ilk kütüphane herhangi bir hata yaptıysa kaydı olduğu gibi kopyalayan bütün kütüphaneler bu hatayı devam ettirmektedir.

- Koleksiyon yoğunluğu fazla olan kütüphaneler bünyesinde ise farklı uygulamalar yapılabilmektedir. Örneğin sınıflama numarasında ya da konu başlıklarında bir hata fark edildiğinde geriye dönük düzenleme işlemi için zamana ve personele ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni kitapların kataloglanması ve sınıflanması için yeterli zaman ve personel eksikse geriye dönük kayıtların düzenlenmesi işlemi yapılamamaktadır. Hatalı kayıtlar koleksiyon yoğunluğu fazla olan ve otorite kabul edilen kütüphaneler tarafından yayınlandığında diğer kütüphaneler tarafından doğru olarak kabul edilip olduğu gibi kullanılmaktadır. Hatanın kopyalanması ise bu şekilde artarak devam etmektedir.

- Üniversite kütüphanesi bünyesinde iki farklı sınıflama sisteminin kullanılıyor olması kullanıcı açısından ve kütüphane standartları açısından aslında takdir edilesi bir gelişmedir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken en önemli şey iki farklı sınıflama sistemi kullanılırken ayrımın iyi yapılmasıdır. LCCS ve NLM' i birlikte kullanan kütüphanelerde örneğin "Q" kullanımına özellikle dikkat edilmelidir. Zira LCCS' nin "Q" kullanımı ile NLM' in "Q" kullanımı birbirinden farklıdır. Bu ayrımın iyi yapılabilmesi için alanında uzman kütüphanecilere ihtiyaç duyulmaktadır.

- Dermenin yoğunluğuna göre önce LCCS daha sonra ek olarak NLM tercih eden kütüphanelerde tıp ve sağlık bilimleri ile ilgili kaynaklar için geriye dönük düzenleme işlemi genellikle gerçekleştirilmemektedir. Bu sebeple her iki sınıflama sistemini kullandığı halde tıp konulu kaynaklar için kütüphanelerin kataloglarında LCCS numaraları görüntülenebilmektedir.

- Üniversite kütüphanelerindeki en büyük sorunlardan bir diğeri ise konu başlıklarında bir standardın uygulanamıyor olmasıdır. Örneğin genellikle kütüphaneciler tarafından otorite kabul edilen Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nde konu başlıkları İngilizce olarak verilmektedir. Hem Türkçe hem de İngilizce konu başlığı tercih eden kütüphaneler Bilkent'ten kayıt çektiğinde İngilizce konu başlıklarını Türkçe'ye çevirmekte inisiyatif kullanmakta ve böylelikle çok çeşitli konu başlıkları meydana gelmektedir.

- Bir kitap için verilen ilk konu başlığı kitabın konusunu ve numarasını temsil etmektedir. Bazı üniversite kütüphaneleri kitabın konusuyla ilgili bütün konu başlıkları sırasını gözetmeden eklemektedir. Fakat olması gereken ilk olarak numaranın temsil ettiği konunun verilmesi daha sonra ilgili konu başlıklarının sırasıyla eklenmesi şeklinde olmalıdır.

- Son olarak geriye dönük hataların düzeltilememesi ve yeni kayıtların oluşturulabilmesi için yeterli zamanın ayrılamamasının en önemli sebebi genellikle kütüphanelerde personel sayısının az olması ve kütüphane yönetiminin personelden hız beklentisinin olması ile birebir örtüşmektedir. Kota uygulaması ile yapılan kataloglama ve sınıflama işleminde hizmetin kalitesi düşmekte ve iş personel tarafından ciddiye alınmamaktadır.

Çalışma sonucunda aşağıdaki önerileri yapmak mümkündür;

✓ Bilgiyi en kısa sürede kullanıcısına ulaştırabilmek için kütüphaneler, sınıflama numaralarının kullanımında standart ve tutarlı davranmalıdır.

✓ Kütüphanecinin inisiyatifine bağlı olarak değişebilecek olan sınıflama numaralarının kullanımı için kütüphaneciler ve yöneticiler iş birliği içerisinde çalışmalı hatta üniversite kütüphaneleri sürekli bilgi alışverişinde bulunarak ortak bir çalışma yürütmelidir. Burada amaç her zaman en doğru numaranın bütün kütüphaneler tarafından tercih edilmesinin sağlanması olmalıdır.

✓ Konu başlıklarının kullanımı için standart bir tablo oluşturulmalıdır. Bu tablolar yeni konu başlıklarının eklenmesine ve çıkarılmasına müsaade edebilecek düzeyde güncellemelere açık olmalıdır.

✓ Kataloglama ve sınıflama işlemi buna bağlı olarak sınıflama sistemlerinin ve otomasyon programlarının kullanımı teknik bir eğitim sayesinde verimli olmaktadır. Bu hizmetin yerine getirilebilmesi için işin eğitiminin alınması gerekmektedir ve her ne olursa olsun personel Bilgi ve Belge Yönetimi mezunu olmalıdır.

✓ Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinde daha çok teoride kalan kataloglama ve sınıflama eğitimlerinin daha fazla pratiğe yönelik olması gerekmektedir. Eğitimi veren üniversiteler bünyesinde bir standart olmalı ve her öğrenci mezun olduğunda sınıflama yapabilecek düzeyde yetiştirilmelidir.

- ✓ Sınıflama işlemi bilgi birikimi ve uzmanlık gerektiren bir kütüphane hizmetidir. Bu bağlamda sınıflamacının bu hizmeti yerine getirebilmesi literatürü takip etmesi ve alana hâkim olması ile gerçekleştirilmektedir.

- ✓ Kurum içerisinde kataloglama ve sınıflama üzerine hizmet içi eğitimler daha sık yapılmalıdır.

- ✓ Kütüphane yönetiminin kütüphanecilerin mesleki gelişimlerine destek olması gerekmektedir. Bu bağlamda kurum içerisinde kütüphanecilerin dil seviyelerini artırılabilmesi için eğitim, seminer ve kurslar düzenlenebilir ve lisansüstü eğitimlerine devam edebilmesi için teşvik edilebilir.

- ✓ Kütüphaneciler, Classification Web ve Dewey Web gibi çevrimiçi sınıflama sistemlerindeki güncellemeleri takip etmeli ve değişikliğe bağlı olarak düzenlenmesi gereken sınıflama numaraları ve konu başlıkları için geriye dönük kayıt düzenlemeleri yapabilmelidir.

- ✓ Library of Congresses'in web sayfasında LCCS'nin kullanım detaylarının anlatıldığı eğitim modülleri bulunmaktadır. Bunlar Türkçe' ye çevrilmeli ve buna benzer Türkçe el kitapları meydana getirilmelidir.

- ✓ Bu öneri maddeleri ile amaçlanan kütüphaneler arasında standart ve tutarlı bir sınıflama hizmetinin meydana getirilmesinin sağlanmasıdır.

Sınıflamadaki amaç; kitapların sistematik olarak rafta yerinde bulunmasıdır. Kullanıcı gittiği her bölümde kitabını rahatlıkla bulabilmelidir. Bunu sağlayabilmek ise kütüphanelerin ve kütüphanecilerin iş birliği içerisinde çalışmaları ve standart bir uygulama gerçekleştirmeleri ile mümkün görünmektedir.

KAYNAKÇA

Aitchison, Jean. 1986. "A Classification as a Source for a Thesaurus: The Bibliographic Classification of H.E. Bliss as a Source of Thesaurus Terms Structure." *Journal of Documentation* 42(3):160–81.

Ankara Açık Ders Erişim. "Tıpta Kullanılan Sınıflama Sistemleri." *Ankara Üniversitesi Yayınları*.

Arıkan, Aykut. 2005. "Bilgi Erişimde Dil Sorunları." Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aryol, Işıl. 1977. "Evrensel Onlu Sınıflandırma Universal Decimal Classification (UDC) ve Türkiye Uygulaması."

Baydur, Gülbün. 1974. "Amerikan Kongre Kütüphanesi Sınıflandırma Sistemi (LC Classification)." *Türk Kütüphaneciliği* 23(4):219–26.

Bayraktar, Şeyda ve Bozkurt, Özlem Çetinkaya. 2021. "Bilgi Uzmanlarının Bilgi Teknolojisi Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli ve İncelemesi." *Bilgi Dünyası* 22(1):99–130. doi: 10.15612/BD.2021.555.

Bayter, Mustafa. 2000. "Ankara'daki Üniversite Kütüphanelerinde Kataloglama Sorunları ve Çözüm Önerileri." Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bayter, Mustafa. 2009. "Kataloglama Nereye Gidiyor?" *Türk Kütüphaneciliği* 23(1):134–50.

Bayter, Mustafa. 2022. "Dünyada ve Ülkemizde RDA'ya Geçiş." *Türk Kütüphaneciliği* 36(1):54–73. doi: 10.24146/tk.991593.

Bead, Charles. A. 1970. "Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi." *Türk Kütüphaneciliği* 19(2):125–34.

Beghtol, Clare. 1998. "Knowledge Domains: Multidisciplinarity and Bibliographic Classification Systems." *Knowledge Organization* 25(1/2):1–12. doi: 10.5771/0943-7444-1998-1-2-1.

Beygirci, Burak. 2020. "Kataloglamada Standartlaşma ve Tutarlılık: Türkiye'de Farklı Otomasyon Sistemi Kullanan Beş Üniversite Kütüphanesinde Uygulanan Kaynak Tanımlama ve Erişim Standardının Tutarlılık Analizi." Yüksek Lisans Tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.

Bilar, Ender ve Yaşagül Ekinci. 2008. "Balkan Ülkeleri Kütüphaneler Arası Bilgi-Belge Yönetimi İşbirliği Sempozyum Bildirileri." s. 144–51 in *Balkan Ülkeleri Kütüphaneler Arası Bilgi-Belge Yönetimi İşbirliği Sempozyum Bildirileri*. Edirne: Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.

Bitri, Elsa ve Hasan S. Keseroğlu. 2018. "Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Bilgiye Erişim/Kataloglama Sorunları Sempozyumu Bildiriler Kitabı." s. 7–469 in *Tarık Akan Toplantıları 1*. İstanbul: Hiperyayın.

Bliss Classification Association, "Bliss Sınıflama Sistemi", https://www.blissclassification.org.uk/ . [Erişim tarihi: 03.05.2023].

Bloomberg, Marty ve G. Edward Evans. 1989. *Kütüphane Teknisyenleri İçin Teknik Hizmetlere Giriş*. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği Yayınları.

Borchardt, D. H. 1958. "The Bibliographic Classification of Henry Bliss: An Interpretation." *Australian Library Journal* 7(4):123–27. doi: 10.1080/00049670.1958.10756023.

Britannica, T. Encyclopaedia Editörleri (2019, 5 Ağustos). "*Kolon Sınıflandırması"*. *Britannica Ansiklopedisi*. https://www.britannica.com/science/Colon-Classification [Erişim tarihi: 05.07.2023].

Britannica, T. Encyclopaedia Editörleri (2014, 9 Aralık). "*Bliss* sınıflandırması" *Britannica Ansiklopedisi* . https://www.britannica.com/topic/Bliss-Classification. [Erişim tarihi: 03.05.2023]

Büyük Lügat ve Ansiklopedi, 18, (1992), "Sınıflama", s.10

Çakın, İrfan. 1983. "Üniversite-Kütüphane İlişkisi." *Türk Kütüphaneciliği* 32(2):61–64.

Camphell, D. J. 1948. "The Bibliographic System of Classification." s. 7–13 in *Symposium on Classification London Meeting.*

Camphell, D. J. "Introduction." *Bliss Classification Association*.

Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi Kütüphane Terimleri Sözlüğü, "Sınıflama" https://mk.gov.tr/GalleryFiles/228/27.04.2020_K%C3%BCt%C3%BCphane_Terimleri_S%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC-417a6358-3552-4ccf-8f06-f49800206cfa.pdf [Erişim tarihi: 05.11.2022]

Çanak, Tuba Akbaytürk, Sönmez Çelik, İsmail Çetinkaya, Sami Çukadar, Güssün Güneş, Gültekin Gürdal, İlkay Holt, Ebru Kaya ve Ayhan Kaygusuz. 2014. *2023'e Doğru Türkiye'de Üniversite Kütüphaneleri: Mevcut Durum, Sorunlar, Standartlar ve Çözüm Önerileri*.

Çelik, Ahmet. 2000. "Üniversite Kütüphanelerinin Geleceği." *Bilgi Dünyası* 1(1):42–55.

Colon Classification. 2017. "Colon Classification (CC)." s. 55–69 in *Study of Selected Schemes of Classification*. IGNOU.

Demirtel, Saime Özlem Gökkurt. 2022. "Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sisteminin Geçmişi." *Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri* 1–31. Retrieved November 26, 2022 (https://acikders.ankara.edu.tr/course/view.php?id=8334).

Dewey Decimal Classification Systems 23 Summaries. Retrieved (www.oclc.org/dewey).

Drobnicki, John A. 1996. "Bliss: The Man and the Classification." *City University of Nwe York (CUNY)* 3–15.

Eğitim sözlüğü, "Süreklilik ilkesi" https://egitimsozlugu.com/turk-milli-egitiminin-temel-ilkeleri-nelerdir [Erişim tarihi: 15.11.2022]

Ebru, Emine. 2014. *"Kitap Oburları İçin Kütüphane Sözlüğü"* KAFEKÜLTÜR Yayıncılık, İstanbul, s.37.

Erünsal, İsmail E. 2008. Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri: Tarihi Gelişimi ve Organizasyonu.

Erünsal, İ. E. (2008). Osmanlı vakıf kütüphaneleri: tarihi gelişimi ve organizasyonu. Ankara: Türk Tarih Kurumu. Kitabın ikinci basımı için bkz. (2015). Osmanlılar da kütüphaneler ve kütüphanecilik. 2.bs. İstanbul: Timaş Yayınları.

Gültekin, Vedat. 2020a. "Konu Otorite Dizini Nedir? Nasıl Oluşturulur?" *Türk Kütüphaneciliği* 34(1):46–64.

Gültekin, Vedat. 2020b. "Tıp ve Sağlık Bilimleri Kütüphanelerinde Teknik Hizmetler." Pp. 75–109 in *Sağlıkta Bilgi ve Belge Yönetimi*, edited by G. Güneş. İstanbul.

Güneş, Güssün. 2007. "Tıp ve Sağlık Bilimleri Kütüphaneciliğinde Ulusal ve Uluslararası Dernek Oluşumları." *Bilgi Dünyası* 8(1):155–66. doi: 10.15612/BD.2007.360.

Harati, Hadi ve Mojtaba Kaffashan Kakhki. 2019. “The Comparison of Library Classification Systems: A Survey of the Viewpoint of Professors and Librarians.” s. 1–13 in *The First International Conference of Information and Libraries*.

İmmroth, John Phillip. 2011. *Kongre Kütüphanesi Sınıflaması İçin Kılavuz*. 1. Baskı: Ekim 2011. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.

Kallow, Sabah Mohammed. 2016. “Classification System of the National Library of Medicine: Its Properties and its Applications.” *Research Gate* 1–24.

Kar, Erman. 2021. “Aritoteles ve Platon’un Bilim Sınıflaması Üzerine.” *Fikriyat Siirt Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi* 1(2):183–92.

Karagözoğlu Aslıyüksek, Mehlika. 2015. “Dijital Kültür Ortamında Üniversite Kütüphaneleri: İstanbul Örneği.” Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Keseroğlu, Hasan S. ve Bilal Yurtoğlu. 2019. “Kâtip Çelebi’nin Keşfü’z-Zunûn’unda Sınıflama Yöntemi.” *Türk Kütüphaneciliği* 33(2):89–111. doi: 10.24146/tk.584489.

Kragelj, Matjaž ve Mirjana Kljajić Borštnar. 2021. “Automatic Classification of Older Electronic Texts İnto The Universal Decimal Classification–UDC.” *Journal of Documentation* 77(3):755–76. doi: 10.1108/JD-06-2020-0092.

Kutluğ, Rana. 1986. “Üniversitelerde Tıp Kütüphanelerinin İşlevleri ve Çalışmaları.” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Library of Congress Policy. 2020. “Historical Notes: The Library of Congress Classification.” *Classification and Shelflisting Manual* 1. Retrieved (http://www.loc.gov/catdir/cpso/lcc.html).

Library of Congresses, “Kongre Kütüphanesi”, https://www.loc.gov/about/general-information [Erişim tarihi: 01.04.2023]

National Library of Medicine. 2019. *National Library of Medicine Classification 2019 Worldwide Source of Medical Library Classification*. National Library of Medicine.

National Library of Medicine. 2023. “NLM Policy on Classification.” *National Library of Medicine* 1–24.

National Library of Medicine Classification, "Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Sistemi", https://classification.nlm.nih.gov/ [Erişim tarihi: 02.06.2023]

Odabaş, Hüseyin ve Coşkun Polat. 2011. "Türkiye'de Üniversite Kütüphaneleri Standartları." *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 45:321–46.

Özel, Nevzat. 2007. "Üniversite Kütüphanelerinin Kataloglama Birimlerinde Çalışan Kütüphanecilerin Eğitim Gereksinimleri Üzerine Bir Araştırma." Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özel, Nevzat. 2015. "Bilginin Düzenlenmesine Yönelik Yeni Bir Standart: Resource Description and Access (RDA)." *Bilgi Dünyası* 16(1):23–44.

Özel, Nevzat. 2022. "Sınıflama ve Sınıflama Sistemleri." *Hacettepe Üniversitesi* 1–13. Retrieved November 26, 2022 (https://yunus.hacettepe.edu.tr/~tcakmak/week1introduction).

Özgür, Ergin. 2018. "Türkiye'deki Üniversite ve Halk Kütüphanelerinde Yaşanan Kataloglama Sorunları ve Kataloglama Birimlerinde Çalışan Personelin Eğitim Gereksinimleri." Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Özyurt, Kübra. 2017. "Türkiye'deki Üniversite Kütüphanelerinin Kataloglama Uyumu Ölçümü Üzerine Bir Araştırma." Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Pakin, Erol. 1973. "Evrensel Onlu Sınıflandırma (UDC) Brüksel Tasnif Sistemi Tarihçe." *Türk Kütüphaneciliği* 22(1–2):26–33.

Pakin, Erol. 1992. "Sınıflandırma Düzenlerinde Konular Arasındaki İlişkiler ve Bu İlişkiler Kurulurken Kullanılan Yöntemler." *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Dergisi* 3:117.

Raghavan, K. S. 2015. "The Colon Classification: A Few Considerations On Its Future." *Annals of Library and Information Studies* 62:231–38.

Rowley, J. 1996. *"Bilginin düzenlenmesi: Bilgi erişime giriş"* Türk Kütüphaneciler Derneği,Ankara, s.162.

Satija, M. P. 2015. "Save The National Heritage: Revise The Colon Classification." *Annals of Library and Information Studies* 62:239–48.

Satija, M. P. 2017. “Colon Classification (CC).” *Knowledge Organization* 44(4):291–307. doi: 10.5771/0943-7444-2017-4-291.

Satija, M. P., ve Jagtar Singh. 2013. “Colon Classification: A Requiem.” *DESIDOC Journal of Library & Information Technology* 33(4):265–76.

Sefercioğlu, Necmeddin. 1977. “Kataloglamada Milletlerarası Gelişmeler.” *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* 26(3):121–34.

Şerik, Güneş Çetinkaya. 2017. “Müzik Kütüphaneciliği ve Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi Müzik Şeması.” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Slavic, Aida. 2008. “Use Of The Universal Decimal Classification: A World-Wide Survey.” *Journal of Documentation* 64(2):211–28. doi: 10.1108/00220410810858029.

Slavic, Aida, Maria Inês Cordeiro ve Gerhard Riesthuis. 2008. “Maintenance of the Universal Decimal Classification: Overview of The Past and Preparations For The Future.” *International Cataloguing and Bibliographic Control* 37(2):1–14.

TDV İslam Ansiklopedisi, 30 (2020), “Taşköprizade, Miftâḥu’s-Saʿâde”, s.18-19.

TDV İslam Ansiklopedisi, 25 (2022), “Keşfü’z-zünun”, s.321-322.

Tonta, Yaşar. 2000. “Türkiye’de Kütüphanecilik Eğitiminin Yeniden Yapılanması.” *Türk Kütüphaneciler Derneği* 74–89.

Tonta, Yaşar. 2012. “Bilgi Sınıflama, Bilgi Düzenleme ve Bilgi Erişim.” *Hacettepe Üniversitesi* 155–72.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri Güncel Türkçe Sözlük, 2023, Ankara. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Uluslararası Bilgi ve Dokümantasyon Federasyonu. 1972. “Bilginin Anahtarı Evrensel Onlu Sınıflandırma (Universal Decimal Classification).” s. 1–13 in Vol. 6. Ankara: TÜRDOK Yayınları.

Yilmaz, Bülent ve Ömer Dalkiran. 2012. “Türkiye’nin Bilim-Teknoloji Politikalarında Kütüphane Kurumuna Yaklaşım.” *Bilgi Dünyası* 13(1):57–81.

Yıldız, Müslüm ve Banu Fulya Yıldırım. 2018. “Yapay Zekâ ve Robotik Sistemlerin Kütüphanecilik Mesleğine Olan Etkiler/Görüşler.” *Türk Kütüphaneciliği* 32(1):26–32. doi: 10.24146/tkd.2018.29.

Yılmaz Şentürk, Elif. 2022. “Avrupa’daki Belge Tasnif Çalışmalarının Türkiye’deki Etkisi Üzerine Bir İçerik Analizi Çalışması.” *Türk Kütüphaneciliği* 36(1):90–119. doi: 10.24146/tk.1054820.

EKLER

Tablo 3. 3. Çalışmada Kullanılan Örnek Kitapların Listesi

	Eser adı	**Yazar adı**
1	Ben kazanmadan bitmez: zafer, kendisi olma cesaretini gösterebilenlerindir	Yıldırım, Bircan
2	Evrenin ilahi dili: "uyanış"	Gardiyanoğlu, Bülent
3	Osmanlı Filistin'i yer isimleri kılavuzu ve atlası	Editör: Cantemir, Bekir
4	Mesiru umumi'l-muvahhidin şerh u terceme-i kitab-ı ihyau ulümi'd-din: ihya tercüme ve şerhi	Gazzali
5	Müslümanlık ve Kur'an-ı Kerim'den ayetlerle İslam esasları	Yörükan, Yusuf Ziya
6	Resimli kamus-i Fransevi: Fransızca' dan Türkçe' ye lügat kitabı	Şemsettin Sami
7	Ticaret sicili rehberi	Şentürk, Sonnur
8	Asrın küresel salgını: Türkiye'nin koronavirüsle başarılı mücadelesi	Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı
9	El-Kânûn fi't-tıbb	İbn-i Sina
10	Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	Ulubay, Gaye
11	Hemşire ve ebeler için doğum ve kadın sağlığı uygulama rehberi	Editör: Taşkın, Lale
12	Meme kanseri	Alican, Fikri
13	Müzik sever misiniz?	Kardıçallı, İclal
14	Türkiye'de Cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları (1923-2000)	Akkaş, Salih
15	Türkiye teşkilât ve idare tarihi	Ortaylı, İlber
16	Batılılaşma yolunda	Ortaylı, İlber
17	Dış ticaret ve gümrük teori mevzuat uygulama	Saygılıoğlu, Nevzat
18	Mesnevi'de tasavvufi tefsir	Gül, Halim
19	Göz hastalıkları	Bengisu, Ünal

20	Hızlı Trenler ve Türkiye'deki Geleceği Sempozyumu 18 Şubat 2011, İstanbul, Türkiye	Editör: Teker, Suat
21	Mühendislikte felsefe, mantık, bilim ve etik	Şen, Zekai
22	İktisat yazıları	Karacan, Ali İhsan
23	Yamaç paraşüt sporunun gelişimi ve yamaç paraşüt kazaları	Özgülbaş, Orhan